

မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ
ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဘွဲ့

ထောမိယ ဇာတ်တော်

နှစ်ဖက်လှ

FOUNDATION OF MYANMAR CULTURE
MYANMAR LITERATURE &
THE TEN MAJOR JATAKAS

Themiya Jataka

မြန်မာအင်္ဂလိပ် နှစ်ဘာသာ

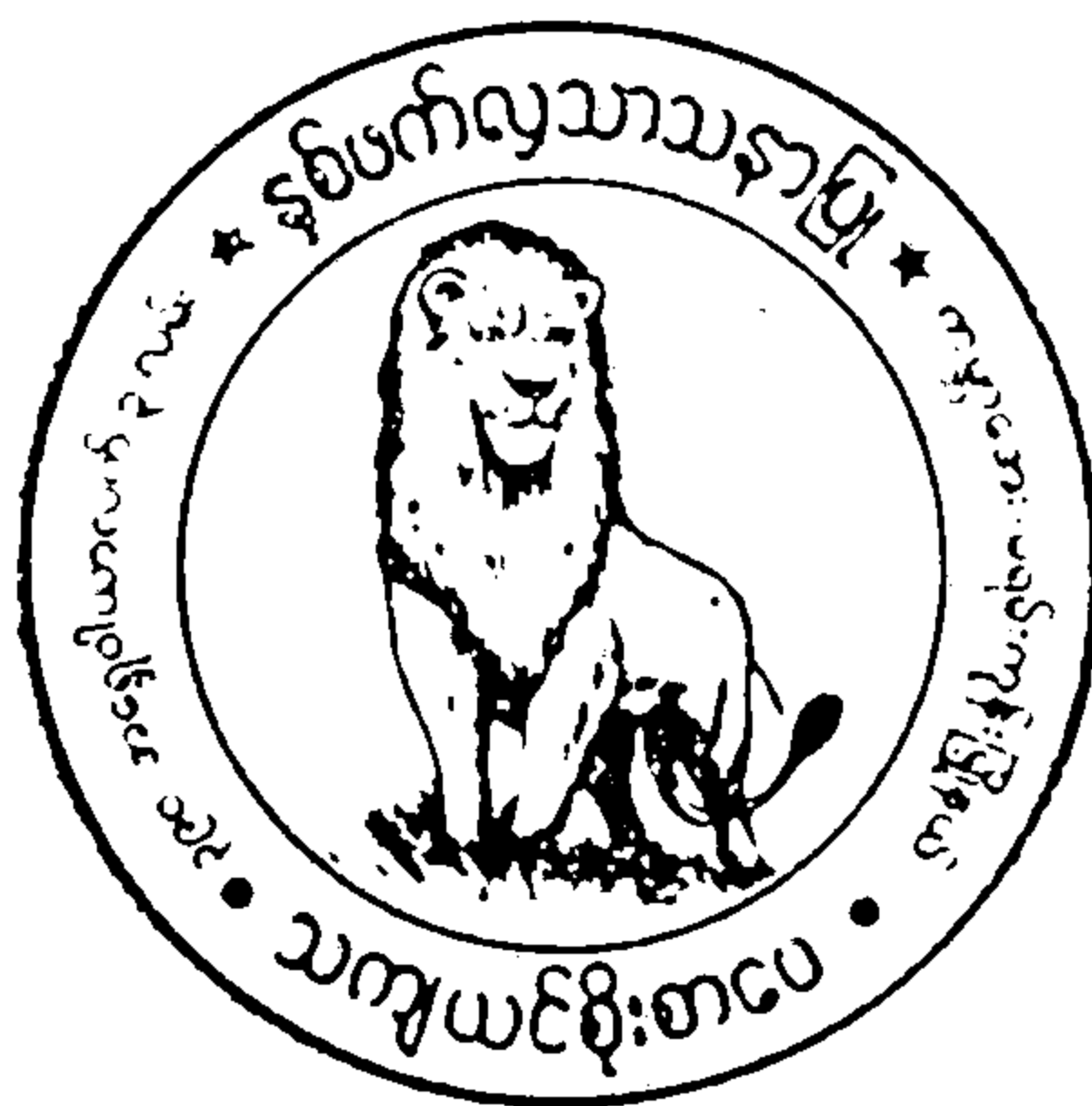

မြန်မာ့ ယဉ်ကျေးမှု အုတ်မြစ်

မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဘွဲ့

ကေမိယဇာတ်

နှစ်ဖက်လှ

၁၃၅၃-ခုနှစ်။

၁၉၉၁-ခုနှစ်။

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၂၉၈/၉၁(၄)

မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၂၀/၉၁(၁၀)

ပထမအကြိမ်

အုပ်ရေ ၁၀၀၀

တန်ဖိုး ၇၅-ကျပ်

၁၉၉၁-ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ

မျက်နှာဖုံးပန်းချီ - မောင်အေးမြင့်

မျက်နှာဖုံးရိုက် - ဟိန်းစိုးစာပုံနှိပ်တိုက်

ပုံနှိပ်သူ။

။ဦးဇေကို (၀၁၄၈၄)

ဟိန်းစိုးစာပုံနှိပ်တိုက်၊

အမှတ်-၁၅၈၊ ၃၃-လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

ထုတ်ဝေသူ။

။ဒေါ်အေးအေးမော် (၀၁၄၇၈)

သကျယ်စိုးစာပေ၊

အမှတ်-၃၉၀၊ အရှေ့ဝါယာလက်(၃)လမ်း၊

ကမ္ဘာအေး၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖြန့်ချိရေးပင်ရင်းဌာန

သကျယ်စိုးစာပေ

အမှတ်-၃၉၀၊ အရှေ့ဝါယာလက်(၃)လမ်း၊

ကမ္ဘာအေး၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖုန်း-၆၄၂၇၇

မာတိကာ

ရက်စွဲ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၃-၆-၉၀	လူမျိုး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ စသည်	.... ၁
၁၀-၆-၉၀	ဦးဩဘာသ အကြောင်းနှင့် ပဏာမကိစ္စ	.... ၉
၁၇-၆-၉၀	မင်းကျင့်တရား စသည် သိမှတ်ဖွယ်ရာများ	.... ၁၇
၂၄-၆-၉၀	ဇာတ် အဋ္ဌကထာ နှင့် ဦးဩဘာသ ဖန်တီးမှု	.... ၂၄
၁-၇-၉၀	စာပေ အပြစ် ဒေါသ ခုနစ်ပါး	.... ၃၃
၈-၇-၉၀	ဦးဩဘာသ၏ အလင်္ကာဉာဏ်	.... ၄၁
၁၅-၇-၉၀	မှန်ကန်သော သားဆု တောင်းနည်း	.... ၄၈
၂၂-၇-၉၀	အတိတ် နိမိတ် အယူအဆနှင့် စကားတတ်သော ဦးဩဘာသ	.... ၅၃
၂၉-၇-၉၀	နို့ထိန်း အပြစ် ကိုးပါး	.... ၆၁
၅-၈-၉၀	နာမည်မှည့်ခြင်းနှင့် ဇာတိဿရဉာဏ်	.... ၆၇
၁၂-၈-၉၀	ဆွံ့,အ,နားပင်းယောင် ဆောင်ရမှု ခက်ခဲလှပုံ	.... ၇၄
၁၉-၈-၉၀	အလိုစမ်းမှု ကြမ်းလာခြင်း	.... ၈၃
၂၆-၈-၉၀	ပုရောဟိတ်တို့ကို ဦးဩဘာသ ဝေဖန်ခြင်း	.... ၈၉
၂-၉-၉၀	မယ်တော် မိဖုရားကြီး၏ သားတော်လေး အသက်လူကြိုးစားမှု	.... ၉၆

ရက်စွဲ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၉- ၉-၉၀	ဘုရင်နှင့် မိဖုရား သားအတွက် စကားရည် လုကြခြင်း	.... ၁၀၁
၁၆- ၉-၉၀	မိဖုရားကြီး ပုရောဟိတ်တို့ကို တိုက်ခိုက်ဝေဖန်ခြင်း	.... ၁၀၅
၂၃- ၉-၉၀	တေမိမင်းသားကို ခုနစ်ရက်နန်းတင်ပြီး သုသာန်သို့ ထုတ်ခြင်း	.... ၁၁၄
၃၀- ၉-၉၀	မင်းသားကို မြေမြှုပ်သတ်ရန် သုနန္ဒာ တွင်းတူးစဉ် ထူးခြားသောအသံ ပေါ်လာခြင်း	.... ၁၁၉
၇-၁၀-၉၀	မိတ္တပူဇာ ဆယ်ဂါထာဖြင့် တရားဟောခြင်း	.... ၁၂၄
၁၄-၁၀-၉၀	သုနန္ဒာ နေပြည်တော်ပြန်၍ ခမည်းတော် မယ်တော်တို့အား ပင့်ခေါ်ခြင်း	.... ၁၂၉
၂၁-၁၀-၉၀	တေမိယရသေ နှင့် ခမည်းတော်တို့ တရားစကား ဆိုကြခြင်း	.... ၁၃၄
၂၈-၁၀-၉၀	ဘာသာပြန်ကိစ္စ	.... ၁၄၀
၄-၁၁-၉၀	ဦးဩဘာသ ဘာသာပြန်ကျမ်းကျင်ပုံ	.... ၁၄၅
၁၁-၁၁-၉၀	ဦးဩဘာသ၏ ဇာတ်စကားပြေ အရေးအသား	.... ၁၅၀
၁၈-၁၁-၉၀	ဇာတ်လိုက် တေမိမင်းသားလေး၏ စရိုက်လက္ခဏာ	.... ၁၅၄
၂၅-၁၁-၉၀	ထူးခြားဆန်းကြယ်သည့်ဇာတ် သို့သော် ဧညာရီ မဟုတ်	.... ၁၆၀
၂-၁၂-၉၀	ဗုဒ္ဓ ဓမ္မ အမြင်ပိုင်းတင်ပြချက်	.... ၁၆၅
၉-၁၂-၉၀	သဒ္ဓါ၊ ပညာ၊ သမာ၊ ဝီရိ စောင်းနှယ်ညှိသော	.... ၁၇၀
၁၆-၁၂-၉၀	မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ပုံဆောင်မှုအပိုင်း	.... ၁၇၄

မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ်
မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီး ဆယ်တွဲ
တေမိယဇာတ်တော်

နိဒါန်း

ဗုဒ္ဓဘာသာတွင် စာပေကျမ်းဂန် ကြွယ်ဝ များပြားလျက်ရှိရာ အဓိကအားဖြင့် ခွဲခြားသည်ရှိသော် လောကုတ္တရာ အဓိက စာပေနှင့် လောကီ အဓိကစာပေ ဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စား ပါဝင်လျက်ရှိကြောင်း တွေ့ရပေသည်။ လောကီပိုင်းတွင် ရှင်ရဟန်းများအတွက် ပညတ်သော ဝိနည်းသည် လက်တွေ့ ဥပဒေ စည်းမျဉ်းများ ဖြစ်၏။ လူများအတွက် ဟောကြားသော မင်္ဂလသုတ်၊ သိင်္ဂီလောဝါဒသုတ်၊ ပရာဘဝသုတ် စသည်တို့မှာ လူတို့ လက်တွေ့ ဘဝတွင် ကျင့်သုံးလိုက်နာရမည့် လူ့ ဝိနည်းများ ဖြစ်၏။

ထို့ပြင် ဓမ္မပဒ ဝတ္ထုများနှင့် ငါးရဒငါးဆယ် နိပါတ်တော် များမှာ ကျင့်သုံးဖွယ် လိုက်နာဖွယ် ဘဝ သင်ခန်းစာများကို ဝတ္ထု ဇာတ်လမ်း ဖြစ်ရပ်များဖြင့် ဖော်ပြထားသည့်အတွက် လွှမ်းဆွတ်ဖွယ်၊

(သ)

နိဒါန်း

ကြည်နူးဖွယ်၊ သာယာဖွယ် ရသစုံပါဝင်လျက် ရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် ပင် ဗုဒ္ဓဘာသာ သမိုင်းတစ်လျှောက်၌ ဓမ္မပဒနှင့် ငါးရဒါးဆယ် နိပါတ်တို့မှာ ဘာသာစင်လူထုနှင့် အနီးစပ်ဆုံး လူထုစာပေ ဖြစ်လာ ခဲ့သည်။

ဓမ္မပဒနှင့် ငါးရဒါးဆယ် နိပါတ်တော်တို့မှာ မူရင်း ပါဠိ ဘာသာဖြင့် ယနေ့တိုင်အောင် တည်ရှိနေသည့်အပြင် အခြားသော ဘာသာများသို့လည်း ပြန်ဆိုထားကြ၏။ သီဟိုဠ်ဘာသာ၊ မြန်မာ ဘာသာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ၊ ဟိန္ဒူဘာသာ၊ သက္ကတဘာသာ၊ တရုတ် ဘာသာ၊ တိဗက်ဘာသာ စသော မိမိတို့နှင့် နီးစပ်သော ဘာသာ ရပ်များအပြင် ပြင်သစ်၊ ဂျာမန် စသော ဘာသာများသို့လည်း ပြန်ဆို လေ့လာကြကြောင်း သိရပေသည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဘာရဟုတ်နှင့် ဆန်ချီ စေတီတော်များ၏ လက် ရန်းတိုင်၊ တုရိုက်တိုင်များတွင် ဇာတ်နိပါတ်လာ အကြောင်း ဖြစ်ရပ် တို့ကို ထွင်းထုထားခဲ့ကြ၏။ သီဟိုဠ်နိုင်ငံ ဘုရားကျောင်းများနှင့် ယခင် က အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၊ ဗုဒ္ဓေါဗုဒ္ဓ စေတီတော်ဝင်းအတွင်း စသည်တို့၌ ဇာတ်နိပါတ်လာ အကြောင်းအရာများကို ရေးသားထွင်းထု သရုပ် မော်ခဲ့ကြ၏။

မြန်မာနိုင်ငံ ခေတ်ဦး ဖုဂံပြည်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ စာပေကျမ်းဂန် များ အထူးတလည် ခေတ်စားလာခဲ့ရာ ငါးရဒါးဆယ် နိပါတ်တော် တို့ကို စာပေအနေဖြင့် လေ့လာသင်ယူကြရုံမျှမက ဂူဘုရား နံရံများ၌ ပန်းချီဆေးရေးပုံများ ဖော်၍ ပူဇော်ကြလေသည်။ ငါးရဒါးဆယ် နိပါတ်စဉ်ကွင်းများ၊ နိပါတ်တော်စင် စာများကိုလည်း တွေ့ရပေ သည်။ လောကထိပ်ပန် ဘုရားဝင်းအတွင်း၌ တေမိဇာတ် ဘေပါအစင် နိပါတ်တော်ပုံများကို ထိုခေတ်ရေးဟန် စာဖြင့် သရုပ်ဖော်ထားသည် ကို တွေ့နိုင်ကြပေသည်။

စင်စစ် မြန်မာစာပေသည် ဇာတ်နိပါတ်တော်များကို အမှီပြု၍ ထိုးတက် ကြီးပွားလာသည်ဟု ဆိုနိုင်၏။ မြန်မာစာပေ၌ ပျို့၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာ၊ ရတုတို့ ထွန်းကားလာခြင်းသည် နိပါတ်တော်များ၏ ကျေးဇူး ပင်ဖြစ်၏။ သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်ကို မှီး၍ သုဝဏ္ဏသျှ သူဌေးခန်းပျို့၊

မြားပစ်ခန်းပျို့၊ သစ္စာခန်းပျို့တို့ကို ပြုစုခဲ့ကြ၏။ နေမိဇာတ်ကို အခြေခံ၍ မဏ္ဍစိုးခန်းပျို့၊ ငရဲခန်းပျို့၊ ဘုံခန်းပျို့များကို ရေးခဲ့ကြ၏။ ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ကို ဝေဿန္တရာပျို့အဖြစ် ရေးခဲ့၏။ ထို့ပြင် ဇနကပျို့၊ ဝိဓုရပျို့၊ မဟော်ဥမင်ခန်းပျို့၊ မဟော်ကျေးစေခန်းပျို့ စသည်ဖြင့် ဇာတ်ကြီးဆယ်တွဲဝင် ဇာတ်တော်ကြီးတို့ကို အခြေခံလျက် ပျို့အစောင်စောင် ပေါ်ထွက်ခဲ့၏။

ထို့ပြင် နေမိ ရကန်၊ ဝေဿန္တရာ ပြဇာတ်၊ မဟော်ပြဇာတ်၊ မဟာဇနက ဟောစာ၊ သုမဏ္ဍိသျှ ဟောစာ စသည်ဖြင့် စာပေမျိုးစုံ တို့သည်လည်း နိပါတ်တော်များ၏ အသီးအပွင့်များပင် ဖြစ်တည်သည်။

ထိုမျှမက မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာရပ်သည်လည်း ဇာတ် နိပါတ်များကို အကြောင်းပြု အားယူ၍ ရှင်သန် ထမြောက်လာကြသည်။ မြန်မာ့အနုပညာနယ်တွင် ပန်းဆယ်မျိုးဟု အမည်တွင်သော ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ ပန်းယွန်း၊ ပန်းပွတ်၊ ပန်းထိမ် စသည့် ပညာရပ်များ ဖြင့် ဇာတ်တော်များကို သရုပ်ဖော်ခဲ့ကြ၏။ တစ်နည်း ဆိုရသော် ဇာတ်ဖော်များသည် ပန်းပညာသည်များ၏ ကုန်ကြမ်းများ ဖြစ်ခဲ့လေပြီ။

ထိုထက် အရေးအကြီးဆုံး အချက်ကား ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာတို့၏ စိတ်နေစရိုက်ကို ဇာတ်နိပါတ်တော်များက ပုံသွင်းပေးခဲ့သည့် အချက်ဖြစ်၏။ ဇာတ်နိပါတ်တော်များသည် မြန်မာတို့အား စိတ်ဓာတ် မြင့်မြတ်စင်ကြယ်စေရေး၊ အသိဉာဏ် ထက်သန်တိုးတက်ရေး၊ အကျင့် စာရိတ္တ မြင့်မားရေး၊ သူရသတ္တိ ပြည့်စုံရေးတို့အတွက် သွန်သင်ပြသ ဆုံးမလာခဲ့ကြသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာတို့သည် ငယ်ရွယ်စဉ်ကာလကတည်းက ဇာတ်တော်များကို လေ့လာ၍ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် အကြောင်း သိခွင့်ရခဲ့ကြ၏။ လူဆိုး၊ လူကောင်း ခွဲခြား သိမြင်တတ်ကြ၏။ သူတော်ကောင်း၏ လက္ခဏာ၊ သူယုတ်၏ လက္ခဏာကို ခွဲခြား မှတ်သားတတ်ကြ၏။ မိဘ ဆရာသမားတို့၏ ဂုဏ်ကို ယုံကြည်စိတ် ပေါ်ခဲ့ကြ၏။

ထို့ပြင် လူမှုရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ စီးပွားရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ အသိပညာရပ်များ၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ရထား၊ ခြေသည် စစ်အင်္ဂါလေးပါး၊ ပဒုမဗျူဟာ၊ သကဋဗျူဟာ စသည် စစ်တိုက်နည်းများမှ စ၍ ဘဝတည်ထောင်မှု၊ နိုင်ငံတည်ထောင်မှု အခြေခံပညာရပ်တို့ကို ငါးရဲငါးဆယ် နိပါတ်တော်များမှ ရရှိခဲ့ကြသည်။

ဤကဲ့သို့ ဘက်စုံဗဟုသုတ ဟင်းလေးအိုးကြီးများသဖွယ်ဖြစ်၍ နိပါတ်တော်များ၏ တန်ဖိုးကို အတွင်းကျကျ သိလာခဲ့ကြသော ရှေးမြန်မာကြီးများသည် ခေတ်အဆက်ဆက် အသွင်အမျိုးမျိုးဖြင့် နိပါတ်တော်စာပေတို့ကို လူထုအတွင်းသို့ သွတ်သွင်း ပေးလာခဲ့ကြသည်။

စာပေသည် ခေတ်နှင့်အတူ ပြောင်းလဲလာရာ ပုဂံခေတ်တွင် ပါဠိစာပေ ထွန်းကား၏။ အင်းဝခေတ်တွင် လေးလုံးစပ် ပျို့ကဗျာ ထွန်းကားလာ၏။ အင်းဝခေတ်မှ ကံပိုင်း ရောက်လာသောအခါ စကားပြေ ခေတ်စားလာ၏။ ထို့ကြောင့် တိုင်းပြုပြည်ပြု စာဆိုတို့သည် ပါဠိစာပေ ထွန်းကားစဉ်က ပါဠိဘာသာဖြင့် ရေးခဲ့ကြ၏။ မြန်မာစာပေ ထွန်းကားစပြုလာသောအခါ နိပါတ်တော် ပါဠိစာပေကို ပါဠိတစ်ချက် မြန်မာတစ်ချက် ဘာသာပြန်ပေးလာကြ၏။ ဤသို့ ပါဠိတစ်ကြော့၊ မြန်မာတစ်ကြော့ ရေးသားထားသော စာမျိုးကို ပါဠိသမားကရော မြန်မာသမားတို့ကပါ အမှီသတ် ပြုကြရသောကြောင့် ယင်းစာမျိုးကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ‘နိဿယ’ (အမှီပြုရာစာပေ) ဟု ခေါ်ခဲ့ကြသည်။

နောက်ပိုင်းတွင် ပါဠိတစ်ကြော့စီ မထည့်တော့ဘဲ ပါဠိသွားဖြင့် မြန်မာပြန်လာကြ၏။ ဤခေတ်တွင် ငါးရဲငါးဆယ် ဇာတ်ဝတ္ထုများ ပေါ်လာ၏။ ဤ ငါးရဲငါးဆယ် ဇာတ်ဝတ္ထုများသည် ပါဠိသွားအတိုင်း အပိုအလိုမရှိ တိတိကျကျ ဘာသာပြန်များ ဖြစ်ပေသည်။

သို့ရာတွင် ခေတ်အခြေအနေ လူအခြေအနေများ ပြောင်းလဲလာသည်နှင့်အမျှ စာပေအခြေအနေ လူအခြေအနေများ ပြောင်းလဲရန် အခွင့်အလမ်း ဆိုက်လာခဲ့၏။ ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦးတွင် ပေါ်ထွန်းလာသော မင်းဘူး လေသာ ဆရာတော်လေး ဦးဩဘာသသည်ကား ခေတ်နှင့် သင့်လျော်သည့် စာဟန်ဟစ်ခုကို တီထွင်နိုင်ခဲ့သည်။

ဦးဩဘာသသည် နိပါတ်တော်များ၏ တန်ဖိုးကို သိရှိသည့် အတိုင်း နိပါတ်တော်စာပေကို လူထုကြားသို့ ပေးပို့ရာတွင် ရှေးဆရာများကဲ့သို့ ပျို့၊ ကဗျာနှင့် တိုက်ရိုက်ဘာသာပြန်နည်းကို မလိုက်ဘဲ 'ဝိဘာပနီ'ခေါ် သိသာထင်ရှားအောင် ဖွင့်ဆိုရေးသားသည့်နည်းကို ဆန်းသစ်တီထွင်၍ အသုံးပြုလာပေသည်။ နိပါတ်တော်ဖြစ်ရပ် အရိုးခံအပေါ်တွင် အခြားသော သုရားဟော ကျန်းဂန်လာ အချက်အလက်များဖြင့် မွမ်းမံတော်မူ၏။ မူရင်းအချက်အလက်၊ မွမ်းမံအချက်အလက်ဟူ၍ အချက်အလက်စုံပေါ်တွင်မှ ကျစ်လျစ်သိပ်သည်း ထိမိ ချက်ပိုင်သော စကားပြေ အရေးအသားဖြင့် အလှဆင်ကာ မဟာနိပါတ် ဇာတ်တော်ကြီးများကို ရေးသားပြုစုတော် မူခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်၍ မင်းဘူးဆရာတော်လေး၏ ဇာတ်တော်ကြီးများသည် ခေတ်အဆက်ဆက် မချိုးနိုင်ဘဲ ရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူတို့၏ အသည်းစွဲ ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။ လူထုလက်တွင်းသို့ရောက်အောင် ထည့်ပေးနိုင်သော ကြောင့် လူထုအနေဖြင့် ဇာတ်တော်ကြီးများက ပေးလိုသော သင်ခန်းစာကောင်းများကိုလည်း ရခဲ့ကြလေသည်။

ဤသို့ ဖြစ်လာခဲ့ရာမှ ခေတ်တို့သည် ဆက်၍ပြောင်းလဲခဲ့မြန်၏။ မြန်မာတို့လောက၌ တိုင်းတစ်ပါးသားတို့၏ မျိုးမြားကျောင်းများ ထွန်းကား ခေတ်စားလာသောကြောင့် မြန်မာ တိုင်းရင်းသားတို့သည် ဘိုးဘွား အမွေအနှစ် ရတနာစစ်တို့နှင့် ဝေးကွာခဲ့ရ၏။ စာပေလောကတွင်လည်း သိပ္ပံမောင်ပတို့ခေတ်၌ ခေတ်စမ်းစာပေ အရေးအသားတွေ ပေါ်ပေါက်လာ၏။ အဖွဲ့အနွဲ့မပါ ဝါကျတို့များ ရေးလာကြ၏။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် နိုင်ငံခေါင်းဆောင်ဆိုသူ အချို့၏ အမှားကြောင့် စာသင်ကျောင်းများ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာ သင်ခန်းစာများ မသင်ကြရတော့ဘဲ မြန်မာစာ ဘာသာ၌ပင် နိပါတ်တော်လာ စာအလိုမ္မာများကို ပယ်ထုတ်ခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ယခုအခါ ဆယ်စုနှစ် သုံးစုသာခန့်အတွင်း လူဖြစ်လာကြသော လူငယ် လူရွယ်တို့သည် နိပါတ်တော် စာအလိုမ္မာများနှင့် ကင်းကွာလာခဲ့ကြသည်။

ဤကာလမတိုင်မီက ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ငယ်စဉ်ကတည်းက ဇာတ်ကြီးဆယ်တွဲနှင့် ရင်းနှီးခဲ့ကြ၏။ ဘိုးဘိုး၊ ဘွားဘွား၊

(၉)

နိဂါန်း

မိဘတို့နှင့် ကျောင်းမှ ဆရာသမားတို့ထံမှ စာအလိမ္မာ အကြောင်းအရာများ ရခဲ့ကြ၏။ တေမိကို သိခဲ့ကြ၏။ သုဝဏ္ဏသျှံကို ချစ်ခဲ့ကြ၏။ မဟော်သခင်ကို အားကျခဲ့ကြ၏။ ဝေဿန္တရာကို ချီးကျူးခဲ့ကြ၏။ ခေတ်လူငယ် လူလတ်တို့မှာမူ တေမိကိုလည်း မသိကြ၊ သုဝဏ္ဏသျှံကိုလည်း မချစ်တတ်ကြ၊ မဟော်သခင်နှင့် စိမ်းနေကြ၏။ ဝေဿန္တရာကိုမူ မိတ်ဆက်ယူရသည့် အခြေသို့ ရောက်နေ၏။

ဤကဲ့သို့ နိပါတ်တော် စာအလိမ္မာတို့နှင့် ကင်းကွာစိမ်းကား လာသော ယခုခေတ် မြန်မာလူငယ် လူလတ်တို့သည် မည်သို့ဖြစ်လာကြသနည်း။ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ရေချိန် မည်သို့ရှိနေသနည်း။ ဤသို့စိစစ်ကြည့်သော် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အနုတ်လက္ခဏာ ပြနေပြီဆိုသည်ကို သတိပြုမိလာကြသည်။

နိပါတ်တော် စာအလိမ္မာတို့နှင့် ကင်းကွာလာသောကြောင့် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု လျော့ပါးလာသည်။ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု လျော့ပါးလာသောကြောင့် မျိုးချစ်စိတ် ခေါင်းပါးလာသည်။ မျိုးချစ်စိတ် ခေါင်းပါးလာသောကြောင့် လူမျိုးခြား ဘာသာခြား တိုင်းတစ်ပါးသားတို့ကို အထင်ကြီးလာကြသည်။ တိုင်းတစ်ပါးသားကို အထင်ကြီးသည့်အတွက် သွေးချင်းသားချင်း လက်တွဲဖြုတ်လာကြသည်။ ဤသို့သာ ဆက်သွားကြလျှင် မြန်မာလူမျိုးပြုတ်ပြီး မြန်မာပြည်ပျောက်သည်အထိ ခရီးဆုံးရောက်ဖွယ်ရာသာ ရှိတော့သည်။

ဤသို့လျှင် ဘာသာရေးကို အခြေခံ၍ အမျိုးသားရေး ရှေ့ပြေး နိမိတ်ကို တရိပ်ရိပ် ဆင်ခြင်မိသောကြောင့် အခြေခံဖြစ်သော နိပါတ်တော် အလိမ္မာစာတို့ကို လူထုအတွင်းသို့ ပြန့်သွင်းပေးရန် စေတနာဆန္ဒ ပြင်းပြစွာ ပေါ်ခဲ့ရပါသည်။ သို့သော် ခေတ်ပြောင်းနေပြီ ဆိုသော အချက်ကို အလေးအနက် ထည့်တွက်ရပေသည်။

နိပါတ်တော် စာပေများကို မူရင်းအတိုင်း ဖြစ်စေ၊ အကျဉ်းချုပ်၍ဖြစ်စေ ရေးသားထုတ်ဝေကြသည်ကို တွေ့ရ၏။ ကောင်းပါ၏။ နိပါတ်တော် စာပေကို ဖြန့်ချိခြင်းသည် လုပ်သင့် လုပ်ထိုက်သော အလုပ် ဖြစ်ပေသည်။

သို့သော် မိမိအနေဖြင့် မည်သို့ ရေးမည်နည်း။

ဤသို့ စဉ်းစား သုံးသပ်သောအခါ ဇာတ်တော်ကြီး ဆယ်ဘွဲ့တွင် တေမိဇာတ်တော်မှ စ၊ ရေးမည်။ တေမိဇာတ် ဆိုရာတွင် မင်းဘူး ဦးဩဘာသ၏ အမွမ်းတင် ဘာသာပြန် ဝတ္ထုကို မူတည်မည်။ ဤသို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်၏။ သို့သော် မည်သို့ ရေးသင့်သနည်း။

ဤသို့ စဉ်းစားသောအခါ ဦးဩဘာသ၏ ခေတ်နှင့် ယခုခေတ် နှစ်ပေါင်း (၂၀၀)ခန့် ကွာခြားခဲ့ပြီကို သတိပြုမိ၏။ ထို့ကြောင့် ဦးဩဘာသ လက်ရာတွင် ယခုခေတ် စာဖတ်ပရိသတ်အတွက် ဖော်ထုတ် ညွှန်ပြသင့်သော အချက်တို့ကို ဖော်ပြပြီး ရေးသင့်၏ဟု ဆုံးဖြတ်လိုက် ၏။ စာပေ ရှုထောင့်ပိုင်း၊ ယဉ်ကျေးမှု ရှုထောင့်ပိုင်း၊ တရားဓမ္မ ရှု ထောင့်ပိုင်း ဤသို့ စသည်ဖြင့် စပ်ရာစပ်ရာတိုင်းတွင် ချဲ့ဖွင့် ရေးသားရ ပေမည် ဟုလို။

ဤသို့ စေတနာဆန္ဒ တဖွားဖွား ဖြစ်နေသည့် ကာလတွင် လုပ်သားပြည်သူ့ နေ့စဉ် သတင်းစာကြီးမှ ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာကဏ္ဍ ကို ကိုင်သော ဒုတိယ အယ်ဒီတာချုပ် ဦးကြည်ညွန့်နှင့် တွေ့လေရာ ဆရာက အားပေးစကား ပြောလာ၏။

စာပေဘက်က မလွတ်ပါစေနှင့်၊ ရေးပါ။ သတင်းစာမှာ ထည့် ပေးပါမည်။ ယခုလို အကြောင်းတရား ညီညွတ်လာသောကြောင့် “မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီး ဆယ်ဘွဲ့” ဟု ခေါင်းစဉ်ပေးကာ တေမိဇာတ်ကို မိမိရေးလိုသော စာဟန်ဖြင့် စမ်းသပ်ရေးသား တင်ပြကြည့်ရာ အဓိကဖြစ်သော ဆရာ ဦးကြည်ညွန့် နှင့် ဦးဆောင် ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးစိုးညွန့် (ထိလာစစ်သူ)တို့က နှစ်သက်လက်ခံပြီး အပတ်စဉ် တနင်္ဂနွေနေ့တိုင်း ထည့်သွင်း ဖော်ပြ ပေးလာခဲ့၏။ ရဟန်းရှင်လူတို့ထံမှလည်း နှစ်သက် လက်ခံကြောင်း လူကိုယ်တိုင်၊ စာ၊ ဖုန်းတို့ဖြင့် ဆန္ဒပြုလာကြ၏။

မိမိ၏ ဆောင်းပါးများကို (အေအမ်) အောင်မိုးအား သက် ဆိုင်ရာက အစဉ်လိုက် အင်္ဂလိပ် ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုစေပြီး အင်္ဂလိပ် သတင်းစာ (The Working People Daily) ၌ တနင်္ဂနွေနေ့ တိုင်း ထည့်သွင်း ဖော်ပြ ပေးလာသည်မှာလည်း တေမိဇာတ် ပြီးပြည့်စုံခဲ့၏။

(ည) .

နိဒါန်း

ယခုအခါတွင် အကြီးအကဲများနှင့် စာဖတ်သူများက ဆောင်း
ပါးများကို စုမပေါင်းပြီး စာအုပ်အဖြစ် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေရန် တိုက်
တွန်းလာကြ၏။

သို့ဖြစ်၍....

(က) မိမိ၏ တေမိယဇာတ် ဆောင်းပါးများ၊

(ခ) အေအမ်၏ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်၊

ဤနှစ်မျိုးကို ဟစ်ပေါင်းတည်း ရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေပေးပါက
စာဖတ်သူများ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာများအတွက် ရေရှည်အကျိုးရှိမည်
ဟု ဆုံးဖြတ်၏။

မြန်မာတို့၏ ဘာသာယဉ်ကျေးမှုကို မြတ်နိုးသူများ အနေဖြင့်
လိုအင်ဆန္ဒ ပြည့်ဝကြပါလျှင် ဤစာရေးသူ အနေဖြင့် ဝမ်းမြောက်
ကြည်နူး ချစ်မြူးအားရ ဖြစ်လျက် ရှိနေမည် ဖြစ်ပါသည်။

နှစ်ဖက်လှ

၁၇-၁၀-၉၁

လူမျိုး၊ ယဉ်ကျေးမှု ..... စသည်

‘လူ’ဟူသမျှ မျိုးရိုးဇာတိ ရှိရစမြဲဖြစ်၏။ ‘မျိုး’မရှိသော လူဟူ၍ ဤကမ္ဘာတွင် မရှိနိုင်ချေ။ ‘လူ’နှင့် ‘မျိုး’ကို ပေါင်းစပ်၍ ‘လူမျိုး’ဟူ၍ ဖြစ်လာရသည်။

လူ

‘လူ’တစ်ယောက် ရှင်သန်နေရန်အတွက် ‘အသက်’ရှိဖို့ လိုအပ်သည်။ အသက်ရှိမှ ‘လူ’ဖြစ်နေနိုင်သည်။ လူ၏အသက်ကို အဘိဓမ္မာပညာဖြင့် ရှာပါက ရုပ်ဇီဝိတ၊ နာမ်ဇီဝိတ နှစ်မျိုးကို တွေ့ရသည်။ ရုပ်သက်နှင့် နာမ်သက်သည် လူ၏ အသက်ပေတည်း။ အသက်ရှည်သမျှ လူသည် တည်တံ့နိုင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ကျန်းမာအောင်၊ အသက်ရှည်အောင် အထူးဂရုပြုကြရသည်။ လူတစ်ဦးအနေဖြင့် နေ့စဉ်လုပ်ရသော အလုပ်တို့တွင် အသက်ရှည်အောင် လုပ်ရသော အလုပ်လောက် အရေးကြီးသော အလုပ် မရှိချေ။

လူမျိုး

‘လူ’၏အသက်ကို သိရပေပြီ။ ‘လူမျိုး’၏ အသက်ကား အဘယ်နည်း။ လူတစ်ဦးစီမှာ ကိုယ်စီကိုယ်၌ အသက်ရှိသကဲ့သို့ လူမျိုးတစ်မျိုးစီမှာလည်း လူမျိုး၏အသက် အသီးသီး ရှိပေသည်။ လူမျိုး၏ အသက်ရှည်မှ လူမျိုးသည် ကြာရှည်တည်တံ့နိုင်သည်။

သို့ဖြစ်လျှင် ‘လူမျိုး’၏ အသက်ကား အဘယ်နည်း။

ဟိ-န-:-စို-:-ေ-ဖ-၇-င်-စ-ဉ်-(-၁-)

လူမျိုး၏ အသက်ကား အခြားမဟုတ် ‘ယဉ်ကျေးမှု’ပင် ဖြစ်၏။ လူမျိုးတစ်မျိုး၏ ယဉ်ကျေးမှုသည် ထိုလူမျိုး၏ အသက်ပေတည်း။ ယဉ်ကျေးမှုခိုင်မာလေ ထိုလူမျိုးမပျောက်မကွယ်ဘဲ ကြာရှည်တည်တံ့လေလေ ဖြစ်ပေသည်။

ယဉ်ကျေးမှု

ယဉ်ကျေးမှုဆိုရာဝယ်...

- ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာရေး ပါသည်။
- စာပေအနုပညာပါသည်။
- လိုက်နာကျင့်သုံးသည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းပါသည်။
- ပန်းချီ ပန်းပု အနုပညာပါသည်။
- သဘင်ဂီတအနုပညာ ပါသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာရေးသည် လည်းကောင်း၊ စာပေသည် လည်းကောင်း၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းသည် လည်းကောင်း၊ အနုပညာသည် လည်းကောင်း လူမျိုး၏အသက်ဖြစ်သည်ကို အလေးဂရုပြုရမည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာလူမျိုးကို စုစည်းတည်ဆောက်သည့် သမိုင်းဦးကာလကို ကြည့်သော် ပုဂံခေတ်ဦးကပင် စ,ရမည်ဖြစ်သည်။ အနော်ရထာမင်းသည် ခေတ်ဦး ပုဂံနိုင်ငံ၏ ခေတ်ပြောင်းတော်လှန်ရေးကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဓမ္မဒဿီ အမည်တော်ရှိသော ရှင်အရဟံ၏ ဩဝါဒကိုခံယူ၍ နိုင်ငံတော်ကို ခေတ်မီတိုးတက်အောင် စီစဉ်ခဲ့၏။

ဤတွင် အရေးအကြီးဆုံး ဆောင်ရွက်ချက်တစ်ရပ်မှာ သထုံပြည်မှ ပိဋကတ်တော်များကို ပင့်ဆောင်ရယူသည့် ကိစ္စဖြစ်သည်။ ပိဋကတ်တော်များကို အလွယ်တကူ ရရှိခြင်းမဟုတ်၊ စစ်တိုက်၍ သထုံပြည်ကို သိမ်းပိုက်နိုင်မှသာ ပိဋကတ်တော်များကို ရရှိခြင်းဖြစ်ရာ အဘယ်မျှ ခက်ခက်ခဲခဲ ဆောင်ရွက်ရသော ကိစ္စဖြစ်ကြောင်း မှန်းဆနိုင်သည်။ ထိုခေတ် ထိုအခါက ခြေကျင်ခရီး၊ ဆင်မြင်းခရီးသာဖြစ်၍ အဘယ်မျှ ကြိုးစားအားထုတ်ကြရမည်ကိုလည်း တွေးမြင်နိုင်ပေသည်။

သထုံပြည်မှ ပိဋကတ်တော်များနှင့်အတူ ပိဋကတ်ကို တတ်ကျွမ်း
တော်မူကြသော အသိပညာရှင် ရဟန်းသံဃာများကိုပါ တစ်ပါတည်း
ပင့်ဆောင်ယူခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ပန်းချီ၊ ပန်းပု အနုပညာရှင်များ၊ ကဗျာ
ဂီတ သုခုမပညာရှင်များ အပါအဝင် အတတ်ပညာရှင်များကိုလည်း
ခေါ်ဆောင်ခဲ့၏။

ထိုအခါက ဗုဒ္ဓပိဋကတ်တော်များသည် ပုဂံပြည်၌ ခေတ်အစား
ဆုံးပညာရပ် ဖြစ်လာပေသည်။ ပါဠိဘာသာသည် လူတိုင်းအထင်ကြီး
သောဘာသာ ဖြစ်လာသည်။ ရှင်ဘုရင်ကိုယ်တိုင်ပင်လျှင် ပါဠိဘာသာ
ကို လေ့လာမွမ်းတီးမှု ရှိလာသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဘုရားစေတီများ
တည်ထား ကိုးကွယ်ရာ၌ အုတ်ခွက်ဘုရားများကို ပြုလုပ်ပြီး ဌာပနာ
ရာတွင်....

ဧသော ဘဂဝါ မဟာရာဇ သိရီအနိရုဒ္ဓ
ဒေဝေန ကတော ဝိမုတ္တတ္ထံ သဟတ္ထေ နေဝါတိ။

ယင်းကို ယခုခေတ် မြန်မာစကားပြေ ပြန်သော်....

ဤမြတ်စွာဘုရား ဆင်းတုတော်ကို သိရီအနိရုဒ္ဓ အမည်ရှိသော
မင်းမြတ်သည် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ပါရခြင်း အကျိုး
ငှာ မိမိလက်တော်ဖြင့် သွန်းလုပ်တော်မူသည်။

ဟုဖြစ်သည်။

ထိုပုဂံခေတ်ဦးကာလ၌ ပျူဘာသာကို အသုံးပြုလျက်ရှိသေး၏။
မွန်ဘာသာကိုလည်း ရေးသားခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ပါဠိဘာသာမှာ
ပို၍ထွန်းကားလာပြီး ပါဠိနှင့် မွန်ကို အခြေပြု၍ မြန်မာဘာသာသည်
တစ်ဟုန်ထိုးကြီးမြင့်လာခဲ့သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ၌ ပျူ၊ မွန်၊
ပါဠိ၊ မြန်မာလေးဘာသာကို တွေ့ကြရပြီး၊ နောက်ပိုင်း ကျောက်စာများ၌
မြန်မာဘာသာဖြင့် ရေးထိုးလာကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤအချက်က
လေးဘာသာအပြိုင်ရှိနေရာမှ မြန်မာဘာသာ ရှေ့သို့တိုးတက်လာသည့်
အနေအထားဖြစ်ပေသည်။

ဗုဒ္ဓပိဋကတ်တော်များတွင် ဓမ္မပဒနှင့် ၅၅၀ နိပါတ်တော်များ
ပါဝင်လျက်ရှိ၏။ ဓမ္မပဒ ကျမ်းစာသည် မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်
ရှားရှိတော်မူစဉ်က အဖြစ်အပျက်များကို ဖော်ပြထား၏။ ၅၅၀ နိပါတ်

တော်များသည်ကား မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ် ဖြစ်ပေါ်သော ကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ရှေးဘဝ ရှေးခေတ်အခါတို့က ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော အတိတ်ဇာတ်လမ်းတို့ကို အဓိကထား၍ဖော်ပြထားသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ၅၅၀ နိပါတ်တော်ကျမ်းစာများသည် ရသစုံ ဝတ္ထုကောင်းကြီးများဖြစ်လာပေသည်။ သောကုတ္တရာရေးထက် လောကီရေး၊ ဘဝအရေးတို့ကို ဇာတ်လမ်း ဇာတ်ကွက် ဇာတ်ကောင် စရိုက်တို့ဖြင့် ပီပီပြင်ပြင် ဖော်ပြထားလျက်ရှိ၏။ လောကရေး၊ ရာဇရေး၊ ဓမ္မရေးတို့တွင် လောကရေးနှင့် ရာဇရေးကို အထူးအလေးထားဖော်ပြထား၏။ လူတို့အနေဖြင့် သင်ခန်းစာယူဖွယ်၊ မှတ်သားလိုက်နာဖွယ် အသွယ်သွယ်တို့ဖြင့် ပြည့်လျှမ်း၏။

ရာဇရေးကိုဖော်ပြရာတွင် လူတစ်ယောက် အနေဖြင့် တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ် မင်းလုပ်နိုင်လောက်အောင် လမ်းညွှန်မှုများပါရှိ၏။ မင်းကျင့်တရား၊ မှူးမတ်တို့ ကျင့်ရန်တရား၊ နန်းဓလေ့များ၊ အုပ်ချုပ်ရေးနည်းစနစ်များ၊ တိုင်းသူပြည်သား ကျင့်ဝတ်များ စသည်ဖြင့် ပဒေသရာဇ်ကေရာဇ်စနစ်ဖြင့် တိုင်းပြည်တည်နိုင်လောက်အောင် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ပါရှိနေသည်။ ယုတ်စွအဆုံး စစ်ဆင်နည်း၊ စစ်တိုက်နည်းများပါ ပါရှိလေသည်။

လောကရေးကို ဖော်ပြရာ၌လည်း ပဋိသန္ဓေနေသည်မှစ၍ ဘဝနိဂုံး အဆုံးသတ်သည်အထိ ကျင့်ဖွယ်၊ ဆောင်ဖွယ်၊ လိုက်နာဖွယ်များကို ထို ၅၅၀ နိပါတ်ကျမ်းများမှ ရနိုင်သည်။ လူတော် လူကောင်းတစ်ယောက် ဖြစ်လာအောင်၊ မိကောင်း ဖကောင်း၊ သားကောင်း သမီးကောင်း ဖြစ်လာအောင် မည်သို့မည်ပုံ ပြုကျင့်နေထိုင်ရမည်ကိုလည်း ထိုနိပါတ်တော်များက လမ်းညွှန်လျက်ရှိ၏။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ၅၅၀ နိပါတ်တော်များသည် လူတုစာပေဖြစ်လာခဲ့သည်။ တိုင်းပြည်ကိုတည်ထောင်သော စာပေ၊ ဘဝကို တည်ဆောက်သော စာပေ ဖြစ်လာခဲ့သည်။

အနော်ရထာမင်းမှစ၍ မြန်မာဘုရင် အဆက်ဆက်သည် ၅၅၀ နိပါတ်တော်များက ညွှန်ပြသည့်အတိုင်း ပဒေသရာဇ် ကေရာဇ် ဘုရင်စနစ်ဖြင့် မိမိနိုင်ငံကို ကြီးကျယ်အောင် တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ မိမိလူမျိုး ယဉ်ကျေးမှုကို အဆင့်အတန်းမြင့်အောင် မြှင့်တင်လာခဲ့ကြသည်။

၅၅၀ နိပါတ်တော်များမှ သင်ခန်းစာယူဖွယ် အသွယ်သွယ်တို့ကို ပန်းပုပုံများထု၍ သရုပ်ဖော်ကြသည်။ ပန်းချီကားများရေး၍ ပညာပေးကြသည်။ ရုပ်သေး၊ သဘင်ပွဲများ ခင်းကျင်း ပြသကြသည်။ ပုဂံခေတ် ဘုရားပုထိုး အနန္တတို့၌ ၅၅၀ နိပါတ်တော်မှ ဇာတ်ကားများကို ပန်းချီရေးသား ပညာပေးခဲ့ကြသည်ကို ယနေ့တိုင် တွေ့မြင်နေကြရပေသေးသည်။

တစ်ဖက်ကလည်း ဆရာတော် သံဃာတော်များနှင့် ပိဋကတ်ကျမ်းကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်များက ပါဠိဘာသာ ၅၅၀ နိပါတ်တော်များကို မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုပေးကြသည်။ မြန်မာမူပြုကြရာ၌ ပါဠိတစ်ချက် မြန်မာအနက် တစ်ချက်ဒွန်တွဲ မြန်မာပြန်သည့် နိဿယနည်းဖြင့်လည်း မြန်မာပြန်ခဲ့ကြသည်။ ဗျူကဗျာ ဟန်ဖြင့်လည်း မြန်မာ ပြန်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာစကားပြေသက်သက်ဖြင့်လည်း မြန်မာပြန်ပေးခဲ့ကြသည်။

ဗုဒ္ဓပိဋကတ်တော်များကို ဘာသာရေးကျမ်းစာများဟု အဝေးမြင် မြင်တတ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ယင်း ပိဋကတ်တော်မှ ၅၅၀ နိပါတ်တော်ကဲ့သို့ ကျမ်းများသည် မြန်မာစာပေကိုလည်း အကျိုးပြုသည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ စိတ်နေစရိုက်နှင့် အုပ်ချုပ်ရေး၊ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး စသော ဓလေ့ထုံးစံကိုလည်း ချမှတ်ပေးသည်။ ပန်းချီ ပန်းပု သဘင်ဂီတ အနုပညာတို့ကိုလည်း မြေတောင်မြှောက်ပေးသည်။

တစ်မျိုးသားလုံးအတွက် စိတ်နေစရိုက်တစ်ခုဖြစ်ထွန်းလာအောင်၊ ကိစ္စတစ်ရပ်ကို ဓလေ့ထုံးတမ်း ဖြစ်လာအောင် ပြုလုပ်ရသည့်ကိစ္စမှာ အချိန်အများကြီး လိုအပ်ပေသည်။ ထန်းပင်ကိုစိုက်ပြီး အနှစ် ၅၀-လောက်တွင် ထန်းသီး သီးချင်သီးလာပေမည်။ သို့သော် အကြောင်းခြင်းရာတစ်ရပ်ကို လူမျိုး၏စရိုက် ဖြစ်လာစေဖို့ကား အနှစ် ၅၀-နှင့် လုံလောက်မည် မဟုတ်ချေ။

၅၅၀ နိပါတ်တော်များမှာ ပါရှိသော ယဉ်ကျေးမှုများကို အေဒီ ၁၀၄၄-ခုနှစ် အနော်ရထာမင်း နန်းတက်ချိန်မှ စ၍ မြန်မာဘုရင်အဆက်ဆက်တို့က ဆက်လက် ကျင့်သုံး ချမှတ် ဆောင်ရွက်လာခဲ့ရာ ယခုလို နှစ်ပေါင်း ရှစ်ရာကျော်ကာလ၌ အသားကျသော ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ် ဖြစ်လျက်ရှိပေပြီ။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ယနေ့ မြန်မာ့ ယဉ်ကျေးမှု တစ်ရပ်သည် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအစစ်ဆုံပါက ၅၅၀ နိပါတ်တော်လာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ယဉ်ကျေးမှုပင်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပေမည်။ ဤအချက်ကို သဘောမကျ ချင်၍ မိမိ ယခုယဉ်ကျေးနေသည်မှာ ၅၅၀ နိပါတ်ဩဇာမှ ကင်းပါ သည်ဟု ကြိုးစားကြည့်မည်ဆိုပါက မိမိကိုယ်မှာရှိနေသော ယဉ်ကျေးမှု များထဲမှ တစ်ခုချင်းနှုတ်ကြည့်ရန် ဖြစ်ပေသည်။

အလွန်တရာမှလှပသော ကြက်ဖကြီးတစ်ကောင်မှ အနီ၊ အဝါ၊ အပြာ၊ အပြောက်အမွေး အမျိုးမျိုးကို တစ်ပင်ချင်း နုတ်ထုတ်သည်ရှိ သော် နောက်ဆုံး ကြက်ဖကြီး၏ အတွင်းသား ကိုယ်လုံးချည်းသာ ကျန်ပြီး အလှလုံးဝ ပျက်သွားပေမည်။ ထိုနည်းတူ ဗုဒ္ဓဘာသာမြန်မာ တစ်ယောက်၏ကိုယ်မှ ၅၅၀ နိပါတ်ယဉ်ကျေးမှုကို တစ်ခုစီနုတ်ထုတ်ကြည့် ပါက နောက်ဆုံး လူလုံးချည်းကျန်ရစ်ပေမည်။ အထူးသဖြင့် ထိုလူ၏ စိတ်ဓာတ်ထဲမှာ ရှိနေသော မျိုးချစ်စိတ်၊ မေတ္တာစိတ်၊ ကရုဏာစိတ်၊ ဂါရဝ နိဝါတစိတ်စသည့်စိတ်ကောင်း စိတ်မြတ် တို့သည်လည်း ၅၅၀ နိပါတ်မှအခြေခံ၍ ရရှိထားသည်ဖြစ်ရာ ၎င်းတို့ကိုပါ စိတ်ဓာတ်ထဲမှ နုတ်ထုတ်လိုက်ပါက ထိုလူသည်လုံးဝအားကုန်သွားသော ဘက်ထရီအိုး အပျက်တစ်လုံးကဲ့သို့ ဘာမျှအသုံးချ၍မရသောသူ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ဤအချက်တို့ကို စဉ်းစားပြီး ၅၅၀ နိပါတ်တော်များသည် ဗုဒ္ဓ ဘာသာ မြန်မာတို့ အတွက် အဘယ်မျှ အရေးကြီးကြောင်း သဘော ပေါက်ခဲ့ကြကာ ရှေးယခင်က ပညာရှင် တို့သည် ၅၅၀ နိပါတ် ကျမ်းစာတို့ကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဖော်ထုတ်ခဲ့ကြလေသည်။

၅၅၀ နိပါတ်တော်တွင် ဧကနိပါတ်ဟုခေါ်သော ဝတ္ထုတစ်ခုတွင် ဘုရားဟောဂါထာတစ်ခုသာပါသော နိပါတ်မှစ၍ ဘုရားဟောဂါထာ အမြောက်အမြားပါရှိသော မဟာနိပါတ်တော်ကြီးအထိ အဆင့်ဆင့် ရှိလေသည်။ မဟာနိပါတ်တော်ကြီး၌ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ခု ပါဝင် သည်။ ထိုမဟာနိပါတ်ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ခုကို ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ဟူ၍ အစဉ်အလာအားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်လာခဲ့ကြသည်။

ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ကိုနိဿယနည်း၊ ပျို့ကဗျာနည်း၊ စကား ပြေနည်းတို့ဖြင့် မြန်မာမှု ပြုခဲ့ရာ၌ စကားပြေနည်းဖြင့် စကားပြေ ပြန်ကြသူများတွင် မင်းဘူး ဦးဩဘာသသည် အအောင်မြင်ဆုံးဖြစ်ပေ သည်။

ယဉ်ကျေးမှုသည် လူမျိုး၏ အသက်၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုသည် မြန်မာလူမျိုးတို့၏ အသက်ဖြစ်ပေရာ မြန်မာ့ ယဉ်ကျေးမှုအသက် ရှည်အောင် ကျွန်ုပ်တို့ အဘက်ဘက်က ကြိုးစားသွားကြရမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုသည် ခေတ် နှစ်ကာလကြာညောင်းခဲ့ရုံမျှမက နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့၏လက်အောက်တွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ ကျရောက်မှေးမှိန်ခဲ့ရသောကြောင့် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၌စွဲကပ်နေသော အညစ်အကြေးတို့ကို သန့်စင်ပစ်ရန် လိုအပ်လှသည်။ ထို့ပြင် မပီမပြင် မှေးမှိန်နေသော အသွင်တို့ကိုလည်း ပြန်လည်ပြုပြင်စေရမည်ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်သည်နှင့်အညီ ၅၅၀ နိပါတ်တော်မှ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်တွဲကို ဤတွင် ပိုင်းယူပြီး ယင်း ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်တွဲမှာ ပါရှိသော အနှစ်သာရများကို ထုတ်ပြုထင်ရှားစေရန်လိုအပ်ပေသည်။ သိစရာ၊ မှတ်စရာ၊ လိုက်နာကျင့်သုံးဖွယ်ရာ ဗဟုသုတ အဖြာဖြာတို့ဖြင့် ပြည့်စုံလှသောကြောင့် ရရှိသောစာတွေကို လက်တွေ့ဖြစ်အောင်သာ ဖတ်ရှုမှတ်သား အသုံးချသွားကြရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်တွဲမြန်မာပြန်များတွင် မင်းဘူးဦးဩဘာသ၏ မြန်မာပြန်သည် အကောင်းဆုံးဖြစ်နေသည့်အတွက် ယင်းဦးဩဘာသမြန်မာပြန်ကို အားပြုရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဦးဩဘာသ မြန်မာပြန်များသည် စိန်၏အောက်ခံကတ္တီပါ အနက်စ၊ ပတ္တမြား၏အောက်ခံ ဝါဂွမ်းဆိုင်ကဲ့သို့ ၅၅၀ နိပါတ်တော်ကို ဗန်းတင်ပြသောကတ္တီပါစ ဝါဂွမ်းအလှတို့နှင့် တူနေပါသည်။ ဦးဩဘာသ မြန်မာပြန် ကောင်းသောကြောင့် ဇာတ်ကြီးဆယ်တွဲသည် ပို၍ပေါ်ထင်နေပါသည်။

ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်တွဲဆိုသည်မှာ တေ၊ ဇ၊ သု၊ နေ၊ မ၊ ဘူ၊ စန်၊ နာ၊ ဝိ၊ ဝေဟူ၍ အတိုကောက် အမှတ်အသားရှိသည့်အတိုင်း တေမိယဇာတ်တော်၊ မဟာဇနကဇာတ်တော်၊ သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်တော်၊ နေမိဇာတ်တော်၊ မဟော်သဓာဇာတ်တော်၊ ဘူရိဒဟ်ဇာတ်တော်၊ စန္ဒကုမာရဇာတ်တော်၊ နာရဒ ဇာတ်တော်၊ ဝိဇ္ဇရ ဇာတ်တော်နှင့် ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်တို့ ဖြစ်ကြပေသည်။

မြန်မာ့ ယဉ်ကျေးမှု အမြင်သန်သော ရှေးမျိုးချစ် မြန်မာကြီးများသည် ဤဇာတ်ကြီးဆယ်တွဲ မြန်မာပြန်တို့ကို ကျောင်းသုံးအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရန် အင်္ဂလိပ်အစိုးရထံတင်ပြလက်ခံစေခဲ့သည့်အတွက် နှစ်ပေါင်း

များစွာ ကျောင်းသုံးစာအုပ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ မြန်မာလူငယ်များသည် ဘုရားအလောင်းများ၏ စိတ်နေစရိုက် အကျင့်အကြံတို့ကို ငယ်စဉ် ကတည်းက လေ့လာဖတ်ရှု သိရှိခွင့်ရလာပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာ စိတ်ဓာတ်၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုစိတ်ဓာတ်တို့ကို ရရှိလာခဲ့ကြသည်။

ယခင်က အစိုးရစာသင်ကျောင်းများတွင် ၇ တန်းမှစ၍တက္ကသိုလ် အထိ တေမိယဇာတ်တော်၊ မဟာဇနကဇာတ်တော်၊ သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်တော်၊ မဟော်သဓာ ဇာတ်တော်၊ ဝိဓူရ ဇာတ်တော်၊ ဝေဿန္တရာ ဇာတ်တော်တို့ကို အလဲအလှယ်ပြဋ္ဌာန်း၍ အရေးတယူ သင်ကြားပေးခဲ့ကြ၏။ ထိုအခါက လူငယ်တို့သည် ယခုခေတ် လူကြီးများပြောသလို မဆိုးကြပါချေ။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အခြေခံ အုတ်မြစ်ဖြစ်သော ဇာတ်တော်ကြီးများ တန်ဖိုးကို ယခုခေတ် လူငယ်လူကြီးများ ပြန်လည်သတိရစေရန် တင်ပြသွားဖို့ ရည်သန်ပါသည်။

ဇာတ်ကြီးဆယ်တွဲကို တင်ပြရာ၌ စာပေအနုပညာ ရှုထောင့်မှ လည်းကောင်း၊ ရယူလိုက်နာ ကျင့်သုံးအပ်သော သင်ခန်းစာပိုင်းမှ လည်းကောင်း၊ မကုန်ခန်းနိုင်သောဗဟုသုတရေးရာပိုင်းမှ လည်းကောင်း ဝေဖန်စစ်ပိုင်း တင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

‘ဦးဩဘာသ’ အကြောင်းနှင့် ‘ပဏာမ’ကိစ္စ

မဟာနိပါတ် တေမိယ ဇာတ်တော်ကြီး၏ ပါဠိတော်မူရင်းကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။ ထိုမူရင်းပါဠိတော်၏ အနက် ဖွင့် အဋ္ဌကထာကို ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်မြတ်က ဖွင့်ဆိုရေးသား ခဲ့သည်။ ထိုတေမိယဇာတ် အဋ္ဌကထာပါဠိဘာသာကိုလည်း မင်းဘူး ဦးဩဘာသက မြန်မာစကားပြေ ပြန်ဆိုခဲ့ပေသည်။

ဦးဩဘာသဆိုသည်မှာ မြန်မာရဟန်းတော်တစ်ပါး ဖြစ်သည်။ ထိုအရှင်ကို မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၂၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း ၄-ရက် တနင်္ဂနွေနေ့၌ ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ မင်းဘူးမြို့အရှေ့ဘက် လေသာကျောင်း ဆရာတော်ထံ၌ ပညာသင်ကြားပြီး ရှင်သာမဏေဝတ်သည်။ ယင်းမှ တစ်ဆင့် ပဉ္စင်းတက်သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးဩဘာသကို မင်းဘူးဦးဩ ဘာသဟု ခေါ်ရခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ခေတ်ကာလမှာ ကုန်းဘောင်ခေတ် ဦး ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်ဖြစ်ပေသည်။

ဦးဩဘာသ၏ မြန်မာစကားပြေကို လေ့လာရာ၌ အထောက် အကူဖြစ်စေရန် ဦးဩဘာသသည် ဘယ်လို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဖြစ်ကြောင်း သိ သင့်သည်။ အသက် ခြောက်နှစ်သားအရွယ်မှစ၍ စာသင်သည်။ ထူးချွန် မည့် အရိပ်လက္ခဏာပြလာသည်။ ၁၅-နှစ်သားအရွယ် ကျောင်းသား ကြီးဘဝဖြင့်ပင် လင်္ကာ၊ ဆောင်းပါး၊ လူးတား၊ ဝတ္ထု၊ ရတု၊ ရကန် စသော ကဗျာလင်္ကာတို့ကို ရေးတတ်လာသည်။ ဝိဇ္ဇာဇာတ် စကားပြေ နိဂုံး၊ ပိုဒ်စုံရတု အေးမျက်သီတာချီ-၃ပိုဒ်၊ ဝေသန္တရာဇာတ်တော်ကြီး

စကားပြေနိုင်ရုံ။ ပိုဒ်စုံရတု ‘တိုင်းကားဦးသျှောင်’ ချီ ၁၅-ပိုဒ်တို့ကို ထောက်ထားပါက ကဗျာလင်္ကာ အထူးကျွမ်းကျင်ကြောင်း သိရသည်။

သတိပြုရန်အချက်မှာ ကဗျာတတ်သောသူတို့သည် စာရေးရာ၌ စကားလုံးကို ကျစ်လျစ်သိပ်သည်းအောင် အသုံးပြုတတ်ကြပေသည်။

ထို့ပြင် ဦးဩဘာသလောင်း ကျောင်းသားသည် ဆင်ကြန့်၊ မြင်းကြန့်၊ ဗေဒင်၊ တိတ္ထု၊ ဆေးအတတ်များကိုလည်း သင်ကြားတတ်မြောက်ခဲ့သည်။ ဇာတ်တော်ကြီးများ၏ နိဂုံးဂါထာကြီးများကို ဖတ်ရှုကြည့်ပြန်ပါကလည်း ဦးဩဘာသသည် ပါဠိစာပေကို နိုင်နိုင်နင်းနင်းတတ်မြောက်ကြောင်း သက်သေခံနေပေသည်။ ကဗျာတတ်၊ ပါဠိတတ်၊ ဗေဒင်တတ်စသည်ဖြင့် တတ်မျိုးစုံသူ ဖြစ်သောကြောင့် ပါဠိဘာသာမှ မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုရာတွင် ဝေါဟာရရှာဖွေခြင်း၊ ဝေါဟာရ တီထွင်ခြင်းတို့အတွက် များစွာစွမ်းဆောင်နိုင်သည်။ ထို့ပြင် ပါဠိကျမ်းဂန်များထဲ၌ အလင်္ကာကျမ်းပါရှိရာ အလင်္ကာကျမ်းတတ် ပုဂ္ဂိုလ်အနေဖြင့် စကားလှ၊ စကားယဉ် အတင်းအစား အနှိုင်းအခိုင်းပြုရာ၌လည်း ကျွမ်းကျင်သူဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်ပေသည်။

အရှင်ဩဘာသသည် တေမိယဇာတ်တော်ကြီးကို မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၄၈-ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလဆန်း ၁၁-ရက် တနင်္ဂနွေနေ့၌ ရေးသားပြီးစီးသည်။ ထိုအခါ ဦးဩဘာသ အသက်သည် (၂၀)မျှသာရှိသေး၍ ပဉ္စင်းတက်စပင်ဖြစ်ပေမည်။ ဤမျှလောက် အသက်ငယ်ငယ်ကလေးနှင့် ရေးနိုင်ပါမည်သားဟု မယုံမရဲမရှိသင့်။ တော်သည့်သူသည် ငယ်ငယ်ကပင် တော်ပေသည်။

လေသာကျောင်းဒါယကာ ဦးစက တေမိယဇာတ်တော် မင်္ဂလာကို မြန်မာစကားပြေဖြင့် ရေးသား ချီးမြှင့်တော်မူပါဟု အဖန်တလဲလဲ အနူးအညွတ် တောင်းပန်သမှု အဘိယာစကပြုသောကြောင့် ရေးသည်ဟု ဇာတ်တော်ကြီးနိဂုံး၌ တိတိပပဖော်ပြထား၏။ ဤအချက်ကို သာမန်ကာလျှံကာ သဘောမထားသင့်။ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ထုံးစံလေ့တစ်ရပ်ကို ဤတွင် မှတ်သားရပေမည်။

ဈေးခေတ်လူကြီးများ၊ အထူးသဖြင့် ဆရာတော်ကြီးများသည် အတ္ထုတ္တံသနခေတ် ကြားဝါမှု၊ ပရဝတ္ထန ခေတ် သူတစ်ပါး အပေ

ဝင့်ဝါရှုတ်ချမှု ဤကိစ္စနှစ်ရပ်ကို အထူးရှောင်တော်မူကြသည်။ မကြွားလို့မ မရှုတ်ချလို့မသည် သူတော်ကောင်းစိတ်ထား တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်၏။ စီးပွားရေး၊ ကြီးပွားရေး အမြတ်ရအောင်ပြုလုပ်မည်ဆိုသော သဘော မနောမျိုးကား ပို၍မရှိကြချေ။

ထို့ကြောင့် ကျမ်းစာတစ်စောင် တစ်ဖွဲ့ ပြုစုရာ၌ တောင်းပန် တိုက်တွန်းသူရှိလာမှသာ ဖြစ်ပေါ်ရရှိမည့် သူတစ်ပါးအကျိုး(ပရဟိတ) ကိုထောက်ရှု၍ ဆောင်ရွက်တော်မူကြမြဲ ဖြစ်သည်။ ဤလည်းတစ်ချက်။

ထို့ပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာကြီး တစ်ရပ်လည်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား အခြားမဟုတ်၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သဟမ္ပတိဗြဟ္မာ ကြီး၏ အနူးအညွတ်တောင်းပန်မှုကိုခံယူပြီးမှ တရားတော်များကို စတင် ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။ ကိုယ်သိတဲ့တရား ကိုယ့်ဟာကိုယ်ဟော ပြီး တာပဲဟု ပေါ့တီးပေါ့ဆ တွေးမြင်၍မဖြစ်၊ လူတို့၏စိတ်ဓာတ်ကို စည်းရုံး ရယူမည့်သူသည် လူ့မနောကို နားလည်ဖို့လိုသည်။ လူတို့သည် အထင် ကြီးမှသာ နာလိုကြစမြဲဖြစ်၏။ အထင်သေးနေပါက အကောင်းပြော သည်ကိုပင် အကောင်းမထင်တတ်ကြပေ။ မြတ်ဗုဒ္ဓပွင့်ပေါ်စ ခေတ်အခါ ရေမြေဒေသ၌ ဗြဟ္မာကို အထင်ကြီးကြသောသူတို့၏ ဒေသဖြစ်နေ၏။ ထို့ကြောင့် ဗြဟ္မာ၏ တောင်းပန်မှု ရယူပြီးမှ တရားစ၊ဟောခြင်းသည် အလွန်အလွန် သဘာဝကျသော လုပ်ကွက်တစ်ခုအဖြစ် ကျွန်ုပ်တို့ အတု ယူကြရန်ဖြစ်သည်။

ဤကဲ့သို့ မိမိလုပ်သည့် အလုပ် တန်ဖိုးရှိစေရန် လိုလိုလားလား တောင်းပန်သူ ရှိလာမှသာ ကျမ်းဂန်များကို ရေးသားပြုစုလာသည့် အစဉ်အလာကောင်းသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားမှဆင်းသက်လာသော အစဉ် အလာကောင်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပေသည်။ ဦးဩဘာသသည်လည်း အဘ ဘုရား၏ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များကို လိုက်နာကျင့်ကြံသူဖြစ်၍ ကျောင်း ဒါယကာ ဦးဝက တောင်းပန်မှသာ ဤတေမိယဇာတ်တော်ကြီးကို ရေး သားခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း လေးစားစွာ မှတ်သားသင့်ပေသည်။

တေမိယဇာတ်တော်ကြီးကိုခြုံ၍ ဆစ်ပိုင်းဝေဖန်ကြည့်သောအခါ အပိုင်းလေးပိုင်း ပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရ၏။

ဟိ-န-:-စို-:-ေ-မ-၃-င်-စ-ဉ်-(-၂-)

၁၂ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဆွဲ

အပိုင်းလေးပိုင်းကား....

- (၁) ပဏာမ၊
- (၂) နိဒါန်း၊
- (၃) ဇာတ်ခန်း ၂၃-ခန်းနှင့်
- (၄) နိဂုံး တို့ဖြစ်ပေသည်။

ဤအစဉ်ကိုကြည့်လျှင် ‘ပဏာမ’သည် ဇာတ်တော်ကြီး တစ်ခုလုံး၏ အစအဦးဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ဤအချက်ကို သေသေချာချာ သတိပြုခဲ့ပါ။

‘ပဏာမ’ဆိုသော ပါဠိစကား၏ အဓိပ္ပာယ်ရင်းက ဦးညွှတ်ခြင်း၊ ရှိခိုးခြင်းတည်း။ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓသောသမှစ၍ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ် ဝိဇ္ဇာဓိရ်တို့သည် ကျမ်းကိုရေးသားရာ၌ ကျမ်းပြီးဆုံးအောင် ရေးနိုင်စေရန်၊ ကျမ်းရေးနေစဉ် အန္တရာယ်ကင်းမန် ဤရည်သန်ချက်ဖြင့် ရတနာသုံးပါး ဆရာသမားတို့အား ကြိုတင်ရှိခိုး ကန်တော့ကြမြဲဖြစ်၏။ ဤသို့ ရှိခိုးသည့် ကုသိုလ်က ကျရောက်လတ္တံ့ ဖြစ်သော အကုသိုလ်ကံ၏အကျိုး ဘေးအန္တရာယ်တို့ကို ကာကွယ်စေရန်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ကျမ်းရင်းစာသားကိုမရေးခင် ဘုရားရှိခိုး ပဏာမပြုခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ ကျမ်းစာရေးသားရာ၌ ပဏာမပြုသည့် ယဉ်ကျေးမှုသည် အရှေ့တိုင်းသားတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုဖြစ်၏။ အနောက်နိုင်ငံ စာရေးဆရာတို့ လောကတွင် ဤယဉ်ကျေးမှုထုံးစံလေ့ မရှိချေ။ ကျမ်းရေးသားရာ၌ ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် ပဏာမ မပြုနိုင်သော်မှ အနည်းဆုံး ‘နမောတဿ’ ဖြင့် ပဏာမပြုကြရသည်။ သို့မှသာ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာကျ ပေသည်။

ဦးဩဘာသသည် ဆိုခဲ့ပါ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ထုံးစံလေ့ကို လိုက်နာရုံမျှမက ကံ,ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်သူဖြစ်၍ တေမိယဇာတ်တော်ကြီးကို မြန်မာပြန်မရေးမီ ဦးစွာပထမ ပဏာမပြုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ယခုခေတ် ကျမ်းရေးသားရာ၌ ပဏာမ မပါခဲ့သော် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာကို မလိုက်နာသူဟူ၍ သတ်မှတ်ရပေမည်။ တစ်နည်းဆိုသော် အနောက်ဆန်သူဟူ၍ နားလည်ရန် ဖြစ်ပေသည်။

‘ပဏာမ’နှင့်ပတ်သက်၍ နောက်ထပ် အရေးကြီးသော အချက် တစ်ရပ်မှာ ‘ပဏာမ’ကို လွဲမှားစွာ အသုံးပြုမိနေကြခြင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာလူကြီး အတော်များများသည်ပင် ပရိသတ်ရှေ့ စကားပြောရာ၌ ကျွန်တော် ‘ပဏာမ’ ပြောကြားလိုတာကတော့ ‘သို့မဟုတ်’ ဒါကို ပဏာမအားဖြင့် ပြောကြားလိုပါတယ် စသည်ဖြင့် ‘ပဏာမ’ကို ‘ဦးစွာ’ ဟူသော သဘောဖြင့် သုံးနှုန်းပြောဆိုနေကြသည်။

မင်းဘူး ဦးဩဘာသ၏ တေမိယ ဇာတ်တော်ကြီးကို လှန်ကြည့် လျှင် ‘ပဏာမ’ကို အစဦးစွာ တွေ့ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ‘ပဏာမ’ကို ပထမဦးစွာ ဆိုသည့် အနက်သဘောဖြင့် သုံးလျှင်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်ဟု စောဒကတက်နိုင်ပါ၏။

သို့ရာတွင် လူမျိုးတစ်မျိုး၏ ဘာသာစကားသည် တိကျလျှင် ပို၍ ကောင်းပါသည်။ ပို၍ရှင်းပါသည်။ ဟိုလိုဤလို အနက်အဓိပ္ပာယ် မသက် ရောက်စေဘဲ ဆိုလိုရင်းကို တိတိကျကျ ညွှန်းဆိုနိုင်ပါက ဘာသာ စကား တန်ဖိုး ပို၍ရှိပါသည်။

အထက်ပါစကားကို ပြန်ကြည့်ပါ။ ကျွန်တော် ပဏာမပြောကြား လိုတာကတော့ ဆိုတာကို ကျွန်တော် ရှိခိုးပြီး ပြောကြားလိုတာက တော့ဟု အနက်ဖော်၍လည်း ရနေသည်။ ပြောသူကတော့ ဦးစွာ ပထမဟု ပြောလိုခြင်းဖြစ်၏။ သဒ္ဒါအနက်ကို စိစစ်လျှင်တော့ တစ်မျိုး ဖြစ်နေသည်။ ဤလိုမရှုပ်ရအောင် ပဏာမဟု ပြောမည့်အစား ကျွန်တော် ဦးစွာပြောလိုတာကတော့ဟု ပြောလျှင်လည်း ဖြစ်သည်ပင်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် တေမိယ ဇာတ်တော်ကြီးကို လေ့လာရ သည့် အကျိုးတစ်ရပ်အနေဖြင့် ‘ပဏာမ’ဆိုသော ဝေါဟာရ၏ ရင်း မြစ်အနက်ကို သတိပြုပြီး စကားပြောသောအခါ ‘ပဏာမ’ ဆိုသော အသုံးကိုရှောင်၍ ‘ဦးစွာပထမ’ဟု ပြင်ပြောသင့်ကြောင်း မှတ်သား ဖွယ်တစ်ရပ် ရရှိပါသည်။

ပဏာမပြီးသည့်နောက် ဇာတ်တော်နိဒါန်းကို ဆက်လက်ဖော်ပြ ရန်ဖြစ်၏။ ‘နိဒါန်း’ ဆိုသည်မှာ မည်သူသည် မည်သည့် နေရာမှာ မည်သည့် အကြောင်းကြောင့် ဤဇာတ်ကို ဟောသည်ဟု ရှေ့ဆက် ဖတ်မည့်သူများအား ကြိုတင်အသိပေး ဖော်ပြချက်ပင်ဖြစ်၏။

တေမိယ ဇာတ်တော်ကြီး၏ နိဒါန်းတွင် မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် အခါက လောကီ စည်းစိမ်များကို စွန့်လွှတ်ပြီး တောထွက်ခဲ့သည့် နိက္ခမ ပါရမီ ဖြည့်ဆည်းတော်မူခဲ့ပုံကို အကြောင်းပြုပြီး ဤ ဇာတ်တော်ကြီးကို ဟောခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ဤ နိဒါန်းတွင် စာအနေအားဖြင့် စာရေးဆရာ၏ လက်စွမ်းပြကို တွေ့ရသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ ဤ တေမိယဇာတ်တော်ကို ဟောတော်မူသည်ဟူသော အချက်ကို စာလုံးရေ ၂၀၀ ကျော်ဖြင့် တစ်ဝါကျတည်း ဖွဲ့၍ရေးသည်။ တပည့်သား ရဟန်းတော်များက မြတ်စွာဘုရား၏ နိက္ခမ ပါရမီဟော်ကို ချီးကျူးပြောကြားနေကြပါသည်ဆိုသော အချက်ကိုစာလုံးရေ ၃၅၀ ကျော်ဖြင့် တစ်ဝါကျတည်း ဖွဲ့သီ ရေးသားသည်။ မြတ်စွာဘုရားက ငါဘုရား အလောင်းတော် တေမိယ မင်းသား ဖြစ်ခဲ့စဉ်က နိက္ခမ ပါရမီဖြည့်ခဲ့သည်မှာ ယခုထက်ပို၍ အံ့ဩဖွယ်ရှိချေသည်ဟူသော အချက်ကို စာလုံးရေ ၆၅၀ ကျော်ဖြင့် တစ်ဝါကျတည်း အပြီးရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

သို့ကလောက် ဝါကျအရှည်ကြီးများကို ရေးသားထားသော်လည်း ဖတ်ရှုရသည်မှာ ရှင်းလှပေသည်။ ဆိုလိုရင်းကို အထင်းသားမြင်ရပေသည်။ ရွှေ့နောက်မညီ မဆီမလျော် ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေး မရှိ၊ ပကတိကြည်လင်သန့်ရှင်းသော ဩဇာဂုဏ် ရှိပေသည်။

ဝါကျတို၊ ဝါကျရှည် ရေးသားရာ၌ အကြောင်းအရာကို လိုက်ရသည်။ ရာဇဝင်လို အကြောင်းအရာမျိုးကို ဝါကျ တိုတိုဖြင့် ဇိုးဇိုး ဇတ်ဇတ် ရေးရသည်။ ယခုလို ရတနာသုံးပါးနှင့် စပ်၍ ကြည်ညိုဖွယ် ဖြစ်ရပ်မျိုး၌ သမုဒ္ဒရာ လှိုင်းတံပိုးကြီးများ တအံ့အလိမ့် လျက်ရှိသကဲ့သို့ အလျင်မပြတ် တစ်ဆက်တည်း ဖတ်နိုင်အောင် ဝါကျရှည်ကိုရေးရသည်။ သို့သော် ဝါကျတိုကို အရေးလွယ်၏။ ဝါကျရှည်ကို အရေးခက်၏။ ကလောင်မနိုင်ဘဲ ဝါကျရှည်ကို ရေးပါက ကိုယ့်အမြီးကိုယ်ပြန်မျှမိသော မြွေကြီးကဲ့သို့ ရွှေ့နောက်စကား အရောရော အယှက်ယှက် ဖြစ်ပြီး ရှုပ်ထွေးကုန်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် ငယ်နုသူတို့ အတွက် (ဝါ) ကျောင်းသားများ အတွက် ဝါကျတိုကိုရေးဟု ဆရာ

များက ပြောကြခြင်းဖြစ်၏။ သို့သော် အကြောင်းအရာသည် အဓိက ဖြစ်၍ အကြောင်းအရာနှင့် ကိုက်အောင်ရေးတတ်ပါမှ စာပေအဆင့် အတန်း ရှိပေသည်။

ဤနိဒါန်းတွင် မင်းဘူးဦးဩဘာသ ကိုယ်တော်လေး၏ စကား လုံး အသုံးအနှုန်း များကလည်း ကဝိလက်ရာ ကဗျာ အခြေခံမလွတ် ဆွတ်လွတ် ကြည်နူးဖွယ်ရာ ဝေါဟာရများ သုံးထားသည်ကို တွေ့ရ သည်။ ကဝိဖွယ်ရာလက္ခဏာတစ်ရပ်ဖြစ်သော ဥပမာ၊ ဥပစာ အနှိုင်း အခိုင်း အတင်းအစားတို့ကလည်း ကြွယ်ဝလှတိသည်။

‘မြို့က်ရည်ချိုအေး ကိုက်ကျွေးနှစ်လို့ အောင်မျိုးငြိမ်းရာ ပြည် သာနီဗ္ဗူ’

‘နှံစပ်ကျော်ဝှန် ဇေတဝန်အောင်ထီး ရွှေကျောင်းကြီး’

‘သူ့အလိုရ ငါ့အလိုပါ မာယာအသွယ်သွယ် ကိုယ်တော်အရွယ် ကလည်း ပျိုနုတုန်း နှလုံးတော်လည်း ရွှင်ချိန် စည်းစိမ်တော်လည်း လက်ရှိ’

‘နေ့ရက်အရည်အကြန့် ငုံ့လင့်သွေးငင် အခင်အမွတ် စိတ်ညွတ် ဖွယ်ရာ ကာမဂုဏ်အာရုံ အလော်အလက် နှောင့်ယှက်ခြင်း အတန်တန် တောင်းပန်သည်ကိုလည်း ပျိုသက်ရွယ်နု ပျော်မှုအာရုံ ကာမဂုဏ် ကျေးဇူးနှင့် မူးယစ်ချိန်ဖြစ်လျက်’

အထက်ပါ ကောက်နုတ်ချက်ကို ဖတ်ကြည့်ပြီး စဉ်းစားလျှင် မင်းဘူးဦးဩဘာသ၏ တေမိယဇာတ် စကားပြေလက်ရာသည် ကဝိ လက်ရာစင်စစ်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပေသည်။

ဤနိဒါန်းတွင် လူမှုဆက်ဆံရေးပိုင်းမှ အတုယူဖွယ် သင်ခန်းစာ တစ်ရပ်ပါရှိသေး၏။ ယင်းကား အခြားမဟုတ်၊ မြတ်စွာဘုရားနှင့် တပည့်သံဃာများ (ဝါ) ဆရာနှင့်တပည့် ဆက်ဆံရေးပင်ဖြစ်၏။ တပည့် သား သံဃာတော်များ စကားဝိုင်းဖွဲ့၍ မိမိတို့ဆရာဘုရားအကြောင်း ချီးကျူးပြောကြားနေကြသည်။ ထိုအခိုက်တွင် တပည့်တို့၏စကားဝိုင်းထဲ မြတ်စွာဘုရားက စင်ထိုင်သည်။ ပြီးနောက် ဘာပြောနေသလဲဟု မေး

သည်။ တပည့်တို့က သူတို့ ပြောလက်စကို လျှောက်သည်။ မြတ်စွာဘုရားက ထိုစကားစကိုကောက်ပြီး တပည့်တို့၏ စကားကို ထောက်ခံပြောကြားရန် စကားပျိုးသည်။ နောက်ပြီး စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ ဇာတ်ဝတ္ထုကို ပြောသည်။ ဟောသည်။ ဤအချက်ကို လေ့လာလျှင် ဆရာတပည့်ဆက်ဆံရေးအနေအထားကို တွေ့ရပေသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ယခုခေတ် ဆရာတော်ကြီးတွေထက် မယှဉ်သာအောင် အဆင့်အတန်း မြင့်လှသော်လည်း တပည့်သံဃာများနှင့် ရင်းရင်းနှီးနှီး နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ တပည့် သံဃာများကလည်း သိပ်ကြောက်နေရပြီး မပြောရဲ၊ မလျှောက်ရဲ မဖြစ်ကြ၊ လျှောက်စရာရှိသည်ကို လျှောက်ရဲကြသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်တို့နှင့် ချစ်ကြောက်ရုံသေ အနေအထားကို ရယူထားကြောင်း တွေ့ရသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ ဆရာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဆရာနည်းကျ စနစ်ကောင်းကို ကျွန်ုပ်တို့ အတုယူ ကျင့်သုံးကြလျှင် အကျိုးရှိမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

မင်းကျင့်တရား စသည့် သိမှတ်ဖွယ်ရာများ

တေမိယဇာတ်တော်ကြီးကို ဇာတ်ခန်း(၂၃)ခန်းခွဲ၍ ဦးဩဘာသက ရေးသားခဲ့၏။ မူရင်းဇာတ် အဋ္ဌကထာပါဠိ၌ ဤသို့ဇာတ်ခန်းခွဲထားခြင်းမရှိ၊ ဦးဩဘာသသည် ပါဠိမူရင်းကို မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုရုံမျှ ပြန်ဆိုခြင်းမဟုတ်၊ မူလဇာတ်ရိုးကို မွမ်းမံခြယ်လှယ် တင့်တယ်အောင် စီစဉ်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ရှေ့တွင် ဤအချက် ပို၍ ထင်ရှားပေအံ့။

တေမိယဇာတ်တော်ကြီး၏ လိုရင်းအချုပ်မှာ တေမိမင်းသားသည် ထီးမွေနန်းလျာဖြစ်ပါလျက် မင်းမလုပ်လိုသောကြောင့် ဆွံ့အနားပင်းဟန်ဆောင်၍ ဆန္ဒပြရာ အမျိုးမျိုး အလိုစမ်း၍ မရသည့်နောက်ဆုံး (၁၇)နှစ်သားအရွယ် သုသာန်သို့ထုတ်၍ မြေမြှုပ်သတ်ရန် စီစဉ်ရာတွင်မှ အကောင်းပကတိဖြစ်လာကာ ရသေ့ရဟန်းပြုပြီး တရားဟောသဖြင့် ခမည်းတော်၊ မယ်တော်နှင့်တကွ တစ်တိုင်းတစ်ပြည်လုံး တောထွက်ကြကြောင်း နိက္ခမပါရမီကို ဖော်ကျူးသည့် အကြောင်းအရာ ဖြစ်သည်။

အဆိုပါ ဇာတ်ကျောရိုးကို မူရင်း အဋ္ဌကထာ ဆရာကလည်း အပြောက်အမွမ်းထည့်သည်။ ဦးဩဘာသကလည်း ထပ်၍မွမ်းမံသည်။ သို့ဖြစ်၍ ယခု ပြည်သူတို့လက်ထဲရောက်နေသော တေမိယဇာတ်တော်ကြီးသည် အလွန်ပြည့်စုံ ကောင်းမွန်နေပေသည်။ ထို့ပြင် ဘာသာပြန်ဆရာဦးဩဘာသက ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အမှားစကားများကို သီးသန့်ထည့်ပေးထားပြန်ရာ တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော ဗဟုသုတများ ပါဝင်လျက်ရှိနေပြန်သည်။ ဤစာအုပ်မှ ရသော အသိဉာဏ် သင်ခန်းစာများကား မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၏ အုတ်မြစ်များ ဖြစ်ပေတော့သည်။

၁၀ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဆွဲ

ပထမဆုံးအခန်းကား သားဆုတောင်းခန်း ဖြစ်၏။ ဤအခန်းတွင် သိမှတ်ဖွယ်ရာများပါရှိပေသည်။

ကာသိတိုင်း ဗာရာဏသီပြည်၌ ကာသိကရာဇ်မင်း မင်းပြုလျက် ရှိ၏။ သို့ဖြစ်၍ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်မှာ ပဒေသရာဇ် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် ထိုသက်ဦးဆံပိုင် ပဒေသရာဇ်မင်း ကျင့်သုံးရသည့် ကျင့်ဝတ်များရှိပေသည်။ ယင်းတို့ကား မင်းကျင့်တရားဆယ်ပါး၊ သင်္ဂဟတရား လေးပါး၊ နာယကဂုဏ် ခြောက်ပါး စသည်တို့ဖြစ်၏။

မင်းကျင့်တရား ဆယ်ပါးကိုကြည့်ပါ။

၁။ အလှူပေးခြင်း၊

၂။ သီလဆောက်တည်ခြင်း၊

၃။ စွန့်ကြဲပေးကမ်းချီးမြှောက်ခြင်း၊

၄။ ခြံခြံစွာကျင့်ခြင်း၊

၅။ ဆွေမျိုးခြွေရံမှူးမတ် ပြည်သူတို့နှင့် မဆန့်ကျင်ခြင်း၊

၆။ သည်းခံခြင်း၊

၇။ အမျက်စောင်မာန် မထန်ပြင်းခြင်း၊

၈။ ပြည်သူတိုင်းသားတို့အား ညှဉ်းဆဲကလူ အပူမတိုက်ခြင်း၊

၉။ နူးညံ့သော ကရုဏာ မေတ္တာကိုသာ အခါမပြတ်ရှေးရှုခြင်း၊

၁၀။ တရားလမ်းရှိတိုင်း ပြောင့်မှန်ရာ သဘောကိုသာအလိုရှိခြင်း။

ဤမင်းကျင့်တရားကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးသောအခါ ဘုရင်သည် အလှူဒါနပြုရသည်၊ သူတစ်ပါးတို့အားလည်း ပြုစေရသည်။ ငါးပါး သီလ၊ ရှစ်ပါးသီလ စသည်ကို ဆောက်တည်ရသည်။ စွန့်ကြဲရသည်၊ ပေးကမ်းရသည်၊ ချီးမြှောက်ရသည်။ အလှူဒါနပြုခြင်းသည် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာသုံးပါးအား ပေးလှူခြင်းဖြစ်၏။ စွန့်ကြဲခြင်းကား ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများအား စွန့်ကြဲခြင်းဖြစ်၏။ ချီးမြှောက်ခြင်းကား အမှုထမ်းများအား မစ, ကူညီခြင်းဖြစ်၏။ ဘုရင်သည် မိမိလည်း အသုံးအစွဲခြံခြံရသည်၊ ပြည်သူတို့အားလည်းခြံခြံစေရသည်။ ဆွေမျိုး

ခြေရံ မူးမတ် ပြည်သူတို့နှင့် မဆန့်ကျင်ခြင်းဆိုရာ၌ ဘုရင်တစ်ယောက် တည်း မူတည်၍ ပြောခြင်းဖြစ်၏။ တစ်ယောက်နှင့်အများ မဆန့်ကျင် ရန်ဖြစ်၏။ ဘုရင်သည် မိမိဆွေမျိုးနှင့် မဆန့်ကျင်သင့်၊ မိမိ၏ အခြွေ အရံတို့နှင့် မဆန့်ကျင်သင့်၊ မိမိ၏ မူးမတ်များနှင့် မဆန့်ကျင်သင့်၊ မိမိ၏ ပြည်သူတို့နှင့် မဆန့်ကျင်သင့်၊ မဆန့်ကျင်အောင်ကျင့်သုံးခြင်းကို ဆိုလို၏။ ရာဇပရိယာယ်ဖြင့် မိမိလိုရာပါအောင် ပြုမူရမည်ဟူလို။

သည်းခံခြင်း ဟူရာ၌ ဘုရင်သည် အာဏာ အပြည့်အဝ ရှိ၍ အာဏာရှိတိုင်း စိတ်ရှိတိုင်း ပြုမူပါက အလွန်အန္တရာယ်ကြီးလှသည်။ ထို့ကြောင့် သည်းခံ၍ ဖြစ်သမျှ သည်းခံရခြင်းဖြစ်၏။ အမျက်စောင် မာန်မပြင်းထန်ခြင်းဆိုရာ၌ အမျက်ဒေါသ မကြီးရခြင်း၊ မာန်မာန မကြီးရခြင်းကို ဆို၏။ ‘ဒေါသော အတ္တံ နဇာနာတိ’ (ဒေါသစိတ်သည် အကျိုးကို မသိတတ်)ဟူ၍ ဘုရားရှင်ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း ဒေါသ သိပ်ကြီးနေပါက အကျိုးရှိမရှိကိုမသိ၍ အဆုံးအဖြတ် မှားတတ်သဖြင့် ဒေါသမကြီးခြင်းကို မင်းကျင့်တရားအဖြစ် ဖော်ပြ၏။

ပြည်သူ တိုင်းသားတို့အား ညှဉ်းဆဲကလူ အပူမတိုက်ခြင်းနှင့် နူးညံ့သော ကရုဏာမေတ္တာကိုသာ အခါမပြတ် ရှေးရှုခြင်း ဟူသော မင်းကျင့်တရားနှစ်ပါးမှာ ဆက်စပ်နေ၏။ ပြည်သူတို့အပေါ် သနား ကြင်နာ ကရုဏာထားခြင်း၊ ချစ်ခင်မေတ္တာရှိခြင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံလျှင် ညှဉ်းဆဲသမူမပြုပေ။ တရားလမ်းရှိတိုင်း ဖြောင့်မှန်ရာသဘောကိုသာ အလိုရှိခြင်းဆိုသည်မှာ ဥပဒေကို လေးစားခြင်းသဘောမျိုးပင် ဖြစ်ပေ သည်။

ဤမင်းကျင့်တရားဆယ်ပါး ပညတ်ချက်မှာ သက်ဦးဆံပိုင် ဘုရင် စနစ်ကို ထိန်းကျောင်းပေးသည့် လက္ခဏာရပ် ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းဆို သော် ဘုရင်များလိုက်နာရမည့် ဘုရင့်အတွက် ဥပဒေပင် ဖြစ်သည်။ ထို ခေတ် ပြည်သူတို့ကလည်း သူတို့ဘုရင်အပေါ် ဤ မင်းကျင့်တရားနှင့် ညီမညီ ဝေဖန်ဆန်းစစ်ကြသည်။

မင်းတို့ကျင့်စဉ် နောက်တစ်မျိုးကား သင်္ဂဟတရားလေးပါးဖြစ် ၏။ ‘သင်္ဂဟတရား’ဆိုသည်မှာ သံ-ကောင်းစွာ၊ ဂဟ-ယူခြင်းဟူ၍ ရင်း

၂၀ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဘွဲ့

မြစ်အနက်ထွက်သောကြောင့် ကောင်းစွာယူသောတရား (၀၁) စည်းရုံး
ရေးတရားသည် သင်္ဂဟတရားဖြစ်သည်။

သင်္ဂဟတရား လေးပါးရှိပါသည်။ ယင်းတို့မှာ....

၁။ ဆယ်ဖို့တစ်ဖို့ အခွန်ကောက်ခံခြင်း၊

၂။ အမှုထမ်း အရာထမ်းများအား ကြည်ကြည်ဖြူဖြူ ပေးကမ်း
ခြင်း၊

၃။ စကားကို ချိုသာအေးမြစွာ ပြောခြင်း၊

၄။ အတိုးမယူဘဲ ချေးငှားခြင်း၊

တို့ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် နာယကဂုဏ် ခြောက်ပါးကိုလည်း လက်ကိုင်ပြုရပါ
သည်။ နာယကဂုဏ်ဆိုသည်မှာ လူကြီးလူကောင်း တစ်ယောက်အတွက်
ရှိရမည့်ဂုဏ် ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းတို့မှာ....

၁။ သူများထက် ထထကြွကြွရှိခြင်း၊

၂။ နိုးကြားဖျတ်လတ်မှုရှိခြင်း၊

၃။ ငယ်သားများအပေါ် သနားကြင်နာမှုရှိခြင်း၊

၄။ မနှစ်လိုဖွယ် ပြုမူပြောဆိုသည်များကို သည်းခံခြင်း၊

၅။ နှံ့စပ်အောင် ဝေဘန္တိကပြုခြင်း၊

၆။ အားလုံးကို ခြုံပြီး ကြည့်ရှုတတ်ခြင်း၊

တို့ဖြစ်ပါသည်။

ကာသိကရောင်မင်းသည် ဆိုခဲ့ပါ မင်းကျင့်တရားဆယ်ပါး၊ သင်္ဂဟ
တရားလေးပါး၊ နာယကဂုဏ်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော မင်းဖြစ်၏။
ထိုမင်း၏ အဂ္ဂမဟေသီမိဖုရားကြီးမှာ မဒ္ဒရဋ္ဌတိုင်း သာဂလပြည် မဒ္ဒရောင်
မင်း၏ သမီးတော် စန္ဒာဒေဝီ ဖြစ်ပါသည်။ မိဖုရားကြီးနှင့်စပ်၍ မှတ်
သားဖွယ်တစ်ရပ်မှာ....

၁။ လင်၏အလိုသို့ လိုက်၍ ကျင့်တတ်ခြင်း။

၂။ အလှူ၊ သီလ စသော ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌ မွေ့လျော်ခြင်း။

၃။ ဥပုသ်နေ့တို့၌ ရှစ်ပါးသီလ ဥပုသ်စောင့်သုံးခြင်း။

ဖြစ်၏။

ဤတွင် လင်၏ အလိုသို့လိုက်၍ ကျင့်တတ်ခြင်း ဟူသော အချက်သည် အလွန်ကျယ်ဝန်း၏။ အိမ်ထောင် သာယာရေးအတွက် အလွန်အရေးကြီး၏။ အရည်အချင်းရှိသော လင်ယောက်ျားကို ယူထားသော မိန်းမတို့အနေဖြင့် အထူးသတိပြုရမည့် အချက်ဖြစ်၏။ မိမိက လင့်အလိုလိုက်၍ကျင့်တတ်သော် လင်ကလည်းပြန်၍ မိမိအလိုသို့လိုက်၍ ကျင့်လာပေသည်။ ထိုအခါ အိမ်ထောင်ရေး သာယာပေတော့သည်။

ဘုရင်မင်းမြတ်၌ စန္ဒာဒေဝီမိဖုရားကြီးအပြင် ကိုယ်လုပ်မောင်းမပေါင်း တစ်သောင်းခြောက်ထောင် ရှိသေး၏။ ကိုယ်လုပ်တော်ဆိုသည်ကား ဘုရင့်ဝေယျာဝစ္စလုပ်သည့် အပျိုတော်များဖြစ်၏။ မောင်းမကမူ မိဖုရားငယ်များ ဖြစ်၏။ မိဖုရားကြီးနှင့်တကွ မောင်းမများ အားလုံး သားသမီး တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မထွန်းကားချေ။

သို့ဖြစ်၍ ပြည်သူများက နန်းရင်ပြင်တံခါးဝသို့ စုရုံးလာကြပြီး ထီးဆက်နန်းလျှာ သားရတနာ ရရှိရေးအတွက် မိဖုရားများ သားဆုတောင်းကြပေရန် တောင်းဆိုကြကုန်သည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်ကလည်း ပြည်သူတို့ တင်ပြချက်ကိုလက်ခံပြီး မိဖုရားငယ်များအား သားဆုတောင်းစေလေသည်။ သို့သော် တစ်စုံတစ်ယောက်မျှ သားဆုမရကြချေ။

ဤဇာတ်တော်တွင် သားဆုတောင်းရာ၌ ထိုမိဖုရားများက မိမိတို့ကိုးကွယ်သည့် နတ်များကို ပူဇော်ပသ၍ ဆုတောင်းကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မိဖုရားငယ်များ သားဆုမရကြသော အခါတွင် အဂ္ဂမဟေသီ စန္ဒာဒေဝီမိဖုရားကြီးကိုယ်တိုင် သားဆုတောင်းဖို့ ဘုရင်က တိုက်တွန်း

၂၂ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဆွဲ
လေသည်။ မိဖုရားကြီးသည် ဘုရင့်အမိန့်ကိုနာခံ၍ သားရရာရကြောင်း
ပြုရာတွင် သူမ၏ အတွေးအခေါ်မှာ...

၁။ နေရာ(ဝမ်းကြွာတိုက်) မသန့်စင်လျှင် ဘုန်းရှင်ကံရှင် မဝင်
မနားနိုင်။

၂။ ကိုယ်တိုင်အကျင့်မမြတ်လျှင် နတ်ကောင်းက မမ,စ။

ဤသို့ယူဆပြီး လပြည့်နေ့၌ ရှစ်ပါးသီလစောင့်သည်။ မြင့်သော
နေရာ မြတ်သော နေရာကို ပယ်ပြီး သင့်ရုံနေရာ၌ အိပ်စက်သည်။
နောက်ပြီး မိမိသီလကို အာရုံပြု၍ သစ္စာဆိုသည်။ သားဆုတောင်း
သည်။

ဤတွင် မိဖုရားကြီး၏သီလတန်ခိုးကြောင့် သိကြားမင်း ပဏ္ဍု
ကမ္မလာတင်း၍ အကြောင်းကို သိကာ ဘုရားအလောင်းနတ်သားကို
စန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားကြီးဝမ်း၌ သန္ဓေယူပြီး ပါရမီဖြည့်ပါရန် တိုက်တွန်း
လေသည်။ အခြား နတ်သား ငါးရာ တို့ကိုလည်း မူးမတ် အိမ်တို့၌
သန္ဓေယူကြဖို့ပါ တိုက်တွန်းလေသည်။

ပဏ္ဍုကမ္မလာ မြကျောက်ဖျာဟု အပြည့်အစုံခေါ်၏။ ပဏ္ဍု=
ပျော့တော့သော အဆင်း၊ ကမ္မလာ=သားမွေးကလာပ်ကဲ့သို့ အိစက်
နူးညံ့သော အထည်၊ မြကျောက်ဖျာဟု ဆိုရာ ‘ကျောက်’ ဆိုလျှင်
မာရမည်။ မည်သို့ ပျော့ပျောင်းနိုင်သနည်းဟု စဉ်းစားမိစရာ ဖြစ်၏။
သို့သော် လူ့ပြည်က ကျောက်ကဲ့သို့ မဟုတ်၊ သိကြားမင်း ထိုင်သော
နေရာတော်မြတ်ကိုပင် ခေါ်ဝေါ်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ထိုသို့ အိစက်ပျော့ပျောင်းသော နေရာတော်သည် လူ့ပြည်မှ
သူတော်ကောင်းတို့၏ သီလတန်ခိုး သစ္စာတန်ခိုးကြောင့် တင်းမာသော
အခြင်းအရာ ဖြစ်လာသည်။ ဤ အမှတ်အသား အရ သိကြားမင်း
သည် လူ့ပြည်ကို ကြည့်ရာ သူတော်ကောင်းတို့ လိုအင်ဆန္ဒ သိပြီး
ကူညီရပေသည်။

သီလစွမ်းရည် သစ္စာစွမ်းရည်တို့ကို ယခုခေတ်သိပ္ပံနှင့် ဆင်ခြင်
လျှင် သဘောပေါက်နိုင်ပေသည်။ ယခုခေတ်ကြိုးမဲ့ကြေးနန်း၊ ရုပ်မြင်
သံကြားတို့ကို ဘယ်လိုဆက်သွယ်သလဲ၊ ဘယ်လိုဖြစ်တာလဲဟု အလွတ်
စဉ်းစား၍ကား ရနိုင်ဖွယ် မရှိ၊ အလွန် ထူးဆန်းနေသည်။ မျက်မြင်

ဖြစ်၍သာ ယုံကြည်ရသည်။ ထိုနည်းအတူ သီလစွမ်းအား၊ သစ္စာစွမ်းအားတို့လည်း လေထဲ အာကာသထဲ၌ ရောက်ရှိနေသော လျှပ်စစ်ဓာတ်စသည်ကဲ့သို့ လွန်စွာဆန်းကြယ်လှသည်။ အရေးကြီးသောအချက်တစ်ရပ်မှာ လူသာမန်တို့၏ သာမန်သီလ သာမန် သစ္စာကြောင့် ပဏ္ဍုကမ္မလာ မတင်းကြောင်း၊ တကယ့် ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးများနှင့် ပတ်သက်ရာ၌သာ တင်းကြောင်းကိုမူ သတိပြုအပ်ပေသည်။

သားဆုတောင်းခန်းနှင့် ဆက်နေသော အခန်းက သန္ဓေယူခန်းဖြစ်၏။ ဘုရားအလောင်းတော်နတ်သားသည် သိကြားမင်း တိုက်တွန်းချက်ကိုဝန်ခံပြီး မိဖုရားကြီးဝမ်း၌ သန္ဓေယူလေသည်။ ထိုသို့အလောင်းတော် သန္ဓေ ခသောခဏ၌ မိဖုရား၏ ဝမ်းကြာတိုက်သည် ဝဇီရစိန်နှင့် ပြည့်သကဲ့သို့ ဖျို့ပျို့ ရွှန်းရွှန်း အရောင်အလျှံ ထင်လာလေသည်။ ဤသို့သော ထူးခြားမှုကြောင့် သန္ဓေရပြီဟု မိဖုရားကြီး သိလေသည်။ မင်းကြီးအား လျှောက်သောအခါ မင်းနှင့်တကွ အားလုံးဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ကြလေသည်။

ဤသန္ဓေခန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သိသင့်သည်မှာ မိဖုရားကြီးသည် ယခင်ကလည်း ဥပုသ်သီလစောင့်ခဲ့သည်ပင်။ ထိုအခါက သန္ဓေမရ၊ ယခင်က သားဆုမတောင်း၊ ခုမှ ဆုတောင်း၏။ ဤတွင် ကောက်ချက်တစ်ခုရသည်မှာ ကုသိုလ်ပြုပြီးဆုတောင်းမှ မိမိလိုရာရသည်ဟူသော အချက်ဖြစ်၏။ ဤသည်မှာ သန့်ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ ခိုင်မြဲသောယုံကြည်ချက်ကို တည်ထောင်ထားနိုင်ခဲ့ပြီ၊ ကုသိုလ်လဲပြု၊ ဆုလဲတောင်း ဟူလို။

သန္ဓေရမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မိန်းမတို့အရွယ်ရောက်ခြင်း၊ ရာသီပန်းပွင့်ခြင်း၊ ကာမရာဂဖြစ်စေခြင်းဟူသော ယင်းသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည် သန္ဓေရနိုင်သည့် အင်္ဂါလက္ခဏာ ဖြစ်၏။ သို့သော် သူတစ်ပါးသားကို ဖျက်ဖူးသော အကုသိုလ်ကံကြောင့် လည်းကောင်း၊ သွေး၊ လေ၊ ပိုးအစရှိသည့် ဥတုဇအန္တရာယ်ကြောင့်လည်းကောင်း သားပျက်၍ သားမရဘဲ ရှိနေတတ်သည်။ သားမရသော မိန်းမကို မိန်းမမြို့ဟု ခေါ်ကြ၏။ မိဖုရားကြီးသည် သားဖျက်သောအကုသိုလ်ကံမရှိ၊ သွေး၊ လေ၊ ပိုးဟူသော ဥတုဇ အန္တရာယ်ကြောင့် ယခင်က သားမရခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ ယခုမူ သီလတန်ခိုး၊ သစ္စာတန်ခိုး၊ ပတ္တနာ အကျိုးကြောင့် ဥတုဇအန္တရာယ်တွေ ငြိမ်းလေသောကြောင့် သားရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဇာတ်အဋ္ဌကထာ နှင့် ဦးဩဘာသ ဖန်တီးမှု

ဇာတ်တော်ကြီး ဆယ်ဘွဲ့အကြောင်းရေးရာ၌ တေမိယဇာတ်ကို အစပျိုးခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဇာတ်လမ်းကို မဆက်သေးဘဲ စာပေအကြောင်းကို တင်ပြလိုပါသေးသည်။

အရိုးကိုအရွက်မဖုံးစေရန် အထပ်ထပ်သတိပြုစေလိုသည့်အချက် မှာ အောက်ပါတို့ပင် ဖြစ်၏။

- (၁) ဇာတ်တော်ကြီး ဆယ်ဘွဲ့ ပါဠိတော် မူရင်းကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။
- (၂) ထိုမူရင်းပါဠိတော်ကို အဋ္ဌကထာ ဆရာအကျော် အရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓဃောသက ရှင်းလင်း ဖွင့်ဆိုသည့် ဇာတ်အဋ္ဌကထာကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ရေးပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။
- (၃) ရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓဃောသ၏ ပါဠိဘာသာ အဋ္ဌကထာဇာတ်ဝတ္ထုကို မင်းဘူးဦးဩဘာသက အကောင်းဆုံး မြန်မာပြန်ဆိုထားရစ်ခဲ့သည်။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် ဇာတ်အဋ္ဌကထာများကို ရေးသားရာ၌....

- (၁) မူရင်း ပါဠိဂါထာတို့အတွက် စကားစပ်များ ထည့်ပေးခြင်း၊
- (၂) ဘုရားဟော ပါဠိဂါထာများကို အနက်ဖွင့်ခြင်း၊
- (၃) သက်ဆိုင်သော ဗဟုသုတ အကြောင်းအရာ များကို ဘုရားဟော အခြားကျမ်းဂန်များမှယူ၍ ထည့်သွင်းခြင်း၊

ဤသို့အားဖြင့် အဆင့်မြင့်သော ပါဠိဝတ္ထုတစ်ပုဒ် ဖြစ်လာစေရန် ဖန်တီးတော်မူခဲ့သည်။

ဤအချက်ကို ဖော်ပြခြင်းသည် အခြားကြောင့် မဟုတ်။ ဗုဒ္ဓစာပေများ၏ အဆင့်အတန်းကို မြှင့်တင်ရန် အလိုမရှိသူ တို့သည် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓသောသ၏ ဇာတ်ဝတ္ထုများကို သေးသိမ်စေရန် ဒဏ္ဍာရီသဖွယ် ဝေဖန်ပြောဆိုတတ်ကြသည်ကို ပြန်လည် ချေမှုန်းပစ်နိုင်စေရန် ဖြစ်၏။ ခြေခြေမြစ်မြစ် သိကြမှသာ ရဲရဲတောက် ပြန်လည် ခုခံနိုင်ကြမည်ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ်ကို ဆန်းစစ်ကြည့်ကြမည်ဆိုလျှင် မိမိတို့၏ ဘိုးဘွား အမွေအနှစ် ဖြစ်သည့် ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်များ (ဝါ) ပရိယတ္တိ စာပေများကို မြတ်နိုးတနာရှိသော စိတ်ဓာတ်လည်း ပါဝင်သည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့၏ ဇာစ်မြစ်ကို တင်ပြရခြင်းဖြစ်၏။

ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ကို လေ့လာရာတွင် ကောင်းခြင်းသုံးမျိုးဖြင့် လေ့လာရန်ဖြစ်၏။

ပထမအချက်မှာ ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်အရ စံပြုရမည့်အချက် အလက်များကို လေ့လာမှတ်သား လိုက်နာရန် ဖြစ်၏။

ဒုတိယ အချက်မှာ ဇာတ်တော်ကြီး များတွင် ပါဝင်သည့် တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော ဗဟုသုတများကို ဆည်းပူးကျင့်သုံးရန် ဖြစ်၏။

တတိယအချက်မှာ စာပေအရေးအသား အတင်အပြ ရှုထောင့်မှ စံပြုထိုက်သော အချက်များကို နည်းယူဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်၏။

၅၅၀ နိပါတ်တွင် ဘုရားဟောဂါထာ အများအပြား ပါဝင်သော မဟာနိပါတ်၌ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ ပါဝင်၏။ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့တွင် မူဂပက္ခဇာတ်က စ၏။ ‘မူဂပက္ခ’ ဆိုသည်မှာ မူဂ=နားပင်းသူ၊ ပက္ခ=ဆွံ့အ, သူဟု အနက်ရ၏။ ဆွံ့သည်၊ အ, သည်ဆိုသည်ကို စဉ်းစားလျှင် နှုတ်က စကားမပြောနိုင်သူဟုနားလည်နိုင်၏။ သို့သော် ‘ဆွံ့သည်’ ဆိုရာ၌ နှုတ်သာမက လူတစ်ကိုယ်လုံး ဆွံ့သည့်သဘောရှိ၏။ လက်ဆွံ့၊

ခြေဆွံ့၊ အားလုံးဆွံ့၏။ ယင်း၏သဘောကို ပါဠိတော်တွင် အစိတ္တကောဝိယ=စိတ်မရှိသကဲ့သို့ဟု ဖော်ပြထား၏။ သိပ်ရှင်း၏။ ငှက်ပျောတုံး၊ လက်ပံတုံးကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

တေမိယဟူသည်မှာ စွတ်စိုခြင်း၊ ဆွတ်ဖျန်းခြင်း အနက်ရှိ၏။ မိုးရည်စွတ်စိုခြင်းကို ‘တေမိယ’ ဟု ပါဠိလို သုံးနိုင်၏။ ကာသိကရာဇ်မင်းနှင့် ပြည်သူတို့သည် ထီးမွေနှန်းလျှာ သားရတနာလိုချင်ကြီးမကလိုချင်လှ၍ မိဖုရားကြီး ကိုယ်တိုင် သားဆုတောင်းပြီး သားကလေးရလာသောအခါ အလွန်အလွန် ပီတိသောမနဿ ဖြစ်၍ သဘောကျလှသည်။ ဘခင်ဘုရင်၏ စိတ်နှလုံးကို ဝမ်းသာမှုဖြင့် ဖျန်းဆွတ်၏။ ပြည်သူလူထု၏ စိတ်နှလုံးကို ကျေနပ်မှုဖြင့် လွှမ်းမိုးစေ၏။ သို့ဖြစ်၍ မင်းသားကို နာမည်ပေးမင်္ဂလာ ပြုသောအခါ ပီတိရည်ဖြင့်ဖျန်းဆွတ်သည်ကိုအခြေခံ၍ ပါဠိဘာသာဖြင့် တေမိယ (မောင်ဖျန်းဆွတ်) ဟု အမည်ပေးခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

အထက်ပါရှင်းလင်းချက်အရ ဇာတ်နာမည်ရင်းမှာ မူဂပက္ခဇာတ် (နားပင်းငဆွံ့ဇာတ်)ဖြစ်၏။ တေမိယမှာ ဇာတ်လိုက်ဖြစ်သော မင်းသား၏နာမည်ဖြစ်၏။ ဇာတ်နာမည်မဟုတ်၊ သို့သော် ပုဂံခေတ် မြစေတီဘုရားဝိုင်းထဲ၌ ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာကို မြစေတီကျောက်စာဟု ခေါ်ခဲ့ကြသော်လည်း ထိုကျောက်စာပါ မင်းသားမှာ ရာဇကုမာရ်မင်းသားဖြစ်၍ ထိုမင်းသား၏အမည်ဖြင့် ကျောက်စာကိုပါ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာဟု ခေါ်သကဲ့သို့ ဤဇာတ်ကိုလည်း ဇာတ်လိုက်မင်းသားအမည်ဖြင့် တေမိယဇာတ်(တေမိဇာတ်)ဟု ခေါ်ဝေါ်ရေ သားလာကြခြင်းဖြစ်သည်ကို ခြေခြေမြစ်မြစ် သိထားအပ်ပေသည်။ မင်းဘူး ဦးဩဘာသ ကိုယ်တိုင်ကလည်း ပဏာမအဆုံး ပဋိညာဉ်ပြုရာတွင် ‘တေမိယဇာတ်တော်ရတနာ’ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းခဲ့သည်။

တေမိယဇာတ် မြန်မာပြန် ဝတ္ထုတော်ကြီးများတွင်လည်း မင်းဘူးဦးဩဘာသ၏ မြန်မာပြန်ကိုသာ ဤတွင် အခြေပြုမည်ဖြစ်၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အကောင်းဆုံး အဆင့်မြင့်ဆုံး မြန်မာစကားပြေဖြစ်၍ ပေတည်း။

ဦးဩဘာသ၏ ဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထုတို့သည် စာအရေးအသားကောင်းရုံမျှမက ရှင်မဟာဗုဒ္ဓသောသကို နည်းယူပြီး ဘုရားဟော အခြား

ကျမ်းဂန်များနှင့် ပျို့ကဗျာလင်္ကာ အစောင်စောင်တို့မှ အဖိုးတန်သော အချက်အလက်တို့ကို ရယူဖြည့်စွက် မွမ်းမံရေးသားထားသဖြင့် အလွန် ပြည့်စုံနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ မူရင်းပါဠိဘာသာ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ နှင့် ဦးဩဘာသစကားပြေပြန် ဇာတ်ဝတ္ထုတို့ကို တိုက်ဆိုင်ကြည့်မှ ဆို ခဲ့ပါအချက် ပေါ်ထွက်သိမြင်လာခြင်း ဖြစ်၏။ ထို့ပြင် ဦးဩဘာသ မရေးဖြစ်၍ ကျန်ရစ်သော ဇာတ်တော်ကြီး နှစ်ဇာတ် (သုဝဏ္ဏသျှနှင့် ဘူရိဒတ်)တို့ကို ဖတ်ရှုတိုက်ဆိုင်ကြည့်မှလည်း အထက်ပါအဖြေကို ရပေ သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးဩဘာသ၏ ဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထုတို့သည် လှပြီး သား သတို့သမီးကို အပတ်အစား လက်ဝတ်ရတနာ အလှတန်ဆာတို့ ဖြင့် ထပ်ဆင့် ဆင်ယင်ပေးထားဘိသကဲ့သို့ ရှိချေသည်။

ဦးဩဘာသ မြန်မာစကားပြေ အရေးအသားကောင်းသည်ကို စာပေသုတေသီများ သိရှိသက်ခံကြပြီးဖြစ်၏။ သို့သော် အဘယ့်ကြောင့် ကောင်းသနည်း (၀၁)ဦးဩဘာသ သို့ကလေးက ကောင်းသော မြန်မာ စကားပြေကို အဘယ့်ကြောင့် ရေးနိုင်သနည်း၊ ဤငုပ်ကွက်ကိုမူ ဖော် ထုတ်သိမြင်ရန် လိုအပ်နေ၏။

အဓိကကျသော အချက်တို့မှာ ဤသို့ဖြစ်၏။

- ၁။ ဦးဩဘာသသည် စာပေဗီဇ (၀၁) စာပေပါရမီပါသူ ဖြစ်၏။
- ၂။ ဦးဩဘာသသည် ပါဠိဂန္ထဝင်များနှင့် စာရေးနည်း အတတ်ပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ပါဠိကျမ်းဂန်များကို ကောင်း စွာတတ်၏။
- ၃။ ပျို့၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာတို့ကို ကောင်းစွာ ဆည်းပူးလေ့ လာမိ၏။
- ၄။ ရဟန်းတော် တစ်ပါးဖြစ်၍ သမာဓိ တည်ငြိမ်စွာ အေး အေးချမ်းချမ်း စိတ်ဝင်စား၍ ရေးသားချိန်ရ၏။

ဤအချက်တို့မှာ ဦးဩဘာသ၏ ဇာတ်တော်ကြီးစကားပြေကျမ်း အံ့မခန်းကောင်းမွန်စေသည့် အကြောင်းခံအချက်များ ဖြစ်ပေသည်။

၂၈ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဆွဲ

ခိုင်ခိုင်မာမာ စာကောင်းစာမွန် ရေးသားနိုင်ရန်....

(၁) သဒ္ဒါကျမ်း၊

(၂) အဘိဓာန်ကျမ်း၊

(၃) အလင်္ကာကျမ်း၊

(၄) ဆန်းကျမ်း၊

ဟူသော ကျမ်းလေးကျမ်းကို တတ်ဖို့ သိဖို့ လိုလှ၏။ သဒ္ဒါ အတတ် ပညာက ဝါကျတည်ဆောက်မှု မှန်ကန်အောင် အကျိုးပြု၏။ ကံ, ကတ္တား, ကြိယာ အနေအထား ဝိဘတ် အသုံးအနှုန်းစသည်ကို ထုံးမိစံမျှ ဖြစ်စေ ၏။ သဒ္ဒါတတ်မှ စာကို မှန်အောင် ရေးနိုင်၏။ အဘိဓာန်ပညာက စကားလုံး ဝေါဟာရကြွယ်ဝမှုကို အကျိုးပြု၏။ အဘိဓာန်တတ်မှ စကား လုံး ဝေါဟာရကြွယ်၏။ အလင်္ကာပညာက အခိုင်းအနှိုင်း အတင်အစား စာပေ အဆင်တန်ဆာ ဆင်တတ်အောင်၊ စာပေ ခွန်အားရှိအောင် ပို့ ဆောင်၏။ အလင်္ကာတတ်မှ စာလှအောင် ရေးတတ်၏။ ဆန်းအတတ် ပညာက စာပေကျစ်လျစ်သိပ်သည်းအောင် အကျိုးပြု၏။ စာအသံအထွက် အလေးအပေး၊ အတင်းအလျော့ စသည့်သံစဉ်ကို ဆန်းပညာဖြင့် ယူရ သည်။ ဆန်းတတ်မှ စာလုံသည်။

ဦးဩဘာသ၏ ဇာတ်တော်ကြီး မြန်မာပြန်တို့မူကား ခေတ်၏ တိုက်စားမှုကိုလည်း ခံနိုင်သည်။ ပညာရှိအသီးသီး၏ ဝေဖန်သုံးသပ် ထောက်ခံမှုကိုလည်း ရထားသည်။ လူနှင့်လည်း တစ်သားတည်း ဖြစ်နေ သည်။ ထို့ကြောင့် မင်းဘူးဦးဩဘာသ၏ ဇာတ်တော်ကြီး စကားပြေ ကျမ်းစာတို့မှာ ‘ဂန္ထဝင်မြောက်’ဖြစ်နေပေသည်။

မင်းဘူးဦးဩဘာသ၏ တေမိယ ဇာတ်တော်ကြီး ပဏာမခန်း တွင် ပါဠိကျမ်းဂန်နည်းဖြင့် အနုသန္ဓေတက်ပြထား၏။ စောဒနာအပြစ် တင်နှင့်-ပရိဟာရအပြေရှင်တို့ အချေအတင် ပြောပုံကို ရေးထား၏။ နေတ္တိနည်းဟု ခေါ်သော နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ရှင်းပြထား၏။ ဥပမာ အလင်္ကာ အမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြထား၏။ ထိုအချက်တို့ အနက် စာပေ အရေးအသားအတွက် လက်ငင်းအကျိုးရှိသည့် ဥပမာအလင်္ကာအချက် အလက်များကို အထူးပြု ဖော်ပြလို၏။

ပါဠိလောကတွင် 'ဥပမာယ မိဓကဓမ္မ အတ္ထံ ဇာနန္တိ ပဏ္ဍိတာ ဟူသော ပရိဘာသာ စကားရှိ၏။ အနက်ကား ဣဓ-ဤလောက၌၊ ဧကဓမ္မ-အချို့ကုန်သော၊ ပဏ္ဍိတာ-ပညာရှိတို့သည်၊ ဥပမာယ-ဥပမာ ဖြင့်၊ အတ္ထံ-အနက်ကို၊ ဇာနန္တိ-သိကြကုန်၏။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပညာရှိ အချို့သည်ပင် ဥပမာဖြင့် အနက်ကို သိကြသည်ဟု ဆိုပေ၏။

ဤတွင် မိမိသိစေလိုသော အနက်သဘောကို သူတစ်ပါးအား သိအောင် ပြောဆိုရေးသားရာ၌ ဥပမာပြဖို့လိုကြောင်း၊ လူသာမန်များ မဆိုထားဘိ ပညာရှိ ကဝိခံသူ အချို့သည်ပင် ဥပမာဖြင့် ပြောပြမှ အနက်သဘောကို သိရှိကြကြောင်း ဆိုသည့် အချက်ကို သိရပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဥပမာပြ၍ ရေးသားပြောဆိုခြင်းသည် အဘယ်မျှ တန်ဖိုး ရှိသည်ကို မှတ်သားနိုင်ပေသည်။ မင်းဘူးဦးဩဘာသမှာမူ ဤအချက် တို့ကို ကောင်းစွာသိရှိပြီး ဖြစ်ပေသည်။ ဥပမာဖြင့် တန်ဆာဆင်မှုကို အလင်္ကာဟု ခေါ်ရပေမည်။

တေမိယဇာတ်တော်ကြီးတွင် မင်းဘူးဦးဩဘာသ ထည့်သွင်းဖော် ပြသော ဥပမာလင်္ကာတို့မှာ သဒ္ဒါဥပမာ (သဒ္ဒါဖြင့်သိစေသောဥပမာ)၊ အတ္ထုဥပမာ (အနက်ဖြင့်သိစေသော ဥပမာ)၊ ဝါကျတ္ထုဥပမာ (ဝါကျ အနက်ဖြင့် သိစေသော ဥပမာ) ဟူ၍ အခြေခံသုံးမျိုးဖြစ်၏။

မြန်မာဘာသာတွင် ကဲ့သို့၊ တူစွာ၊ တူ၏၊ လို၊ ဟန် စသည့်စကား လုံးများဖြင့် နှိုင်းခိုင်းဖော်ပြမှုကို သဒ္ဒါဥပမာဟုဆိုရ၏။ ထိုသို့သောဥပမာ ပြစကားလုံးများမပါဘဲအနက်သဘော သက်ရောက်မှုဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြ မှုကို အတ္ထုဥပမာဟုဆိုရ၏။ ဝါကျတစ်ခုလုံးက ဆိုလိုသောအနက်ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြမှုမျိုးကို ဝါကျတ္ထုဥပမာဟု ဆိုရ၏။

သဒ္ဒါဥပမာနယ်တွင် ဂုဏ်ရည်ပြဥပမာ၊ ဂုဏ်မဲ့ဥပမာ၊ ပြန်လှန် ဥပမာ၊ ပြောင်းပြန်ဥပမာ၊ မဖြစ်စဖူး အထူးဥပမာ၊ အနက်ထပ်ဥပမာ၊ နှစ်ဖက်ရ ဥပမာ၊ ကဲ့ရဲ့ ဥပမာ၊ မဆက်ဆံ ဥပမာ၊ တားမြစ် ဥပမာ၊ အံ့ဖွယ်သူရဲဥပမာဟူ၍ ဆယ့်တစ်မျိုးရှိ၏။

အတ္ထုဥပမာတွင်လည်း သရုပ်တူဥပမာ၊ ကြံဆဥပမာ၊ သံသယ ဥပမာ၊ စတ္ထုတူဥပမာ စသည်ဖြင့် လေးမျိုးရှိ၏။ ဝါကျနက် ဥပမာ လည်း အမျိုးမျိုး ရှိ၏။

၃၀ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဘွဲ့

ဥပမာ စာပေအဆင်တန်ဆာနှင့် ပတ်သက်၍ ရှေးပညာရှိများ စပ်ဆိုထားသော အောက်ပါဆောင်ပုဒ်ကို ကျက်မှတ်ထားသင့်၏။

တည်းဟူသော ရူပကံ ဧည့်ယျ၊
တူသော တိ သဒိသံ မတံ၊
ကဲ့သို့တိ ဥပမာ ဧည့်ယျာ၊
သမူပေက္ခာတိ ပြိုင် မတာ။

အနက်ကား....

‘တည်းဟူသော’ ဟူသော စကားပါလျှင်၊ ရူပကံ-
ရူပကံ အလင်္ကာဟူ၍၊ ဧည့်ယျ-သိအပ်၏၊ တူသောတိ၊
တူသော ဟူသော စကားပါလျှင်၊ သဒိသံ-သဒိသဘော
ဂုဏ်ကို၊ မတံ-သိအပ်၏။ ကဲ့သို့တိ၊ ကဲ့သို့စသောစကား
ပါလျှင်၊ ဥပမာ-ဥပမာဟူ၍၊ ဧည့်ယျာ-သိရာ၏၊ ပြိုင်-
အချက်နှစ်ရပ်ကို ပြိုင်၍ ပြောလျှင်၊ သမူပေက္ခာတိ-သမူ
ပေက္ခဟူ၍၊ မတာ-သိအပ်၏။

စာပေအဆင်တန်ဆာဆင်ရာတွင် ဥပမာသဘော ရူပကသဘော
တို့မှာ လွန်စွာကျယ်ဝန်းလှ၏။ ပညာရှိတို့၏ ကျက်စားရာဖြစ်၏။ ရူပက
အလင်္ကာဟူသည်မှာ စင်စစ် ဥပမာအလင်္ကာ အမျိုးအစားပင် ဖြစ်၏။
သို့သော် ‘ကဲ့သို့’ စသည့်စကားမပါဘဲ ဥပမာ ဥပမေယျတိုက်ရိုက်တွဲပြ
ခြင်းကို ရူပကဟုသိရသည်။ ယင်း ရူပကကို ‘တည်းဟူသော’ စကားဖြင့်
ဆက်ပြတတ်ပေသည်။

အလင်္ကာသဘောကား ကျယ်ဝန်းဘိသည်။ စိတ်ဝင်စားလျှင်
သုဗောဓာလင်္ကာရကျမ်းကို ဆက်လက်လေ့လာရန် ဖြစ်ပေသည်။

ဤတွင် ဦးဩဘာသ၏ မြန်မာစကားပြေ အဆင့်အတန်းကို
အကဲဖြတ်၍ မှတ်သားရန် အဓိက ဖြစ်သည့် အတွက် ဦးဩဘာသ၏
အရေးအသားအချို့ကို ကောက်နုတ်ဖော်ပြလို၏။

အောက်ပါဘုရားဖွဲ့ကို ဖတ်ပါ။

မဟာကရုဏာ မေတ္တာတော် တည်းဟူသော မိုးတိမ်
တိုက် တစ်ခဲနက် စကြဝဠာ ကုဋေ တစ်သိန်းလုံး ဖုံးအုပ်

သွန်းဖျန်းရွှင်လန်း ငြိမ်းဆေး ပေးတော်မူလျက် ဇမ္ဗူ
ကျွန်းသူ လူရှင်အပေါင်း သောင်းထိုက်နတ်ဗြဟ္မာတို့၌
မြိုက်ရည်ချိုအေး တိုက်ကျွေးနှစ်လို့ အောင်မျှို ငြိမ်းရာ
ပြည်သာနိဗ္ဗူ ကင်ယူပို့ဆောင် အောင်သူများသခင်
ဖြစ်တော်မူသော တရားမင်းဘုရားသည်-

အထက်ပါဘုရားဖွဲ့တွင် ကဗျာဉာဏ်ဖြင့် ကာရန်ယူထားသည်ကို
တွေ့ရသည်။ လုံး နှင့် ဖုံး၊ ဖျန်း နှင့် လန်း၊ ဆေး နှင့် ပေး၊ သူနှင့်လူ၊
ပေါင်းနှင့်သောင်း၊ အေးနှင့်ကျွေး၊ လို့နှင့်မျှို၊ ရာနှင့်သာ၊ ဗျူ ယူနှင့်သူ
ဤသို့ ကာရန်ကလေးများချိတ်ပြီး ရေးလိုက်သည့်အတွက် သဒ္ဒသုတိ
ပိုရှိသွားသည်။ သဒ္ဒါလင်္ကာရ ပိုကောင်းသွားသည်။ အကယ်၍ ကာရန်
မချိတ်ဘဲ စင်းချောကြီးရေးပါက အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှိချင်ရှိမည်၊ သုတိ
မသာတော့ချေ။ ဤအချက်ကို ပေါ်လွင်စေရန် အထက်ပါ ကောက်နုတ်
ချက်ကို အသံထွက်ပြီး ဖတ်ကြည့်ပါ။ အသံထွက်ဖတ်ကြည့်မှ သဒ္ဒသုတိ
ရှိပုံကို သဘောပေါက်ပေမည်။ ဤသည်မှာ စာရေး ကျွမ်းကျင်မှုကို
ပြခြင်းဖြစ်၏။

ထို့ပြင် စကားလုံး အသုံးအနှုန်းလည်း ထိမိ၏။ ‘တစ်ခဲနက်’
ဟူသော စကားဖြင့် မိုးတိမ် ထူထည်ကြီးကို ထင်မြင်လာစေသည်။
‘တစ်ခဲနက်’ မသုံးဘဲ မိုးတိမ်တိုက်ကြီး မိုးတိမ်တိုက်များစွာဟု သုံးလျှင်
လွန်စွာပေါ့သွားနိုင်သည်။

စကြဝဠာ ကုဋေတစ်သိန်းလုံး၌ ‘လုံး’ ဟူသော စကားလည်း
အကွက်ဝင်လှ၏။ ဘာမျှမကျန်၊ အကုန် လွှမ်းမိသည်ကို ထိမိသွားစေ
သည်။

‘သွန်းဖျန်း’ ဆိုသော ဝေါဟာရနှစ်လုံးမှာ ကရုဏာ မေတ္တာ
ဟူသော အထက်စကားနှင့် လိုက်ဖက်လှသည်။ ‘သွန်း’ သည် ရေနှင့်
ပတ်သက်၍ နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ကြိယာအမှုအရာကို ပြ၏။ ညောင်ရေ
သွန်းသည်။ တိသိက်သွန်းသည်ဟု သုံးပုံကို သတိပြုအပ်၏။ ‘ဖျန်း’
ဆိုသောစကားလည်း ယဉ်၏။ ရေဖျန်းသည်၊ ဆေးဖျန်းသည် ဆိုရာ၌
ညင်ညင်သာသာ သဘောပါသည်။ အကယ်၍ ရေလောင်းသည်၊ မိုး
ရွာသည်ဟူ၍ သုံးပါးက မြတ်စွာဘုရား၏ ကရုဏာ မေတ္တာဆိုသော
အချက်နှင့် မလိုက်ဖက်တော့ပေ။

တင်စားပုံအပိုင်းမှာလည်း ကရုဏာမေတ္တာကို မိုးတိမ်တိုက်နှင့် ရူပကပြသည်။ အမြိုက်ကို အရည်မရှိဘဲလျက် ရှိသကဲ့သို့၊ အရသာ မရှိဘဲလျက် ရှိသကဲ့သို့ တင်စားပြီး ‘မြိုက်ရည်ချိုအေး’ ဟု ရေးတော် မူသည်။

‘ရွှင်လန်း’ ဟူသောစကားလုံး၊ ‘နှစ်လို့’ ဟူသော စကားလုံး တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ မေတ္တာကရုဏာကို ခံယူရသော လူနတ်ဗြဟ္မာ တို့၏ ကိုယ်အမူအရာ စိတ်အမူအရာကို ပေါ်လွင်စေပြီး မိမိရေးသား သော စာကို မြူးကြွစေသည်။ မြိုက်ရည်ချိုအေးကို တိုက်ကျွေးသည် ဆိုသောအချက်မှာ မိခင်က သားချစ်ရတနာကို ပြုစုသကဲ့သို့ မြတ်စွာ ဘုရားသည် သတ္တဝါများ အပေါ် အဘယ်မျှ ကြင်နာယုယမှုရှိသည်ကို ပေါ်လွင်စေသည်။

ထို့ပြင် ကျမ်း၏ အဖွင့်အဦးတွင် မင်္ဂလာယူသောစကားတို့ဖြင့် ပေဝေဆာဆာ ရှိသင့်သည်ဟူသော အချက်ကို ဦးဩဘာသ သတိရှိ ကြောင်း အောင်မျှို့ (မင်္ဂလာ) ဟူသော စကားလုံးက သက်သေပြ၏။ ထိုစကားရပ်အတွင်း၌ မြတ်စွာဘုရားကို ‘အောင်သူများသခင်’ ဟူ၍ တစ်ချက်၊ ‘တရားမင်း’ ဟူ၍ တစ်ချက် နှစ်ချက်မိအောင် ချီးကျူးလိုက် နိုင်သေးသည်။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် အတင်အစား အနှိုင်းအခိုင်း အသုံးအနှုန်း အဆင့်အတန်းမြင့်လှခြင်းသည် ဦးဩဘာသ၏ ပင်ကိုဉာဏ် သက်သက် ဟူ၍ကား မဆိုသင့်မဆိုတန်းဆိုချေသော် ဝေဖန်သူသည် ပါဠိကျမ်းရင်း ဆိုင်ရာ ဗဟုသုတနည်းပါးရာ ရောက်သွားပေလိမ့်မည်။

စာပေအပြစ် ဒေါသခုနစ်ပါး

ပြီးခဲ့သောအပတ်က ဥပမာ လင်္ကာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အကျဉ်းရုံး တစ်ပြခဲရာ၌ ဥပမာ အပြစ်ဒေါသ ခုနစ်ပါးကို ဖော်ပြရန် နေရာမရခဲ့ပါ။ ထို့ကြောင့် ယခု ဆက်လက်ဖော်ပြပါအံ့။

ဥပမာအပြစ် (ဥပမာ ဒေါသ)ခုနစ်မျိုးတို့မှာ အောက်ပါတို့ပင် ဖြစ်၏။

- ၁။ လိင်ကွဲ နှိုင်းယှဉ်မှုအပြစ်၊
- ၂။ ဝတ်ကွဲ နှိုင်းယှဉ်မှုအပြစ်၊
- ၃။ အယုတ် နှိုင်းယှဉ်မှုအပြစ်၊
- ၄။ အလွန် နှိုင်းယှဉ်မှုအပြစ်၊
- ၅။ တည်ရာမရ နှိုင်းယှဉ်မှုအပြစ်၊
- ၆။ မသင့်မတင့် နှိုင်းယှဉ်မှုအပြစ်၊
- ၇။ ဂုဏ်ကျိုး ဂုဏ်ပြတ် နှိုင်းယှဉ်မှုအပြစ်။

‘ဤသတို့သမီးငယ်ကား ယောက်ျားနှင့်တူ၏’ဟု ဥပမာ ပေးချေသော် မိန်းမနှင့်ယောက်ျား လိင်မတူသည့်အတွက် လိင်ကွဲနှိုင်းယှဉ်မှု အပြစ်ဒေါသရောက်ပေသည်။

‘ကောင်းကင်သည် သမုဒ္ဒရာ အင်းအိုင်အပေါင်းတို့ကဲ့သို့ တင့်တယ်၏’ဟု ဥပမာပေးလျှင် ‘ကောင်းကင်သည်’က ကေဝုဏ်၊ ‘သမုဒ္ဒရာ အင်းအိုင်တို့’ကား ဗဟုဝုဏ်ဖြစ်၍ အနည်းအများ ဝုဏ် မတူသောကြောင့် ဝုဏ်ကွဲနှိုင်းယှဉ်မှု အပြစ်ဒေါသသင့်၏။

‘မင်းခယောက်ျားသည် မင်း၌ ခစားသောအခါ ခွေးကဲ့သို့ ကျင့်ရာ၏’ဟု ခွေးကို ဥပမာပေးခဲ့သော် ဥပမာယုတ်ညံ့လှသည့်အတွက် အယုတ်နှိုင်းယှဉ်မှု အပြစ်ဒေါသသင့်၏။

‘ပိုးစုန်းကြူးသည် နေကဲ့သို့ တောက်ပပေ၏’ဟု နှိုင်းယှဉ်လျှင် နေ ဥပမာသည် ပိုးစုန်းကြူး ဥပမာယု (အနှိုင်းခံပစ္စည်း)နှင့် မတန် လွန်လွန်း၍ အလွန်နှိုင်းယှဉ်မှု အပြစ်ဒေါသသင့်၏။

‘သမုဒ္ဒရာတည်းဟူသော စစ်သည်ဗိုလ်ပါများစွာသည် ကြောက် မက်ဖွယ် ကြွေးကြော်ခြင်း အသံတည်းဟူသော သမုဒ္ဒရာချောက်ချား၏’ ဟူသော စကားရပ်၌ သမုဒ္ဒရာနှင့် စစ်သည်ဗိုလ်ပါ ကြွေးကြော်သံနှင့် သမုဒ္ဒရာဟူ၍ ဥပမာ၊ ဥပမာယု(အနှိုင်းနှင့်အနှိုင်းခံ)သဘောကို ပြသော် လည်း ဥပမာမှ ထောက်၍ ဥပမာယုကို မတွေ့ရ၊ တစ်ဖန် ဥပမာယုမှ ထောက်၍ ဥပမာကိုလည်း ရှာမရ။ ဘာမျှ ရေရေရာရာမရှိ။ ထို့ကြောင့် ဤအရေးအသားမျိုးသည် တည်ရာမရ နှိုင်းယှဉ်မှု အပြစ်ဒေါသသင့်ပေ သည်။

‘လဝန်း၌ ယုန်ရေးသည် ပိတုန်းကဲ့သို့ ထင်ရှား၏’ ဟူသော ဥပမာစကားရပ်၌ လဝန်း၌ ပိတုန်းရုပ်ထင်ရှားသယောင် အဓိပ္ပာယ် ရောက်သောကြောင့် လုံးဝမသင့်လျော်ပေ။ ထို့ကြောင့် မသင့်မလျော် နှိုင်းယှဉ်မှု အပြစ်ဒေါသသင့်သည်။

‘ယုန်ရေးနှင့်တကွသောလသည် ကြာတိုက်ကဲ့သို့ တင့်တယ်၏’ဟု နှိုင်းခိုင်းရာတွင် လနှင့် ကြာတိုက်ကို နှိုင်းယှဉ်ပြခြင်းဖြစ်၏။ (လ)ဟူသော အနှိုင်းခံ ဥပမာယု၌ ‘ယုန်ရေးနှင့်တကွသော’ ဟူ၍ ဂုဏ်ပုဒ် ပါ၏။ (ကြာတိုက်)ဟူသော ဥပမာပိုင်းတွင်မူ (ပိတုန်းနှင့်တကွသော)ဟူသော ဂုဏ်ရည်ပြပုဒ်မပါ။ ဥပမာ ဘက်၌ဂုဏ်ပြတ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤသို့ ဥပမာပေးခြင်းမျိုးကို ဂုဏ်ကျိုး ဂုဏ်ပြတ် အပြစ်ဒေါသ သင့် သည်ဟု မှတ်ယူရန်ရှိပေသည်။

အချုပ်အားဖြင့်...ဥပမာ ပေးရာ၌ အပေးမတတ်သည့် အတွက် အပြစ်ဖြစ်ရသည်ကို သတိပြုသင့်ပေ၏။ စင်စစ် ဥပမာ ပေးခြင်းသည်

စာအရေးအသားကို တန်ဆာဆင်သော အလင်္ကာလုပ်ငန်းဖြစ်၍ ကဝိဖွယ်ရာ လက္ခဏာတစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း မမေ့အပ်ပါချေ။

ယခု ဆောင်းပါးတွင် ဆက်လက်၍ စာပေ အရေးအသား၏ အသက်ဖြစ်သော ဩဇာဂုဏ် အကြောင်းကို တင်ပြသွားပါအံ့။

မင်းဘူး ဦးဩဘာသသည် ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦး၌ ပေါ်ထွန်းသော စာပြုပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။ ဆရာတော်ပြုစုသော မြန်မာစကားပြေကျမ်းများသည်လည်း ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦး စကားပြေပင်ဖြစ်သည်။

မြန်မာစကားပြေသမိုင်းကို လေ့လာလျှင် ပုဂံခေတ်ဦး၌ မြန်မာစကားပြေ အစို့ ပေါက်လာခဲ့ကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။ ပုဂံခေတ်တစ်လျှောက်လုံး မြန်မာစာ တိုးတက်ဆဲဖြစ်၏။ အင်းဝခေတ်အရောက်တွင် မြန်မာစာပေလောက၌ ကဗျာစာပေ အထူးထွန်းကားလာသည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်သို့ ဝင်လာရာတွင်မူ စကားပြေဘက်ကိုအားသန်လာကြ၏။ သို့သော် ကဗျာဉာဏ်သန်ကြဆဲဖြစ်၍ ထိုခေတ်စကားပြေများ၌ ကဗျာ၏ အနှစ်သာရများ လိုက်ပါလျက်ရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦး စကားပြေ အရေးအသားကို အလယ်ကထားလျှင် ပုဂံခေတ်စကားပြေ၊ အင်းဝခေတ်စကားပြေတို့ကို ရှေ့ပိုင်း၊ မျက်မှောက်ခေတ်စကားပြေကို နောက်ပိုင်းဟု သတ်မှတ်နိုင်၏။

ရှေးခေတ် စကားပြေ၊ ခေတ်လယ် စကားပြေ၊ မျက်မှောက်ခေတ် စကားပြေ မည်သည့် စကားပြေဖြစ်စေ စကားပြောတိုင်းတွင် အရေးအကြီးဆုံး အချက်မှာ စကားပြေ၏ အသက်ပင် ဖြစ်၏။ လူကို ပမာပြု၍ စဉ်းစားလျှင် ပုဂံခေတ် လူဖြစ်စေ၊ ကုန်းဘောင်ခေတ် လူဖြစ်စေ၊ ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ် လူဖြစ်စေ လူမှာ အရေးအကြီးဆုံးအချက်ကား အသက်ပင်ဖြစ်၏။ ဝတ်စားဆင်ယင်မှု၊ ပြုမူပြောဆိုမှု စသည် ကွဲပြားပြောင်းလဲလာသော်လည်း အသက်ရှိမှုကား မပြောင်းလဲချေ။ ပြောင်းလဲ၍လည်း မဖြစ်ပေ။

စကားပြေ၏အသက်ကား အဘယ်နည်း။

အဖြေကား....စကားပြေ၏အသက်သည် 'ဩဇာဂုဏ်' ပေတည်း။ ထို့ကြောင့် စာရေးနည်းပညာကို ဖော်ပြသော အလင်္ကာကျမ်းက....

၃၆ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဆွဲ

‘မေသော ဂဇ္ဇဿ ဇီဝိတံ’

ဟု စာပေသမိုင်း တစ်လျှောက်လုံး သတိပေးလာခဲ့၏။

အနက်ကား....

မေသော၊ ဤ သြဇာဂုဏ်သည်။ ဂဇ္ဇဿ၊ စုဏ္ဏိယ
စကားပြေအဖွဲ့၏။ ဇီဝိတံ၊ အသက်ပေတည်း။

စကားပြေ၏အသက်ကား သြဇာဂုဏ်ဖြစ်ကြောင်း အခိုင်အမာ
သိရပြီးသည့်နောက် သြဇာဂုဏ်ကို လေးနက်ကျယ်ပြန့်စွာ သိရှိအသုံး
ချသွားရန်ဖြစ်၏။

‘သြဇာ’နှင့် ပတ်သက်၍ ပါဠိနာမာရီ ကျမ်း၌ အစာသြဇာ၊
မြေသြဇာ၊ လူသြဇာယူ၍ သြဇာသုံးမျိုး ဖော်ပြ၏။ အစာသြဇာသည်
လူကိုယ်သန္တာန်၌ သွေးသား ရုပ်ဓာတ်ကို ဖြစ်စေ၏။ မြေသြဇာသည်
သစ်ပင် ပန်းမန်တို့ကို ဖြစ်ထွန်းစေ၏။ လူသြဇာသည် အမှုကိစ္စတို့ကို
ဆောင်ရွက်ပြီးစီးစေ၏။ အလုပ်လုပ်သည့်အခါ စီမံခန့်ခွဲသူမှာ သြဇာရှိမှ
မျက်မှောက်မျက်ကွယ် အရာခပ်သိမ်း ပြီးငြိမ်းသည်။ စင်စစ် သြဇာသည်
အာဏာထက် အဆင့်မြင့်သည်။

ပါဠိနာမာရီကျမ်းကပြသော သြဇာသုံးမျိုးတွင် ယခုဖော်ပြနေ
သည့် ‘စာသြဇာ’ ကိုပါထည့်လျှင် သြဇာလေးမျိုးဖြစ်၏။ ‘စာသြဇာ’
သည် စကားပြေအနှုန်းအဖွဲ့၊ ကဗျာအစီအကုံးတို့ကို ရှင်သန် တည်တံ့
စေ၏။ စာမှာသြဇာရှိမှ အသက်ဝင်ပြီး အရည်ခန့်ပေသည်။

စာသြဇာ (ဝါ) သြဇာဂုဏ်နှင့်ပတ်သက်၍ အကျဉ်းကို အကျယ်
ခွဲခြင်း၊ အကျယ်ကို အကျဉ်းချုံးခြင်းသည် အနှစ်သာရ ဖြစ်၏။ ခွဲ
ခြင်း၊ ချုံးခြင်းသည် သြဇာဂုဏ် အရည်အသွေးပင်ဖြစ်၏။ သို့သော်
အရေးကြီးသော အချက်မှာ ကောင်းမွန်စွာ ခွဲတတ် ချုံးတတ်ရန်
အရေးကြီး၏။ အခွဲမတတ် အချုံးမတတ်ပါက သြဇာဂုဏ် ဝင်မလာ
ဘဲ စာပေဒေသ အမျိုးမျိုး သင့်ပြီး စာပျက်ပေပျက် ဖြစ်သွားတတ်
ပေသည်။

သြဇာဂုဏ်အရာ၌ သဒ္ဒါ (ဝါ) ဝေါဟာရစကားလုံးပိုင်းနှင့်
အနက်အဓိပ္ပာယ် အကြောင်းအရာပိုင်း ဟူ၍ နှစ်ပိုင်း ရှိ၏။ သဒ္ဒါ

ဝေါဟာရပိုင်းတွင် သဒ္ဒါဝေါဟာရများ အကျဉ်းချုံးကို ‘သမာသ’ ပြုသည်ဟု ပါဠိပညာရှင်များက ခေါ်၏။ သဒ္ဒါကျဉ်းကို ချဲ့လိုပါက အဓိပ္ပာယ် မသွေမကွက်ရအောင် အကူ စကားလုံးများ ပိုးပေးသည်ကို လည်း ခွင့်ပြုရပေသည်။ အဓိပ္ပာယ် ပျက်ဖွယ် မရှိပါက စကားလုံး နည်းနည်း ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် ရေးခြင်းသည် အကောင်းဆုံး ဖြစ်၏။ မလိုဘဲစကားလုံးတွေ ပိုနေပါက ဖောင်းပွသောစာ ဖြစ်ပေသည်။

အနက်အဓိပ္ပာယ် အကြောင်းအရာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မူကား အရာ ဌာန အကြောင်းအရာ အလိုက် တိုတို ကျဉ်းကျဉ်းကို အရှည်ကြီး အကျယ်ကြီးဖြစ်သွားအောင် နည်းနည်းကို အများကြီးဖြစ်သွားအောင် လည်း ရေးနိုင်၏။ တစ်ဖန် အကျယ်အဝန်း အများအပြား အရှည် အလျားကြီးများကို လိုရင်းတိုရင်း ကျဉ်းချုံး၍လည်း ရေးနိုင်၏။ ရေးသူ ဉာဏ်သွား ထက်သလောက် ဖြစ်မြောက်အောင် လုပ်နိုင်ပေ သည်။

သဒ္ဒါဩဇာဂုဏ်နှင့် ပတ်သက်၍ တိကျမှန်ကန်သော တစ်လုံး တည်းသော ဝေါဟာရအဖို့များ (ဝေါဟာရအဖို့များ)ကို ရှေးခေတ် က အသုံးလေ ခဲ့၏။

ပုဂံခေတ် ရာဇကုမာရ် ကျောက်စာတွင်....

မင်ရိယ်သောန်အေ (မင်းရေသွန်း၏)

ရယ်ပန်လင်ပလု အေ (ရွှေပန်လင်ပြု၏)

ဟူ၍တွေ့ရ၏။ ဤတွင် ‘သွန်း၏’ ‘ပြု၏’ ဟူ၍ တိကျသော စကားလုံးကောက်ကို အသုံးပြုထားသည်။ ယခုခေတ် အရေးအသား နှင့် ဆိုသော် ‘မင်းသည် ရေစက်သွန်းချ၏’ ‘ရွှေပလ္လင် ပြုလုပ်၏’ ဟူ၍ ရေးမည်ဖြစ်၏။

လောကထိပ်ပန်ဘုရား ဂန္ဓကုဋိအနောက်နံရံပေါ်၌ ရေးသား ထားသော တေမိယဇာတ် (မူဂပက္ခဇာတ်) မင်စာတွင်....

ရာ
ပုဂံလောင်သစ်သီပင်စံ၊

ဆင်မြင်ယောင်စံ၊

ထမင်စံ၊

ဆင်ဟုတ်စိတ်အံ့သောစံ၊

ရာ
ပုဂံလောင်ထုတ်ဖိစီရကာရထာထိန်ယူ၊

ဟူ၍ ရေးသားထားသည်ကို ကွေ့နိုင်၏။ ယခုခေတ် အရေးဖြင့်
ဆိုသော်...

ဘုရားအလောင်း သစ်သီးဖြင့် အလိုစမ်း၏။

ဆင်မြင်းဟန်ဆောင်၍ အလိုစမ်း၏။

ထမင်း အငတ်လား၍ အလိုစမ်း၏။

ဆင်ဝှေ့ စေအံ့ဟူ၍ အလိုစမ်း၏။

ဘုရားအလောင်းကို ထုတ်ဆောင်၍ ရထားထက် စီးပြီးရကား
ရထားထိန်းက ဆောင်ယူလေ၏။

ဟူ၍ ရေးမည်ဖြစ်သည်။

ဤကဲ့သို့ သဒ္ဒါဩဇာ ဂုဏ်ဆိုင်ရာ လုံးကောက်စကားပျို့များ သုံးစွဲ
ရေးသားထားသည်ကို မင်းဘူးဦးဩဘာသ၏ တေမိယဇာတ် နိဒါန်း၌
ဤသို့ ကွေ့ရ၏။

ဖွားတော်မူဦးကပင်(ဖွား)

လူမှူးနတ်မှူး(မှူး)

ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်းသဖြင့်(သည်း)

နှလုံးမခိုင်သူ ယိုင်လွယ်ရာကြံ(ယိုင်)

ဟောသင့်သောအခါ ကြိမ်သည်ဖြစ်၍(ကြိမ်)

အထက်ပါ လုံးကောက် စကားပျို့များ အသုံးအနှုန်းသည် ပုဂံ
ခေတ်နှင့် အင်းဝခေတ် သဒ္ဒါဩဇာ ရေးနည်းစနစ်ကို ဆက်ခံရေးသား
ခြင်း ဖြစ်ပေရာသည်။

ယခုခေတ် အရေးအသားဖြင့်ဆိုသော် ‘ဖွားမြင်’ ‘အကြီးအမှူး’ ‘သည်းထန်’ ‘ယိမ်းယိုင်’ ‘ကြိမ်ကြိုက်’ စသည်ဖြင့် အကူစကားပိုးများ ဖြင့် ပေါင်းစပ်ရေးသားမည် ဖြစ်သည်။

ယခု ဖော်ပြခဲ့သည်မှာ အခြေခံအားဖြင့် အချုံး၊ သဒ္ဒါဩဇာဂုဏ် မြောက်သည်ကို ရည်ရွယ်ဖော်ပြခြင်းဖြစ်၏။ ထိရောက်သော စကားလုံး ကိုရှာပြီး မြစ်ချင်းပြီး ရေးသားသည့်နည်းပေတည်း။

အချုံးသဒ္ဒါဩဇာဂုဏ် တစ်မျိုးမှာ ပါဠိသဒ္ဒါလာ သမာသပြုနည်း ကဲ့သို့ စကားလုံးများကို ပေါင်းစပ် ဖွဲ့စည်းယူသည့် ရေးနည်းဖြစ်၏။ ယင်းတို့ကိုလည်းဆရာတော် ဦးဩဘာသ ရေးသားခဲ့၏။

သာကီနွယ် (သာကီမျိုး သာကီနွယ်ဘုရား)

ပြည်သာနိဗ္ဗူ (သာယာ၍ ငြိမ်းအေးသောပြည်)

ပြည်မသနင်း (ကျယ်ဝန်းသော နိုင်ငံတော်၏ ဘုရင်)

လေးကျွန်းရှင် (ကျွန်းကြီး လေးကျွန်းကို အုပ်စိုးရသူ)

မသေဆေး (မသေရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း မဂ္ဂင်)

ဆိုခဲ့ပါ သချုံးသဒ္ဒါ ဩဇာဂုဏ်ပြ စကားမျိုးကို ပျို့၊ ကဗျာ လင်္ကာ တို့၌ များစွာသုံးစွဲရသည်။ ကဗျာဖွဲ့လိုသူသည် စကားလုံး ကျစ်လျစ်သိပ် သည်းမှု ရှိစေရန်နှင့် ကဗျာက သတ်မှတ်သော စကားလုံး အရေအတွက် ဝင်အောင် ဩဇာဂုဏ်ရှိသော စကားလုံးများကို ရှာဖွေတီထွင် ထည့် သွင်းရပေသည်။

ထို့ပြင် စကားလုံးများကို ချဲ့ထွင်၍လည်း သုံးနိုင်၏။ ယင်းသို့ သုံးသောအခါ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော စကားဖိုများကို စကားပိုး များထည့်၍ သုံးရသည်။ မင်းဘူးဦးဩဘာသသည်မင် စကားပိုးများဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရ၏။

ဖုံးအုပ် သွန်းဖျန်း၊ ရွှင်လန်း ပယ်နှုတ်

အပ်နှင်း ပျို့နု၊ ဆည်းပူး လန့်ထိတ် ပျော်ပါး

မူးယစ် တည်ကြည်၊ စွန့်ပယ် သိမြင်....စသည်။

၄၀ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဆွဲ

ပြန်၍ချုပ်ကြည့်လျှင် သဒ္ဒါဩဇာဂုဏ်မှာ အချုံးနှင့်အခွဲ နှစ်မျိုး ရှိ၏။ အချုံးတွင် သွန်း၏၊ ပြု၏။ စသည်ကဲ့သို့ ပင်ကိုအားဖြင့် ဩဇာ ဂုဏ် ရှိပြီးသော အသုံးအနှုန်းမျိုးကိုလည်း တွေ့ရ၏။

သာကီနွယ်၊ ပြည်သာနီဗ္ဗူ စသည်ကဲ့သို့ စကားလုံးများ ပေါင်း စပ်ပြီး တစ်လုံးတည်းကဲ့သို့ ပြုလုပ်သုံးနှုန်းခြင်းမျိုးကိုလည်း တွေ့ရ၏။

ထို့ပြင် ဖုံးအုပ်၊ သွန်းဖျန်း၊ ရွှင်လန်း စသည်ကဲ့သို့ အဓိပ္ပာယ် ပို၍ထင်ရှားအောင် စကားဖိုများကို စကားပိုးများဖြင့် သုံးနှုန်းရေး သားထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရ၏။

ဤသည်တို့မှာ မင်းဘူးဦးဩဘာသ၏ တေမိယဇာတ်ဝတ္ထုတော် ကြီးမှ ရရှိသော စာပေဗဟုသုတရတနာပင် ဖြစ်လေသည်။

ဦးဩဘာသ၏ အလင်္ကာဉာဏ်

ယခုအပတ်တွင် အနက်အဓိပ္ပာယ် အကြောင်းအရာပိုင်းဆိုင်ရာ စာပေဩဇာဂုဏ်နှင့် ပတ်သက်၍ မင်းဘူး ဦးဩဘာသ ဆရာတော်၏ အလင်္ကာဉာဏ်မီးတောက်ပုံကို တင်ပြလိုပါသည်။

ဤအချက်ကို လေ့လာခြင်းအားဖြင့် ဦးဩဘာသသည် တေမိယ ဇာတ်မူရင်းကို ဘယ်လို အဆင်တန်ဆာဆင်ပြီး ကောင်းအောင် ဘယ်လို ချဲ့ထွင်ဖန်တီးခဲ့သည်ကို ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း သိမြင်ခွင့်ရရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။

တေမိယဇာတ် အဋ္ဌကထာမူရင်း၌ တေမိယဇာတ် ဟောတော်မူ ရခြင်းအကြောင်းကို ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ ဆရာတော်က ပါဠိဘာသာဖြင့် စကားစပ် ရေးသားထားရာ ယင်း၏ မြန်မာပြန်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။

တစ်နေ့သ၌ ရဟန်းတို့ တရားသဘင်၌ စည်းဝေးမိကြပြီး မြတ်စွာဘုရား၏ နိက္ခမ ပါရမီအကြောင်းကို ချီးကျူးပြောကြား နေကြကုန်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရား ကြွတော်မူလာပြီး ‘ရဟန်းတို့ ယခု အခါ မည်သို့ စကားကို ပြောဆို ဆိုစည်း နေကြသနည်း’ဟု မေး၏။

ရဟန်းတို့က မြတ်စွာဘုရား၏ နိက္ခမပါရမီအကြောင်းကို ချီးကျူးနေကြပါကြောင်း လျှောက်ထားကြ၏။

ချစ်သားတို့—ယခုအခါ ငါဘုရား ပါရမီဖြည့်ပြီးသော ဘဝ၌ ထီးနန်းကိုစွန့်၍ တောထွက်ခြင်းမှာ အံ့စရာမဟုတ်ချေသေး။ ဉာဏ်မရင့်ကျက်သေးမီ ပါရမီဖြည့်စဉ် ရှေးဘဝ ရှေးကာလတုန်းကလည်း ထီးနန်းစည်းစိမ်ကိုစွန့်၍တောထွက်ခဲ့ဖူးသည်သာ ဖြစ်၏—ဟု မိန့်ကြားတော်မူ၏။

အထက်ပါ ဇာတ်နိဒါန်းမြန်မာပြန်ကို ဖတ်ကြည့်လျှင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓသောသသည် စကားစပ်ကို လိုရင်းတိုရှင်း ရိုးရိုးရေးထားသည်ကို သိရပေသည်။ ဤမူရင်းအမျက်အလက်ကိုကိုင်ပြီး ဦးဩဘာသ၏ တေမိယ ဇာတ်နိဒါန်းကို လေ့လာပါမှ ဦးဩဘာသမည်ကဲ့သို့ အပြောက်အမွမ်းခြယ်ထားကြောင်း လက်ရင်းကျကျ သိခွင့်ရမည်ဖြစ်ပေသည်။

ရဟန်းတို့က ချီးကျူးပြောကြားနေကြကုန်၏ ဟူသော အချက်ကို ဦးဩဘာသက အောက်ပါအတိုင်း ဖွဲ့ဆိုထား၏။

အရှင်တို့ လာခြင်းကောင်းသော မြတ်စွာဘုရားသည် ဖွားတော်မူဦးကပင် လူမှူး၊ နတ်မှူး လက္ခဏာ ပါရှိကြောင်း အတ္ထုပ္ပတ်ကို နိမိတ်ဖတ် ပုရောဟိတ်တို့ ကြားလျှောက်၍ ဝမ်းမြောက်ခြင်း သည်းသဖြင့် ခမည်းတော်မင်းတရားသည် ဖွားဖက်တော် မင်းသမီး၊ မင်းသား၊ အမတ်သားတို့နှင့်တကွ များစွာ အခြံအရံ စံပျော်ဖွယ် အလုံးစုံ ဘုံနန်းသုံးဆောင် အထွတ်အမြတ် နတ်စည်းစိမ်သဖွယ်ကို အရွယ်တော် ရောက်ဦးစကပင် အပ်နှင်းသဖြင့် မင်းဖြစ်မြောက်၍ ဘယ်လောက်မျှကာလ မမြင့်မီလျှင် မအီမရောင့်ရဲ မခွဲရက်နိုင်အောင်သော ဘုံနန်းနေ မင်းသမီး အပေါင်း ပျော်ကြောင်းပျော်ရာရှိ၍ ပျော်စရာအစုစု ပျော်မှု အမျိုးမျိုး ယှဉ်သော်လည်း ဥယျာဉ်တော်က သံဝေဂနိမိတ်မှာ စိတ်တော်အလုံးဝင်သည်မှ နန်းရင်ပြင် ရှေ့တော်တွင် သဘင်ပျော်ရွှင်မှု သူ့အလိုရ ငါ့အလိုပါ မာယာအလှယ်လှယ် ကိုယ်အရွယ်တော်လည်း ပျိုနုတုန်း၊ နှလုံးတော်လည်း ရွှင်ချိန်၊ စည်းစိမ်တော်လည်း လက်ရှိ ညွတ်မိသော ရွှေဟင်္သာကဲ့သို့ ချွတ်ခွာရေး အခဲအကတ်မှ ဖြတ်တွန်းပယ်ပစ်တော်မူလျက် နန်းသူ၊ နန်းသားအများ အိပ်ပျော်စဉ် မြင်းယာဉ်တော်အထူးကို မြင်းမှူး အမတ်စီမံ၍ သန်းခေါင်ယံအချိန်တွင် မင်းစည်းစိမ်တော်ကြီးကို

ဆီးဖြူတစ်လုံးခန့်မျှ မရေတွက်ဘဲ ထွက်ကြွရွှင်လန်း ရဟန်း ပြုတော်မူလျက် ဇမ္ဗူကျွန်း၏အလယ်ချက် ဖွားဖက်တော် ညောင် ဗုဒ္ဓဟေပင်ရင်း၌ မာရ်နတ်မင်း ဗိုလ်ပါယနှင့် စစ်ပြု၍မနိုင်လျှင် နှလုံးမခိုင်သူ ယိုင်လွယ်ရာကြံပြီးမှ သမီးနှင့် ဖြားယောင်းသည် တစ်လီ လောကီကွန်ရက် နှောင့်ယှက်သော သံသရာဆူးငြောင့်ကို ကြောင့်ကြပောက်မူ နိဗ္ဗူအောင်ခန်းသို့ ဖြောင့်တန်း ထုတ် ချောက် ထွက်မြောက်နိုင်သဖြင့် ဦးကိုင်သရဖူ မှန်ကူသင်းကျစ် နတ်၊ လူ၊ ဗြဟ္မာတို့ အထွတ်ဖြစ်တော်မူလေသည်ကား အလွန် အံ့ဩဖွယ်ရှိပေစွဟု အသီးသီး ချီးမွမ်းမြောက်စား စကားဖြစ်ကြ ကုန်၏။

အထက်ပါ ကောက်နုတ်ချက်ကို သေချာစွာ ဖတ်ရှုစိစစ်ကြည့်ပါ က အကောင်းစား ဘုရားဘွဲ့ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပေမည်။ ဇာတ်ပါဠိ တော်မူရင်း၌ ချီးမွမ်းကြကုန်၏ ဟူသော အကြောင်းအရာ အကျဉ်းကို အကျက်ချဲ့ထွင်ရေးသားသည့်အတွက် အကျဉ်းကိုအကျယ်ချဲ့သည့် ချဲ့ဖွင့် ဩဇာဂုဏ်မြောက်လှသည်။ နောက်တစ်ချက်မှာ ဘုရားအလောင်းတော် ဖွားတော်မူသည်မှ ဘုရားဖြစ်တော်မူသည်အထိ ရှည်လျားများပြားလှ သော အကြောင်းအရာအကျယ်ကို အနှစ်ချုပ်ယူပြီး လိုရင်းကျကျ ချဉ်း ချဉ်းရေးသားထားသဖြင့် အကျယ်ကို အကျဉ်းချဉ်းသည့် ချဉ်းချဉ်းဩဇာ ဂုဏ်မြောက်သည်ကိုလည်း သိရပြန်သည်။

အထက်ပါ ကောက်နုတ်ချက်ဘုရားဘွဲ့သည် အတ္ထုဩဇာ စာပေ ဂုဏ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍....

- ၁။ ချဲ့ဖွင့် ဩဇာဂုဏ်၊
- ၂။ ချဉ်းချဉ်း ဩဇာဂုဏ်၊

နှစ်လွှာနှစ်ထပ် နှစ်ဖက်နှစ်လမ်းမှာ ထပ်ဆင့်ဂုဏ်မြောက်နေပေ သည်။

ဤသို့ ဩဇာဂုဏ်တည်းဟူသော မူဘောင်ကြီးအတွင်း၌ အခြား သော စာပေဂုဏ်များစွာပါဝင်အောင် ရေးထားသည်ကိုလည်း တွေ့ နိုင်၏။ ပထမအချက်မှာ ဝါကျရှည်ကြီးကို နိုင်နင်းထိမိစွာ အံ့မခန်း ရေးထားရာ၌ အလွန်ရှင်းနေသည့်အတွက် ပသာဒဂုဏ် မြောက်နေပေ သည်။

ထို့ပြင် မြင့်မြတ်သော အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်အောင် စကားလုံးကလေးများကိုရွေးပြီး သုံးထားသည်မှာလည်း အထူးချီးကျူးဖွယ် ဖြစ်ပေသည်။ အောက်ပါတို့ကို ထပ်မံဖတ်ကြည့်ပါ....

ဖွားတော်မူဦးကပင်

လူမွး၊ နတ်မွးလက္ခဏာပါ

ကြားလျှောက်၍ ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်းသဖြင့်

အရွယ်တော်ရောက်ဦးစကပင်

မအီမရောင့်ရဲ မခွဲရက်နိုင်အောင်သော

ဘုံနန်းနေ မင်းသမီး

သံဝေဂနိမိတ်မှာ စိတ်တော်အလုံးဝင်သည်မှ

(သံဝေဂရသည်ကို ရေးပုံ)

သူ့အလိုရ ငါ့အလိုပါ

ကိုယ်အရွယ်တော်လည်း ပျိုနုတုန်း

နှလုံးလည်း ရွှင်ချိန်

စည်းစိမ်တော်လည်း လက်ရှိ

ချွတ်ခွာရေး အခဲအကတ်မှ

နှလုံးမခိုင်သူယိုင်လွယ်ရာကြံပြီးမှ

(မာရ်နတ်သမီးနှင့်ဖြားယောင်းပုံကိုရေးဟန်)

အထက်ပါ စကားလုံးအသုံးအနှုန်းများကို ထောက်ထားပါက စာရေးသူ ဦးဩဘာသသည် အဘယ်မျှစိတ်ကူးကောင်းကြောင်း ပေါ်လွင်နေသည်။ လက်တွေ့စာရေးသူများ စာရေးတတ်သူများ အနေဖြင့် စကားလုံးလှလှပပ ရှာဖွေသုံးရသည်မှာ အဘယ်မျှခက်ခဲကြောင်း ပို၍ သိကြရပါသည်။

ထို့ပြင် အဖြူအမည်း၊ အဆွဲအငင်၊ အခွာအထွက် ရုန်းထွက် နှိုင်းခက်သည့် သဘောသဘာဝပေါ်အောင်လည်း အရောင်ပြ၍ရေးထားသည်မှာ ပိုင်လှသည်။

ဘုရားအလောင်းသည်....

၁။ အရွယ်ကလေးကလည်းငယ်တုန်း၊

၂။ ရာထူးစည်းစိမ်ကလည်းဘုရင်၊

၃။ ချစ်စရာ မင်းသမီးတွေကလည်း အများအပြား၊

၄။ စည်းစိမ်ခံစားရသည်မှာလည်း မကြာသေး။

သို့ဖြစ်၍ ဘုရားအလောင်းတော်လေး၏ အခြေအနေမှာ ညွတ်မိနေသော ရွှေဟင်္သာကလေးလို ဖြစ်နေသည်။ ချွတ်ရေးခွာရေး ခက်လှသည့် အခြေအနေကို တစ်ဖက်ကပြ၏။

နောက်တစ်ဖက်က ဥယျာဉ်တော်မှာတွေ့ရသည့် သူအို၊ သူနာ၊ သူသေ၊ ရဟန်း သံဝေဂနိမိတ်၊ လောကီအာရုံ ကာမဂုဏ်စိတ်နှင့် သံဝေဂစိတ်တို့ လွန်ဆွဲနေကြပုံကို ပေါ်အောင်ရေး၏။

ထို့နောက် သံဝေဂစိတ်က အနှိုင်းရပြီး တောထွက်ရဟန်းပြု၊ ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်ရင်း၌ ဒေဝပုတ္တမာရ်အောင်၊ မင်းသမီးသုံးယောက် လာဖြားယောင်းသည့် သံသရာဆူးငြောင့်တွေကိုဖယ်ရှားပြီး ဘုရားဖြစ်လာပုံကို ရေးသည်မှာ အမှောင်အလင်းပြ၍ အနုပညာရသဖြစ်အောင် ဖော်ဆောင်ထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ပြင် အတင်အစား အနှိုင်းအခိုင်းကလည်း ချက်ပိုင်လှ၏။

နတ်စည်းစိမ်သဖွယ် ဥပမာအလင်္ကာ

ညွတ်မိသောရွှေဟင်္သာကဲ့သို့ ဥပမာအလင်္ကာ

ဆီးဖြူသီးတစ်လုံးခန့်မျှ

မရေတွက်ဘဲ ဥပမာအလင်္ကာ

မအီမရောင့်ရဲ မခွဲရက်နိုင် ဟူ၍ (မ)ဟူသော စကားလုံးကို ဆင့်ကာ ဆက်ကာသုံးခြင်း။

ပျော်ကြောင်း ပျော်ရာ ပျော်စရာ ပျော်မှုဟူ၍ (ပျော်) ဟူသော စကားလုံးကို ထပ်ခါတလဲလဲ သုံးပြခြင်းဟူသော မရေတာဂုဏ်။

ကိုယ်အရွယ်တော်လည်း ဟိုနုတုန်း၊ နှလုံးတော်လည်း ရွှင်ချိန်၊ စည်းစိမ်လည်းလက်ရှိ၊ ညွတ်မိသော ရွှေဟင်္သာဟူ၍ (တုန်း) (လုံး) (ချိန်) (စိမ်) (ရှိ) (မိ) ဟူသောအသံ ကာရန် အချိတ်အဆက်တို့ကို ဖန်တီးခြင်း သိလေသဂုဏ်။

ကြားလျှောက်၍အပ်နှင်း၊ မင်းဖြူမြောက်၊ စိတ်တော်အလုံးဝင်၊ ချွတ်ခွာရေး အခဲအကတ်၊ ဖြူသွန်းပယ်ပစ်၊ ထွက်ကြွရွှင်လန်း၊ ဖြောင့်တန်းထုတ်ချောက် ထွက်မြောက် - ဤကဲ့သို့ ခွန်အားရှိသော စကားလုံး အသုံးအနှုန်း အတ္ထဗျတ္တိဂုဏ်။

အရွယ်နု၊ နှလုံးရွှင်၊ ဖွားဖက်တော်ညောင်ဗုဒ္ဓဟေ၊ နှလုံးမခိုင်၊ လောကီကွန်ရက်၊ သံသရာဆူးငြောင့်၊ နိဗ္ဗူအောင်ခန်း-ဤကဲ့သို့ သမာဓိဂုဏ်မြောက်သော စကားအလုံးအနှုန်း။

‘သူ့အလိုရ ငါ့အလိုပါ’ဟူ၍ စကားပုံဖြစ်လောက်သည့် အရေးအသားတို့ဖြင့် ခမ်းနားကြီးကျယ်လှသည်။

ကောက်နှုတ်ဖော်ပြပါ ဘုရားဘွဲ့ကို စာပေရသပိုင်းက ရှုမြင်သုံးသပ်ကြည့်လျှင်လည်း ရသ ရည် လည်လှပုံကို တွေ့ရပေသည်။

အလောင်းတော် မင်းသားကလေးသည် ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်ဖြင့် ထီးနန်း အပ်နှင်းခံရပြီး ဘုန်းနန်းနေ မင်းသမီး အပေါင်း ခြံရံ ခံစားပျော်ပါးတော်မူနေပုံကို သိမြင်သောအခါ ဖတ်ရှုသည့် သမ္ဘောဂသိင်္ဂီရ ရသ (ချစ်သူတို့ ဓမ္မလျော် ပျော်ပိုက်ပုံကို သိရ၍ ခံစားရသောအရသာ) ဖြစ်ရပေသည်။

ထိုသို့ ထီးနန်းစည်းစိမ် ခံစား၍ မကြာခင်ပင် သံဝေဂရပြီး ထီးနန်းကိုစွန့်၍ တောထွက်သွားကြောင်း သိရပြန်သောအခါ ဝိယောဂသိင်္ဂီရ ရသ (ချစ်သူနှင့် ကွေကွင်းကြောင်း သိရသည့်အတွက် ခံစားရသော အရသာ) ဖြစ်ရပြန်သည်။

ထို့ပြင် ကျန်ရစ်သူ နန်းသူတို့အား သနားခြင်းကရုဏာရသ၊ ဘုရားအလောင်း၏ ရဲရင့်ပြတ်သားသော သူရသတ္တိရှိပုံကိုသိရ၍ ခံစား

ရသော ဝီရ ရသ၊ စာပိုင်တစ်ခုလုံး၏ ဖော်ပြချက်အရ ထီးနန်းစည်းစိမ် စွန့်လွှတ်၍ တောထွက်ခြင်းမှာ လူသာမန်တို့တတ်ရာ မသိ၊ ကြံ၍ မပြီးနိုင်သော ဖြစ်ရပ်မျိုးဖြစ်၍ အံ့ဩရခြင်း အတ္ထုတ ရသ စသော စိတ်အရသာများကို ခံစားရမိသည်။

ဤကဲ့သို့ စာကောင်း စာမွန်တို့၏ ဂုဏ်အင်္ဂလက္ခဏာ တို့နှင့် တစ်လုံးတစ်ဝတည်း ပြည့်စုံနေပုံကို လေ့လာသိရှိကြရပေသည်။

မှန်ကန်သော သား ဆုတောင်းနည်း

မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာအတိုင်း ကပြကြသော မြန်မာ့ ဇာတ်သဘင်ကြီးများနှင့် ပတ်သက်၍ မိမိတို့ မသိဖူး မကြည့်ဖူးသေးသော ဇာတ်အဖွဲ့ လာကပြပြီ ဆိုလျှင် ပထမဦးစွာ ထွက်လာသည့် အပျို့တော်ခန်းကို ကြည့်ရှုနားထောင်ပြီး ဒီဇာတ်အဖွဲ့ ကောင်း မကောင်း ကြိုတင် အကဲဖြတ်နိုင်ပေသည်။ ‘မင်္ဂလာရယ်မှ မဏ္ဍိုင်လေ....ရောင်ဆိုင်ငယ်မှ လေးလီ’စသည့် နတ်သံပစ်ပြီး ‘အတူလေးရယ်တဲ့ ယဉ်ကာပြိုင်’ စသည့် ပျော်ချင်းများ ဆိုကတီးကြပုံ အကဲခတ်ရလျှင် တစ်ညလုံး ဆက်ကမည့် ဇာတ်ကောင်းမည်ဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်ပေသည်။

စာအုပ်စာပေများနှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်း ထိုစာရေးသူ ကိုယ်တိုင် မည်မည်ရရ ရေးသားသည့် စာနိဒါန်းကို ဖတ်ရှုလေ့လာကြည့်လျှင် (၈၁) စာမြည်းကြည့်လျှင် ထိုစာအုပ်နှင့် ထိုစာရေးသူ၏ အရည်အသွေးကို သိနိုင်ပေသည်။ စင်စစ် နိဒါန်းသည် အရည်အသွေး ပြခန်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အဆင့်အတန်းရှိသော စာရေးဆရာကြီးများသည် နိဒါန်းကို ဂရုစိုက်၍ ရေးသားကြမြဲ ဖြစ်ပေသည်။

ယခု တင်ပြနေသော မင်းဘူး ဦးဩဘာသ ကိုယ်တော်လေး၏ တေမိယ ဇာတ်ဝတ္ထုတော်ကြီးတွင် သဒ္ဒါဆန်းလင်္ကာ စသည့် စာပေစစ်ဆေးရေး ကိရိယာများဖြင့် ဝတ္ထုတော်ကြီး နိဒါန်းကို ချဉ်းကပ်ထင်ဟပ် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်၏။ ဇာတ်ခန်း ၂၃-ခန်းအနက် ပြီးခဲ့သော ဆောင်းပါးအမှတ်(၃)တွင် သားဆုတောင်းခန်းနှင့် သန္ဓေယူခန်းကို အနည်းငယ်မျှ ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

သို့ရာတွင် ဤဇာတ်တော်ကြီးလာ သားဆုတောင်းခန်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာမြန်မာတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးတမ်းကို ဆက်စပ်ပြလိုပါသေးသည်။

၅၅၀ ဇာတ် နိပါတ်တော်များ၌ သားဆုတောင်းနည်း သုံးမျိုး
တွေ့ရ၏။ ယခု တေမိယဘာတ်တော်ကြီး၌ သားဆုတောင်းပုံကို ကြည့်ပါ။
မောင်းမမိသံတို့က သူတို့ကိုးကွယ်သော စန္ဒိ၊ ပရမိသွာ စသောနတ်တို့ကို
ပူဇော်ပသပြီး သားဆုတောင်းကြ၏။ စန္ဒိ၊ ပရမိသွာ၊ မဟာပိန္နဲ စသည်
တို့မှာ ဖန်ဆင်းရှင်ဟု ထင်မှတ်သော ဗြဟ္မာကြီး၏ အဖွဲ့သားများဖြစ်
ကြ၏။ ဤလူ့လောကတွင် တချို့လူတို့က သူတို့ကို(ဝါ)လူကို ထာဝရ
တန်ခိုးရှင်ကြီးက ဖန်ဆင်းသည်ဟု ယုံကြည်ကြ၏။ ဤယုံကြည်ချက် (ဝါ)
ဘာသာရေး ခံယူချက်ကို အခြေခံပြုပြီး သားသမီး ရလိုသောအခါ တန်
ခိုးရှင်ထံ၌ သားဆုတောင်းကြလေသည်။ ထိုမောင်းမမိသံတို့ကား သား
ဆု မပြည့်ကြပေ။

ထို့ကြောင့် အဂ္ဂမဟေသီ မိဖုရားခေါင်ကြီး စန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားကြီး
ကိုယ်တိုင် သားဆုတောင်းဖို့ အလှည့်ရောက်လာသည်။ ဤတွင် မိဖုရားကြီး
၏ ပင်ကို အရည်အသွေးကို ကြည့်ပါ။

(၁) လင်၏အလိုသို့လိုက်ခြင်း စသော မယားကောင်း ဝတ္တရား
ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်သည်။

(၂) ငါးပါးပဉ္စသီ မြဲသူဖြစ်သည်။

(၃) ဥပုသ်နေ့များ၌ မပြတ် ဥပုသ်စောင့်လေ့ရှိသည်။

ဤကား မိဖုရားကြီး၏ ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်းမွန်ခြင်းတည်း။

သားဆုတောင်းရာ၌ မိဖုရားကြီး၏ အတွေးအခေါ်ကို လေ့လာ
ပါဦး။ သူ၏ အတွေးအခေါ်မှာ....

(၁) နေရာ မသန့်စင်လျှင် ဘုန်းရှင် ကံရှင် သန္ဓေမယူနိုင်၊

(၂) ကိုယ်ကျင့်မမြတ်လျှင် နတ်ကောင်းက မ၊မ၊

ဟူ၍ ဖြစ်၏။

ဤအတွေးအခေါ်ကို အခြေခံ၍ တစ်ခုသော လပြည့်နေ့တွင်
ရှစ်ပါးသီလ စောင့်သုံးပြီး မြင့်လွန်းသောနေရာ မြတ်လွန်းသောနေရာ၌
မနေဘဲ သင့်ရာ စက်နေရာတော်၌ လျောင်းလျက် သီလကို ဆင်ခြင်၍နေ

၏။ နံနက်လင်အားကြီး ရောက်လာသော် မိမိ၏သီလကို ဆင်ခြင်ရာ၊ မကျိုးမပေါက် ကောင်းစွာ လုံခြုံသည်ကိုသိ၍ ဝမ်းမြောက်လေသည်။ ဤတွင် မိမိသီလကို အာရုံပြု၍ 'ငါသည် မကျိုးမပျက် သီလကို စောင့်ရှောက်သည် ဖြစ်အံ့။ ဤသို့ မကျိုးမပျက် စောင့်၏ဟု ထင်ကောင်းအမှန်ဆိုသော သစ္စာစကားကြောင့် ငါ့အား သားဆု ပြည့်စေသတည်း'ဟု သစ္စာပြုလေသည်။

ပြန်လည်ကြည့်လျှင် မိဖုရားကြီးသည် နဂိုကတည်းက အကျင့်သီလရှိ၏။ မယားကောင်းဖြစ်အောင် လင့်ဝတ္တရားကို ကျင့်၏။ ငါးပါးသီလမြဲ၏။ ဥပုသ်စောင့်၏။ သစ္စာပြု၏။ ဤသည်တို့ကို တွေ့ရပေသည်။

ဤစန္ဒာဒေဝီမိဖုရားကြီး သားဆုတောင်းခန်းတွင် (၀၁) သားရအောင် ကြိုးစားရာတွင် မည်သည့်နတ်ကိုမှ အားမကိုး၊ မည်သည့်အနန္တတန်ခိုးရှင်ဆိုသည်ထံမှလည်း လက်ဖြန့်မတောင်း၊ ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး၍ သားဆုရအောင် ပြုလုပ်ကြောင်း တွေ့ရပေသည်။ မိဖုရားကြီးသည် မယားကောင်းအကျင့် ကျင့်သုံးခြင်း၊ ငါးပါး ပဉ္စသီ မြခြင်း၊ ဥပုသ်စောင့်ခြင်းနှင့် သစ္စာဆိုခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ပေသည်။ အဘယ်မျှအဆင့်အတန်းမြင့်သော နည်းလမ်းပေနည်း။

ဤကဲ့သို့ စန္ဒာဒေဝီ၏ မယားကောင်းပီသမှု၊ အကျင့်သီလမြတ်မှု၊ ငါးပါးပဉ္စသီ ခါးတော်ပုဆိုးကဲ့သို့မြဲမှု၊ မပြတ် ဥပုသ်စောင့်သုံးမှုတို့သည် သူ သားဆုတောင်းသောအခါ အရေးကြီးသော ခွန်အားတို့ ဖြစ်လာသည်။ သားဆုတောင်းခါနီးတွင် ထပ်မံ၍ ဥပုသ်စောင့်ပြီး သစ္စာဆိုပြန်သည်။ သီလနှင့်သစ္စာကို အားကိုးခြင်းတည်း။ မိဖုရားကြီး၏ သီလသစ္စာ စွမ်းပကားကြောင့် သိကြားမင်းက မ,စ လာရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

သားသမီးမရနိုင်သည့် အကြောင်းတွင် 'ရွေးကံ'နှင့် 'ဥတုဇာအန္တရာယ်'ဟု အကြောင်းနှစ်မျိုးရှိ၏။ ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် သီလသစ္စာသည် ရွေးကံကို လည်းကောင်း၊ ဥတုဇာအန္တရာယ်ကို လည်းကောင်း ပြုပြင်ကောင်းမွန်စေနိုင်သည်ဟု ယုံကြည်အပ်၏။ ထို့ပြင် 'သူတော်ကောင်း နတ်ကောင်းမ'ဆိုသကဲ့သို့ မိမိတို့မသိဘဲလျှင် နတ်ကောင်းများကလည်း မ,စ ကူညီပေးတတ်၏။ ကျား-မ နှီးနှောမှု အပိုင်းတွင်မူ

တစ်ကြိမ်နှိုးနှေး ပြီး ခုနစ်ရက်အတွင်း သန္ဓေရရှိသောခေတ်ဖြစ်ကြောင်း ကျန်းဂန်များအရ သိရပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဤတေမိယ ဇာတ်တော်လာ ဘုရားလောင်း တေမိမင်းသား၏ မယ်တော် စန္ဒာဒေဝီမိဖုရားကြီး၏ ထုံးကျိန်လုံးမူ၍ သားဆုတောင်းခြင်းသည် အကောင်းဆုံးဖြစ်ကြောင်း သိအပ်၏။ သားသမီးရသော်လည်း ကောင်းဖို့လိုပေ၏။ ထို့ကြောင့် သားကောင်း သမီးကောင်း ရရှိရေးအတွက် ဤစန္ဒာဒေဝီ၏နည်းကိုပင် ယုံကြည်စွာအသုံးပြုသင့်သည်။

သို့သော် သားသမီးရရှိရေးအတွက် ညောင်ပင်စသော သစ်ပင်ကြီးများမှ ရုက္ခစိုးနတ်ထံ သားဆုတောင်းတတ်ကြ၏။ ဤသို့ ရုက္ခစိုးနတ်မင်းများထံ သားဆုတောင်းသည့် ဓလေ့သည် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာဓကရေးသားပြုစုသော ကိုးခန်းပျို့၏တည်ရာ ဟတ္ထိပါလဇာတ် စသည်၌ အခြေခံသဘောကို တွေ့ရ၏။

ဟတ္ထိပါလဇာတ်တွင် သေကရီမင်းနှင့် ပုရောဟိတ် အမတ်ကြီး နှစ်ဦးလုံး သားသမီးမရှိဖြစ်နေစဉ် အမတ်ကြီးက ကလေးခုနစ်ယောက်ရှိသော ဆင်းရဲသူမကိုတွေ့၍ မေးရာ အဖေကို မည်မည်ရရ မပြောနိုင်၍ ညောင်စောင့်နတ်ကပေးတာပါဟု စကားကိုလှီးလွှဲပြောလိုက်၏။ ဤတွင် ပုရောဟိတ်အမတ်က ညောင်ပင်သွားပြီး ညောင်စောင့်နတ်ကိုကြိမ်း၏။ ဆင်းရဲသူမကိုတော့ သားသမီးပေးပြီး ငါတို့ကို တာလို့မပေးသလဲ၊ ညောင်ပင်ကို လှဲပစ်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်၏။ ညောင်စောင့်နတ်သည် သိကြားမင်းထံ သွားရောက်အကူအညီတောင်းသဖြင့် သိကြားမင်း အကူအညီရ၍ သားပေးမည့်အကြောင်း ပုရောဟိတ်အား ပြောနိုင်ခဲ့သည်။ တကယ်ပင် ပုရောဟိတ်ကြီး၏ ဇနီး ပုဏ္ဏားမကြီးမှာ သားသမီး ရလာသည်။ ဤအချက်အရ ရွှေမန်းကင်မောင်၏ ဗုဒ္ဓဝင် ဖွားတော်မူခန်းမှာ 'ကိုယ်တော်ကြီးရဲ့ အစွမ်းမှမဟုတ်ဘဲ၊ ညောင်စွမ်း... ညောင်စွမ်း'ဟု ပြက်လုံးထုတ်ခြင်းဖြစ်၏။

ရုက္ခစိုးနတ်ထံမှာ သားဆုတောင်းခြင်း၊ ဆုတောင်းပြည့်ဘုရားမှာ သားဆုတောင်းခြင်းသည် မပြုထိုက်သော အလုပ်တော့မဟုတ်ပါ။

၅၂ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဆွဲ

သို့သော် ကိုယ်လိုချင်မှ သွားတောင်းခြင်းမျိုး မဖြစ်သင့်၊ နဂိုထဲက ရုက္ခစိုးနတ်ကို ဆီမီး စသည်ပေးခြင်း၊ ဘုရားရှင်ကို ဆည်းကပ်ခြင်း ပြုလေ့ရှိဖို့ လိုပေသည်။

ဤတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာတို့၏ အသိဉာဏ်ပညာအဆင့်အတန်း ကို ခန့်မှန်းနိုင်သည်။ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်တွဲအပါအဝင် ၅၅၀ ဇာတ် နိပါတ်တို့သည် မြန်မာတို့အပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးသည် ဆိုသော်လည်း ကောင်းတာကိုသာ ယူသည်။ မသင့်သော ရှေးဓလေ့ ထုံးတမ်းကိုမူ မလိုက်နာ၊ ပစ်ပယ်ကြကြောင်း တွေ့ရပေသည်။

အတိတ်နိမိတ် အယူအဆနှင့် စကားတတ်သော ဦးဩဘာသ

သားသမီးကောင်း ရရှိရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကုသိုလ်လည်းပြု၊
သစ္စာလည်း ဆို ဆုလည်းတောင်း ဟူသော အချက်ကို စန္ဒာဒေဝီ
မိဖုရားကြီးက သက်သေထူခဲ့ပုံကို ဖော်ပြခဲ့၏။ သူတော်ကောင်း နတ်
ကောင်းမ ဆိုသော အချက်ကိုလည်း ဖော်ပြထား၏။ ဤတွင် သတိ
ပြုရန် အရေးကြီးသော အချက်တစ်ရပ်မှာ စန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားကြီး၏
သားဆုတောင်းနည်းသည် သားသမီးရရှိမျှ မက သားကောင်း သမီး
ကောင်းကိုပါ ရရှိစေရန် မှန်သောနည်းဖြစ်၏။

ဟတ္ထိပါလဇာတ်တွင် လာသော ဆင်းရဲသူမသည် သားသမီး
ခုနစ်ယောက် အပြိုင်းအရိုင်း မွေးထားသော်လည်း အဖေ ခေါ်စရာ
မည်မည်ရရမရှိပေ။ ညောင်ပင်ကို လက်ညှိုးထိုးပြရသည်အထိ ဖြစ်၏။
ဤသို့ အကျင့်မမြတ်သော မိန်းမမျိုးက မွေးသော သားသမီးတို့မှာမူ
သားကောင်း သမီးကောင်း ဆိုလောက်သူ ပါမည်မဟုတ်ပေ။ အဘယ့်
ကြောင့်ဆိုသော် မိခင်ကိုယ်နှိုက်က အကျင့်မမြတ်သောကြောင့် ဖြစ်ပေ
သည်။

နောက်တစ်ချက် အရေးကြီးသည်မှာ စန္ဒာဒေဝီ၏ နည်းဖြင့်
သားဆုလိုသူသည် သားရလိုသည့် စိတ်ဆန္ဒ အထူး ပြင်းပြဖို့ စွဲမြဲဖို့
လိုပေသည်။ ဆန္ဒသည် အဘိဓမ္မာသဘောအရ ‘အဓိပတိ’ တရားမျိုး
ဖြစ်၍ တကယ်သာ ဆန္ဒပြင်းပြပါက တစ်ချိန်ချိန်မှာ ဆန္ဒပြည့်လာမည်
ဖြစ်သည်။ မြတ်စွာဘုရားက ‘ဆန္ဒရှိလျှင် မည်သည့်အရာမဆို မပြည့်စုံဘဲ
ရှိနိုင်အံ့နည်း’ ဟု ဆန္ဒ၏တန်ဖိုးကို ဟောကြားထားသည်။ ထို့ကြောင့်
ရလိုသည့်ဆန္ဒ တကယ်ရှိ၊ တကယ်မြဲလျှင် မလွဲတမ်း ရမည် ဖြစ်ပါ
သည်။

သားသန္ဓေ ရသည့်အခါ မည်သို့သော အထိန်းအမှတ်မျိုးဖြင့် ငါ့မှာ သန္ဓေရပြီဟု ချက်ချင်းသိနိုင်ပါသလဲ၊ ဤကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စကားဆက်ကြပါမည်။

‘ဘုရားအလောင်း ပဋိသန္ဓေ ယူသော ခဏ၌ပင်လျှင် စန္ဒာ ဒေဝီမိဖုရားကြီး ဝမ်း၌ ဝဇီရစိန်ရွဲ ပြည့်သကဲ့သို့ ဟို့.ဟို့. ရွှန်း.ရွှန်း ထွန်းလင်းတောက်ထိန် အရှိန်အလှံ ခိုက်လာသော အသွင် ထင်သည် ဖြစ်၍ မိမိအား သားဆု ပြည့်ကြောင်းကို သိလတ်သဖြင့်’

ဟူ၍ တေမိယဇာတ်၌ ဖော်ပြထား၏။

ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာတော် ဦးဩဘာသကလည်း ရှင်းလင်းဖော်ပြထား၏။ ဝဇီရစိန်ရွဲဖြင့် ပြည့်သကဲ့သို့ ဆိုသည်မှာ မည်သို့ ဖြစ်ပုံပါလဲ၊ အဓိကအားဖြင့် မိခင်၏ စိတ်နှလုံး၌ သား၏ အရှိန်အဝါ ထင်ဟပ်လာခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ဖန်ခွက် တစ်ခုထဲသို့ အကောင်းစား ပတ္တမြားနီကို ထည့်လိုက်လျှင် ရဲရဲတောက် အနီရောင်သည် ဆီးတားမထင် အပြင်ကပင် မြင်ရ၏။ သားထူးသားမြတ်သန္ဓေ၏ အရှိန်အဝါသည် မိခင်၏ စိတ်နှလုံးနှင့် စိတ္တဇရုပ် (ဝါ) ကိုယ်ပါ ရောက်သည့် အတွက် မိခင်အနေဖြင့် မိမိ သန္ဓေရကြောင်း သိနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤနည်းတူ ဘုန်းကံရှိသော သားသမီး၊ သို့မဟုတ် အကျိုးပေးမည့် သားကောင်း သမီးကောင်း သန္ဓေယူလာလျှင် အိပ်မက်၊ နိမိတ်၊ အရောင်အဝါတို့ဖြင့် ပြတတ်ပေသည်။ သာမည သားသမီးဖြစ်မှု ဤသို့ မပြတတ်။ ဟို့.အန်ခြင်းစသည့် ရောဂါပေါ်မှ သိကြပေသည်။

ကိုယ်ဝန်ဆောင်များ၌ ချင်ခြင်းတပ်မှု ဖြစ်တတ်၏။ ချင်ခြင်းတပ်ပုံကိုထောက်ဆပြီး ဝမ်းထဲက သန္ဓေသားကို အကဲခတ်၍ရ၏။ သို့သော် ဤတေမိယဇာတ်၌ မဖော်ပြပေ။

ဖွားတော်မူခန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မှတ်သားဖွယ် အချက် သုံးရပ် ပါရှိ၏။ သားတော်ဖွားသောနေ့မှာ တစ်မူထူးပြီး မိုးသည်းထန်စွာရွာသည်။ ဤသည်မှာ မှတ်သားဖွယ်တစ်ရပ် ဖြစ်၏။ မိုး သူ့ဟာသူ ရွာသည်။ နေ သူ့ဟာသူ ပူသည်ဟု နေရာတိုင်းမှာ မယူဆသင့်။ ဤနေ့မိုးနက္ခတ်တာရာ စသည်တို့သည် လူတို့၏ကံနှင့် စပ်၏။ ဤကိစ္စမျိုးသည်

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို သတိထားတတ်သူ ဉာဏ်ပညာရှိသူတို့၏ အရာ ဖြစ်၏။

လူဟူသမျှ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံကို ပြုကြမြဲ ဖြစ်သည်။ ယုံ သည်ဖြစ်စေ၊ မယုံသည်ဖြစ်စေ ကံက လူကို အကျိုးပေးမြဲ ဖြစ်သည်။ အတိတ်နိမိတ်တို့သည် အကျိုးပေးမည့်ကံ၏ ရှေ့ပြေး အမှတ်လက္ခဏာ များဖြစ်၍ လူတို့အား ပြတတ်မြဲ ဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ထင်ထင် ရှားရှားဖြစ်၏။ တစ်ခါတစ်ရံ မထင်မရှား ဖြစ်၏။ ဤမျှသာ ကွာ၏။ တေမိယမင်းသားလေး ဖွားမြင်သောနေ့၌ မိုးကောင်းထန်စွာ ရွာခြင်း သည် အလွန်အရေးကြီးသည်။ ဤမင်းသားကလေးကြောင့် ဤဗာရာဏသီတိုင်းပြည်ကြီး ဘာဖြစ်တော့မည်ဆိုသည့် နိမိတ်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဇာတ်တော်နောက်ပိုင်းရောက်လျှင် ဤအချက်ကို သိရပေအံ့။

နိမိတ်လက္ခဏာပြရာ၌ မကောင်းကျိုး ပေးမည်ဆိုလျှင် မကောင်း သော နိမိတ်ပြ၏။ ကောင်းကျိုးပေးမည်ဆိုလျှင် ကောင်းသော နိမိတ် ပြ၏။ သို့သော် ဤတွင် အရေးကြီးလာ၏။ မကောင်းသော နိမိတ် လက္ခဏာ ပေါ်သည့်အတွက် ကြိုတင်စိတ်မပျက်သင့်၊ ကြိုတင်စိတ်ပျက် ခြင်းသည် တစ်ဝက်ရှုံးပြီးသားဖြစ်သွား၏။ ထို့ကြောင့် ကြိုတင် စိတ် မပျက်စကောင်း။

ကုသိုလ်ကံသည် အကုသိုလ်ကံကိုနှိုင်း၏။ တားနှိုင်း၏။ ကုသိုလ်သည် ဆင်ဖြူနှင့် တူ၏။ အကုသိုလ်သည် ဆင်မည်းနှင့် တူ၏။ ဆင်မည်းသည် သူ့ဟာသူသာ အန္တရာယ်ပြုနိုင်မည်။ ဆင်ဖြူနှင့်ယှဉ်၍ အန္တရာယ်မပြု နိုင်။ ဤကား ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား၏ တိကျမှန်ကန်သော(ဝါ) သိပ္ပံနည်း ကျသော အဘိဓမ္မာတရားအရ ဖော်ပြချက်ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် အကုသိုလ်နိမိတ်လက္ခဏာတွေ့ရလျှင် သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာဟူသော လူ၏ အားငါးပါးကို အကုန်ထုတ်၍သုံး ရမည်။ အဆိုပါ လူ၏ အားငါးပါးသည် ကုသိုလ်ကံချည်း ဖြစ်၏။ ဆင်ဖြူငါးစီးဖြစ်၏။ ဤသို့ အားထုတ်လိုက်သဖြင့် အကုသိုလ်ကံ အကျိုး မပေးနိုင်တော့ဘဲ အရှုံးပေးသွားရသည့် သာဓကများစွာရှိ၏။

အများကြားဖူးသော စူဠကလိင်္ဂဇာတ်ကိုပင် သတိရပါ။ ကလိင်္ဂ မင်းနှင့် အဿကမင်းစစ်ထိုးရန် နှစ်ဖက်စစ်တပ်ကြီး ရင်ဆိုင်ကြသော

အခါ ကလိဂ်မင်းက အဘိညာဉ်ရ ရသေ့သူမြတ်ထံ ရုပ်ဖျက်သွားပြီး မည်သည့် မင်းနိုင်မည်လဲဟု မေး၏။ ကလိဂ်မင်းနိုင်မည်ဟု ပြောလိုက် သဖြင့် ကလိဂ်မင်းက ရှေ့ဆက်မမေးတော့ဘဲ အပျော်ကြီးပျော်၍ ပြန်လာ ကာ ခပ်ပေါ့ပေါ့နေ၏။ ဤသတင်း ပေါက်ကြားပြီး အဿကမင်း၏ နန္ဒိသေနအမတ် ကြားသောအခါ ရသေ့သူမြတ်ထံသွား၍ မင်းနှစ်ပါး စစ်တိုက်ကြသောအခါ မည်သည့် နိမိတ် ပေါ်ပါမည်လဲဟု မေး၏။ ကလိဂ်မင်းဘက်က နတ်များက နွားလားဥသဘ အဖြူကြီးများ အဟန် ဖြင့် မင်းကိုရံ၍ ကူမည်ဟု မိန့်ကြား၏။ နန္ဒိသေနအမတ်သည် ရသေ့ထံမှ ချက်ချင်းပြန်လာပြီး မိမိစစ်တပ်မှ လှံရှင်ကိုင် ရဲဘက်တော်တို့ကို လက် ရွေးစင်ရွေးပြီး စစ်ထိုးသည့်အခါ ကလိဂ်မင်း၏ ဘေးဘီဝန်းကျင်ကို လှံရှင်နှင့်ထိုးကြရန် အမိန့်ပေး၏။ မင်းနှစ်ပါး စစ်ထိုးကြသောအခါ နွားလားအဟန် ပါဝင်ကူညီသောနတ်များ ပြေးကြလေသဖြင့် ကလိဂ် မင်း စစ်ရှုံးသွားခဲ့ရသည်။

မကောင်းသော အတိတ်နိမိတ်လက္ခဏာ ပြခဲ့သော် ကြိုတင် စိတ် မပျက်ဘဲ လူ၏ခွန်အား ဗိုလ်ငါးပါးကို အစွမ်းကုန်အသုံးချ၍ အကျိုး တရား ပြောင်းပြန်ဖြစ်သွားအောင် အားထုတ်အပ်၏။ မကောင်းသော အတိတ်နိမိတ်လက္ခဏာ တွေ့ကြုံရာတွင်လည်း ပေါ့ပေါ့မနေဘဲ ကုသိုလ် တရားကို ကြိုးစားအားထုတ်အပ်၏။

တေမိမင်းသား ဖွားမြင်သောနေ့၌ မိုးကောင်းထန်စွာ ရွာသည်။ မိုးနိမိတ်နှင့်ပတ်သက်၍ အတိတ်နိမိတ်လက္ခဏာကို သိတတ်မှုသည် ပညာ ရှိသူ၏အရာဖြစ်ကြောင်း၊ နိမိတ်ဆိုးကြုံသော်လည်း စိတ်မပျက်ဘဲ ကျော် လွန်နိုင်အောင် အားထုတ်အပ်ကြောင်း၊ နိမိတ်ကောင်း ကြုံရ၍လည်း မပေါ့မဆရှိဖို့လိုကြောင်း သင်ခန်းစာကောင်းကောင်း ထုတ်ယူအပ်ပေ သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာမြန်မာတို့သည် ဤသို့ အခြေအမြစ်နှင့် အတိတ်နိမိတ် များကို သတိထားကြခြင်းဖြစ်၏။ သို့သော် တချို့မှာ ဥပါဒါန်ကပ် သည့်အဆင့် ရောက်သွား၏။ စွဲလမ်းမှုကား အကုသိုလ်တရား ဖြစ်၍ မကောင်း၊ ဥပါဒါန်အဆင့် မရောက်စေဘဲ ပညာဉာဏ်အဆင့်ဖြင့် ရပ် ထားပြီး လုပ်သင့်သည်ကို ဆက်လုပ်သွားကြရန် ဖြစ်ပေသည်။

ဖွားတော်မူခန်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဒုတိယ အရေးကြီးသော အချက် တစ်ရပ်မှာ မိဘမေတ္တာကို ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်၏။ အောက်စာပိုဒ်ကို ဖတ်ပါ။

‘သားတော် ဖွားမြင်ကြောင်း စကားကို မင်းကြီးကြားလျှင်
သား မရစဖူး ပျေးဦးစွာဖြစ်၍ ချစ်ခြင်းဂေဟသိတာ မေတ္တာ
ရေသီတာ ကိုယ်လုံး လွမ်းဖုံးခြင်းကြောင့် အချမ်းဖြင့် တုန်လှုပ်
လျက် နှစ်သက်ခြင်းအဆီပီတိ စိမ့်အိန္ဒြေရ၍ အပေါ်ရေကို
ချင်းနင်း၊ အတွင်းရေကို ဖြတ်ချိုး၊ အရိုးကို ဖောက်သီ၊ ခြင်ဆီကို
သွင်းလျက် ကိုယ်တွင်းပီတိ ဖြန့်ချိရစ်ထုံးသဖြင့် နှလုံးချမ်းမြေ့
ခြင်း ဖြစ်လေ၏’

အထက်ပါ ကောက်နုတ်စာပိုဒ်ကို တစ်ကျော့ပြန်ဖတ်ဖို့ တိုက်
တွန်းပါသည်။ ဝေါဟာရစကားတစ်လုံးစီ မြင်အောင် ဖြည်းဖြည်းဖတ်
ပါ။ ဖတ်ပြီး မင်းဘူး ဦးဩဘာသ၏ စကား အသုံးအနှုန်း ဝါကျ
အဖွဲ့အထုံး အကြောင်းအရာနှင့်လိုက်အောင် ခြယ်မှုန်းပုံ အံ့မခန်းကို
မြင်အောင်ကြည့်ပါ။

စကားလုံးအသုံးအနှုန်းပိုင်းကပြောရလျှင် မေတ္တာ ရေသီတာ၊
လွမ်းဖုံး၊ အဆီပီတိ၊ စိမ့်၊ အိ၊ နှံဝေ၊ ချင်း၊ ချိုး၊ ဖောက်သီ၊
သွင်း၊ ဖြန့်ချိရစ်ထုံး ဟူ၍ သုံးထားသည်မှာ သူရေးသည့်အကြောင်း
အရာကို ခိုင်အောင်နှုတ်ထားသည့်သဘောကို ဆောင်သည်။ ထိထိမိမိ
ကြီးရှိအောင် တွယ်ထားကြောင်း ပေါ်လွင်သည်။ အိမ်တစ်အိမ်မှာ
လျှာထိုးပျဉ်ခင်းထားသောအခါ လက်သမားဆရာများက လျှာထိုးပျဉ်
မြဲအောင် သံဟွေတည်ပြီး တူတွေနဲ့ တအုန်းအုန်း ပိုင်းထုသွင်းနေကြ
သကဲ့သို့ ထင်ယောင်လာရသည်။ စကားလုံးဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်း
အလွန်ခွန်အားရှိလှ၍ စံပြလောက်ပေတော့သည်။

တင်စားထားပုံကလည်း ဖခင်မေတ္တာကို အေးမြကြည်လင်သော
သီတာရေစင်နှင့် တင်စားရုံမျှမက ရေအေး၏သဘောကိုပေါ်အောင်
‘အချမ်းဖြင့်တုန်လျက်’ဟု ဆက်ရေးထားသည်မှာ အံ့ဖွယ် ဖြစ်သည်။
ရေဆိုအေးသည်၊ အေးလျှင်ချမ်းသည်၊ ချမ်းလျှင်တုန်သည် မဟုတ်
လော။

လူတစ်ကိုယ်လုံးပီတိဖြစ်သွားပုံကိုပြရာ၌ ‘အပေါ်ယံအရေပါးကို ချင်းနင်းသည်။ အတွင်းပိုင်းအရေထူကို ဖြတ်ချိုးသည်။ အရိုးကိုဖောက် သိသည်’။ ဤတွင် အရိုးကိုဖောက်ရုံမျှမက ဖောက်ပြီးသီထားလိုက်သေး သည်ကို ဖော်ပြသည်မှာ အံ့စရာပင်။ အရိုးကို ဖောက်ပြီးမှ ရိုးတွင်း ခြင်ဆီထဲသို့ ပီတိစိမ့်ဝင်သွားကာ တစ်ကိုယ်လုံး ပျံ့နှံ့သွားကြောင်း ဖော်ပြရာ၌ ‘ဖြန့်ချိရစ်ထုံး’ဟူ၍ ခွန်အားရှိလှသော စကားလုံးများဖြင့် ရုပ်ပိုင်း ကိုယ်ခန္ဓာကိုသိမ်းပြီး အရေးအကြီးဆုံး အချက်ဖြစ်သည့် စိတ် နှလုံးကိုပါ မကျန်စေရဘဲ ‘နှလုံးချမ်းမြေ့ခြင်း ဖြစ်လေ၏’ဟု စကားကို သတ်ထားသည်မှာ ဟာကွက်မရှိ ပြည့်စုံလှတိသည်။

မင်းဘူးဦးဩဘာသကိုယ်တော်လေးသည် စာရေးတတ်ရုံမျှမက လူကင်းလည်း သိပ်ပါးသည်ဟု သိနိုင်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဖခင်မေတ္တာ ရေသီတာကို ဖော်ကျူးရာ၌ ‘ကိုယ်တော် ဒီလောက်တော့ လွန်လွန်းပါတယ်’ဟု မပြောလဲမပြောနိုင်အောင်၊ သဘာဝလဲကျအောင် ‘သားမရစဖူး ရှေးဦးစွာဖြစ်၍’ဟူသော စကားဖြင့် ကြိုတင်ပိတ်ထား လိုက်၏။

စဉ်းစားပါ။ လူတို့သည် ပထမဆုံး အတွေ့အကြုံမှာ စိတ်လှုပ် ရှားဆုံး မဟုတ်ပါလော့။ သုခတွေ့တွေ့၊ ဒုက္ခတွေ့တွေ့ ပထမဆုံးတွေ့ရ သည့်အချိန်မှာ ဝမ်းအသာဆုံး၊ သို့မဟုတ် စိတ်အဆင်းရဲဆုံး ဖြစ်တတ် ၏။ ဤကား ဓမ္မတာပေတည်း။ မိမိဘဝကိုဆင်ခြင်ကြည့်ရာ ပထမငယ် အောင်တုန်းက ဝမ်းအသာဆုံး၊ ဓမ္မာစရိယအောင်တော့ ပထမငယ် အောင်တုန်းကလောက် ဝမ်းသာမှုအရှိန်မတက်၊ ထိုနည်းတူ ခုနစ်တန်း အောင်တုန်းက မဟာဝိဇ္ဇာအောင်တာထက် ဝမ်းသာမှုပိုခဲ့၏။ အဘယ့် ကြောင့်နည်း။ ပထမဦးဆုံး အတွေ့အကြုံများဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထိုနည်းတူ ဇနီးလောင်းနှင့် ရည်းစားဘဝ ပထမဦးဆုံးတွေ့ရချိန်၊ သားဦးဖွားချိန်တို့မှာလည်း စိတ်လှုပ်ရှားမှုထူးကဲကြောင်း လူတိုင်းသိရှိ ကြပြီးဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ မင်းဘူးဦးဩဘာသက ဤသို့သော လူ့သဘာဝကို လည်း မလွတ်စေရန်၊ သူရေးသော စာကိုလည်း အတိဝုတ္တဒေါသ (အပြောကြီးတဲ့အပြစ်)မှ လွတ်စေရန် ‘သားမရစဖူး ရှေးဦးစွာဖြစ်၍’ ဟူသော စကားကို မမေ့မလျော့ ရေးထည့်ထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မိဘမေတ္တာ ကိုယ်တွင်းခြင်ဆီခိုက်သည် ဆိုသော အချက်မှာမူ ဦးဩ
ဘာသ၏ စိတ်ကူးမဟုတ်၊ မူရင်းဇာတ် အဋ္ဌကထာလာ စကားကို
ယူရေးထားသည်ဖြစ်၍ တကယ်မှန်သော အချက်ပင်ဖြစ်ပေသည်။

နောက်တစ်ချက်က ဦးဩဘာသ ကိုယ်တော်လေး စကားတတ်
သည့်အချက် ဖြစ်၏။ အများအားဖြင့် ဦးဩဘာသကို မြန်မာစကားပြေ
အရေးအသား ကောင်းသည်ဟု အချို့ရေးကြ၏။ စလေဦးပုညကိုမူ
သူအိုမကြီးဝတ္ထု၊ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ဝတ္ထုတို့ကို ထောက်ပြီး စကားတတ်
၏ဟု ချီးကျူးရေးကြ၏။ သို့သော် ဦးဩဘာသ စကားကြွယ်ပုံကိုကြည့်
ပါဦး၊ အောက်ပါကောက်နုတ်ချက်သည် ဦးဩဘာသ၏ စကားဖန်
သက်သက်ဖြစ်၏။ မူရင်းပါဠိဇာတ် အဋ္ဌကထာ၌ ဤသို့မပါချေ။

ကာသိကရာဇ်မင်းကြီးသည် သားဦးရ၍ အပျော်ကြီးပျော်လျက်
ရှိရာ ကျန်သောမူးမတ်တို့ကိုလည်း သူလို ပျော်ကြရဲ့လားဟု အပျော်
ညှိကြည့်၏။ ယိုးကြောင့်....

‘ငါ့သားတော် အခု ဖွားမြင်လေပြီ၊ သင်တို့- နှစ်သက်ကြပါ၏
လော’ဟု စကားတောင်းလိုက်၏။

အမတ်တို့က ဖြေပုံကို ဦးဩဘာသက ဤသို့ ရေးပြလေသည်။

- အရှင်မင်းကြီး- အသို့ကိုယ်တော်အမိန့်ရှိလေသည် မသိ၊
မျိုးမရှိသော လယ်လုပ်သမားသည် စပါးအသက်သခင်
နောင်အင်ချို့မည်ကို ကြို၍လန့်သကဲ့သို့ အခန့်မတန်
နန်းရံတော်မျိုးညွန့် မဖွဲ့မရှင်လျှင် အသက်သခင်စပါး
မျိုး ကိုးကွယ်ရာအရှင် နောင်တန်ဖိုးမရ၍ သောကကြီး
စွာရှိကာ တောင့်တလျက်နေကြပါသည်။ နေပြည်တော်
မှ စ၍ တိုင်းမ အားလုံး မိုးချန်းသောနိမိတ်ဖြင့် ဘုန်းရိပ်
ရေချမ်း ဖျန်းဆွတ်မိုးကာ ကိုးကွယ်ရာနန်းညွန့် ဖွဲ့သန်
သော ကုသိုလ်တော်ရှင် သခင်ကောင်းကိုရ၍ တောင့်တ
တိုင်း ပြည့်ကြွယ်လျက် အဘယ်သူ ဝမ်းမမြောက်ဘဲရှိနိုင်
ပါအံ့နည်းဘုရား-ဟု လျှောက်ကြကုန်၏။

အမှန်စင်စစ် အထက်ပါစကားသည် စာရေးသူ ဦးဩဘာသက
လျှောက်သော စကားပင်ဖြစ်၏။ ဦးဩဘာသ၏ ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦး

တွင် စပါးစိုက်ပျိုးရေးသည် တိုင်းပြည်၏ အဓိက အင်အားဖြစ်၏။
 ထို့ကြောင့် မျိုးစပါးဖြင့် ဥပမာပေးသည်မှာ လွန်စွာမှအကွက်မိ၏။
 နောက်ပြီး စပါးကိုအသက်သခင်ဟု မြှင့်တင်ပြီးပြောခြင်းသည် နှိုင်းယှဉ်
 ပြသော မင်းသားကိုပါ ဂုဏ်ပြုပြီးဖြစ်၏။ မျိုးမရှိမှာလန့်ပုံနှင့် သား
 မရခင်က စိတ်မကောင်းကြပုံကိုပြ၏။ ယခု နန်းညွန့် နန်းလျာကို ရ၍
 ဝမ်းသာကြောင်းကို ပြောရာတွင် မိုးနိမိတ်ကိုတည်၍ စပါးနိမိတ်ကို
 အတွင်းသွင်းပြီး ပြောသွားလေသည်။

ဖွားဘော်မှုခန်းတွင်သားရ၍ ဘုရင်ရောမွေးမတ်တို့ပါ ဝမ်းသာ
 ကြသည်ဟူ၍သာ ဖြစ်၏။ ဤသည်ကို ဦးဩဘာသက စိတ်ဝင်စားဖွယ်
 ဖြစ်အောင် ဖန်တီးလိုက်သဖြင့် မူလဇာတ်လမ်းဖြစ်ရပ်သည် စုံစုံပြည့်ပြည့်
 ရှိသွားပေသည်။

အထက်ပါ ကောက်နုတ်စာပိုဒ်တွင် ပညာရှိ လက်ရာဖြစ်သော
 အနှိုင်းအခိုင်း၊ အတင် အစား၊ အသုံး အနှုန်း တို့ကိုမူ မိမိတို့ဘာသာ
 ဆက်လက်လေ့လာ၍ စာပေအရသာကို ခံစားနိုင်ကြပါပြီ။

နို့ထိန်းအပြစ် ကိုးပါး

တေမိယ ဇာတ်တော်ကြီး စတုတ္ထခန်းကား နို့ထိန်း ရွေးခန်း ဖြစ်၏။ ဤအခန်း၏ အနှစ်ချုပ်မှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ သားတော်နှင့် တစ် နေ့တည်းဖွားသည့် မှူးသား မတ်သားငါးရာကို ဖွားဖက်တော် အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုပြီး ဝတ်စားတန်ဆာများ ချီးမြှင့်၍ နို့ထိန်းတစ်ယောက် စီပေး၏။ သားတော် မင်းသား အတွက် အပြစ်ကင်းသည့် မိန်းမငယ် ၂၄၀-ကို နို့ထိန်းအဖြစ် ခန့်ထား တာဝန်ပေး မွေးမြူစေသည်။ မိဖုရားကြီးအားလည်း ဆုတော် လာဘ်တော်များ ပေးသနားတော် မူသည်။

ဤအခန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မှတ်သားဖွယ်နှင့် ဆင်ခြင်ဖွယ် ပါရှိ ၏။ မှတ်သား ဖွယ်ကား ရွေးလူကြီးများ ကလေးကို ဂရုစိုက်ပုံ ဖြစ်၏။ လ,နုသော ကလေးသည် မခြောက်သေးသော ရွှံ့ရုပ်ကလေး ကဲ့သို့ အလွန် နုနယ်၏။ အရိုးကလည်း နုလှသေး၏။ ထို့ကြောင့် ကလေး ကိုယ်ခန္ဓာ အချိုးအဆက် ပြေပြစ်ဖို့ရန်အတွက် လူကြီးမိဘ၏ အပြုအပြင်လိုသည်။ အိုးလုပ်သမားသည် အိုးကို မရွံ့မစောင်းအောင် ပြုပြင်ရသကဲ့သို့ အထိန်းအမ မိဘတို့သည် ကလေး၏ကိုယ်ခန္ဓာပြေပြစ် အောင် အထူးသတိထား မွေးမြူကြရသည်။

ဤဇာတ်၌ နို့ထိန်း အပြစ်ကိုးပါးကို ဖော်ပြ၏။ အရပ်မြင့် ခါးရှည်သော မိန်းမ နို့ကို စို့ရလျှင် ကလေး လည်ပင်းရှည်တတ်၏။ အရပ်ပိုပြီး ခါးတိုသော မိန်းမနို့ကို စို့ရလျှင် ကလေး ကုပ်တို၏။ ပိန်လွန်းလျှင် ကလေးနာ၏။ ဝလွန်းလျှင် မိခင် (နို့ထိန်း)၏ အသား

တုန်၍ ကလေးခြေဆွံ့တတ်၏။ နို့ပျဉ်းရှည်လွန်းလျှင် ကလေးနှာတံပိ၏။ အသားမည်းလျှင် နို့အေး၏။ အသားဖြူလွန်းလျှင် နို့ပူ၏။ ချောင်းဆိုးရောဂါရှိလျှင် နို့ချဉ်၏။ ပန်းနာရှိလျှင် နို့ခါး၏။

ဤတွင် နို့ထိန်းအပြစ် ကိုးပါးဟု ပြထားသော်လည်း မိခင်တိုင်း သတိပြုရမည့် အချက်ဖြစ်၏။ မိမိတို့အနေဖြင့် ရှင်ဘုရင်လို့ နို့တိုက်မငှားနိုင်စေကာမူ သတိထားရပေမည်။ အကယ်၍ မိမိက အရပ်ရှည်နေလျှင် ကလေးကိုနို့တိုက်သောအခါ အောက်က ခေါင်းအုံးဖြင့် မ၊ခု၍ ကလေးကို ပြင့်အောင် လုပ်ပြီးမှ တိုက်သင့်၏။ ဤသို့မလုပ်ပါက ကလေးလည်ပင်းရှည်ပြီး ကြီးလာသည့်အခါ အချိုးအစားမကျ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

အရပ်ပုတိုသည့် မိခင်များလည်း ဤဇာတ်တော်ကို ဖတ်မှတ်ပြီး ကလေးကို နို့တိုက်သည့်အခါ မိမိ ပေါင်ခွင်ကို နိမ့်ခံအောင်ပြုပြီး အနောက်ဘက်ထား၍ ကလေးကို နို့တိုက်သင့်၏။ အမှတ်တမဲ့ လုပ်နေပါက ကလေး ကျင်တိုပြီး ကြီးလာသောအခါအရပ်ဆိုးတတ်ပေသည်။ နို့ပျဉ်းရှည်သော မိခင်များသည် နို့တိုက်သည့်အခါ ကလေးနှာခေါင်းပေါ် မိမိနို့ ပိုမနေစေရန် သတိ ထားရပါမည်။ ချောင်းဆိုးရောဂါ၊ ပန်းနာရောဂါရှိသော မိခင်တို့မှာမူ ကလေးကို နို့မတိုက်သင့်ကြပါ။ ရောဂါပျောက်အောင် အမြန်လုပ်သင့်ပါ၏။

တစ်ဖန် ဖွားဖက်တော်ရွေးခန်းကို အပေါ်ယံကြည့်လျှင် အနှစ်သာရကို မမြင်နိုင်။ အသေအချာစဉ်းစားပါက သားတော်နှင့် ကစားဖော် ကစားဖက်များကို ရှာဖွေပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကလေးသည် ကလေးချင်းသာ ပေါင်းဖော် ယှဉ်တွဲပျော်မြဲ ဖြစ်သည်။ ကလေးသည် တစ်ယောက်ထီးတည်း မနေဘတ်၊ မနေနိုင်။ အဖော်ရှာမြဲ ဖြစ်၏။ ဤကား ကလေး၏ အခြေခံ ဆန္ဒ ဖြစ်သည်။ မိဘတို့က ကလေး၏ သဘောသဘာဝကိုသိပြီး သင့်တော်သည့် ကစားဖော်ကို ရှာပေးလျှင် ကလေးမပျက်စီး။ ဤအချက်ကို ဂရုတစိုက်မထားဘဲ ကလေး၏အလိုကို ဆန့်ကျင်လျက် ဟိုလူနဲ့မကစားနဲ့၊ ဟိုမသွားနဲ့စသည်ဖြင့် တားမြစ်ကာ မိမိတို့လူကြီးတွေနှင့်ချည်း အနေများအောင် ပြုလုပ်ပါက ကလေးပျက်စီးပေမည်။ ဥပမာ—အစ်မတွေက မောင်အငယ်ဆုံးကလေးကို

အခြားကလေးများနှင့် မကစားစေဘဲ မိမိတို့နှင့်ချည်း အနေများအောင် ပညတ်ထားပါက ထိုကလေးသည် အစ်မတို့၏ စိတ်နေသဘောထား အမှုအရာတွေ ကူးစက်ပြီး မိန်းမလျှာ ဆန်လာတော့သည်။

ထို့ပြင် ကလေးသည် မြင်သမျှ ကြားသမျှကို အတုခိုးတတ်၏။ သူတို့၏ စိတ်ကလေးက မှတ်ပြီး ပြုကျင့် တတ်၏။ နိပါတ်တော်တွင် မဟိဋ္ဌာမုခ ဆင်တော်ကြီးသည် အကောင်းပကတိက ဆင်ဆိုးကြီးဖြစ် လာ၏။ ပုရောဟိတ်ကို မေးမြန်းရာ ပုရောဟိတ်က လေ့လာရာတွင် ညညတွင် ဆင်တင်းကုပ်အနီး လူဆိုးတွေ လာရောက်တိုင်ပင်ကြကြောင်း တွေ့ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဆင်တင်းကုပ် အနီးမှာ သူတော်ကောင်းတို့ကို ထားပေးလိုက်ရာ တရားပေစာ နာခံ၍ မကြာခင်ပင် ဆင်ကြီး ဆင် ကောင်း ဆင်လိမ္မာ ပြန်ဖြစ်သွားလေသည်။ ဆင်ဆိုးကို ဆင်လိမ္မာ ဖြစ် အောင်လုပ်ပုံ အဘယ်မျှ ခေတ်မီသနည်း။ စိတ္တဗေဒနည်းဖြင့် ကုစား ခြင်းဖြစ်၏။

ဤဖွားဖက်တော် ရွေးချယ်သတ်မှတ်သည့် အချက်ကို ထောက် ထားပြီး ရွေးဘုရားအလောင်းတော်ခေတ်တွင် ကလေးကို အဘယ်မျှ ဂရုတစိုက် ပြုစုသည်ကို သိနိုင်၏။

ဤနို့ထိန်းရွေးခန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆင်ခြင်ဖွယ် ရှိပါသည်။ ‘နို့ထိန်း’ဟူသော မြန်မာဝေါဟာရအရ ထိုမိန်းမသည် နို့တိုက်သော မိန်းမဟု သဘောပေါက်နေကြပါသည်။ သို့သော် မဟုတ်ပါ။ နို့တိုက် သော မိန်းမဟုသာ သဘောပေါက်ကြပါက မင်းသား၏ မိခင်က သူ့ သားကို နို့လုံးဝ မတိုက်ဘူးဟူသော အဓိပ္ပာယ်လည်း ရောက်သွားပါ သည်။ မယ်တော် မိဖုရားကြီးက သားတော်အား နို့ချို လုံးဝမတိုက် မကျွေးဟူ၍ ဖွင့်ဆိုချက်မရှိပါ။

‘နို့ထိန်း’ဟူသော မြန်မာဝေါဟာရ ထွက်လာသည့် အရင်းခံ ပါဠိက ‘ဓာတီ’ဖြစ်ပါသည်။ နာနီနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်ပါ။ ‘ဓာတီ’ဆိုသည် မှာ-‘ဓာရဏ၊ နဟာပန၊ မဏ္ဍန၊ ဗီဇန ကိစ္စာဟိ စတူဟိ ဓာတီဟိ ဝိယ ခတ္တိယ ကုမာရော’စသော (အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ)အရသူ မှာ အလုပ် လေးမျိုး လုပ်ရပါသည်။

၆၄ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်အွဲ

ဓာတီ၏ အလုပ်လေးမျိုးမှာ....

- (၁) ဓာရဏ = ကလေးချီခြင်း၊
- (၂) နဟာပန = ကလေးကို ရေချိုးပေးခြင်း၊
သန့်ရှင်းရေးလုပ်ခြင်း၊
- (၃) မဏ္ဍန = ကလေးကို ဝတ်စားတန်ဆာ
ဆင်ပေးခြင်း၊
- (၄) ဗီဇန = ကလေးကို ခြင်္သေ့စသည် မနားမကိုက်၊
မအိုက်ချအောင် ယပ်လေ ခတ်ပေးခြင်း။

ဤလေးမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ဓာတီ တစ်ယောက်တည်းကလည်း အဆိုပါ အလုပ်လေးမျိုး လုပ်နိုင်သည်။ တေမိမင်းသားမှာမူ တစ်ယောက်အလုပ် တစ်မျိုးစီသာ လုပ်ရရုံမက တစ်နေ့လျှင် ဓာတီ ၂၄၀ ခန့် ထားပေးပါသည်။ မြန်မာ့နာရီဖြင့် တစ်နေ့ နာရီ ခြောက်ဆယ် (စက်နာရီ ၂၄မိနစ်)ရှိရာ တစ်နာရီ လေးယောက်နှုန်း ထားပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဓာတီကို နို့ထိန်းဟု ဘာသာပြန်ထား၍ နို့ထိန်းကို (မနှိုင်းကောင်းနှိုင်းကောင်း) နို့စားနွားမ ဆိုသကဲ့သို့ တခြားအလုပ် မရှိ နို့တိုက်ဖို့သာ အဓိကဟု မမှတ်အပ်ပေ။ သို့သော် ကလေးဆိုသည်မှာ အချိန်မရွေး နေနေညည် နို့ဆာတတ်သည်။ ဘုရင်တို့၏ လူနေမှု စနစ်ကလည်း ဘုရင် တခြားအိပ်၊ မိဖုရား ဝါခြားအိပ်၊ သားသမီး တခြားအိပ် ဖြစ်ပေသောကြောင့် မယ်တော်မိဖုရားကြီး စက်တော်ခေါ် ပျော်တော်မူနေသော အချိန်အခါမျိုးတွင် လက်ရွေးစင် နို့ထိန်းမိန်းမ က နို့တိုက်ရပေမည်။

ဤနို့ထိန်း စိစစ်ချက်သည် အလွန်အလွန် အရေးကြီးပါသည်။ အဘယ်ကဲ့သို့ အရေးကြီးသနည်း ဆိုသော် မြတ်စွာဘုရား တာဝတိံသာ နတ်ပြည်တက်ပြီး မယ်တော်မိနတ်သားအား အမျှထား၍ အဘိဓမ္မာ တရားဟောတာဟာ နို့တစ်လုံးဖိုးပဲ ကျေသည်ဟု ပြောစမှတ်ရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ရှေးဘုရင်တွေ ကလေးကို နို့ထိန်းနှင့် ပစ်ထားမည် (ဝါ) မယ်တော် မာယာက သားတော်အား နို့တိုက်မသွားဘူးဆိုလျှင်

အဘယ်မှာ နို့ဖိုးဆပ်ဖို့လိုမည်နည်း၊ ဤသို့ ကတ်သီးကတ်သတ် မိစ္ဆာ အမြင်တွေ ပေါက်နိုင်ပါသည်။

ထို့ပြင် နို့သည် မိခင်၏သွေးဖြစ်၏။ သွေးတောင်မှ သာမန်သွေး မဟုတ်၊ မေတ္တာသွေးဖြစ်၏။ ရိုးရိုးနွားမများသည် သူ့သားစို့မှ နို့ချ ပေးသည်။ နို့ထွက်စေသည်။ လူက အတင်းအဓမ္မ ဓားပြတိုက်သလို အညှစ်ခံရမှ မတတ်သာ၍ နို့ထွက်ရရှာသည်။

ထို့ပြင် သားနှင့်မိခင် အတန်ကြာ ကွဲနေရာက ပြန်တွေ့ကြရာ မိခင်သည် သားတည်းဟူသော ချစ်ခြင်းမေတ္တာ ပြင်းစွာဖြစ်၍ သားမြတ် အစုံမှ နို့ရည်များ ပန်းထွက်လာကြောင်း၊ သားသမီးဟူ၍ အချစ်မေတ္တာ စိတ် ပြင်းပြလျှင် လက်ညှိုးကပင် နို့ထွက်ကြောင်း၊ ဒေဝကုမ္ဘန်ဇာတ် တွင် မင်းသားလေး ခိုးသွားသော ဘီလူးမသည် ကလေးကို သားလိုချစ် သွားသည့်အတွက် မစားဘဲ သားလိုမွေးထားရာ လင်မယူ ကလေးမမွေး ရဘဲ သားမြတ်မှ နို့ထွက်ကြောင်း အဆိုရှိ၏။

ထို့ပြင် ‘မာတာပိတုဂုဏောအနန္တော’ ဟူသော အချက်မှာ ဗုဒ္ဓ ဘာသာတို့၏ လောကတွင် အလွန်ကြီးကျယ်၏။ မွေးပြီး နို့ထိန်းနှင့် ပစ် ထားသော အမေ(မိခင်)ဖြစ်သူ ‘မာတာဂုဏောအနန္တော’ထဲက ရာနှုန်း လျော့မသွားပေဘူးလားဟု ကတ်သီးကတ်သတ် စဉ်းစားနိုင်၏။

ထို့ကြောင့် နို့ထိန်းကို နို့သေတိုက်သည့် မိန်းမဟု မယူသင့်၊ မယ်တော် မိဖုရားကြီးသည်လည်း သားတော်ကို နို့လုံးလုံးမတိုက်ဟု မယူသင့်၊ စင်စစ် ဓာတီသည် နာနီကဲ့သို့ ကလေးကိစ္စအားလုံး ဆောင် ရွက်ပေးသူဖြစ်ကြောင်းသာ ယူသင့်ပေသည်။

နောက်တစ်ချက်မှာ ဗီဇနှင့် စိတ်ဓာတ်ကိစ္စဖြစ်၏။ တေမိမင်းသား ငယ်သည် စန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားကြီး၏ ဓမ္မိကြာတိုက်တွင် သန္ဓေတည်ပြီး ဖွားမြင်လာသူဖြစ်၍ ဗီဇဓာတ်အားဖြင့် မင်းဗီဇပါလာသည်မှာ မှန်၏။ ဗီဇသည် စိတ်ဓာတ်နှင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို ပုံဖော်ပေး၏။ သို့သော် ‘သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ’ ဆိုရာတွင် အစာအာဟာရသည် လူ၏ အရေးကြီးသော အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်ဖြစ်၏။ ကလေးသည် မိမိမိခင် ၏ နို့ချိုအာဟာရကို မှီဝဲရလျှင် မိခင်၏သွေး၊ မိမိကိုယ်ထဲ ကူးစက်

၆၆   မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ်   မြန်မာစာပေ   ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဆွဲ

ရောက်ရှိ၏။ မိဘသွေးဖြင့် ကြီးလာသော ကလေးသည် မိဘစိတ် မိဘ
အပြုအမူကို အများဆုံးရပေမည်။ ထို့ထက် အရေးကြီးသည်မှာ အမိနို့
နှင့် လူဖြစ်ရသော သားသမီးမှသာ မိဘအပေါ် အချစ်မေတ္တာ ပို၍
ကြီးနိုင်သည်။ ဤသည်မှာ သဘာဝ ကျပါသည်။ မည်သည့်ဘက်က
လှည့်၍ စဉ်းစားစဉ်းစား သဘာဝကျပါသည်။

နာမည်မှည့်ခြင်းနှင့် ဇာတိသရဉာဏ်

တေမိယဇာတ်၊ ဇာတ်ခန်း ၅-အမည်မှည့်ခန်းတွင် မင်းသားကို အမည်ပေးသည့် ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ကို တွေ့ရ၏။ မင်းသား မွေးဖွားလာသောအခါ မိုးချမ်းရည် ဆွတ်ဖျန်းသည်ကို လည်းကောင်း၊ မိဘနှင့် မှူးမတ်တို့အား ပီတိရည်ဖြင့် ဆွတ်ဖျန်းသည်ကို လည်းကောင်း အစွဲပြု၍ ပါဠိလို ‘တေမိယ’ ဟု ခမည်းတော်ကိုယ်တိုင် နာမည်ပေးလေသည်။ မြန်မာလိုဆိုက ‘မောင်ဖျန်းဆွတ်’ ဟူ၍ဖြစ်၏။

အမည်ဝေါဟာရနှင့် ပတ်သက်၍ အန္တတ္ထအမည်နှင့် ရဋ္ဌီအမည်ဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။ အခြေခံအနက် ဒြပ်ဂုဏ်ရည်အလိုက် မှည့်သောအမည်မျိုးသည် အန္တတ္ထအမည် ဖြစ်၏။ ‘တေမိယ’ ဟူသော အမည်မှာ အန္တတ္ထအမည်မျိုး ဖြစ်ပေသည်။ အနက်ဒြပ်ကို အခြေမခံဘဲ ကိုယ်ထင်ရာ ကိုယ်မှည့်သည့်အမည်သည် ရဋ္ဌီအမည်ဖြစ်၏။

နာမည်မှည့်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာကို ကြည့်လျှင် အန္တတ္ထ အမည်အမှည့်များသည်ကိုတွေ့ရ၏။ တောင်ဂူနီဘုရားကျောက်စာ၌ မယာအိုဖုန်း၊ ညီ ငငယ်၊ သား ငညို၊ သမီးအိုတင် စသည်တို့ကို တွေ့ရ၏။ ပုဂံခေတ်ဦးမှစ၍ ဤတေမိယဇာတ်အလယ် ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ်အထိ မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာ တို့သည် အန္တတ္ထအမည်များကိုသာ အမှည့်များကြသည်။ ထိုသို့မှည့်ရာ၌ နေသင့်နံသင့်မှည့်ခြင်း၊ အရင်းလုံးကို မွေးနံထား၍ အဖျားလုံးကို အညွန့်တင်ခြင်းစသည်ကိုမူ အသုံးပြုပေသည်။

ဘုန်းကြီး ရဟန်း သာမဏေများအမည် မှည့်သည့် အခါတွင်မူ ဘာသာရေးအမည် မှည့်ကြသည်။ ဥပမာ ဦးကောဏ္ဍည၊ ဦးဘဒ္ဒိယ၊

ဦးအာနန္ဒ၊ ဦးယသ၊ ဦးရာဟုလာ စသည်ဖြင့် ဘာသာရေး အမည်များကိုလိုက်၍ ပါဠိလိုမှည့်ကြသည်။ နာမည်ဟု မခေါ်ဘဲ ဘွဲ့ဟုခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

အထူးသတိပြုရန်မှာ မြန်မာတို့ နာမည်မှည့်ရာ၌ ဘာသာရေးကို လိုက်ပြီးမှမှည့်ခြင်းဖြစ်၏။ ဘာသာခြားတို့မှာမူ တချို့က ဘာသာရေးနာမည်ကိုလိုက်ပြီး မှည့်ခေါ်ကြ၏။ တချို့ကလည်း မိဘဘိုးဘွားမျိုးရိုးမိသားစု အမည်နှင့် ဘာသာရေးအမည်ဟု အမည်နှစ်မျိုးထားကြ၏။ မြန်မာတို့မှာမူ မိဘဘိုးဘွားအမည်ကိုလည်း ယူချင်မှယူ၊ မယူဘဲလည်း မှည့်၍ရပေသည်။

မြန်မာတို့သည် မျိုးရိုးကို တန်ဖိုးထားကြ၏။ ‘လူမှာအမျိုးကြက်မှာအရိုး’ ဟု ဆိုရိုးပြုထား၏။ ကျေးဇူးရှင် မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ‘နွယ်လာအရိုး၊ အမျိုးမတူ၊ အယူမျှ၊ ဝါဒညစ်ညမ်း၊ လူစိမ်းရွမ်းကို၊ ကျွမ်းမဝင်ရာ၊ ကျွမ်းဝင်ပါက၊ ပျက်တတ်လှ၏’ ဟု မသဒေဝလင်္ကာသစ်တွင် ရေးသားသတ်ပေးဆုံးမထား၏။ ထို့ကြောင့် ရှေးလူကြီးများက လူကို စစ်သောအခါ ဘယ်သူ့ မျိုးရိုးထဲကလဲဟု လိုက်၏။

ဥပမာ-သူငယ်တစ်ယောက်၏ ဆွေမျိုး အသိုက်အဝန်းကို စစ်လိုက်လျှင် ဪ...မင်းက မစိုးရိမ်ဆရာတော်ရဲ့ မျိုးရိုးထဲကကို၊ မင်းကတော့ ဒဂုံမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာလင်းကြီးရဲ့ သွေးသားထဲကကို ဤသို့စသည်ဖြင့် အမျိုးထဲက အရိုးကို တွေ့ရလျှင် ထိုသူငယ်နှင့် ပတ်သက်၍ အကဲခတ်၍ ရနိုင်၏။

တေမိယအား အမည်တော် မှည့်ခန်းမှာမူ ပုရောဟိတ်များကိုပင် နေရာမပေးဘဲ ဖခင်ဘုရင်ကြီးက သူ့ခံစားချက်ကို အခြေခံပြီး ခံစားချက်ပေါ်အောင် မှည့်လိုက်သော အမည်ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် ဘုရင်၏စကားထဲတွင် ‘တစ်ပါးမင်းသားများမှာကဲ့သို့ အဘိုးအမည်စသည် ဖွဲ့ချည်ရန် မလို’ ဟု အစဉ်အလာကို ဖော်ပြထားသည့်အချက်ကို တွေ့ရ၏။ အစဉ်အလာ မှည့်ရိုးမှာမူ အဘိုးအမည် ထည့်၍ မှည့်ကြောင်း သိနိုင်ပေသည်။

ယခုဆက်လက်၍ ခိုးသူတို့ကိုစီရင်ခန်းကို စိစစ် ဖော်ပြပါမည်။
ဤအခန်း၏ အနှစ်ချုပ်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။ ထီးဖြူရိပ်၌
ဘခမည်းတော် ဘုရင်သည် တစ်လသား တေမိယ မင်းသားကလေးကို
ရင်ခွင်၌ထား၍ စုံစုံမက်မက် နှစ်သက်နမ်းရှူ၍ ချမ်းမြေ့စွာ စံတော်
မူနေခိုက်တွင် ခိုးသားလေးယောက် ရှေ့တော်သွင်းလာသဖြင့် အပြစ်
အလျောက် တံကျင်လျှို၍ သတ်ရန်အထိ ရာဇမာန်ဖြင့် အမိန့်ပေး
တော်မူသည်။

မင်းသားသည် တစ်လသား အရွယ်မျှ ဖြစ်သော်လည်း ပါရမီ
ဓာတ်ခံ ရင့်သန်သူဖြစ်၍ ယခင်၏ စီရင်သံကို ကြားရသောအခါ ထိတ်
လန့်တော်မူ၏။ နောက်တစ်နေ့ ထီးဖြူရိပ်တွင် သိပ်ထားစဉ် မျက်
လွှာကိုဖွင့်၍ကြည့်ရာ ‘ငါ ဤခိုးသူသတ်အိမ်သို့ အဘယ်ဘဝမှ လာသ
နည်း’ဟု ဇာတိဿရဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်တော်မူရာ ယခင်ဘဝဟောင်းက
ဤ ဗာရာဏသီပြည်မှာ မင်းဖြစ်၊ အကုသိုလ်ကြောင့် ဥဿဒရဲကျ၊
ငရဲမှ လွတ်ပြီး တာဝတိံသာ နတ်ပြည်ရောက်၊ နတ်ပြည်မှ ဤ မင်း
အိမ်သို့ ရောက်လာကြောင်း ပြန်လည် သိရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့်
ငါသည် ဆက်၍ မင်းပြုချေသော် တစ်ဖန် ငရဲလားရချေဦးမည်ဟု
ကြောက်လန့်တော်မူလှ၍ ကိုယ်တော်မှာညှိုးချိုးပင်ပန်း နွမ်းနယ်တော်
မူရှာသည်။

ဤတွင် ‘တစ်လသား’ ကိစ္စကို ပယ်ပယ်နယ်နယ် ရှင်းဖို့လိုပေ
မည်။ မယုံချင်သူတို့က တစ်လသားအရွယ်ကလေးနှင့်....

- (၁) သူ့အဖေ၏စကားကို နားလည်ပြီတဲ့လား၊
- (၂) သူ့အရင်ဘဝက ဖြစ်ခဲ့တာတွေကို ပြန်သိတယ် ဆိုတာ
ဟုတ်ပါ့မလား၊ ဒဏ္ဍာရီမဆန်ဘူးလား၊
- (၃) သိကြားမင်းက လူ့ပြည်ဆင်းပြီး စန္ဒာဒေဝီမိဖုရားဝမ်း
မှာ ဝင်စားဖို့ တောင်းပန်တုန်းက သူ ဒါတွေ ကြိုမသိ
ဘူးလား၊ ဤကဲ့သို့ စောဒကတက်ဖွယ် ရှိပေသည်။

ဤကိစ္စတွင် အရေးကြီးသည်မှာ ‘ဘာသာရေး ယုံကြည်မှု’
သို့မဟုတ် ‘ဗုဒ္ဓဘာသာတရား’ပင် ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘုရား ဟောကြား

ချက်အရ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ယုံကြည်မှုမှာ အတိတ်ဘဝရှိသည်၊ အနာဂတ်ဘဝရှိသည်။ ပါရမီဆိုတာရှိသည်။ ဤသို့ယုံကြည်ကြ၏။

ဗုဒ္ဓဘာသာတို့က အနုမတဂ္ဂသံသရာမှာ ဖန်ခါခါ ကျင်လည်ခဲ့ကြရသည်။ နောင်လည်း နိဗ္ဗာန်မရမချင်း ဘဝတွေ ဆက်ဖြစ်ကြရဦးမည်။ ဤသို့ သံသရာလည်နေသောအခါမှာလည်း ဘုရားဆုပန်သူများသည် ဒါနပါရမီ၊ သီလပါရမီ စသည်တို့ကို သူမတန်အောင် ဖြည့်ဆည်းပူးကြသည်။ ထိုသို့ ပါရမီဖြည့်ဆည်းပူးကြသော ဘုရားအလောင်းများလည်းရှိသည်။ ဤသို့ ယုံကြည်ကြ၏။

မြတ်စွာဘုရားက တေမိယ ကုမာရကို ဘုရားအလောင်းဟုဟောထားပါသည်။ သာမန်ကလေးဟု မဟောပြောပါ။ ကမ္ဘာ့လူသားသမိုင်းတစ်လျှောက်လုံးတွင် အဓိဋ္ဌာန်ပါရမီဘက်၌ တေမိသည်အတုမရှိ၊ အတုမရှိပါ။ သို့ကလောက် ထူးမြတ်သူ ဖြစ်ပါသည်။

နောက် အရေးကြီးသောအချက်တစ်ရပ်မှာ ခမည်းတော်ဘုရင်က ခိုးသားလေးဦးအပေါ် ရာဇဒုဏ်ခတ်သည့်အခါ တစ်လသား တေမိမင်းသားလေး စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်ပါသည်ဟု မြတ်စွာဘုရား ပြန်လည်ဟောပြောပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် မိမိကိုယ်တိုင် တေမိမင်းသားဖြစ်ခဲ့သော အတိတ်ဘဝက စိတ်အခြေအနေကို ပုဗ္ဗေနိဝါသာနူဿတိ အဘိညာဏ် အသိညာဏ်ထူးဖြင့်သိပြီး ပြန်ဟောပြောထဲခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ယခုခေတ် တစ်လသားကလေး၏စိတ်ထဲမှာ ဘာမျှမဖြစ်ဟု မည်သူမျှ မပြောနိုင်ပါ။ အဲဒီ တစ်လသားကလေး၏စိတ်ထဲမှာ ဘာဖြစ်သည်ဟု ပြောနိုင်သူမရှိ၍သာ မသိကြရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားရပါမည်။

ထို့ကြောင့် တေမိ မင်းသားသည် ပါရမီ ရှိသော ဘုရားအလောင်း၊ တေမိ တစ်မိတည်း ရှိလောက်အောင် ထူးချွန်လွန်းသူ (ဝါ) လူလွန် လူစားမျိုး၊ ဤအချက်တို့ကို အခြေခံလျှင် တစ်လသားနှင့် ဖခင်စကားကို နားလည်သည်ဟူသော အချက်မှာ ဖြစ်နိုင်သော အချက်အဖြစ် အဖြေထွက်လေသည်။

နောက်တစ်ချက်က 'ဇာတိဿရဉာဏ်' ကိစ္စ ဖြစ်ပါ၏။ မိမိ၏ အတိတ်ဘဝ တစ်ဘဝ၊ နှစ်ဘဝ၊ သုံးဘဝ စသည်ကို ပြန်လည်သတိရသော ဉာဏ်ကို (ဇာတိ+သရ+ဉာဏ) ဇာတိဿရဉာဏ်ဟု ခေါ်ပါသည်။

ယခုခေတ်တွင် လူဝင်စားများ ထင်ရှားပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသည်။ မည်သူမျှ မငြင်းနိုင်ကြပါ။ မိမိ၏အတိတ်ဘဝက အမေ အဖေ အရပ်ဒေသ မြို့ရွာ ပစ္စည်းပစ္စယတို့ကို အပ်ချမတ်ချ ပြန်ပြောပြနိုင်ကြပါသည်။ အံ့စရာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ပစ္စက္ခလူဝင်စားတို့ ဇာတိဿရဉာဏ်ရသည်ကို ထောက်ထားလျှင် တေမိမင်းသား ဘုရားအလောင်းအရင့်မကြီး ဇာတိဿရဉာဏ်ဖြင့် သုံးဘဝ ပြန်မြင်သည်ဆိုသောအချက်မှာ စင်စစ် ဖြစ်နိုင်သောအချက်၊ သဘာဝကျသောအချက်ဖြစ်၍ ဒဏ္ဍာရီလုံးဝမဟုတ်ပေ။

နောက်တစ်ချက်က အလောင်းတော် နတ်သားသည် မင်းမျိုးမှာ ဓင်စားပါက မင်းပြုရလိမ့်မည်။ မင်းမပြုလိုလျှင် နဂိုထဲက သူဌေးမျိုး သူကြွယ်မျိုး၌ ဖြစ်ပါတော့လားဟူသော အတွေးအခေါ်မှာ လူသာမန်တို့၏ အတွေးအခေါ်သာ ဖြစ်သည်။ ဘုရားအလောင်းတော်များမှာမူ သူတော်တကာ ဖြည့်ကျင့်ရိုးတွင် မိုးကဲထူးမြတ်သော ပရမတ္ထပါရမီ ဖြည့်ခွင့်ရမည့်အရေးကိုသာ အလေးထားပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗာရာဏသီပြည် စည်းစိမ်ညွတ်ကွင်းကိုတိုးပြီး နင်းဖြတ်ပယ်ချိုးလျက် မင်းကြီးနှင့် ပြည်အလုံးကို ယူအံ့ဟု အကြံတော် ကြိုတင်ရှိရင်းဖြစ်သဖြင့် စန္ဒာဒေဝီ မိဖုရား၏ ဝမ်း၌ သန္ဓေယူခြင်းကို မရွှောင်ကွင်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဤကဲ့သို့ အတိတ်ဘဝ၊ အနာဂတ်ဘဝ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝဟူ၍ သဘာဝကျကျ အခြေခံ၍ ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ တည်ဆောက်ထားသော ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ ဇာတ်တော်ကြီး ဆယ်ဘွဲ့ (၀၂) တေမိယ ဇာတ်တော် သို့မဟုတ် တစ်လသား တေမိမင်းသားကလေး၏ အတွေးအခေါ် စသည် လေးနက်သော အချက်အလက်တို့ကို ဗုဒ္ဓဘာသာ မဟုတ်သူတို့ နားလည်နိုင်ကြမည် မဟုတ်ပေ။

တစ်လသား ဟေမိမင်းသားကလေး ဖခင်စကားကို နားလည်ခြင်း၊ သုံးဘဝ ပြန်မြန်ခြင်းတို့မှာ ဖြစ်ရပ်မှန်တို့သာ ဖြစ်ကြောင်း သိရှိသွား ချမှတ်အပ်ပေတော့သည်။ ဤသို့ ခိုင်မြဲစွာ ယုံကြည်ကြသော ဗုဒ္ဓဘာသာ မျိုးမြန်မာတို့ အနေဖြင့် သမိုင်းတစ်လျှောက်လုံး ဘုရားအလောင်း သူတော်ကောင်းတို့၏ နမူနာကောင်းများကိုယူပြီး ကျင့်ကြံလိုက်နာခဲ့ကြလေပြီ။

စာပေရှုထောင့်မှ ကြည့်သော် အမည်မှည့်ခန်း၌ ‘မိုးချမ်းရည်’ ‘ပီတိရည်’ ဟူသော စကားသုံး၊ ‘ပီတိရည်ဖျန်းဆွတ်၍’ ဟူသော စကားသုံးတို့မှာ အလွန်လှပပေသည်။

ခိုးသူတို့ စံစဉ်ခန်းတွင် သားကုန်နမ်းရာ၌ ‘သားတော်ကို လှမ်းယူပိုက်ချီကာ ရင်ခွင်၌ထား၍ အားရရွှင်လန်း ပန်းနံ့သာ အမွှေးထက်အလေး အဆ အရာသာသော သား၏ ချစ်ခြင်းမေတ္တာအဟုန်ဖြင့် စုံစုံမက်မက် နှစ်သက်နမ်းရှူ ရွှင်မြူးပျော်ပါးလျက်’ ဟူ၍ ရေးထားသည်မှာ မိဘတို့၏ မေတ္တာနှင့် အမူအရာကို ထင်းခနဲ ပေါ်စေပါသည်။ ‘သားသည် ပန်းနံ့သာ အမွှေးထက် အလေးအဆအရာ သာသည်’ ဟု ဆိုခြင်းမှာ အလွန် မှန်ပေသည်။ ယခုအခါတွင်လည်း မိဘညီအစ်ကို မောင်နှမတို့သည် ငယ်ရည်ငယ်သွေးဖြင့် လှပနေသော ကလေးကို အားရပါးရ နမ်းကြစမြဲဖြစ်သည်။ ပန်းအမွှေးထက် အဆ ရာပေါင်းများစွာ သာသည်ဟု ရေးသားခြင်းမှာမူ ထူးခြားကောင်းမွန်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်ပေသည်။

ခိုးသူကို လုံဖြင့်ထိုးဖို့ အမိန့်ချရာတွင် ‘ထက်လှစွာသော လုံသွားအဖျားဖြင့် အသားကို အဆွအဆွ အဆိတ်ဆိတ်ထိုး’ ဟူ၍ ညွှန်ကြားပုံ ရေးထားရာ၌ ‘အဆွအဆွ အဆိတ်ဆိတ်ထိုး’ ဟု ထိုးပုံထိုးနည်းကိုဖော်ပြသည်မှာ အရေးဆန်တစ်ရပ် ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ပြင် ‘ဆင်းရဲမြိတ်’ ဟူသော ဝေါဟာရစကားကို သုံးလိုက်သည်မှာ ဦးဩဘာသာ၏ အတွေးနုပုံကို ပြသပေသည်။ ‘ဆင်းရဲမြိတ်’ တွင် ‘ဆင်းရဲ+အမြိတ်’ ဟု ပုဒ်ခွဲရမည်။ အမြိတ်အဆာဆိုသည်မှာ ပိုနေသော၊ တန်းလန်းဖြစ်နေသော အရာမျိုး ဖြစ်သည်။ တေမိမင်းသားသည် ဘုရင်လုပ်မိ၍ ဥဿဒရဲကျပြီး ဆင်းရဲခဲ့ရသည်။ အဲဒီ ဆင်းရဲမြိတ်

လည်း အရိပ်အငွေ့ မကင်းလွတ်ဟု ဖော်ပြသည်။ ဆင်းရဲ၊ အဲဒီ ဆင်းရဲ၏ အမြတ်အဖျား၊ အဲဒီ ဆင်းရဲမြတ်၏ အရိပ်အငွေ့၊ အခု တေမိမင်းသား မှာ မကင်းရှာသေးဘူးဟု ဆိုလိုပေသည်။

ထို့ပြင် ‘နုထွတ်သောနှလုံး’ ‘တုန်ရိုက်ထိတ်လန့်’ ‘မလိုရာနှင့်တို့ မိ၍ ဆိုမြို့နှလုံး ယူကျုံးမရ’ ‘မွန်ထိတ်သော ကြောက်ခြင်း’ ‘မိုးကဲ ထူးမြတ်’စသော စကားများမှာ သာမန် စာရေးသူတို့ မရေးနိုင်သော အသုံးအနှုန်းများဖြစ်ကြောင်း သတိပြုသွားရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဆွံ့,အ,နားပင်းယောင် ဆောင်ရမှု ခက်ခဲလှပုံ

တေမိမင်းသား တစ်လသား အရွယ်တွင် ခိုးသူလေးဦးအား ခမည်းတော် ဘုရင်မင်းမြတ်က ရာဇဒဏ် ခက်စော်မှုသည်ကို ကြားသိ တော်မူပြီး စိုးရိမ်ထိတ်လန့်တော်မူရာမှ ဇာတိဿရဉာဏ်ဖြင့် မိမိဘဝ ဟောင်းကို ပြန်ပြောင်းအောက်မေ့ သတိရတော်မူကာ ဘုရင်လုပ်ခဲ့မိ၍ ဥဿဒဇရဲ၌ ကျခံခဲ့ရသည်ကို ပြန်လည်သိရှိပြီး ယခုလည်း မင်းမျိုး၌ ဖြစ်ရပြန်၍ မင်းပြုချေသည်ရှိသော် တစ်ဖန် ဇရဲကျမည်ကို စိုးရိမ် ထိတ် လန့်တော်မူလှသဖြင့် နှလုံးပင်ပန်း နှမ်းနယ်တော်မူကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ ပြီးပါပြီ။

ဤတွင် ကောက်ချက်ချကြည့်သော် တေမိမင်းသားသည် ရှင်ဘုရင့် သား ဖြစ်နေသော်လည်း ရှင်ဘုရင် မလုပ်လို့၊ အဘယ့်ကြောင့် မလုပ် လိုသနည်း၊ ဇရဲကြောက်သောကြောင့် မလုပ်လို့ပေ၊ ဇရဲကို အဘယ် ကြောင့် ကြောက်ရသနည်း၊ ကိုယ်တိုင် ဇရဲခံခဲ့ရဖူးသည်ကို ပြန်လည်သိရှိ နေသောကြောင့် ဖြစ်၏။

ဤတွင် ယခုလူတို့ ဇရဲကြောက်သည် ဆိုသည်မှာ အပေါ်ယံ မျှသာဖြစ်၏။ ဥပမာ... ထောင်မကျဖူးသူ ထောင်ကြောက်သည့် သဘော မျိုးဖြစ်၏။ ထောင်ကျဖူး၍ ထောင်တွင်း ဒုက္ခ၊ ထောင်ကျ၍ မိသားစုနှင့် ကွဲရပြီး ဘဝပျက်ရသည့် ဒုက္ခကို ကိုယ်တိုင်သိရှိ ခံစားရဖူးသူကား တစ်သက်လုံး ထောင်ကြောက်သွားပြီး ထောင်ကျမည့် ဒုစရိုက်အလုပ် မျိုးကို ရှောင်ကြဉ်ပေတော့သည်။

တေမိမင်းသားကလေးသည်ကား အနှစ်နှစ်ဆယ် ဘုရင်လုပ်ခဲ့ရာမှ ငဲ့ရဲကျသွားပြီး ဥဿဒငဲ့ရဲမှာ ဆင်းရဲကြီးစွာ ခံခဲ့ရသည်ကို ဇာတိဿရ ဉာဏ်ဖြင့် ပြန်လည်သိရှိနေသောကြောင့် မင်းမလုပ်လိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘုရင်မလုပ်ရလျှင် တေမိမင်း၏ဆန္ဒ ပြည့်ပေမည်။ မည်သည့်နည်းဖြင့် မင်းမလုပ်ရ၊ မလုပ်ရ မင်းမလုပ်ရဘူးဆိုလျှင် ဘာမဆို လုပ်မည်ဟူသော စိတ်ထားရှိနေသည်။

ဤအခိုက်တွင် ဘဝဟောင်းက အမိတော်ခဲဖူးသော ထီးဖြူ စောင့် နတ်သမီးက ဘုရင် မလုပ်ရအောင် နည်းပေးလာသည်။ လူ ကောင်းမှ ဘုရင်လုပ်၍ရသည်။ ဆွံ့, အ, နားပင်း လူချင်းမတူသူ ဖြစ်ပါက ဘုရင် လုပ်ရမည် မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် မင်းသားအား ဆွံ့, အ, နားပင်းယောင်ဆောင်ဖို့ နည်းပေးလေသည်။

လူကောင်းပကတိက ဆွံ့, အ, နားပင်းယောင် ဆောင်ရမည်မှာ အပြော လွယ်သလောက် အလုပ်ခက်လှပါသည်။ သို့သော် မင်းသား ကား ဤနည်းလမ်းဖြင့် ဘုရင် မလုပ်ရတော့ဘူး ဆိုသည့်အတွက် ဤ နတ်သမီးပေးသည့် နည်းအတိုင်း ကျင့်သုံးဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်လေသည်။

ဤတွင် ‘အ’ဆိုသည်မှာ ပါးစပ်က မပြောနိုင်ခြင်း၊ စကားမပြော တတ်ခြင်းဖြစ်၏။ ‘နားပင်း’ ဆိုသည်မှာ ခေါ်မကြား အော်မကြားခြင်း ဖြစ်၏။ ‘ဆွံ့’ဆိုသည်ကား ခြေ၊ လက်၊ ဦးခေါင်း တစ်ကိုယ်လုံး ဖုံမှန် မလှုပ်ရှားနိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်၏။ ခြေဆွံ့လျှင် ခြေလှမ်းမမှန်၊ လက်ဆွံ့လျှင် လက်လှမ်းမမှန်၊ ဦးခေါင်းဆွံ့လျှင် အနေအထားမမှန်၊ သို့သော် တေမိ မင်းသား ဆွံ့ပုံမှာမူ သာမန်မဟုတ်၊ အခေါင်အဖျားဖြစ်၏။ ခြေလည်း လုံးဝမလှုပ်၊ လက်လည်း လုံးဝမလှုပ်၊ ဦးခေါင်းလည်း လုံးဝမလှုပ်၊ စင်စစ် ဆွံ့ရုံမျှမက လေဖြတ်ထားသကဲ့သို့ ခြေ လက် ဦးခေါင်း လှုပ်ရှား မှုအားလုံး သေနေခြင်း ဖြစ်၏။ ပါဠိတော်တွင် ‘အစိတ္တကောဝိယ’ အသိစိတ် မရှိတော့သကဲ့သို့ဟု ဆို၏။ ထို့ကြောင့် တေမိမင်းသား ဆွံ့ ရမည်မှာ အသက်ရှိသော လူ အရင့်မကြီးက အရပ်လို အမြဲဖြစ်နေရမည် ဖြစ်ပေသည်။

‘အ’ယောင်ဆောင်ဖို့ ဖြစ်မည်ထား။ ‘နားပင်း’ဟန်ဆောင်၍ လွယ်မည်ထား။ ‘ဆွံ့’ဖို့ကား မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် မလွယ်ပါချေ။

သို့သော် တေမိမင်းသားသည်ကား ငရဲကို ကြောက်လှသောကြောင့် မင်းမလုပ်ရဘူးဆိုလျှင် ဘာမဆိုလုပ်ရန် အဆင်သင့်ဖြစ်နေသည့်အတွက် ထီးဖြူစောင့်နတ်သမီးက အကြံပေးသည့်အတိုင်း ဆွဲ,အ,နားပင်းဟန် ဆောင်နေဖို့ ကတိပြုပြီး ဆွဲ,အ,နားပင်းသမီး ပြုသွားရန် ခိုင်မြဲစွာ အမိဌာန်တော်မူလိုက်သည်။

ဤတေမိယ ဇာတ်တော်ကြီးတွင် တောထွက်သည့် နိက္ခမပါရမီ ကို ဖော်ပြထားသော်လည်း အရေးအကြီးဆုံး ကိစ္စမှာ ‘အမိဌာန်’ပင် ဖြစ်သည် (၀၁) အမိဌာန် ပါရမီဖြည့်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဘုရားဖြစ်ရန် ဖြည့်ဆည်းရသော အလုပ်ကို ‘ပါရမီ’ဟု ခေါ်၏။ ‘ပါရမီ’၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ မြတ်သောသူတို့၏ ဥစ္စာဟု ဖြစ်၏။ လူသာမန် တို့၏ ဥစ္စာမဟုတ်။ လူသာမန်တို့၏ အလုပ်မဟုတ်ဟု သိနိုင်၏။

ပါရမီအလုပ်သည်ကား....

ဒါန = ပေးခြင်း၊

သီလ = ကိုယ်ကျင့်ထိန်းခြင်း၊

နိက္ခမ = တောထွက်ခြင်း၊

ပညာ = အသိဉာဏ်ဆည်းပူးခြင်း၊

ဝီရိယ = အားထုတ်ခြင်း၊

ခန္တီ = သည်းခံခြင်း၊

သစ္စာ = မှန်ကန်ခြင်း၊

အမိဌာန် = အလွန်အကဲတည်ခြင်း၊

မေတ္တာ = ချစ်ခြင်း၊

ဥပေက္ခာ = တည်ငြိမ်စွာရှုခြင်း၊

ဟူ၍ ဆယ်မျိုးရှိ၏။ ဤဆယ်မျိုးကို ကြိုးကြိုးစားစား ပြုလုပ် အားထုတ်ခြင်းသည် ပါရမီဖြည့်ခြင်း မည်၏။

သို့သော် ပါရမီဖြည့်ရာ၌ သာမန်၊ အလတ်၊ အလေး (ဒီဂရီ) သုံးမျိုး ရှိ၏။ သာမန် လူဒါန်းခြင်းသည် သာမန်ပါရမီဖြစ်၏။ မိမိ ကိုယ်အင်္ဂါ ဆင်းရဲဒုက္ခခံ၍လူလျှင် အလတ်စားပါရမီဖြစ်၏။ အသက်စွန့်ပြီး လူလျှင် အလေးနက်ဆုံး ပါရမီဖြစ်၏။ ကျန်သော သီလ စသည်နည်းတူပင်။

အဓိဋ္ဌာန်ပါရမီကို ကြည့်ပါ။ အဓိဋ္ဌာန်တယ် ဆိုတာ ဘယ်လိုလဲ ဆိုလျှင် အလွန်အကဲတည်ရန် ဆောက်တည်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ‘တည်’ ဆိုသော စကားသည် ‘မြဲ’ ဆိုသော စကားအဓိပ္ပာယ်ရှိ၏။ ‘တည်မြဲ’ ဟုဆိုလျှင် ပိုသိသာ၏။ ဒါကို လုပ်မည်ဟု စိတ်က ဆုံးဖြတ်လိုက်လျှင် အဲဒီ ဆုံးဖြတ်ချက်၌ အလွန်တည်မြဲရသည်။ မပြောင်းမလဲရပေ။ ဤသို့ ဆုံးဖြတ်ချက်၌ တည်မြဲသည်ကို ‘အဓိဋ္ဌာန်’ ဟု ဆိုပေသည်။

စဉ်းစားကြည့်လျှင် ‘အဓိဋ္ဌာန်’ ဆိုသည်မှာ လုပ်သည့်အလုပ် ခိုင်မြဲဖို့အတွက် အရေးကြီးသော စိတ်ဓာတ်အရည်အချင်း တစ်ရပ်ဖြစ် ကြောင်း သိရ၏။ အလုပ်တစ်ခု လုပ်ရာ၌ ရည်ရွယ်ချက် အခိုင်အမာ ရှိရ၏။ ထိုရည်ရွယ်ချက် အောင်မြင်အောင် အဓိဋ္ဌာန်၍ လုပ်ရ၏။ လုပ်သည့်အလုပ်ကို ဆင်းရဲကလည်း ဖျက်တတ်၏။ ဆင်းရဲနှင့် ကြုံလာ လျှင် အလုပ်ကို စွန့်တတ်၏။ ချမ်းသာကလည်း ဖျက်တတ်၏။ ချမ်းသာ တွေ့လျှင် မူလအလုပ် ပျက်တတ်၏။ ဤသို့ ဆင်းရဲ ချမ်းသာ အတွေ့ အကြုံ အတိုက်အခိုက်တွေ့ကြောင့် အလုပ်မပျက်သွားရအောင် အဓိဋ္ဌာန် ရခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ခပ်လွယ်လွယ် ဥပမာပေးရလျှင် ၁၀၈ လုံး ပုတီးကို တစ်ထိုင် တည်း ၁၀၈ ပတ် စိပ်သည်ဆိုပါစို့။ အဓိဋ္ဌာန်ပြီး မစိပ်ပါက ညောင်း လျှင်လည်း ထမည်၊ နွေသည်လာလျှင်လည်း ထမည်၊ မီးလောင်ခြင်း စသည့် ထိတ်လန့်စရာကြုံလျှင်လည်း ရပ်ပစ်မည်ဖြစ်၏။ သို့သော် ၁၀၈ ပတ် မပြည့်မချင်း ငါသည် ထိုင်ရာမှ မထဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြီး (၁) အလွန် အကဲ တည်မြဲပြီး ပုတီးစိပ်ပါက ညောင်း၍လည်း မထရ၊ ကလေး လိမ့်ကျ၍လည်း မထရ၊ မြွေလာ၍လည်း မပြေးရ၊ မီးလောင်၍လည်း ပုတီးစိပ် မပျက်ရ၊ ၁၀၈ ပတ် မပြည့် မြည့်အောင် စိပ်ရာ၌ ဒီကြားထဲ ဘာဖြစ်ဖြစ် မရပ်မနား ဆိုပါလျှင် ပုတီးပတ်ဘာဝနာ ကုသိုလ်ရရုံမျှ မက အဓိဋ္ဌာန်ကုသိုလ်ပါရပေသည်။ ဗမာတွေ သတ္တိကောင်းသည်မှာ ဤသို့သော အဓိဋ္ဌာန် အရည်အချင်းမျိုး ရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

တေမိ မင်းသားသည်ကား နတ်သမီး သညာပေးကတည်းက ဆွံ့, အ, နားပင်းယောင် ဆောင်ပါတော့မည်ဟု မာအဓိဋ္ဌာန်တော် ကြီးကို ချမှတ်လိုက်ပြီး ဖြစ်ပေသည်။ ရှေ့တွင် အလိုစမ်းခန်းကို ဆက်လက် ဖတ်ရှုပါက ကမ္ဘာလူသားသမိုင်းတွင် ဤ တေမိမင်းသားလို အဓိဋ္ဌာန် မြဲသည့် (၀၁) အသက်စွန့်ပြီး အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် ခုခံသည့် လူသားမရှိဟု သဘောပေါက် နားလည်ပြီး တေမိ မင်းသားကိုလည်း 'အဓိဋ္ဌာန် မင်းသား'ဟူသော ဘွဲ့ထူးဂုဏ်ထူးတစ်ရပ် နှင်းအပ်မည် ဖြစ်ပေသည်။ စင်စစ် တေမိ မင်းသားသည် အခက်ခဲဆုံးအလုပ်ကို လုပ်ရပေပြီ။

တေမိမင်း သားသည် ဆွံ့, အ, နားပင်းဟန်ဆောင်ရာ၌ လူရှေ့ လူကွယ် အလင်းအမှောင် နေနေ ညည အချိန်တိုင်း နေရာတိုင်းမှာ ၁၇ နှစ်တိုင်တိုင် အဓိဋ္ဌာန် မြဲအောင် လုပ်ရပေသည်။ တေမိမင်းသား သည် ဘုရားအလောင်း သူတော်တောင်း လူရိုးလူဖြောင့်ဖြစ်၍ ရှေ့တွင် တစ်မျိုး ကွယ်ရာတစ်ဖုံ လုံးဝမဟုတ်ပေ။

နောက် အရေးကြီးသည်မှာ အဓိဋ္ဌာန်သော သူသည် သတိ၊ ဝီရိယ၊ ပညာ၊ ခန္တီနှင့် ဥပေက္ခာရှိဖို့ အလွန်လိုသည်။ သတိလစ်သွား လျှင် အဓိဋ္ဌာန်ပျက်သွားတတ်သည်။ ကြိုးစားအားထုတ်မှု ပျော့ညံ့လျှင် (၀၁) သတ္တိညံ့လျှင် အဓိဋ္ဌာန် ပျက်သွားတတ်သည်။ ပညာဉာဏ်ဖြင့် အမှန်ကို မမြင်လျှင် အဓိဋ္ဌာန် ပျက်သွားမည်။ သည်းမခံနိုင်လျှင်လည်း အဓိဋ္ဌာန် ပျက်သွားတတ်သည်။ လျစ်လျူ မရွံ့နိုင်လျှင်လည်း အဓိဋ္ဌာန် ပျက်သွားတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကိစ္စတစ်ခု အဓိဋ္ဌာန်ပြီး လုပ်ရာ၌ သတိ၊ ဝီရိယ၊ ပညာ၊ ခန္တီနှင့် ဥပေက္ခာ ဤငါးမျိုးဖြင့် ကျားကန် ပေးရပေသည်။

အဓိဋ္ဌာန်အစစ်ရှိသလို အဓိဋ္ဌာန်သူခိုးလည်း ခုခေတ်တွင် ရှိတတ် ၏။ လူရှေ့ သူရှေ့မှာ အဓိဋ္ဌာန် ဝင်ထားသည်ဆိုပြီး ဟန်တစ်လုံး ပန်တစ်လုံးနှင့် အကြည်ညိုခံနေပြီး လူလစ်လူလွတ်ပြီဆိုလျှင် ခိုးစား ခိုးလုပ် လူရှုပ်တွေရှိတတ်သည်ကို သတိထားကြရပေသည်။

တေမိမင်းသားသည် ငရဲကို ကြောက်လှ၍ မင်းမလုပ်ရအောင် ဆွံ့, အ, နားပင်းဟန်ဆောင်တော့မည်ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြီးကတည်းက အဲဒီ အဓိဋ္ဌာန်ပျက်အောင် တိုက်ကွက်အမျိုးမျိုး အဝင်ခံရတော့သည်။

တေမိမင်းသားသည် ဆွံ့, အ, နားပင်းဟန်ဆောင်ဖို့ အဓိဋ္ဌာန် ပြီးကတည်းက တစ်လသားကလေးပင် ဖြစ်သော်လည်း ငိုလည်း မငိုတော့၊ လှုပ်လည်း မလှုပ်တော့။ ကြောင်တောင်တောင်နှင့် စိုက်မိစိုက်ရာ ကြည့်၍သာနေတော့သည်။ ဤကဲ့သို့ အမူအရာ ထူးလာသည်ကို အထိန်းတော်တို့က မယ်တော်မိဖုရားကြီးအား လျှောက်တင်ကြ၏။ နို့အငတ်ထားကြည့်သော်လည်း အကြောင်းမထူးသဖြင့် မယ်တော်မိဖုရားကြီးမှာ မနေနိုင်ဘဲ သားကိုပွေ့ချီ၍ ကိုယ်တိုင် နို့ချိုတိုက်လေသည်။

တဖြည်းဖြည်း ပြဿနာကြီးလာပြီး ခမည်းတော်ဘုရင်မင်းမြတ်ထံ သားတော်ကိစ္စကို လျှောက်တင်ရတော့သည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ပုရောဟိတ်အမတ်များကို ဆင့်ခေါ်ပြီး သားတော်ကိစ္စကို ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ကြလေသည်။ ဤတွင် သားတော်ကို အလိုစမ်းကြည့်ကြဖို့ ဆုံးဖြတ်ကြပြီး အဆင့်ဆင့် အလိုစမ်းကြလေသည်။

တစ်လသားမှ တစ်နှစ်သားအထိ ကာလအတွင်း မကြာမကြာ နို့အငတ်ထား၍ အကဲခတ်ကြည့်၏။ သို့သော် တေမိမင်းသားသည် နို့ငတ်သည့်ဒဏ်ကို ကြိတ်မှိတ်ခံပြီး နေနိုင်သဖြင့် နောက်ဆုံး အလိုစမ်းသူတို့က လက်လျှော့ပြီး နို့တိုက်ရတော့သည်။ သားဆုတောင်းပြီးမှ ခဲခဲယဉ်းယဉ်း ရထားသော သားရတနာဖြစ်၍ သားကို သိပ်ပြီးထိခိုက်သွားအောင် (၀၇) သေလောက်အောင်လည်း မလုပ်ရက်ကြချေ။ ထို့ကြောင့် နို့မစို့ရဘဲ ဆာလောင်မွတ်သိပ်သော်လည်း တင်းခံနေသဖြင့် အလိုစမ်းသူတို့က အလျှော့ပေးပြီး နို့ချိုတိုက်ကျွေးရခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်နှစ်အတွင်းမှာ မပြတ်မပြတ် ဤသို့စမ်းသပ်သော်လည်း အကြောင်းမထူးချေ။ မအ, မဆွံ့, နားကောင်းသည့်ပုံ ပေါ်မလာပေ။

ဤတွင် အရေးကြီးသည်မှာ ဆွံ့သည့် လက္ခဏာပင် ဖြစ်၏။ မင်းသားသည် ပက်လက်ချထားလျှင်လည်း ပက်လက် မလှုပ်မယှက်၊ ဘေးတစ်စောင်းချထားလျှင်လည်း မလှုပ်မယှက်၊ ခြေထောက်ကွေးထားလျှင်လည်း ထားမြဲတိုင်း မလှုပ်မယှက်၊ လက်ကို ဘေးမှာချထားလျှင်လည်း ချထားသည့် အတိုင်း အထိန်းတော် တို့က လာမခေါ်မချင်း လာမပြင်မချင်း မလှုပ်မယှက် နေတော်မူ၏။ ည ကွယ်ရာက ချောင်းကြည့်လည်း အနေမပြောင်း၊ ညက ထားသော ကိုယ်လက်နေထား နံနက်ကျလည်း ဤအတိုင်း၊ လူကွယ်သော်ကောဟု နည်းနည်းမှ မပြု

ပြင်၊ ဤသို့ ဆွဲဟန်ဆောင်ရသည်မှာ အခက်ခဲဆုံး၊ အပင်ပန်းဆုံးဖြစ်ပေသည်။

နှစ်နှစ်သားအရွယ်တွင်မူ ဖွားဖက်တော်ငါးရာနှင့်အတူ ကလေးများကြိုက်တတ်သည့် မုန့်ပဲသရေစာများကို မင်းသားအနားချထားပြီး လူကြီးများက ကွယ်ရာကချောင်းနေကြ၏။ ဖွားဖက်တော်တို့မှာ အလှအယက် ယူငင်စားသောက်ကြသော်လည်း မင်းသားမှာမူ ယင်း စားစရာတို့ကို ငဲ့စောင်း၍မျှမကြည့်ပေ။

သုံးနှစ်သားအရွယ်တွင် သစ်သီးမျိုးစုံဖြင့် အလိုစမ်း၏။ လေးနှစ်သားအရွယ်တွင် ကစားစရာမျိုးစုံဖြင့် အလိုစမ်း၏။ ငါးနှစ်သားအရွယ်တွင် စားစရာမျိုးစုံဖြင့် အလိုစမ်း၏။ သို့သော် အကြောင်းမထူးပေ။ ခြောက်နှစ်သားအရွယ်တွင်မူ အလိုစမ်းမှု ကြမ်းလာသည်။ နန်းရင်ပြင်ရှေ့တွင် တဲအိမ်ဆောက်ပြီး မင်းသားနှင့် ကလေးများကို ထည့်သွင်းကစားစေသည်။ ထိုအခိုက်တွင် အမှတ်တမဲ့ တဲကိုမီးရှို့လိုက်ကြသည်။ တဲကိုမီးလောင်သောအခါ အခြားကလေးများ ဟစ်အော်ထွက်ပြေးကြသည်။ မင်းသားသည်ကား ဤမီးမှုကား ငရဲမီးလောက်မပူနိုင်ဟု ဆင်ခြင်ပြီး မကြောက်မရွံ့ အသက်စွန့်၍ အဆွံ့၊ အအ၊ အနေမပျက် ကျန်ရစ်သည်။ ဤတွင် ကိုယ်ကို မီးမလောင်ခင် လူကြီးများက မီးထဲမှ ထုတ်ယူကြသည်။ တစ်နှစ်လုံး မကြာမကြာ ဤသို့ စမ်းသပ်ပါသတဲ့။

ခုနှစ်နှစ်သားအရွယ်တွင်လည်း ခပ်ကြမ်းကြမ်းပင်စမ်းသပ်ကြ၏။ ဆင်လိမ္မာတစ်ကောင်ကိုလွှတ်ပြီး မင်းသားကို ထိုးမည့်ဟန်၊ နင်းမည့်ဟန် ပြုလုပ်စေသည်။ မင်းသားကို ဆင်နှာမောင်းဖြင့် ကောက်ယူပြီး မွေ့ယမ်းစေသည်။ အတော်ကို ကြောက်စရာကောင်းအောင် လုပ်၏။ သို့သော် တေမိကား အဆွံ့၊ အအ ပုံမပျက်ပေ။

ရှစ်နှစ်သားအတွင်းမှာမူ မြွေမျိုးစုံလွှတ်ပြီး အလိုစမ်းကြ၏။ မြွေတွေက မင်းသားကို ကိုက်မည့်ဟန် ဝိုင်းကြ၏။ မြွေငန်းကြီးတစ်ကောင်ကမူ မင်းသားကို သူ၏အခွေကြီးဖြင့်ပတ်ပြီး ပါးပျဉ်းဖြင့်ထိပ်ကမိုးထား၏။ သို့ကလောက် ကြောက်စရာကောင်းလောက်အောင် ခြောက်သော်လည်း ဘုရားအလောင်းက မြွေထက် ငရဲကိုကြောက်သောကြောင့် မြွေကို မမှုဘဲ အဆွံ့၊ အအ၊ ပုံမပျက်နေလေသည်။

အလိုစမ်းသူ တို့သည် အကြမ်းဖြင့်မရ၍ အနုဘက်လှည့်ကြ၏။ ကိုးနှစ်သားအရွယ်တွင် အတီးအမှုတ်အက၊ မျိုးစုံဖြင့် စမ်းကြလေသည်။ ရယ်စရာပြက်လုံးအမျိုးမျိုးဖြင့် ကလိထိုးကြ၏။ သို့သော် ဖွားဖက်တော် တို့က တအုံးအုံး တဟားဟားရယ်ကြသော်လည်း တေမိမင်းသားမှာမူ အဆွံ့၊ အအ၊ ပုံမပျက်ပေ။

ဆယ်နှစ်သားအရွယ်တွင်မူ သန်လျက်နှင့် ခုတ်ပိုင်းသတ်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်စမ်းသပ်၏။ သို့သော် တေမိမင်းသားကား ကြောက်လန့် တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိ၊ အဆွံ့၊ အအ၊ ပုံမပျက်နေလေသည်။

ဆယ့်တစ်နှစ်သား အရွယ်တွင် နားပင်း မပင်း အထူးစီစဉ်ပြီး စမ်းသပ်၏။ မင်းသားအိပ်သောသလွန်အောက်မှာ ခရုသင်းမှုတ်သမား များ ဝင်ပုန်းနေကြပြီး ညအခါ အလန့်တကြား ခရုသင်းထမှုတ်ကြ သည်။ မင်းသားသည် သတိရှိသည့်အတွက် 'မလန့်မဖျပ်ဘဲ ပကတိ အဆွံ့၊ အအ၊ ပုံမပျက်နေနိုင်လေသည်။ ထိုနည်းတူ ဆယ်နှစ်နှစ်သား အရွယ်အတွင်း၌ စည်ကြီးကို အမှတ်တမဲ့တီး၍ လှန့်ကြ၏။ တစ်နှစ်လုံး မကြာမကြာ လုပ်ကြသော်လည်း တေမိမင်းသားသည် သတိမြဲသူဖြစ်၍ မလန့်မထိတ်ဘဲ အဆွံ့၊ အအ၊ ပုံမပျက် နေနိုင်လေသည်။

ဆယ့်သုံးနှစ်သားအရွယ်တွင်မူ တစ်မျိုးစမ်းကြ၏။ ညတွင် မင်း သား၏ ကိုယ်လက်ဟန်ထား ပြုပြင်မှု ရှိ၊ မရှိ သိအောင် ပြုကြ၏။ ညတွင် ခါတိုင်းလို မီးအရောင်မထားဘဲ မှောင်ချထားကြ၏။ ည အိပ် ချိန်လောက်တွင် ဖြုန်းခနဲ ဆီမီးထွန်းပြီး မင်းသားကို ကြည့်ကြသည်။ အကယ်၍ အဓိဋ္ဌာန် သူခိုးဖြစ်ပါက မှောင်ထဲမှာ ခြေလက်ဟန်ထား ပြင်မည်မဟုတ်လော၊ တေမိမင်းသားမှာမူ မဟာအဓိဋ္ဌာန်တော်ကြီးဖြင့် အစစ်အမှန်နေသူဖြစ်၍ ညဦးက သိပ်ထားသည့်အတိုင်း အဆွံ့၊ အအ၊ ပုံမပျက် ပုံမပြောင်း နဂိုထားမြဲတိုင်း တွေ့ကြရသည်။

ဆယ့်လေးနှစ်သားအတွင်းမှာမူ ပိုမို ကြမ်းကြမ်း အလိုစမ်းလာ ကြသည်။ မင်းသားတစ်ကိုယ်လုံး တင်လဲရည်(အချိုရည်)တွေသုတ်လိမ်း ပြီး ခြင်၊ ယင် ပေါများရာ၌ တစ်နေ့လုံးပစ်ထားကြ၏။ ခြင်ရဲ ယင်ရဲ

တို့သည် ဝိုင်းအုံလာကြပြီး တင်လဲရည်တို့ကို စုပ်ရုံမျှမက မင်းသား၏ သွေးကို ကိုက်သောက်စုပ်ယူကြသည်။ တစ်ကိုယ်လုံး အပ်ဖျားဖြင့်ဝိုင်း ထိုးနေကြတိသကဲ့သို့ဖြစ်၏။ ထိုမျှ ပြင်းထန်သောဝေဒနာကို မလှုပ်မရှား မတွန့်မလိမ်ဘဲ ခံဖို့အရေးကား ခက်လှဘိတောင်း။ လူသာမန်တို့ဖြစ်မှု ခြင်တစ်ကောင် ယင်ရဲတစ်ကောင် ကိုက်သည်ကိုပင် မတွန့်မလှုပ် ခံနိုင် မည်ဝေးစွာ ဖြစ်ပေသည်။ အလိုစမ်းသူတို့က မင်းသား နည်းနည်းဖြစ် ဖြစ် လှုပ်ရှားသည်ကို တွေ့ပါက မဆွံ့ဘူးဆိုသည့် အဖြေကို ထုတ်ရန် စောင့်နေကြသည်။ တေမိမင်းသားကား ယခု ခြင်ရဲ ယင်ရဲ ကိုက်ခြင်း သည် ငရဲခွေး၊ ငရဲငှက်တွေ ထိုးဆွတာနှင့်စာက တော်သေးသည်ဟု နှလုံးသွင်းပြီး မလှုပ်မယှက် ကြိတ်မှိတ်ခံယူတော်မူရသည်။ အလိုစမ်းသူ တို့သည် ဤမျှ ရက်ရက်စက်စက်လုပ်၍လည်း မင်းသား၏ အဓိဋ္ဌာန်ကို ပျက်အောင် မဖျက်နိုင်ကြပေကုန်။

အလိုစမ်းမှု ကြမ်းလာခြင်း

တေမိမင်းသားသည် ငရဲကြောက်၍ ရှင်ဘုရင် မလုပ်လိုသည့် အတွက် အကောင်းပကတိက ဆွံ့, အ, နားပင်းဟန် ဆောင်၍နေရာ ဖခမည်းတော်နှင့် တကွ မူးမတ်ပြည်သူ အားလုံးက လူကောင်း ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ထုတ်ပြီး ထီးနန်းအပ်နှင်းလိုကြသဖြင့် မဆွံ့, မအ, နားမပင်းကြောင်း ပေါ်လွင်အောင် အမျိုးမျိုးစမ်းသပ်ကြသည်။ သို့သော် မင်းသားသည် အဓိဋ္ဌာန်စွဲမြဲစွာထားပြီး ကြံ့ကြံ့ခံနေသည့်အတွက် တစ်နှစ်သားမှ ဆယ့်လေးနှစ်သားအထိ အနုအကြမ်း နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် စမ်းသပ်သော်လည်း အဖြေမရ ဖြစ်နေကြသည်။

ထို့ကြောင့် တစ်ဆယ့်ငါးနှစ်အရွယ်တွင်မူ ခပ်ရိုင်းရိုင်းပင် အလိုစမ်းကြ၏။ တစ်ကိုယ်လုံး လေဖြတ်ခံထားရသူကဲ့သို့ မလုပ်မယှက် နေသော မင်းသားကို အရင်ကဆိုရင် ချီပိုး၍ ကျင်ကြီးကျင်ငယ် တယ်ကြရသည်။ ရေမိုးချိုး သန့်စင်ပေးကြသည်။ အမွှေးနံ့သာ လိမ်းပေးကြသည်။ ယခုမူ ဘာမှလုပ်မပေးကြတော့ဘဲ ချီးအံလူးလူး၊ သေးအလူးလူး ပစ်ထားလိုက်ကြသည်။ ဒီအသက်၊ ဒီအရွယ်ကြီးနဲ့ ကိုယ့်အညစ်အကြေးကိုမှ ကိုယ်မသိမ်းနိုင်တာ ရှက်စရာကောင်းကြောင်း မခံချင်အောင် စကားဖြင့်နဲ့ကြ၏။ မင်းသားမှာ ရွံရှာဖွယ် အနံ့တလှောင်းလှောင်း ဖြစ်နေရုံမျှမက ယင်ရဲတို့ကလည်း တက်နားကိုက်ခဲလာကြသည်။ သို့သော် မင်းသားသည် ငရဲဒုက္ခကို ဆင်ခြင်ပြီး ဒီဆင်းရဲကား ငရဲဒုက္ခလောက်

မကြီးပေဟုတွက်ကာ မခံသာသော အညစ်အကြေးကြားတွင် ဆွံ့, အ, နားပင်း ပုံမပျက်နေလေသည်။

တစ်နှစ်လုံး မစင် အညစ်အကြေးဖြင့်စင်း၍ မလှုပ်သော အခါ ဆယ့်ခြောက်နှစ်အရွယ်တွင်မူ တော်ဟော် ဆိုးဆိုးရွားရွား စမ်းသပ် လာကြသည်။ ဘုရားလောင်းကို သိပ်ထားသော ညောင်စောင်းသလွန် အောက်က မီးအိုးကင်းထည့်၍ မီးရှို့ကြလေသည်။ မီးကျိုးခဲ အရှိန် အငွေ့ ထိခိုက်သောကြောင့် တေမိမင်းကိုယ်မှာ အလွန်ပူလောင်နာကျင် ပြီး မီးလောင်ဖုကြီးတွေ အပြိုင်းအခိုင်းထလာလေသည်။ ဤသို့ မီးဖြင့် အမြိုက်ခံရသောအခါ ငရဲမီးကား ဤမီးထက် ပူသေး၏ဟု ငရဲဒုက္ခ ကို နှလုံးသွင်း၍ ယခု လူဒုက္ခကို ကြိတ်မှိတ် ခံယူလေသည်။ လုံးဝ အနေမပျက် ဆွံ့, အ, နားပင်းပုံအတိုင်း ဖြစ်လေသည်။ စင်စစ် စိတ် ဝိညာဉ်ပင် မရှိသူကဲ့သို့ ဖြစ်နေပေပြီ။ မယ်တော် ခမည်းတော် တို့မှာ နှလုံးကြေကွဲ ယူကျုံးမရ ဖြစ်တော်မူကြရှာသည်။

ဆယ့်ခုနစ်နှစ်သား အရွယ်တွင်မူ တေမိမင်းသားသည် လူပျို ဖားဖားကြီး ဖြစ်နေပေပြီ။ ထို့ကြောင့် ကာမဂုဏ်ဖြင့်ဖြားယောင်းပြီး အလိုစမ်းကြရန် သင့်၏ဟု ဆုံးဖြတ်စီစဉ်လေသည်။ မိန်းမချော မိန်းမလှ လေးတွေကို ရွေးထုတ်ပြီး အချော၊ အမြူ၊ အခွေ၊ အပလီ၊ အတာ၊ အခရာ၊ မာယာ အမျိုးမျိုး သင်ပေးသည်။ မင်းသားကို ကျအောင် ဖြားယောင်းနိုင်လျှင် မင်းသားနှင့် တွဲ၍ တောင်ညောင် မိဖုရားရာထူး ပေးမည်ဟု စိတ်ပါအောင် အခွင့်အရေးပေး၏။

အလိုစမ်းမည် ရှိသောအခါ မင်းသားကို အမွှေးနံ့သာတို့ဖြင့် ထုံလွှမ်း၏။ ဓတ်ကောင်းစားလှ ဆင်သ၏။ အခန်းကို တစ်ခန်းလုံး မွှေးကြိုင်နေအောင် ပြုပြင်၏။ ပြီးနောက် အခန်းထဲတွင် မင်းသားနှင့် မိန်းမချော၊ မိန်းမလှတို့ကို လွှတ်ပေးထားသည်။ မာယာသည်မကလေး များက ဝိုင်းပြီး မင်းသားကို စကားဆိတ်တို့ ကြုံ့ငဲ့ဖြားယောင်းကြ၏။ မိန်းမလှကလေးများသည် မင်းသားကို စကားနှင့်သာမက ကိုယ်နှင့်ပါ အတွေ့အထိပေးပြီး ချစ်ရေးငင်ကြလေသည်။

ထိုအခါ တေမိမင်းသား စဉ်စားသည်မှာ ငါသည် တစ်ဆယ့် ခြောက်နှစ်လုံးလုံး မိမိကိုယ်ကို အရိအပါး အနွမ်းအနယ်ခံ၍ အမိဌာန်

မပျက်အောင် ကြံ့ကြံ့ခံလာခဲ့သည်။ ယခုတွင် ဤ မိန်းမလှများက အပြင်းဖမ်းစားလာ၍ ငါ့အဓိဋ္ဌာန်ပျက်ရချေသော် ရှက်ဖွယ်လိလိ ဖြစ်တော့မည်။ ဤထက်ဆိုးသည်မှာ နောင်အစဉ်အလာ ငါ့အားသက်သေ ထူ၍ သူခပ်သိမ်းတို့ ဝဋ်ကြောရှည်ကြဲတော့မည်။ ကိုသို့မဟုတ် ဤရန်စစ်ကို ငါ၏အဓိဋ္ဌာန် လက်နက်ဖြင့် ပယ်လွှဲစွန့်ပစ်လိုက်နိုင်လျှင် ကာမဂုဏ် ဘီလူးကို ငါတစ်ယောက်နိုင်ရုံမျှဖြင့် ငါ့ကိုနှလုံးထား၍ ဝဋ်ပြတ်တရားကို အားထုတ်ကြပေလိမ့်မည်။

ဤသို့စဉ်းစားပြီး မျက်စိအတွေ့၊ နားအတွေ့၊ နှာခေါင်းအတွေ့တို့ကို အငွေ့အရိပ်မျှ မသိမ်းရအောင် မကြည့် မရှု၊ မလှည့် မတိမ်း၊ မှိန်းမှိန်းရှက်ရှက်၊ မျက်နှာတော်မထူး၊ ဆွံ့၊ အ၊ နားပင်း အနေဖြင့် နေပြီးလျှင် ‘ငါ၏ ကိုယ်အတွေ့ သိမ်မွေ့သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ဤအလုံးစုံသော မိန်းမမြူချူသမျှကို မရသည်သာ ဖြစ်စေသတည်း’ဟု ထပ်မံအဓိဋ္ဌာန်တော်မူလျက် ထွက်သက်ဝင်သက် (အသက်ရှူရှိုက်မှု)ကို ထွက်ရှူမှန်းမသိရအောင် သိမ်းအုပ်၍ ချုပ်သကဲ့သို့ ယင်စေလေသည်။ ထိုအခါ မင်းသား၏အသားအရေသည် ဓွတ်ညက်ချောပြေခြင်းမရှိတော့ဘဲ ကိုယ်လက်ခက်ကြမ်းမာချော် ရှိတော်မူလာသည်။

ဤတွင် ကိုယ်လက်ထိပါး၍ မင်းသားကို အရနူးနေကြသော မင်းသမီးတို့မှာ မင်းသားကိုယ်မှ အတွေ့အထိကောင်းမရ၊ အသက်လည်းမရှူ၊ အမူအရာလည်း ဘာမျှမထူး၊ လူ့ဘီလူး ဖြစ်ဟန်တူ၏ဟု ရွှင်ပါးခြင်း ပျောက်၍ ကြောက်စိတ်ဝင်ကာ ပြေးကြလေကုန်သည်။ တစ်နှစ်ပတ်လုံး ဤသို့ မကြာမကြာ တစ်ခါမရ၊ တစ်ခါရ၊ တစ်ခါမပါ၊ တစ်ခါပါ၊ စမ်းကြပါသော်လည်း အကြောင်းမထူးချေ။ ဟေမိမင်းသားကား ဆွံ့၊ အ၊ နားပင်း အနေအထားတိုင်းပင် ရှိချေသည်။ ဤကား နောက်ဆုံး အလိုစမ်းခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မင်းသား တစ်လကျော် အရွယ်မှစ၍ ဆယ့်ခုနစ်နှစ်သား အရွယ်အထိ အလိုစမ်းလာခဲ့သည်များကို ရောပေါ့ဟန်တန် သဘောမထားဘဲ သေချာစွာ စဉ်းစားဝေဖန်ကြည့်သင့်၏။ မည်သူသည် ဤမျှ ခံနိုင်ရည်ရှိနိုင်မည်နည်း။

ရဲရင့်ခြင်းသည် လှုပ်ရှားထိုးခုတ် ကြောက်ရပ်မထင် လှုပ်ငြိမ်
ငြား ခြင်္သေ့လားသို့ ဝေါတကားဟု အများရဲရင့်ခြင်းမျိုးလည်း ရှိ၏။
ဤသည်ကို တက်ကြွလှုပ်ရှားရဲရင့်ခြင်းဟု ခေါ်၏။ မတုန်မလှုပ်ကြောက်
ရပ်အသွင် ကိမ်လင်သည့် ရဲရင့်ခြင်းမျိုးလည်းရှိ၏။ ဤသည်ကို ကြံ့ခိုင်
တည်ငြိမ် ရဲရင့်ခြင်းဟု ခေါ်၏။ ယခု ဟေမိမင်းသား၏ ရဲရင့်ခြင်းကား
ကြံ့ခိုင်တည်ငြိမ်သည့် ရဲရင့်ခြင်းသာဟော ဖြစ်ပေသည်။

ဟေမိမင်းသားအား အလိုစမ်းခြင်းများကို ကြည့်လျှင် အစာငတ်
ယာမ၍လည်း အလိုစမ်း ခဲ့၏။ အလိုလိုက် အကြိုက်ပေ ၍လည်း စမ်းခဲ့၏။
ကြောက်အောင် ခြောက်၍လည်း စမ်းခဲ့၏။ လန့်အောင် လှန့်ပြီး၍လည်း
စမ်းခဲ့၏။ မှက်ခြင်း၊ လင်း၊ အကိုက်ခံစေခြင်း၊ မစင်ဘင်ပုပ်ထဲမှာ ထား
ခြင်းဖြင့် ခံနိုင်လောက်အောင် ဒုက္ခပေး၍လည်း ကားခဲ့၏။ မီးရှို့၍
လည်း စမ်း၏။ နောက် အရေအပြားဆုံးမှာ ကိလေသာ ကာမဂုဏ်
အတွေ့အထိဖြင့် စမ်းခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့သော စမ်းသပ်ချက်အမျိုး
မျိုးကို ဟေမိမင်းသားသည် အဘယ့်ကြောင့် ကြံ့ကြံ့ခိုင်ခိုင်နင်းနင်း
အဖြေကား ဤဒုက္ခပျားသက် အဆများစွာ ဆင်းရဲသော ငရဲဒုက္ခကို
ကြောက်လှသောကြောင့် ငရဲနှင့်နှိုင်းဆပြီး အလိုစမ်းသည့် ဒုက္ခများကို
ကြိတ်မှိတ်ခံခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဤတွင် အရေးကြီးသည်မှာ အဓိဋ္ဌာန်မြဲသည့် ကိစ္စဖြစ်၏။ စိတ်
ခိုင်မှု အဓိဋ္ဌာန် မြဲသည်။ စိတ်မခိုင်လျှင် အဓိဋ္ဌာန် မမြဲပေ။ ပဋ္ဌာန်းနည်း
အရ စိတ်သည် အဓိပတိထိုက်သော သဘာဝတည်း။

ဟေမိမင်းသားသည် တစ်နှစ်သားမှ ဆယ့်ခုနစ်နှစ်သား အထိ
အမျိုးမျိုး အလိုအစမ်းခံရပြီးသောအခါ ဆွံ့, အ, နားပင်း ဟန်ဆောင်
သော စာမေးပွဲ အောင်သွားခြင်း ဖြစ်၏။ ဖခင် ဘုရင်နှင့်ပာကွ မူးမတ်
အားလုံးက သားတော် ဟေမိမင်းသားသည် တကယ်ပင် ငဆွံ့, ငအ, ငပင်း
ဖြစ်သည်။ အမင်္ဂလာကောင် ဖြစ်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်လိုက်ကြလေသည်။
သူတို့က ဟေမိမင်းသားကို ငဆွံ့, ငအ, ငပင်းဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်
ဟေမိမင်းသား ရလိုသည့် အချက်ပင် ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်
မင်းမလုပ်လိုသူအဖို့ ဘုရားကို ငဆွံ့, ငအ, ငပင်း, အမင်္ဂလာကောင်ဟု သတ်
မှတ်ပါ။ မင်းမလုပ်ရမည့်ဘေးမှ လွတ်မည် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

တေမိမင်းသား၏ အမိဌာန်မြဲမှု၊ အမိဌာန်မြဲအောင် သတ္တိရှိပူ
သည် စံတုမရသည့် သာဓက ဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤတေမိယဇာတ်
ဝတ္ထုတော်ကြီးကို ဖတ်ရှုလေ့လာသူသည် ဤအလိုစမ်းခန်းကို ဖတ်ရင်း
မင်းသားလေးကို သနားစိတ်၊ တစ်ဖက်က ချီးကျူးစိတ်တို့ဖြင့် ပြည့်
လျှမ်းနေပေလိမ့်မည်။ တစ်ဆက်တည်းပင် ဤတေမိယဇာတ်ဝတ္ထုကြီးကို
ဖတ်ရှုလေ့လာသူ သန္တာန်၌ တေမိစိတ်၊ တေမိဓာတ် ကူးစက်နေပေလိမ့်
မည်။ ကိုယ်မဖြစ်ချင်တာကို မဖြစ်ရအောင် ကုပ်သည့်နေရာ၌ စံပြုရသလို
ကိုယ်ဖြစ်ချင်တာကို ဖြစ်အောင်လုပ်ဖို့တွင်လည်း ဤနည်းအတူ အမိဌာန်
ပြု၍ သတ္တိရှိရှိ ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ကြောင်း အလိုလို နားလည်ပူ
ဝင်သွားပေသည်။

တစ်နည်းပြောရသော် တေမိစိတ်သည် သံမဏိစိတ်ဖြစ်၏။ တေမိ
ဇွဲသည် သံမဏိဇွဲဖြစ်၏။

အစဉ်အလာ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့သည် ဤ တေမိယ ဇာတ်ဝတ္ထုတော်
ကြီးကို ငယ်စဉ်ကတည်းက သင်ကြားလေ့လာ ဆည်းပူးခဲ့ကြရ၏။ ထို့
ကြောင့် ဇာတ်ကြီးဆယ်တွဲနှင့် မကင်းကွာခဲ့သော ရှေးလူကြီးများသည်
စိတ်ဓာတ်အလွန် ကြံ့ခိုင်ကြသည်။ စိတ်ကြံ့ခိုင်ကြသည့် သာဓကများစွာ
ရှိသည်။ ရှေးခေတ်က စစ်ချီ စစ်ဟက်ရာတွင် ခြေကျင်သာ သွားကြရသည်
ဖြစ်ရာ ဝန်းပါစစ်ပွဲ၊ အာသံစစ်ပွဲတို့၌ ယင်းဌာနများသို့ တောက်ဖြတ်၊
တောင်ကိုကျော်၊ ရေပေါ် တံတားဆောက် မရောက်မချင်း သွားကြရ
သည်။ ဗန္ဓုလ စစ်သူကြီး၏ မြန်မာ့တပ်မတော်သည် စစ်လျင် စစ်နှုတ်
အလွန်မြန်ဆန်ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ခံရသည်။ ဤကဲ့သို့ အခက်အခဲနှင့်
ကြုံရာ၌ စိတ်ဓာတ်ပျော့ညံ့ပါက ထိုင်၍ ငိုလောက်ပေသည်။

တေမိမင်းသားအား အလိုစမ်းနည်း တစ်ဆယ့်ခုနစ်နည်းဖြင့်
အလိုစမ်း၍ အဖြေမရသောအခါ ဖခင်ဘုရင်သည် စိတ်လက် မချမ်း
မကြည်ဖြစ်လျက် ပုရောဟိတ်များကို အခစားဝင်စေပြီး ‘မင်းသား ဖွား
စ၊က မေးသောအခါ တစ်စုံတစ်ရာမျှ အန္တရာယ်မရှိဟု သင်တို့ဟော
သော မင်းသားသည် ယခုအခါ မေးမထူး ခေါ်မကြား စကားမပြော
ကိုယ်ကူ၍ ခြေလက် မလှုပ်ရှား၊ နားပင်း၊ ဆွံ့၊ အ ဖြစ်ချေသည်။
သင်တို့စကား မညီပါကကား’ဟု အပြစ်တင် မိန့်ကြားတော်မူသည်။

ဤတွင် လက္ခဏာဖတ် ပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားတို့သည် ကျွမ်းကျင်ကြသဖြင့် ‘ဆရာတို့မည်သည် မမြင်မသိသည် မရှိပါ။ သို့သော် သားဆုတောင်းပြီးမှရသော သားကို သူယုတ်လက္ခဏာ ပါသည်ဟု နိမိတ်ဖတ်ရန် မသင့်သဖြင့် အညွန့်ကိုဆိတ်သလို မဖြစ်စေချင်၍ အန္တရာယ်မရှိဟု ဟောခဲ့ရပါကြောင်း၊ ယခုမူ သူယုတ်စင်စစ် ဖြစ်ပေသောကြောင့် မင်းကြီးနှင့် မိဖုရားကြီးတို့၏ အသက်စည်းစိမ် အန္တရာယ်မဖြစ်ရအောင် ဤအမင်္ဂလာသားကို မြေမြုပ်၍ သုတ်သင်သင့်ပါကြောင်း’ဟု လျှောက်တင်ကြလေသည်။

ပုရောဟိတ်တို့ကို ဦးဩဘာသ ဝေဖန်ခြင်း

ပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားတို့က တေမိမင်းသားသည် ကာလကဏ္ဍိ သူယုတ်မှန်ပေသောကြောင့် သူ့အတွက် ဖခင် ဘုရင်မင်းကြီးနှင့် မိဖုရားကြီးတို့မှာ အသက်အန္တရာယ်နှင့် ထီးနန်းစည်းစိမ် အန္တရာယ် ရှိလာနိုင်၍ မင်းသားကို မြေမြုပ်သုတ်သင်ရန်အကြံပြု လျှောက်တင်ချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မင်းဘူး ဦးဩဘာသက အတော်လေး ဝေဖန်ဆန်းစစ်ပြတားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ပထမအချက်မှာပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားတို့သည်လောကဝတ်၊ ဓမ္မဝတ်၊ ရာဇဝတ်တို့၌ လိမ္မာ၍ သနားနှစ်မြို့ ကိုယ်ဖို့ပါအောင် နာသာဖွယ် ပရိယာယ်အရှောင်အရှားဖြင့် စကားဟတ်သည့်အကြောင်းကို ဖော်ပြ၏။ စင်စစ်ပုဏ္ဏားတို့သည် တေမိမင်းသား ဖွားသစ်စက မင်္ဂလာရှိသော သား မြတ်ဖြစ်ပါသည်။ မည်သည့်အန္တရာယ်မျှမရှိပါကြောင်း သူတို့လျှောက်တင်ခဲ့၏။ သူတို့သည် ယခုလို တေမိမင်းသား ဆွံ့အနားပင်းလာလိမ့်မည်ဟု မမြင်မသိခဲ့ကြချေ။ တိုက်ရိုက်ဆိုရသော် ပုဏ္ဏားတို့၏ အဟောသည် မှားနေပြီဖြစ်သည်။ မှားယွင်းမှုအတွက် စင်စစ် သူတို့ မင်းဒဏ်ကျခံသင့်နေပေသည်။

သို့ရာတွင် စကားတတ်သောကြောင့် ဆရာတို့အနေဖြင့် အမှန်ကို မမြင်သည်မဟုတ်။ ဒါမေမယ့် သားဆုတောင်းမှ ရထားသော သားဖြစ်၍ ဖွားသစ်စက ပြောလိုက်လျှင် အညွန့်ကို ဆိတ်သလို ဖြစ်သွားမည်စိုးသောကြောင့် အမှန်ကိုမဟောခဲ့ပါကြောင်း လျှောက်ထားခြင်းသည် သက်သက်လှည့်စားခြင်း ဖြစ်၏။ ကိုယ့်အပြစ်ကို ကာကွယ်လို၍ ကာယကံရှင် မင်းသားအပေါ် အပြစ်ပုံချခြင်းဖြစ်ကြောင်း စာရေးဆရာက သုံးသပ်ထားသည်။

ဤကဲ့သို့ ကိုယ့်အများကို ဝန်မခံဘဲ သူများပေါ် အပြစ်ပုံချပြီး ကိုယ့်ဂုဏ်ကိုဆယ်သည့် ပုရောဟိတ်များလို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေ ယခုခေတ် ဆေးရုံလောကနှင့် အခြားလောကတို့တွင် မရှိဟုမဆိုသာ၊ သတိပြုကြ ရမည်ဖြစ်ပေသည်။

ဤပုဏ္ဏားတို့သည် သံသရာ၊ ပစ္စုပ္ပန် နှစ်တန်သော အကျိုးကို မမြင် မမြော်၍ သူတော်ကောင်း မဆိုသာ၊ ပညာရှိမမည်၊ လောကီကျမ်း ရာဇဝတ် လောကဝတ် သုတဉ်သာ လေ့ကျွမ်းတတ်သိ လိမ္မာသော ဉာဏ်သာမညသာ ရှိသောကြောင့်သာ ပညာရှိခေါ်ရခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆရာတော်လေးက မှတ်ချက်ပြု၏။ အမှန်စင်စစ် ပညာရှိ အစစ်ဖြစ်ဘိမူ ကား ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး၊ သံသရာအကျိုး အကျိုးနှစ်မျိုး ဆုတ်ယုတ်အောင် မပြုမကျင့်၊ ယခု ပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားတို့မှာမူ မိမိတို့ ဘေးလွတ်ရေး အတွက် မင်းသားကို မြေမြှုပ်အဆုံးစီရင်စေရန် အကြံပြုသည်မှာ စင်စစ် ပညာရှိစိတ်ထား ပညာရှိစကားမဟုတ်ချေ၊ တရားယွင်းချွတ်လေသည်။

ဒုတိယအချက်က မင်္ဂလာရှိ၊ မရှိဟူသော အချက်ကို ဦးညြာဘသ က စိစစ်ပြခဲ့၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာနယ်မှ အလွတ်ဖြစ်သော သာသနာပ လူသားတို့သည် နှလုံးပျော်ဖွယ်၊ နှစ်လိုဖွယ် ဖြစ်ရခြင်းအဆင်းကို ဒိဋ္ဌ မင်္ဂလာ၊ နှလုံးပျော်ဖွယ်၊ နှစ်လိုဖွယ် ကြားရခြင်းအသံကို သုတမင်္ဂလာ၊ နှလုံးပျော်ဖွယ်၊ နှစ်လိုဖွယ် နမ်းရခြင်း၊ စားသောက်ရခြင်း၊ တွေ့ထိရခြင်း၊ ဂန္ဓရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗကို သုတမင်္ဂလာဟူ၍ သတ်မှတ်ကြ၏။ မင်္ဂလာရှိသည် ဟု ဆိုကြ၏။ မနှစ်လိုဖွယ်သော အဆင်းသဏ္ဌာန် အသံ အနံ့ အရသာ အတွေ့ စသည်တို့ကို အမင်္ဂလာဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ ဤကား သာသနာပ လူတို့ မင်္ဂလာ အမင်္ဂလာ ခွဲပုံတည်း။

ဗုဒ္ဓဘာသာတို့မူကား အကုသိုလ်ဒုစရိုက်ကို ပြုလုပ်သောလူမိုက် သို့ မဆည်းကပ်ခြင်း၊ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုလေ့ရှိသော ပညာရှိသို့ ဆည်းကပ်ခြင်း၊ အရွယ် မျိုးရိုး ပညာ သီလ စသည့် ဂုဏ်ကျေးဇူးဖြင့် ကြီးမြင့်သူကို ပူဇော်ချီးမြှောက်ခြင်း ဤသို့ စသော သုံးဆယ့်ရှစ်ပါး သော တရားသည်သာ များစွာ စီးပွားချမ်းသာခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ မင်္ဂလာမည်၏ဟု လက်ခံကြ၏။ လူမိုက်ကိုမှီဝဲခြင်း၊ ပညာရှိကို ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ ပူဇော်ထိုက်သူကို ရှုတ်ချပြစ်မှားခြင်း စသည်ကား အမင်္ဂလာဖြစ်၏။

ဤကား မြတ်စွာဘုရား၏ အယိုနှင့်ညီသော မင်္ဂလာ အမင်္ဂလာ သတ်မှတ်ချက် ဖြစ်ပေသည်။

တေမိမင်းသားသည် ဆွံ့၊ အ၊ နားပင်းသူ ဖြစ်သောကြောင့် အမင်္ဂလာလူဖြစ်သည်ဟု ပုရောဟိတ်တို့ ပြောခြင်းသည်ကား သာသနာပလောကသားတို့၏ စကားသာဖြစ်၏။ စင်စစ် တေမိမင်းသားသည် ကောင်းစွာ ဆောက်တည်အပ်သော သုစရိုက်တရားနှင့် ပြည့်စုံပေသောကြောင့် စင်စစ်အားဖြင့် ဂုဏ်အလို မင်္ဂလာရှိသူသာ ဖြစ်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်သာ ဒုစရိုက်စကားကို ဆိုသောကြောင့် မင်္ဂလာမရှိသူများ ဖြစ်ပေသည်။

တတိယအချက်ကား လောကဝတ်၊ ဓမ္မဝတ်၊ ရာဇဝတ်သုံးပါးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လိုက်နာကျင့်သုံးသင့်သော အချက်တို့ကို ဆရာတော်ဦးဩဘာသက အထူး မှာကြားသွားခဲ့၏။ လောကဝတ် ဆိုသည်မှာ လောကလူသားတို့ ပြုကျင့်ရသော ဝတ္တရားများဖြစ်၏။ ဓမ္မဝတ်ဆိုသည်မှာ ဗုဒ္ဓဟုရားတော်နှင့်အညီ ပြုကျင့်ရသော ဝတ္တရားများဖြစ်၏။ ရာဇဝတ်ဆိုသည်မှာ မင်းနှင့်ပတ်သက်သော ဝတ္တရားများဖြစ်၏။ ထိုသုံးပါးတွင် တရားပျက်သော လောကဝတ်သို့မလိုက်အပ်၊ ဓမ္မဝတ်၌သာ လုံခြုံစွာ စောင့်ရှောက်အပ်၏ဟု ဆရာတော်က မှာထား၏။ ဒုစရိုက်ကင်းသော လောကဝတ်ကိုကား ချမ်းသာမှု၊ လာဘ်ရမှု၊ ကျော်စောမှု၊ အခြံအရံရှိမှု စသော အကျိုးကို ရှေးရှု၍လိုက်ရပေသည်။

ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မင်းဘူး ဦးဩဘာသ ဆရာတော်လေးက ကျီးကန်ရှင်ကြီး မေတ္တာကာအသွားမျိုးဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။

‘ဓမ္မဝတ်စရိုက်သာရှိ၍ လောကဝတ်အလိုက် မရှိလျှင် မိမိ၌ နောက်သမျှ မျက်မှောက်ကြောင်း ဂုဏ်ပေါင်းမကြွယ်သဖြင့် ရောင်စွယ်တုံးတတ်သည်။ လောကဝတ်အလိုက်သာရှိ၍ ဓမ္မဝတ်စရိုက် မရှိလျှင် မိမိ၌ အောက်ဘဝ ထွက်မြောက်ကြောင်း ကုန်ကောင်း မသွယ်သဖြင့် နောင်ဝယ် ရှုံးပတ်သည်။’

‘ရာဇဝတ်’ဆိုသည်မှာကား မင်းအာဏာထားသော အချက်များကို လိုက်နာခြင်း၊ မချိုးဖောက်ခြင်းဖြင့် မင်းဝတ္တရား ကျေအောင်

ဆောင်ရွက်ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ယခုခေတ် အစိုးရဥပဒေ စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်အရ ပြည်သူပြည်သားတို့အနေဖြင့် လိုက်နာရမည့်ဝတ္တရား များ၊ ဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် ဝန်ထမ်းစည်းကမ်းအရ လိုက်နာဆောင် ရွက်ရမည့် ဝတ္တရားများ တာဝန်များ ဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့သော ဝတ္တရားများ လုပ်ငန်းများကို ကျေပွန်စွာဆောင်ရွက်ခြင်းကို ရာဇဝတ် ပြေသည်၊ ရာဇဝတ်ကုန်သည်ဟု ဆိုပေသည်။

စတုတ္ထအချက်ကား ‘ပညာရှိမှခွင့်သိသည်၊ လိမ္မာမှ စကားတတ် သည်’ဟူ၍ ရှေးသူဟောင်းတို့ စကားရှိရကား ပညာတိုးပွားအောင် ပြုလုပ်ရမည့် နည်းလမ်းခုနစ်ချက်ကို ညွှန်ပြထားခြင်း ဖြစ်၏။ ပညာ တိုးပွားအောင် (၀၁) ဉာဏ်ပညာရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရမည့်နည်းလမ်း ခုနစ်ချက်ကား အောက်ပါအတိုင်းပင် ဖြစ်၏။

- ၁။ ဆွေးနွေးမေးမြန်းခြင်း-တရားစကား အကျိုးအကြောင်း နှင့်စပ်သော စကားတို့ကို အချင်းချင်းဆွေးနွေးမေးမြန်း ပြောဟောလေ့ရှိခြင်း၊ (ပရိပုစ္ဆာကထာဟုခေါ်၏။)
- ၂။ သန့်ရှင်းခြင်း-မိမိကိုယ်နှင့်စပ်သော အဝတ် ဆံပင် ကိုယ် လက် အိပ်ရာ နေရာ အသုံးအဆောင်တို့ကို မညစ်မညူး စေရ၊ သန့်သန့်ရှင်းရှင်းပြုခြင်း၊ (ဝတ္ထုဝိသဒ္ဓါကြိယာဟု ခေါ်၏။)
- ၃။ မျှတစေခြင်း-သဒ္ဓါယုံကြည်မှုနှင့် ပညာဆင်ခြင်စဉ်းစား မှု၊ သမာဓိတည်မှုနှင့် ဝီရိယအားထုတ်မှု စသည်တို့ကို မျှတညီညွတ်စေခြင်း၊ (ဣန္ဒြိယ သမတာ ပဋိပဒါနာ ဟု ခေါ်၏။)
- ၄။ ပညာမဲ့ကိုရှောင်ခြင်း-ပညာမရှိသော သူတို့ကို ပညာ အရာ၌ မမှီဝဲဟူ၍ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ (ဒုပ္ပညပုဂ္ဂလ ပရိ ဝဇ္ဇနာ ဟု ခေါ်၏။)
- ၅။ ပညာရှိကိုဆည်းကပ်ခြင်း-ပညာရှိသောသူကို အခါမပြတ် မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း (ပညဝန္တ ပုဂ္ဂလ ပဋိသေဝနာ ဟု ခေါ်၏။)

၆။ ကြံစည်သုံးသပ် ဆင်ခြင်ခြင်း-နက်နဲလေးနက်၊ လျှို့ဝှက် သိမ်မွေ့ရာ မက်ရာမက်ဆင်တို့၌ ဉာဏ်ဖြင့်အလေ့အလာ ပြု၍ ကြံလေ့ သုံးသပ် ဆင်ခြင်လေ့ ရှိခြင်း၊ (ဝမ္ဘီရ ဉာဏ ပရိစယ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဟု ခေါ်၏။)

၇။ ပညာကိုခင်ခြင်း-ပညာပွားရာသည်၌သာ ခင်ခင်မင်မင် သက်ဝင်သော နှလုံးရှိခြင်း၊ (ကမိမုတ္တဟာ ဟုခေါ်၏။)

မည်သူမဆို ပညာလိုသားသူတိုင်း ဆိုခဲ့ပါမေးမြန်းခြင်း၊ သန့်ရှင်းခြင်း၊ မျှစေခြင်း၊ ပညာမဲ့ကိုရှောင်ခြင်း၊ ပညာရှိကို ဆည်းကပ်ခြင်း၊ ကြံစည်သုံးသပ်ဆင်ခြင်ခြင်း၊ ပညာကိုခင်မင်ခြင်း ဟူသော ပညာရကြောင်း နည်းကောင်းသမ်းမှန် ခုနစ်ဟန်ကို ကျင့်ကြံသွားပါက မုချ ပညာရမည် ဖြစ်ပေသည်။

မင်းဘူးဆရာတော် ဖော်ပြသည့် ဝဉ္စမအချက်ကား လူ့သဘာဝ အထူးသဖြင့် ရာထူးကြီး စည်းစိမ်ကြီးသူတို့၏ သဘာဝဖြစ်၏။ ဆရာတော်၏စကားကို မူရင်းအတိုင်းဖတ်ကြည့်ပါ။

‘ကာသိကရာဇ်မင်းကြီးသည် စည်းစိမ်ကြီးသူ လောကီ သားတို့ ဓလေ့ချမ်းသာစည်းစိမ်၌ မက်မော၍ ဇောဝီထိ အမွေ အသိမ်း စိုးရိမ်လျက် အသက်စည်းစိမ် အန္တရာယ်ဖြစ်ဖွယ်ကမ်း ရန်ကြမ်းသောစကားကို ကြားရသဖြင့် သား၏ချစ်ခြင်းကို ထိတ်လန့်ခြင်း ဗျာပါဒ ဒေါသဖုံးလွှမ်း၍ ထီးနန်းအသက် ပျက်စီးအံ့သည်မှ ကြောက်သောကြောင့် ဖြောင့်ဖြောင့် နှလုံးမထား မှားရာသို့လိုက်လျက်’။

ဆရာတော်က စည်းစိမ်ကြီးသူ လောကသားတို့၏ ဓလေ့ပါဟု စကားခံ၏။ ဓလေ့က ဘာလဲ။

- (၁) စည်းစိမ်ကြီးသူသည် စည်းစိမ်ချမ်းသာကို မက်မောသည်။
- (၂) မက်မော၍ စည်းစိမ်ပျက်မှာ အသက်သေမှာ သိပ်စိုးရိမ်သည်။
- (၃) ထို့ကြောင့် အသက်စည်းစိမ် ထိလာပြီဆိုလျှင် ဘာမဆို လုပ်သည်။

ကာသိကရာဇ် ဘုရင်ကြီးသည် စည်းစိမ်ကြီးသူ လောကီလူသား ပင် ဖြစ်ပေ၍ သူ၏စည်းစိမ် အသက်အန္တရာယ် ဖြစ်မည်ဟု ပုဏ္ဏားတို့က ပြောလိုက်သည်နှင့် ရိုးဟွင်းခြင်ဆီခိုက်အောင် ချစ်ခဲ့ရသော သားအရင်း ကို သတ်ပေတော့မည်။ ပုရောဟိတ်တွေ အကြံပေးသည်ကို လက်ခံပြီး တေမိမင်းသားကို အနောက် အမင်္ဂလာဟံခါးက ယုတ်ပြီး မြေမြုပ် သတ်ဖို့ သဘောတူလေပြီ။

ဤတွင် ပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားတို့သည် သိပ်ပြီး လူလည်ကျသည်ဟု ခေတ်စကားဖြင့် ပြောပါရစေတော့၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သူတို့၏ အမှားဇာတ်ကို မြန်မြန် လက်စသိမ်းလိုကြသဖြင့် တေမိမင်းသားကို ဖျောက်ဖျက်ပစ်ရန် သူတို့၏ ဦးတည်ချက် ဖြစ်လာ၏။ ဤတွင် ဆိုခဲ့ပါ စည်းစိမ်ရှင်တို့၏ သဘာဝကို နောက်ကျအောင်သိထားသဖြင့် ဤသား သာ ဆက်ရှိနေလျှင် အရှင်မင်းကြီး၏ စည်းစိမ်အန္တရာယ်၊ အသက် အန္တရာယ် ဖြစ်လာပါလိမ့်မည်ဟုရားဟု တစ်ချီတည်းချက်ကောင်းကို နှိပ် လိုက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ရှင်ဘုရင်ကြီး(ဝါ)စည်းစိမ်ရှင်ကြီးမှာ မလိုလား အပ်ဆုံးသော စကားကိုကြားလိုက်ရ၍ တစ်ချီတည်းနှင့် အလဲထိုးခံရ သော လက်ဝှေ့သမားပမာ ပုဏ္ဏားတို့၏ ကြိုးဝိုင်းအဟွင်း စန့်စန့်ကြီး လဲသွားရှာတော့သည်။

အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် မင်းကြီးသည် ပုဏ္ဏားတို့၏ စကားကို မနာယူဘဲ သားတော် တေမိမင်းသားကိုဆက်ပြီး တားသွားလျှင်လည်း ဘာမျှ ဖြစ်မည်မဟုတ်ပေ။ ဆွံ့၊ အ၊ နားပင်းနေသော မင်းသားက ဘယ်သူ့ကိုမျှ ဘာမျှလုပ်မည်မဟုတ်သည်မှာ သေချာလှသည်။ သက်သက် မဲ့ ပုဏ္ဏားတို့က ခြောက်လိုက်သည်ကို ကြောက်ပြီး သားတော်ကိုသတ်ဖို့ သဘောတူလိုက်သည်။

သားတော်ကို ဘယ်လိုမှ အလိုစမ်း၍ မရတော့သောအခါ ကာသိကရာဇ်မင်း ဖြစ်ပုံကိုဖော်ပြရာ၌ 'ကာသိကရာဇ်မင်းသည် သား၏ ချစ်ခြင်းပြင်းစွာနှင့်ပင် မခင်သာ မပစ်ရက် မျက်နှာတော် မရွှင်ပြီး နှလုံးမသာ ကြရာမသိ ရှိလေသော်'ဟူ၍ရေးထား၏။ ဆွံ့၊ အ၊ နားပင်း ဖြစ်နေ၍ မခင်လည်း မခင်သာ၊ ပစ်ပါတော့လားဆိုတော့လည်း မပစ် ရက်၊ အခြေအနေ အခဲအကပ်တွင် ခမည်းတော်ဘုရင်ကြီး၏ မျက်နှာ

ထား၊ စိတ်ထားပေါ်အောင် စကားလုံးနည်းနည်းဖြင့် စိစိကလေးရေး ထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ သရုပ်ပေါ်ပါတိသည်။

ပုဏ္ဏားတို့၏ လျှောက်ထားပုံကို ဤသို့ ရေးထား၏။ ‘ဤ အရှင်သားတော်သည် အပေါ်အပို အလိုတမာ သာမည ရသည့်သား မဟုတ်။ ရွှေနန်းရှင်အပေါင်း ဆုတောင်းခြင်းပတ္တနာ အာသာချစ် ခြင်းပြင်းစွာနှင့် ရပါသော သားတော်ဖြစ်ပေလျက် လူယုတ်လက္ခဏာ ပါသောဟူ၍ ဖတ်ချေလျှင် ရွှေနန်းရှင်အပေါင်းလည်း နှလုံးမသာ နှုတ် မင်္ဂလာ တွန်ဆွံ့သဖြင့်လည်း အညွန့်ကို ဆိတ်သကဲ့သို့ ဘိသိက်မရွှင် ရှိမည်တစ်ကြောင်း၊ ကောင်းမြတ်၏ဟုဆိုလျက် ဆိုးယုတ်ခဲ့သော်လည်း ရာဇဝတ်တော် အပန်းမကြီးဖြစ်၍ ဘုန်းကြီးကျက်သရေ ဝင်အောင်သာ ဖတ်ကြားရပါသည်’။

အထက်ပါ ပုဏ္ဏားတို့၏ လျှောက်ထားချက်သည် ဇာတ်လမ်း အရ အတော်အရေးကြီး၏။ ရာဇဝတ်တော်မှလွတ်အောင် လျှောက်လဲရ ခြင်းဖြစ်၏။ လျှောက်ထားပုံမှာ တော်တော်လေး ကောင်းနေသဖြင့် မူရင်း ဇာတ် အဋ္ဌကထာမှာ ဤအတိုင်းပါ၊ မပါ ကြည့်ရာ ‘ကာလ ကဏ္ဍီတိဝုတ္တေတုမှာကံ ဒေါမနဿသိယာ’ လူယုတ်ဟုဆိုလျှင် အရှင်တို့ စိတ်မချမ်းမသာ ဖြစ်ရာ၏- ဟု ဤမျှသာ ပါရှိသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထို့ကြောင့် အထက်ဖော်ပြပါ ကောက်နုတ်ချက်ပါ ပုဏ္ဏားတို့လျှောက် ထားသော စကားသည် မင်းဘူးဆရာဟော်လေး၏စကားဖန်သက်သက် ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပေသည်။

ပုဏ္ဏားပြောစကားတွင် ‘အညွန့်ကို ဆိတ်သကဲ့သို့’ ဟူသော ဥပမာသည် အကွက်ဝင်လွန်းလှပါသည်။ ဖွားသစ်စ၊ မင်းသားကလေး ကို လူယုတ်ဟု ပြောလိုက်မည်ဆိုပါက အညွန့်ကလေးကို ဆိတ်လိုက်သလို ဖြစ်သွားမှာစိုး၍ မပြောတာပါဟု ဆိုလိုရင်းဖြစ်၏။ ဤဥပမာသည် သူ ဘာသာပြန်နေသော မူရင်း ဇာတ်ပါဠိမှာ မပါသည့်အတွက် ဦးဩဘာ သ၏ ကိုယ်ပိုင်ဥပမာပင် ဖြစ်ပေသည်။

မယ်တော် မိဖုရားကြီး၏ သားတော်လေး အသက်လု ကြိုးစားမှု

တေမိမင်းသားကလေးကို နှစ်သား အရွယ်မှ စ၍ ဆယ့်ခုနစ် နှစ်သားအရွယ်အထိနည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အလိုစမ်းကြသော်လည်း ဆွံ့, အ, နားပင်းမြဲ ဖြစ်နေ၍ မင်းဆရာ ပုရောဟိတ်တို့က အမင်္ဂလာ လူသားဟု သတ်မှတ်ကာ မြို့ပြင်ထုတ် သုတ်သင်ပစ်ရန် အကြံပေးကြသည်ကို ဖခင် ဘုရင်မင်းမြတ်က သဘောတူ လက်ခံလိုက်ပြီဟူသော သတင်းဆိုးကြီး သည် တေမိမင်းသားကို စမ်းဖြင့်လွယ်၍ မွေးခဲ့ရသော မယ်တော် စန္ဒာဒေဝီမိဖုရားကြီး၏ နားသို့ ပေါက်သွားလေသည်။

မယ်တော်ကြီးသည် သူ့သားကို သတ်ကြံတော့မည် ဟူ၍ သိ လိုက်သည်နှင့် နှလုံးနာကျင် ပူပင်ပြင်းပြ သောကဖိစီး အပူကြီးပူရာမှ သားကိုမွေးစ,က ဖခမည်းတော်က လုံရာဆုပေးခဲ့သည်ကို သတိရလာ ခဲ့သည်။ ဘုရင်က သားအတွက် ပေးသောဆုကို နောင်အခါလို့မှ ယူပါ မည်ဟု သူ့လျှောက်ခဲ့သည်ကိုလည်း မြန်လည် သတိရလာသည်။ ထို့ ကြောင့် ယခုအခါ ဤဆုကိုယူပြီး သားကလေး မသေရအောင် ကယ် တင်ဖို့ အပူကပြင်း ဘုရင်ကြီးထံ လာခဲ့ရှာသည်။

တောင်ညာစံ အဂ္ဂမဟေသီ မိဖုရားခေါင်ကြီး ဖြစ်ပေ၍ ယခင် အခါများက အခြွေအရံဖြင့် လာမြဲဖြစ်ပါသော်လည်း ယခုမူ သား အတွက် အပူမီးကြီးလှသဖြင့် ရံရွှေဖော်များ မပေါ်အားဘဲ တစ်ကိုယ် တည်းပင် မင်းကြီးစံရာ နန်းရင်ပြင်သို့ ထွက်လာ၍ မင်းကြီးကို တုပ်ကွ ရိုသေစွာ ရှိခိုးလျက် သားတော်အတွက် အသက်လု အရေးစကားကို လျှောက်ထားလေသည်။

‘အရှင်မင်းတရား...အကျွန်ုပ်အား ရှေးဖျားမဆွက ကိုယ်တော်ပေးအပ် ချီးမြှောက်တော်မူသည့် ဆုအပေါင်းတွင် အလိုရှိရာအခါနှင့် လျော်စွာ ကိုယ်တော်ထံ ချန်ထားခဲ့သော ဆုကို အခု အကျွန်ုပ်အား သနားတော်မူပါ’ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

ကာသိကရာဇ် မင်းကြီးသည် မိဖုရားကြီးအား ကြင်နာတော်မူရင်းတွင် သနားခြင်းကရုဏာ ပြင်းပြတော်မူသဖြင့် ‘အဘယ်မိဖုရား...သင်သည် ယခု အဘယ်ဆုကို အလိုရှိသနည်း၊ ယူတော့’ဟု မိန့်တော်မူလေသည်။

ထိုအခါ စန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားကြီးက ...

‘အရှင်မင်းတရား သားတော်အား ယခု ထီးနန်းအပ်နှင်းချိန် အရွယ်ရောက်ပြီဖြစ်၍ ပြည်၏စည်းစိမ်ကို အပ်နှင်းတော်မူပါ။ အကျွန်ုပ်တို့ နှစ်ပါးစုံထင်ရှားရှိစဉ် ထီးနန်းကျက်သယံဇာတဖြင့် သား၏ တင့်တယ်ခြင်းကိုမျက်မှောက်ထင်ထင် မြင်ပါရစေ၊ မတုန်မလှုပ်နေခြင်း၌ အလိုစမ်းသည်လည်း မည်ပါတော့သည်’ဟု လျှောက်လိုက်၏။

တောင်းသည့် အခွင့်အရေးတကာတို့တွင် ထီးနန်းကို တောင်းခြင်းသည် အသက်မှတ်စပ်ပါ။ အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်တိသည်။ ထို့ကြောင့် မိဖုရားကြီးသည် မူလက ပေးခဲ့ဖူးသော ဆုကို အခြေတည်ရ၏။ ပြောသည့်အခါတွင်လည်း...

(၁) မိဘနှစ်ပါးစုံရှိစဉ် သား၏ တင့်တယ်ခြင်းကို မြင်ပါရစေ၊

(၂) ဆွံ့အနားပင်းမှုအတွက် အကောင်းဆုံး အလိုစမ်းရာလည်း ရောက်ပါသည်။

ဟု အတော်ကို လိမ်လိမ်မာမာ ပြောရပေသည်။

မိဖုရားကြီး၏ စကားကို ကြားလျှင် ကာသိကရာဇ် မင်းကြီးက ‘မိဖုရားကြီး သင့်သားအား အဘယ်မှာ ထီးနန်းနှင့်ကန်သနည်း၊ ငါ့နှလုံးမသာ ရှိရာမှ ဤစကားကို မဆိုလာနှင့်’ဟု ရုတ်တရက်ဖြင့် ဆို၏။

သို့ရာတွင် စန္ဒာဒေဝီသည် လင်၏ အလိုသို့လိုက်၍ နားချမ်းမြေ့အောင် အပြောတတ်လှသူ ဖြစ်သောကြောင့် ‘အရှင်မင်းကြီး အကျွန်ုပ်

ကည်း အလျောက်မသင့်၍ အမျက်တော် ဝင်သလော၊ အဘယ့်ကြောင့် ရင်သွေးဟော်ကို စင်လျက် ဤမျှလောက် ခါတွက်တော်မူဘိသနည်း' ဟု စကားပူးကပ်၍ လျှောက်ပြန်၏။

‘မိဖုရားကြီး၊ သင့်သာ ထီးနန်းစည်းစိမ်နှင့် မထိုက်မတန်ကြောင်း ကို သင် ယခုတိုင်အောင်မှ မသိဘဲ ရှိရာသလော၊ သင့်သား သူယုတ်မာ အင်္ဂါ မစုံမလင်တကား’။

‘အရှင်မင်းကြီး၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ထီးနန်းနှင့်မတန် ဆိုသည်ကို တစ်သက်ပန် စံစေသင့်တော့သည်ဟု လျှောက်ဝံ့သော အကြောင်းမရှိ ပါ၊ အကျွန်ုပ်တို့သား ဖြစ်လာပါသည်ကိုလျက် အချည်းအနှီး မရှိစေသင့် သည်ကိုသာ နှလုံးတော်မြတ်ထားသဖြင့် ခုနစ်နှစ်မျှလည်ရုံ ပိုင်းခြား ပေးတော်မူပါ’။

မိဖုရားကြီးသည် သားတော်တေမိမင်းသားမှာ ဆွံ့အ၊ နားပင်း နေ၍ ထီးနန်းနှင့် မတန်ဆိုသော အချက်ကို ဝန်ခံလိုက်၏။ သို့သော် ဘုရင့် သာ ဖြစ်သည်ကို ထောက်ထားပြီး ကာလပိုင်းခြား၍ ခုနစ်နှစ်တာမျှ ထီးနန်းစည်းစိမ် ပေးသနားပါဟု လျှောက်ထားခြင်း ဖြစ်၏။ စင်စစ် ခုနစ်နှစ်ဟုဆိုခြင်းသည် ရေကူးညာတင် စကားပြောနည်းဖြင့် အခွင့် အရေး စ၊ ဟောင်းခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

‘မိဖုရားကြီး သင့်သားသူယုတ်မာအား မင်းစည်းစိမ်ကို ခုနစ်နှစ်မျှ သော်လည်း ငါမပေးဝံ့’။

ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားတို့က သူယုတ်မာ အန္တရာယ် ရှိသည်ဟူသော ပြောစကားကို နားဝင်နေ၍ ‘ငါ မပေးဝံ့’ ဟု ပြောခြင်း ဖြစ်သည်။

‘အရှင်မင်းကြီး- ခုနစ်နှစ် ပေးလိုသော် ခြောက်နှစ်တိုင်ရုံ ပေးတော်မူပါ’ ဟု လျှောက်တောင်း၏။

ဘုရင်တို့သဘောသည် ရွှေစိတ်တော် အခန့်မသင့်ပါက ‘တော် တန်တိတ် ရှေ့သို့ နှုတ်မကျူးလေနှင့်’ ဟု ပိတ်လိုက်ပါက မည်သူမျှ တစ်ခွန်း တစ်ပါဒ်တိုး၍ မလျှောက်သာချေ။ ယခုကိစ္စတွင်မူ မိဖုရားကြီးအား

သနားခြင်း၊ သားအား ချစ်ခြင်းကိုလည်း ရှင်းရှင်း လွတ်လွတ် မဖြတ်
ရက်သည့်အတွက် တစ်ချက်လွှတ် လှန်ပြန်မရအောင် မဆိုဘဲ မလွဲသာသံ
စကားဖြင့်....

‘ခြောက်နှစ်လည်း ငါမပေး’ဟု မိန့်တော်မူသည်။

မိဖုရားကြီးသည် တင်ရာသမျှ တင်စေတော့ဟု အလျှော့ခံ၍....

‘အရှင်မင်းကြီး ထိုမျှလောက်ကို များလွန်းအံ့ဟု ထင်တော်မူလျှင်
ငါးနှစ်တိုင်ရုံမျှ ပေးတော်မူပါ’ဟု လျှောက်တောင်းပြန်၏။

‘မိဖုရားကြီး- သင့်သားနှင့် ထီးနန်း မတန်ပေ’ဟု ပယ်ပြန်၏။
မိဖုရားကြီးသည် တောင်းဖန်များက မရနိုင်မည် မဟုတ် ဟူသော
အချက်ကို ယုံ၍...

‘အရှင်မင်းကြီး ငါးနှစ်ရွေ့မျှကို များလွန်းအံ့ ထင်တော်မူလျှင်
လေးနှစ်တိုင်ရုံမျှ ပေးတော်မူပါ’ဟု လျှောက်တောင်းပြန်၏။

မင်းကြီးက- ‘မိဖုရားကြီး တေမိယကုမာရကား သင့်သားသာ
ဟုတ်၍ ငါ့သား မဟုတ်ပါသလော၊ ထီးနန်းနှင့် မထိုက်တန်သူဖြစ်သော
ကြောင့်သာ ငါမပေး’ဟု ဆို၏။

‘အရှင်မင်းကြီး၊ ရင်သား ရင်သွေးကို အပုပ်၊ အမွှေးရွေး၍
ပစ်ပယ်သင့်သည်မဟုတ်၊ ယုတ်သော်လည်း ကိုယ်တော် မြတ်လျှင် မြတ်
ပါလိမ့်မည်၊ လေးနှစ်ကိုများလွန်းအံ့ထင်လျှင် သုံးနှစ်လည်ရုံမျှ ပေးတော်
မူပါ’ဟု လျှောက်တောင်းပြန်၏။

အထက်ပါ မိဖုရားကြီးစကားရပ်တွင် သားပင်ယုတ်သော်လည်း
အဖေကမြတ်လျှင် မြတ်ပါသည်ဟု အကြောင်းပြခြင်းသည် လွန်စွာ ထိုမိ
လှသည်၊ ဆွဲဆောင်မှု အပြည့်ပါပေ၏။

သို့သော် မင်းကြီးက ‘ပြည်ရေး တိုင်းရေးကား ဆွေသားမျိုးပုံ
ဂုဏ်ယုတ်အောင်ပြုသောသားကို ဂုဏ်ပွားအောင်ပြုသကဲ့သို့ အပူအဆာ
အဘယ့်ကြောင့် သင်ပြုသနည်း၊ ငါမပေး’ဟု မိန့်တော်မူ၏။

အရှင်မင်းကြီး သားတော်၏ ခြေလက်၊ မျက်စိ၊ နား၊ ခံတွင်း၊
ကိုယ်အင်္ဂါတစ်စုံတစ်ရာမျှ ချို့တဲ့သည်မရှိ၊ မြင်သူတို့တွေးကြံ၍ အမှန်မကျ

တုန်း သူ့ဘုန်း သူ့ကံ နောက်အခါ ချီးမြှောက်သဖြင့် ပွင့်လန်း
တောက်ပလျက် မိဘမျိုးဆွေ တိုင်းနေပြီ သားတို့ စီးပွားကို ဆောင်နိုင်
လတ္တံ့သည်ကိုလည်း မည်သူမျှ မသိမမြင်နိုင်ပါသေး။ ပေးလွန်းမည်
ထင်ဟော်မှုလျှင် နှစ်နှစ်တိုင်ရုံမျှ ပေးတော်မူပါ'ဟု လျှောက်တောင်း
ပြန်သည်။

‘မိဖုရားကြီး သင့်သားအား အခြားခြား အစုစု အနုအကြမ်း
အစမ်းမျိုးကုန်ပြီ၊ တစ်စုံတစ်ရာမျှ နှစ်လို့ဖွယ်မမြင်၊ စင်စစ် နားခံတွင်းရှိသူ
လူသိဗွာမှန်လျှင် သည်းခံနိုင်ငြားသော်လည်း အားနာသမှု ပြု၍ပင် ကိုယ့်
အလိုလို ပြောဆိုကောင်းလှပြီ၊ ယခုမူ ထားတိုင်းသော ကျောက်ချပ်
ကဲ့သို့ မတုန်မလှုပ်နေသောသူကို ထီးဖြူပေး၍ ဘယ်အရေး ကောင်းနိုင်
ပါအံ့နည်း၊ ငါမပေးထိုက်'ဟု ဆို၏။

‘အရှင်မင်းကြီး နေရောင်ခြည်ကို တောင့်တသောပန်း (ပဒုမ္မာ
ကြာ) ကို လရောင် အခြယ်ခိုက်သော်လည်း အဆိုက်မသင့်၍ မလန်း၊
အချမ်းအမြဲ လရောင်နှင့် မိတ်သင့်သောပန်း (ကုမုဒြာကြာ)ကို နေရောင်
ခြည်ဖျန်းသော်လည်း လန်းချိန်မဟုတ်၍ မပွင့်၊ သူ့အလိုနှင့် ကိုယ့်အစမ်း
ကို ပန်းမှာကဲ့သို့ သီးသီးခြားခြား ထင်ရှားအောင် ဘယ်သူမှမမြင်နိုင်
ပါ၊ ဆိုင်ပျာမသင့်၍ မပွင့်သေးသည်လဲ မသိ။ ပြည်ကြီးစည်းစိမ် နေအရုဏ်
နှင့် သူ့အလို ကြာပဒုံ အမုံရင့်ဖြစ်ခဲ့သော် တော်လျော်လိမ့်မည် ထင်ပါ
သည်။ ရှည်လွန်းမည်ထင်ပါလျှင် ရှေးစီရင်ခန်းကဲ့သို့ အလိုစမ်းဖြစ်အောင်
တစ်နှစ်မျှပေးတော်မူပါ'ဟု လျှောက်၏။

‘မိဖုရားကြီး-ထီးဖြူ၏ ကျက်သရေဟူသည် လူတို့ စည်းစိမ်တွင်
အထွတ်ဖြစ်၍ မြတ်သော ကြွန်လက္ခဏာရှင် ဘုန်းအင်တေဇာ ပညာမယုတ်
ကိုယ်နှုတ် နှလုံး သုံးပါးသောကံဖြင့် သုံးတန်သောဝတ်ကို မလွတ်စေရ
ပိုက်ကျုံးလျက် လုံ့လကောင်းရှေ့ဆောင်မှ အောင်မြင်ပြီးစီး ပြည်ကြီး
ချမ်းသာရာ ဖြစ်ပေသည်’။

ဘုရင်နှင့် မိဖုရား သားအတွက် စကားရည်လုကြခြင်း

‘ပညာ လက္ခဏာမလန်း၊ ဘုန်းတန်ခိုးကျက်သရေ မတောက် ပလျှင် တစ်လ တစ်နှစ်ဖြစ်သည်ဟူ၍ မမှတ်သာ၊ များစွာအပြစ်ရောက် ‘မြှောက်သူလည်း မတင့်၊ မြင့်သူလည်း မချမ်းသာ၊ ပြည်ရွာလည်း မလုံခြုံ’ အလုံးစုံပင် ကောင်းဖို့ မထင်သောကြောင့် တစ်နှစ်မျှပင် ဖြစ်သော်လည်း ငါမပေးထိုက်’ဟု ဆို၏။

‘အရှင်မင်းကြီး-အချို့အခါးအရသာကိုလည်း လျှာသို့ရောက်မှ၊ မွေးမမွေး နံ့သာကိုလည်း နှာခေါင်းသို့ရောက်မှ စမ်းသပ်ရိုး ဆုံးပါသည်။ သားတော်၏လက္ခဏာ ဘုန်းတန်ကိုလည်း ထီးနန်းစည်းစိမ်သို့ ရောက်မှ စမ်းသပ်ရိုး ဆုံးမည် ထင်ပါသည်။ ရှေ့တွင် အသင့်စမ်းခွင့် ရှိသေးလျက် အဆေးမစင်၍ အသွေးမရွှင်သည်ကို မလေးမကြင် ပြုလွယ်လျှင် နောက်ဝယ်နောင်တ ရှိတတ်ပါသောကြောင့် နှောင့်နှေး နောင်တ မဖြစ်ရအောင် တစ်နှစ်မျှမျှားလွန်းအံ့ ထင်လျှင် ခုနစ်လမျှ ပေးတော်မူပါ’ ဟု လျှောက်၏။

အထက်ပါ မိဖုရားကြီး၏ အကြောင်းပြချက်တွင် ထီးနန်းစည်းစိမ်ဖြင့် အလိုစမ်းခွင့် ကျန်ပါသေးသည်ဟု ပြောခြင်းသည် လွန်စွာမှ ချက်ပိုင်လှသည်။

‘မိဖုရားကြီး-ထီးဖြူငါ မအပ်နှင်းသော်လည်း အပ်နှင်းသည်နှင့် အတူတူပင်၊ ဤပြည်ကြီးရှင် စံနန်း၌ မင်းခမ်းမင်းနား ‘အလုံးစုံ ကာမ

ဂုဏ်မှု အပျော်အပိုက်နှင့် နှစ်ခြိုက်ရာ စည်းစိမ်ကိုလည်း အချိန်အရွယ် နှင့် ချင့်၍ အခွင့်ကုန်စမ်းလေပြီ။ မစွမ်းမသန် ကြန်အင်္ဂါ ချို့ယုတ်သော် လည်း ထိုအာရုံ အတုံအလှုပ်တို့ကို ချုပ်နိုင်ခဲ့သော အရာသာတကား၊ သင့်သားကဲ့သို့ ဘယ်သူ့သားရှိ၍ ဘယ်မိဘ ငါ့ကဲ့သို့ ပြုဖူးသနည်း။ အထူးထူးအစမ်းမျိုးကုန်တော့သည်။ အရှည်ထားသဖြင့် ငါတို့အန္တရာယ် သာ ဖြစ်ရအံ့သည်။ ခုနစ်လမျှလည်း ငါမပေး’ ဟု ဆို၏။

‘အရှင်မင်းကြီး—သားတော်လည်း မငယ်ပြီ၊ တကယ်နှင့်အစမ်း ကို ခွဲခြမ်း၍ မသိနိုင်သူဖြစ်ချေလျှင် နှစ်သက်ဖွယ်ပင်၊ ဆိုင်ရသော်လည်း ပိုင်သမျှသာ ကိုယ့်လိုအင်ကို ထင်ရှားစေမြဲ ဖြစ်ပါသည်။ မချစ်သာ၊ မပစ်သာ ကိုယ်တော်မှာ ယခု အမှုမကုန်ခန်း စမ်းရုံနှင့်သာနေလျှင် ချစ်ကြင်လေသမျှ အလုံးကို အဆုံးသတ် တစ်ခုဆိုး၍ အကျိုးနပ်ဖွယ် မထင်၊ ဤသို့ပင် အပူအချမ်းစမ်းလေသမျှဒဏ်ကို ဘယ်သူခံဝံ့သည်မရှိဘဲ မြဲမြံစွဲစွဲ ရဲစွမ်းသည်ကိုထောက်လျှင်လည်း ယောက်ျားမြတ်ပင်ဟူ၍ ယူရာ သော အကြောင်းရှိပါသည်။ သူယုတ်မာ ကေန့်မှန်၍ အန္တရာယ်ပြုအံ့သူ မှန်လျှင် ဆယ်ခုနစ်နှစ်အရွယ် ရောက်ပါပြီ၊ ဘယ်ဆီတွင် ဘယ်အန္တရာယ် ဤမင်းသားကြောင့် ရောက်ဖူးသည်မရှိပါ၊ ဤအရာများကိုထောက်ထား တော်မူ၍ ခုနစ်လမျှ မပေးသော်လည်း ခြောက်လတိုင်ရုံမျှ ပေးတော်မူ ပါ’ ဟု လျှောက်တောင်းပြန်၏။

အထက်ပါ မိဖုရားကြီး လျှောက်လဲချက်ကိုစေ့ငုသေချာစွာ ကြည့် လျှင် အကြောင်းယုတ္တိ အလွန်တန်သည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ စမ်းတာ လား၊ တကယ်လားလို့ မသိနိုင်သူဖြစ်လျှင် ရှိပါစေတော့၊ အလိုစမ်း သည့်ကိစ္စမှာ တကယ်မပိုင်သည့်အတွက် သား၏လိုအင်ဆန္ဒ မထင်ရှား ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ နောက်ပြီး စမ်းရုံသာစမ်းခြင်းသည် ကိစ္စမကုန်သေး ပါ၊ တကယ်ထီးနန်း ပေးကြည့်မှ ကိစ္စကုန်ပါသည်။ တကယ်မပေးဘဲ စမ်းရုံနှင့် အပြီးသတ်လိုက်ပါက ချစ်သမျှကို အဆိုးနှင့် အဆုံးသတ်ရာ ရောက်ပါမည်။ သားတော်သည် တခြားသူမခံဝံ့သည့် အလိုစမ်းမှုမှန် သမျှကို ရဲရဲရင့်ရင့် ခံယူသည်ကို ထောက်ပါက လူယုတ်မဟုတ်၊ ယောက်ျားမြတ်ပင် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။

ထို့ပြင် ဤသားကြောင့် ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်မည်မှန်ပါက ယခု သားအသက် ဆယ်ခုနစ်နှစ် ကာလအတွင်း မည်သည့်အန္တရာယ်မျှ

တစ်စုံတစ်ရာ ဖြစ်ခဲ့ပါ။ ဤသို့ မိဖုရားကြီးတင်ပြသော အကြောင်းပြချက် တို့မှာ စင်စစ် မှန်ကန်သော အချက်တို့ပင် ဖြစ်ပေသည်။

သို့သော် ဖခင်ဘုရင်မင်းမြတ်သည် သူ ဆရာတင်ထားသော ပုရောဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပျက်စကားကို နားစင်နေသူဖြစ်၍ အမှန်ကို မမြင်နိုင်သည့်အတွက်....

‘မိဖုရားကြီး ဤမျှလောက် အလိုစမ်း၍မျှ အခွင့်မရပြီးသည်ကို ထီးနန်းပင် အပ်နှင်းငြားသော်လည်း သင့်သား အမူအရာ ထူးနိုင်တော့ မည် မဟုတ်၊ အားထုတ်၍ ထီးနန်းကို သင် တောင်းသော်လည်း အကြောင်းမတော်ဖြစ်သည်၊ ငါမပေး’ဟု ဆိုလေသည်။

မိခင် မိဖုရားကြီးသည် သားသေရမည့် ဘေးကြောင့် ရတက် မအေးရှာသည့်အတွက် အလျော့မပေးဘဲ ဆက်၍ တောင်းပြန်သည်။

‘အရှင်မင်းကြီး- ရှေးသောအခါ မဟာပနာဒ မင်းသားကို ရွှင်ပြုံး စေခြင်းငှာ ကချေသည် မျက်လှည့်သည်တို့ဖြင့် အလှည့်လှည့်အသွယ်သွယ် ရယ်ဖွယ်ပြု၍ စမ်းကြသော်လည်း မင်းသား၏ ပြုံးရုံမျှကို ပြည်သူပြည် သားတို့ မရကြလက်သောအခါ နတ်ကချေသည်လာ၍ ကိုယ်တစ်ခြမ်းငြိမ် ကိုယ်တစ်ခြမ်းလှုပ်ပြုလျက် ကသည်ကို မြင်ရာတွင်မူ မင်းသားပြုံးစေ ဟူသကဲ့သို့ ယခု သားတော်မှစလည်း များစွာ အလိုစမ်းကြီး အလိုစမ်း ငယ်တို့ဖြင့်စမ်း၍ အခွင့်မရသော်လည်း မင်းစည်းစိမ်တော်ဖြင့် ချီးမြှောက် ပါလျှင် လိုအင်သင့်၍ အခွင့်ရမည်ကိုလည်း မသိနိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် မြှောက်လက်မှု များလွန်းအံ့ထင်လျှင် ငါးလတိုင်ရုံမျှ ပေးတော်မူပါ’ဟု လျှောက်တောင်းပြန်၏။

‘မိဖုရားကြီး- သင့်သားကား သူတစ်ပါး သားကဲ့သို့ တစ်ခုခု အင်္ဂါသာ ချို့ယုတ်သည်မဟုတ်၊ အင်္ဂါချို့ယုတ်ခြင်းပင် စုံညီလှသည်။ အသက်မရှိသကဲ့သို့ နေသော သင့်သားကို စကြာမင်း စည်းစိမ်၌ပင် ထားသော်လည်း ထူးခြားချက်မရှိဘဲလျက် ငါအဘယ်သို့ ထီးနန်း အပ် နှင်းရပါအံ့နည်း၊ သူခပ်သိမ်းတို့ အပြစ်တင်ဖွယ် မဖြစ်ပြီလော၊ ထို့ကြောင့် ငါးလမျှလည်း ငါမပေး’ဟု ဆို၏။

‘အရှင်မင်းကြီး- ကိုယ်တော် သားတော်သည်ကား စကား မပြောရုံ ကိုယ်လက်မတုန်မလှုပ် နေရုံမျှသာ ကြန်လက္ခဏာ ချို့တဲ့ခြင်း

မထင်၊ သူခပ်သိမ်းတို့မြင်၍ ကြင်ဖွယ်ချစ်ဖွယ် သနားဖွယ်ရှိသော အဆင်း သဏ္ဌာန်နှင့်ပြည့်စုံပါသေး၏။ ရှေးသောအခါ ရာမမင်းသားသည်တော၌ နေလျက်ပင် မိမိစီးနေသော ခြေနင်းကိုသာ ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် ရာဇပလ္လင် ဥကင်ထီးဖြူအောက် ချီးမြှောက်တင်ထား၍ ကိုယ်စား မင်းပြုစေသော် မှူးတော်မတ်တော်အများ (ရာမ)မင်းသားကို ခံညားခြင်းဖြင့် ခြေနင်းစဉ်မျှ သခင်လုပ်လျက် လက်အုပ်မြတ်နိုး ကိုးကွယ်ကြကုန်၏ ဟူသကဲ့သို့ ဘုန်းတေဇာ အာဏာသတင်းဖြင့် မင်းတကာတို့ ထက်မြက်သော ကိုယ်တော်စင် ထင်ရှားရှိလျက် သားတော် တေမိယကုမာရကို ထီးနန်း ဆောင်နှင်းသည်ဟူ၍ ဘယ်သူ မလေးမလောက် ပြုဝံ့ပါအံ့နည်း။ ယခုကဲ့သို့ မတုန်မလှုပ် အသက်ထက်ဆုံးပင် နေသော်လည်း တောင့်တ၍ ရအံ့သော သားကို တစ်ပါးသူ မထိမဲ့မြင် မပြုကောင်းရာပါပြီ။ ထို့ကြောင့် ငါးလ များလွန်းအံ့ထင်ပါလျှင် လေးလတိုင်ရုံမျှ ပေးတော်မူပါ'ဟု လျှောက်တောင်းပြန်၏။

မိဖုရားကြီးသည် သူခပ်သိမ်းတို့ အပြစ်တင်ဖွယ် မဖြစ်နိုင်ကြောင်း ကို ထုံးပုံစံ သက်သေပြ၍ ချေပခြင်းဖြစ်၏။ သို့သော် ဘုရင်သည် ပုဏ္ဏားတို့စကား နားဝင်နေ၍....

‘မိဖုရားကြီး-ပုရောဟိတ် ပညာရှိတို့က သင့်သား ထီးနန်းနှင့် တန်မည်ကို မဆိုလင့်ဦး၊ နန်းတွင်းမျှမထားထိုက်၊ မိဘတို့ထီးနန်းမခံနိုင်၊ အန္တရာယ်ရောက်သည်ဟူ၍ မြင်သိတိုင်း ညွှန်ကြား လျှောက်ထားကြသည် ကိုလွန်၍ ငါပြုလျှင် နောင် ပညာရှိတို့ဆိုတိုင်း ဖြစ်ခဲ့သော် ထိုအပြစ်ကို သင် အသို့ဆီးတားနိုင်အံ့နည်း ထို့ကြောင့် ငါမပေး'ဟု ဆို၏။

ဤတွင် မိမိတို့က ပညာရှိ လူကြီးလူကောင်း ထင်ထားသောသူတို့က ကလိန်ကကျစ် ညစ်လာပြီဆိုလျှင် အလွန်ပင် ဘေးအန္တရာယ်များလှကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် တိုင်းရေးပြည်မှုကို ဆုံးဖြတ်ရသော ကိစ္စမျိုး၌ ပို၍ သတိထားဖွယ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဤ ကာသကရာဇ် မင်းကြီး၏ ဖြစ်ရပ်မှ သင်ခန်းစာ ရယူနိုင်ပေသည်။

မိဖုရားကြီး ပုရောဟိတ်တို့ကို တိုက်ခိုက် ဝေဖန်ခြင်း

မယ်တော် မိဖုရားကြီးသည် သားကလေး၏ အသက်ကို လုနေ
ရသည်ဖြစ်၍ အားမလျှော့ဘဲ ထပ်မံလျှောက်ထား၏။

‘အရှင်မင်းကြီး—လောကီပညာရှိဟူသည် အရာတိုင်းမှာ သဘော
မျှနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ကိုယ်လိုရာ အားကြီးတတ်ပါသည်။ သဘော
လက္ခဏာ ရာမရာကို ဆင်ခြင်ခြင်းသာလျှင် မူလဖြစ်ပါသည်။ ဆွံ့၊အ၊
နားပင်း အင်္ဂါချို့ယုတ်တိုင်း ရွာပြည်မြို့ပြ မခံနိုင်ဟူ၍ အယူတော်
မထားသင့်၊ သူတစ်ပါးကိုမျှ သနားကရုဏာ မေတ္တာတော်ရေ ပို့
စေ ဖျန်းဆွတ်တော်မူသော ကိုယ်တော် ဖြစ်ပါလျက် ချစ်လှစွာသော
ရင်သွေး ရင်သားကိုကား သနားခြင်း ကင်းသဖြင့် မင်းတို့ကျင့်ဝတ်
တရားကို ပုဏ္ဏားလိမ္မာတို့ မှောက်လှန်၍ ဖောက်ပြန်သင့်မည် မဟုတ်
ပါ။ ထို့ကြောင့် လေးလကိုမျှလည်း များလွန်းအံ့ထင်လျှင် သုံးလတိုင်
ရုံမျှ ပေးတော်မူပါ’ဟု လျှောက်တောင်းပြန်သည်။

‘မိဖုရားကြီး—သင် အသို့ဆိုရသနည်း၊ သားကောင်းလျှင်လည်း မိဘ
မှာသာ အကျိုးတက်မြောက်ရာသည်၊ သားဆိုးလျှင်လည်း မိဘမှာသာ
တန်ခိုးပျက်ပျောက်ရာသည်၊ ဆရာ ပုရောဟိတ်တို့မှာ သင့်သား ဆိုးသည်
ဟူ၍ အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ကိုယ့်အဖို့ ဆိုသည်ကို မနာလိုမရှိသင့်၊
မိဘတန်ခိုးကိုရုပ်၍ အကျိုးယုတ်သော သားကို မြှောက်စားသဖြင့် ပြည်
တိုင်းကား သိမ်ဖျင်း၍ သကင်းသာ ယုတ်တော့မည်၊ ထို့ကြောင့် သုံးလ
ကိုမျှလည်း ငါမပေး’ဟု ဆို၏။

မိဖုရားကြီးသည် သားကလေး၏ အသက်ကို ကိုယ့်ဘက်ပါအောင် လုနေရာတွင် သားကလည်း ဆွံ့အနားပင်း ဖြစ်နေ၍ မိမိဘက်က အားနည်းချက် ရှိနေ၏။

ထို့ပြင် ဘုရင့် ပုရောဟိတ် 'ပညာရှိကြီးများ၏ ယတိပြတ် အကြံ ပေးချက်ကြီးကို' ချေဖျက်နေရသည်မှာလည်း အုတ်နံရံကို ခေါင်းဖြင့် တိုက်နေရသကဲ့သို့ အလွန်ကို ပက်ခဲနေ၏။ မိဖုရားကြီးဘက်က အားသာ ချက်တစ်ခုမှာ ဘုရင်မင်းမြတ်က တော်တန်တိတ်ဟု တစ်ချက်လွှတ် မပိတ်ဘဲ အလျှောက်အတင် ခံနေသည်မှာ မိဖုရားကြီးအဖို့ အားသာ ချက် ဖြစ်ပေသည်။

ပြောရင်း၊ ပြောရင်း ပစ်မှတ်သည် ပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားတို့ဘက် လှည့်လာ၏။ ဘုရင်ကလည်း သူ၏ ပုရောဟိတ်ကြီးများဘက်မှ ခုခံကာ ကွယ် ပြော၏။ မိဖုရားကြီးသည်ကား ထိုပုရောဟိတ်တို့၏ ယုတ်မာမှုကို ဖော်ထုတ်ပြီး ဘုရင်စိတ်ပြောင်းအောင် လုပ်နိုင်မှ သား၏အသက် ချမ်းသာမည် ဖြစ်သည်ကို ကောင်းစွာသိ၏။ ထို့ကြောင့် ပုရောဟိတ်တို့ကို တည့်တည့် တိုက်ကွက်ဆင်ရတော့သည်။

‘အရှင်မင်းကြီး—လိမ္မာသော သူညစ်ဆိုလျှင် သူ့အကျိုးကိုမလို၊ ကိုယ့်အလိုပြည့်အောင်သာ လှည့်ဖြား၍ အမှားကိုအမှန် ဖန်ဆင်းတတ် ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့အကျိုးကို ဆိုပုဏ္ဏားတို့လို၍ လျှောက်သည် မဟုတ် ပါ။ သားတော်၏ လက္ခဏာကို ဖွားစကပင် အကောင်းအမြတ်ဖြစ် ကြောင်းနှင့် ထိုပုဏ္ဏားတို့ ဖတ်ကြား၍ ရှိပြီးလျက် နိမိတ်ကျမ်းတို့၏ တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ရွယ်လှမ်း ကူးမြောက်နိုင်သော ပညာမရှိသဖြင့် မသိ တတ်လျှင် ရာဇဝတ်တော်အနီး ချဉ်းသေ ကြောင့် လှည့်ဖြားကာ စကားသိမ်းနှင့် တိမ်းရှောင်ပလူး၍ အထူး နောက်ယခု ဒုစရိုက်အတိုင်း ပင် အသစ်ပြင် စကားကိုသာ အမှန်ကြိုးစားသဖြင့် သားတော်အား ထီးနန်းမြှောက်၍ နောက်ကောင်း မြတ်စွာသုန်းတန်း ပွင့်လန်းဘို့သော် မိမိတို့ဖတ်ဆိုလေသမျှ စကားပျက်၍ ရှက်ကြောက်မတန် ရာဇဝတ်ဒဏ် ကြီး ပျက်စီးအင်ချို့ မိမိတို့သို့ အန္တရာယ် ဖြစ်မည်ကို အလွန်စိုးသော ကြောင့် အဆိုလိမ္မာ ကိုယ့်ကိုသာ အနွမ်းမခံ လျှောက်ပါသည်။ ထောက် စရာ အရေးမှာ ကျေးဇူးတော်ကို ဆောင်လို၍ သားတော်ကို ဖျောက် ဖျက်စေသည် ဟူ၍ ပုဏ္ဏားတို့ စကားအကျအရ ရှိသည် မဟုတ်ပါလော။

ထို့ကြောင့် သုံးလကိုမျှ များလွန်းအံ့ ထင်သေးလျှင် နှစ်လတိုင်ရုံမျှ ထီး
နန်းကို ပေးတော်မူပါ'ဟု ပုဏ္ဏားတို့၏ အပြစ်ကို ဖွင့်ချပြီး လျှောက်
ထားလေသည်။

သို့ကလောက် ပီပြင်ထင်ရှားစွာ အမှန်တရားကို လျှောက်ပါ
သော်လည်း ဘုရင်မင်းမြတ်မှာ ပုဏ္ဏားတို့စကားကို နားစွဲနေသည်ဖြစ်
သောကြောင့် ဤသို့ မိန့်ဆိုလေသည်။

‘မိဖုရားကြီး-သင်ကား သားကိုချစ်ခြင်း တစ်စိတ်တည်းနှင့်သာ
သူတစ်ပါးကို မာန်ဖီ၍ အလီလီ ယခုလျှောက်၏၊ နောက်နောင် ပြည့်
ရေးတိုင်းမူ လူကိစ္စကို သင်မြင်နိုင်သလော၊ တစ်ပါး အကြောင်းကြောင့်
ပင် တစိုးတစီ အန္တရာယ်ရှိခဲ့သော် နန်းတော်တွင် ဤမင်းသားကို ထား
သောကြောင့် ဤသို့ အန္တရာယ် ဖြစ်ပေသည်ဟု ထုံး... သေ အစဉ်
အဆက်လည်း မပျေ က်မပျက်၊ မျက်မှောက်လည်း သူခပ်သိမ်း ကဲ့ရဲ့ဖွယ်
အသွယ်သွယ်၊ ဤအပြစ်များကိုမှ မထောက်ထားဘဲ သားတစ်ယောက်
ပျက်စီးအံ့သည်ကိုသာ အသယံ့ကြောင့် ရောက်ရသနည်း၊ ထို့ကြောင့်
ငါမပေး’

ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ဗစ္စုပ္ပန်အရေးကို အလေးထား၍ပြောနေ
ပေသည်။ ထို့ကြောင့် မိဖုရားကြီးသည် သူ့စကားကို လွှမ်းနိုင်အောင်
သံသရာအရေးကိုပါပြု၍ ဤသို့လျှောက်၏။

‘အရှင်မင်းကြီး-ယခုကိုယ်တော် တရားဆယ်ပါးစောင့်၍ ပြည်ကြီး
စည်းစိမ် စံတော်မူသည်မှာ သံသရာနောင်အဆင့်ဆင့် မြင့်သည်ထက်
မြင့် ဘုန်းပွင့်တော်မူမည့် အကြောင်းကို တောင့်တတော်မူသည်မဟုတ်
ပါလော။ ယခုဘဝ တင့်တယ်ရုံမျှသာဖြစ်လျှင် ဤသို့သော ကိုယ်တော်
ဘုန်းလက်ရုံးဖြင့် ကြိုးဝါးလိုသမျှ တရားအလွတ် ကြိုးဝါးသော်လည်း
မုန်းသမျှသူသာ ကြုံဆွေးရမည်။ သည်ကိုသိလျက် မျက်မှောက် အကျိုး
ထက် သံသရာတန်ခိုးကို အလိုတော်ရှိငြား၍ သနားခြင်းကရုဏာဖြင့်
ကျင့်ရာသမျှ မင်းကျင့်စဉ်ကို မချွတ်စေရအောင် ကျင့်တော်မူပါသည်
တကား။ သားကြီး၊ ငါးကြီး တိရစ္ဆာန်ကိုမျှ အန္တရာယ်မဖြစ်စေရဟု
တားမြစ်သော ကိုယ်တော်သည် မိမိ သားတော်ကိုကား သနားခြင်း
ဖြစ်၍ မြှုပ်သတ်မှ လောကပြေမည် ထင်တော်မူခဲ့သော် အယူတော်

ဖောက်ပြန်သဖြင့် ဝတ်သုံးတန်လုံးတွင် အမှားချည်း ဖြစ်မည်ထင်ပါသည်။ ပညာတော်ရှိတိုင်း သတိမလွတ် သင့်မြတ်အောင် ဆင်ခြင်တော်မူပါ။ သို့ပါ၍ နှစ်လကိုမျှ များလွန်းအံ့ထင်တော်မူလျှင် တစ်လတိုင်ရုံမျှ ပေးတော်မူပါ'ဟု လျှောက်တော်မူလေသည်။

ဘုရင်မင်းကြီးသည် ဂုဏ်မရှိသောသူကို ချီးမြှောက်လျှင် ချီးမြှောက်သူလည်းမဟင့် မြင့်သူလည်းမမြတ် ရှိတတ်သည်။ အပြစ်ရှိသူကို သနားလျှင် သနားသူအပြစ်ရောက်တတ်သည်။ ရှေးသောအခါ လှည်းကုန်သည် ငါးရာတို့သည် ပညာမရှိသောသူကို လှည်းမှူးမြှောက်သဖြင့် မချင့်မကွေး ပညာရေးမဝေဖန်နိုင်သောကြောင့် စဉ်းလဲသော အဆိပ်သီးကို သရက်သီးမှတ်၍ ဆွတ်ချူစားစေရာတွင် ငါးရာစလုံး အသက်ဆုံးဖူးသည်။

အန္တရာယ်ပြုတတ်သော မြွေ၊ ဆင်တို့ကို သနားသဖြင့် မွေးမြူပြုစု၍ မြွေခမည်း၊ ဆင့်ခမည်း ဖြစ်သော ရှင်ရသေ့ တို့သည်လည်း အသက်ဆုံးခြင်း၊ ကျောင်းပရိက္ခရာပြုန်းခြင်းသို့ ရောက်ဖူးကြလေသည်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အကြောင်းပြုပြီး တစ်လတာလည်းငါးမပေးဟု ငြင်းပယ်ပြန်သည်။

ဆွံ့,အ, နားပင်းသော တေမိမင်းသားကို ထီးနန်းမပေးထိုက်ကြောင်း ဘုရင်မင်းမြတ်၏ အကြောင်းပြချက်များမှာ ခိုင်လုံပါသည်။ သို့ရာတွင် မယ်တော်မိဖုရားကြီးမှာ သားကလေးအသက်ဆုံးရတော့မည့် အရေးဖြစ်၍ အလျှော့မပေးဘဲ ထပ်မံလျှောက်ထားပြန်သည်။

ရှေးအခါက ဟေလပတ္တ မင်းသားသည် ဗာရာဏသီပြည်မှ တက္ကသိုလ်ပြည်သို့ သွားရာလမ်းတွင် ဘီလူးသောင်းကျန်းသော ကန္တာရခရီးကို ဖြတ်သွားရ၏။ ထိုအခါ ဘီလူးမများက ချစ်စရာ ကိုယ်ဟန် အမျိုးမျိုးပြု၊ ဖြောက်စရာသဏ္ဌာန် အထူးထူးဖန်ဆင်း၍ မင်းသားကို သိမ်းသွင်းသော်လည်း မင်းသားသည် ဂရုမစိုက်၊ သွားမြဲတိုင်း သွားခဲ့ကြောင်း၊ တက္ကသိုလ်ပြည်ရောက်မှအလိုပြည့်၍ မင်းအဖြစ်ကိုယူကြောင်း၊ ဤကိုထောက်၍ သားတော် တေမိယကုမာရလည်း အချိန်အခါမရောက်သေး၍သာ ယခုလို မတုန်မလှုပ်နေခြင်း ဖြစ်ပါကြောင်း။ သားတော်သည် ပုဏ္ဏားများ ပြောသည့်အတိုင်း အန္တရာယ်ပေးမည့် အမင်္ဂလာ

သူယုတ်မှန်လျှင် သားတော်အသက် ဆယ်ခုနစ်နှစ်တိုင် တစ်နေ့တခြား စီးပွားယုတ်လျော့ရာပါသည်။

ယခုမူ မည်သို့ယုတ်လျော့မှုမျှမဖြစ်ဘဲ ဘုရင်ထီးဘုရားအနေဖြင့် ဆန်းသစ်သော စန်းလသော်တာကဲ့သို့ စည်းစိမ်တော်ပွင့်တော်မူလျက် သာရှိပါကြောင်း၊ ဤကဲ့သို့ ထုံးသာမကနှင့် လက်တွေ့ဖြစ်ရပ်များကို ထောက်ထားပြီး သားတော်အား ထီးဖြူဆောင်နှင်းသင့်ပါကြောင်း၊ တစ်လကိုမျှ များလွန်းအံ့ထင်လျှင် ဆယ့်ငါးရက်တာမျှ ပေးတော်မူပါရန် လျှောက်ထားလေသည်။

သို့သော် ရှင်ဘုရင်ကြီးသည် ပုဏ္ဏားတို့၏စကားကိုလက်ခံထားသောကြောင့် နှိုင်းချိန်ဆင်ခြင် ဉာဏ်ကင်းမဲ့နေခိုက်ဖြစ်၍ ဆယ့်ငါးရက်လည်း ငါမပေးဟု ငြင်းပယ်ပြန်လေသည်။

သားချင်း သမီးချင်း မိခင်ချင်း ကိုယ်ချင်းစာကြည့်မည်ဆိုလျှင် မယ်တော်စန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားကြီးခမျာ သနားစရာအလွန်ကောင်းနေပေသည်။ ဆယ့်ငါးရက်ကလေးသော်မှ မပေးနိုင်ဘူးဟု ငြင်းပယ်ခံရသဖြင့် မျှော်လင့်ချက် အလွန်နည်းသွားပေပြီ။ သားကလေးခမျာ မြေမြှုပ်သုတ်သင်ခံရရှာစတာမည်တကား။

ရှင်ဘုရင်ကြီး ဤမျှလောက် ငြင်းဆန်နေရာ၌...

(၁) စည်းစိမ်ရှင်တို့သည် မိမိတို့၏စည်းစိမ်ကို ထိပါးမည် ဆိုလျှင် မောဟ မှောင်ကြီးကျပြီး စိုးရွံ့ထိတ်လန့်ကာ ပညာအဆင်အခြင် ကင်း၍ ထင်ရာကို ဇွတ်လုပ်တတ်ကြောင်း စာရေးသူ ဦးဩဘာသက သဘာဝကို ကြိုတင် ပြောခဲ့ပါသည်။

(၂) ထို့ပြင် ‘မင်းကား ကောင်းလျက် မင်းမြှောင်ဖျက်’ ဆိုသကဲ့သို့ ပညာရှိ ကလိန်ကကျစ် လူညစ် ပုဏ္ဏားများက ကိုယ်ကိုယ်ကို အဖတ်ဆယ်ကာ သူတစ်ပါးကို အသေတွန်းချထားသည်ကို စည်းစိမ်ရှင် ဘုရင်ကြီးက နားမဝနေသည်။

(၃) တေမိယ ကုမာရ ကိုယ်နှိုက်ကလည်း သူဟစ်ပါး ပြောရလောက်အောင်ပင် အခြေအနေက ဆိုးနေသည်။ သူ့ဟာ သူ ငရဲကြောက်၍ အဓိဋ္ဌာန်ပြီး နေသည်ကို ဖခင်ဘုရင်ကြီးက ဘယ်သိရှာပါ့မလဲ၊ တကယ်ပဲ ဆွံ့အနားပင်း နေသည်ဟုပင် မှတ်ယူနေမည် ဖြစ်သည်။ ဤအကြောင်းများကြောင့် ဘုရင်ကြီးသည် ဤမျှလောက် ငြင်းဆန်နေခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် မိဖုရားကြီးကိုလည်း အလွန်ချစ်၊ အလွန်သနား၊ သား တေမိယကုမာရ အပေါ်မှာလည်း မမြင်သာသော သံယောဇဉ်က အမျှင်မပြတ်ရှာသဖြင့် ရှင်ဘုရင် အရင့်မကြီး ဖြစ်ပါလျက် မိဖုရားကြီးနှင့် သည်းခံပြီး စကားရည်လုနေရှာခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

စန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားကြီးမှာမူ အလျော့မပေးသေးဘဲ နောက်ဆုံး စကားကို လျှောက်ထားရှာလေသည်။ သို့သော် သာမန်လင်မဟုတ်၊ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်နေသည့်အတွက် ရန်တွေ့သည့်သဘောလည်း မသက်ရောက်စေရအောင် အတော်လေးသတိထားပြီး လျှောက်ထားရရှာသည်။

အရှင်မင်းကြီး မင်းဟူသည်၌ အပြစ်ကိုမှီ၍ ဖြစ်သော ဒေါသ၊ အချစ်ကိုမှီ၍ ဖြစ်သော ဒေါသနှစ်ပါးလုံးကိုပင် သုံးမြဲသော ဉာဏ်တော်လက်ဖြင့် သိမ်း၍ ငြိမ်းဆေးကရုဏာ မေတ္တာရေ ဆွတ်ဖျန်းပါမှ သတ္တဝါအပေါင်းလည်း လျောင်းမှီခိုရာဖြစ်ပါမည်၊ ရှေးအခါ ဗာရာဏသီပြည်ကြီးတွင် ဆုတောင်းမှရသော သမီးတော်သည် ကိလေသာရမ္မက် အလွန်ကြီးလှသဖြင့် မိဘကပေးစားသူကို မယူဘဲ တက္ကသိုလ်မှ ပြန်လာသော ညီအစ်ကိုငါးယောက်လုံးကို ပန်းကုံးစွပ်ယူလိုက်သဖြင့် အရှက်တော်ကြီး ကွဲကြရသော်လည်း ခမည်းတော်ဘုရင်သည် သမီးမွေးစက ပေးခဲ့သော သစ္စာကတိကိုမဖျက်ဘဲ ယုတ်ဘေလှသော သမီးကို အပြစ်မယူ အိမ်သီးဆောင်စေ၍ ထိုမင် သမီးလည်း ပုဉ္ဇပကိကာ (ငါးယောက်လင်မ)ဟု အထင်ကရဖြစ်ခဲ့ဖူးပါကြောင်း၊ ယခု အရှင်မင်းကြီးလည်း သားတော် တေမိယကုမာရ ဖွားစက အကျွန်ုပ်အား ဆုပေးခဲ့ပြီးဖြစ်ပါ၍ ထွက်ပြီးသောဆင်စွယ်ဝင်တယ်ဟု မရှိရာသကဲ့သို့ သစ္စာကတိတော်အတိုင်း တည်စေချင်ပါကြောင်း၊ သားတော်မှာ ဆိုးသွမ်းရိုင်းပျမှုမရှိ၊ သမာဓိကြီးတော်မူခြင်းသာ ဖြစ်ပါကြောင်း၊ သို့ပါ၍ ဆယ့်ငါးရက်ကိုမျှမပေးလို

ကာသိကရာဇ်မင်းကြီးသည် သားတော် တေမိယမင်းသား၌ ချစ်သနားခြင်း ကရုဏာကြောင့် ဒေါသရောက်၍ အခါမပြတ် စိတ်နှလုံးမချမ်းမသာ ရှိတော်မူနေစဉ်တွင် ပုဏ္ဏားကလိန်ကကျစ်တို့က အပြစ်ဖို့ လျှောက်တင်ကြသောကြောင့် အယူမမှန် စိတ်ဖောက်ပြန်ပြီး သားတော်ကို ဖျောက်ဖျက်ပစ်ဖို့ ပုဏ္ဏားတို့ ပေးသည့်အကြံကို လက်ခံလိုက်ခြင်း ဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် မင်းကျင့်တရား ဆယ်ပါးကို စောင့်တော်မူသည်နှင့် အညီ ကတိသစ္စာကိုလည်း အလေးထားတော်မူရင်း ရှိပေသည်။ ယခု မိဖုရားကြီးကလည်း နားပူနားကျပ် ပျပ်ဝပ် ကျိုးနွံစွာ အခါခါ လျှောက်တောင်းနေသဖြင့် မိဖုရားကို ထောက်ထားသင့်ပြီဟု စိတ်ကောင်းဝင်လာပြီး ကတိကဝတ် မပျက်စေခြင်းငှာ သင့်သားအမှုအရာ ထူးလာလျှင်လည်း တစ်သက်၊ မထူးလျှင်လည်း ခုနစ်ရက် ရှိစေပေတော့ဟု မိန့်တော်မူလေသည်။

အထက်ပါ တေမိယ မင်းသားကို မင်းမြှောက်ရန် တောင်းပန်ခန်းတွင် ရှင်ဘုရင်နှင့် မိဖုရား မိဘနှစ်ပါးတို့ စကားရည်လုနေကြရာတွင် ပါရှိသော အထောက်အကိုး သာဓကတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စဉ်းစားကြည့်လျှင် အခြားသော ဇာတ်နိပါတ်တို့မှ ထည့်သွင်းပြောကြားထားချက်များပါရှိ၍ ကာသိကရာဇ်မင်းနှင့် စန္ဒာဒေဝီတို့ ခေတ်တွင် ထိုဇာတ်များ ပေါ်ပြီလား၊ မင်းနှင့် မိဖုရား တကယ်ပဲ ပြောခဲ့ရဲ့လား ဟူသော အချက်ကို တွေ့ရသည်။

သို့သော် အခန်း၏အဆုံးတွင် ဝတ္ထုရေးသူ မင်းဘူးဦးဩဘာသက ‘တေနဟိ ဒေဝ ဒေထ’ (ဒါဖြင့် ပေးပါဘုရား) ‘နသက္ကာဒေဝီ’ (မပေးနိုင်ဘူး မိဖုရား) ဟူသော စကားမျှကို ပညာနုသေးကုန်သော သူတို့ အား ထုံးဥပဒေသ ရစီမံ မှီးစိမ့်သောငှာ မိဖုရားကြီးအလို မင်းကြီးအလို နှင့်တကွ စကားတန်ဆာဆင်၍ ဆိုလိုက်သည် ဟူ၍ ရိုးသားစွာမှားကြားခဲ့သော စကားရပ်ကိုဖတ်ရမှ သံသယ ရှင်းသွားပေသည်။

စင်စစ် အထက်ပါ အချေအတင်ပြောခြင်းများသည် ဦးဩဘာသ၏ လက်ရာဖြစ်ကြောင်း သိရပေသည်။

အရှင်ဩဘာသသည် သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခုနှစ်တွင် ဤတေမိယ ဇာတ်ကို ရေးသားပြုစုသည်ဖြစ်ရာ မြန်မာဘုရင် ဘိုးတော် ဦးဝိုင်း

လက်ထက် ဖြစ်လေသည်။ ရှင်ဘုရင် ထင်ရှားရှိစဉ်ကာလ အချိန်အခါ တွင် ဘုရင်ပြောပုံ၊ မိဖုရားကြီးပြောပုံ၊ ပုရောဟိတ်တို့ ပြောပုံတို့ကို ရေးရသည်မှာ အဘယ်မျှ ဟာဝန်ကြီးမည်ကို စဉ်းစားကြည့်နိုင်၏။ ထီးသုံး နန်းသုံး မကျပါက ကလေးကစောဟု အပြောခံရမည့်အပြင် ရာဇဝတ်ဘေး သင့်နိုင်ပေသည်။

သို့သော် ဦးဩဘာသသည်ကား ထီးသုံးနန်းသုံး ကျွမ်းကျင်၍ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ့်ပြီး ရေးခြင်းဖြစ်၏။ ထို့ပြင် သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့် ဘုရင်ကိုလည်း သတိပေး ဆုံးမစကား ချီးမြှင့်လိုစိတ် ရှိဟန်တူသည်။ ထို့ကြောင့် မင်းနှစ်ပါးတို့ စကားအရေးတို့မှာ အလွန်လှပပြီး ဗဟုသုတများစွာ ရရှိပေသည်။ ဤအချေအတင်ပြောပုံကို ဖတ်ရှုပြီး ဦးဩဘာသသည် စကားတတ်၊ ဗဟုသုတတတ်ဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်ပေသည်။

....*....

တေမိမင်းသားကို ခုနစ်ရက် နန်းတင်ပြီး သုသာန်သို့ ထုတ်ခြင်း

မယ်တော် စန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားကြီးသည် သားတော်ကို ပြည်မှ ထုတ်၍ မြေမြှုပ်သတ်ခြင်းမပြုစေရန်သာ အဓိက လိုအပ်၏။ သို့သော် မိမိဆန္ဒကို တိုက်ရိုက်မလျှောက်ထားဘဲ မင်းရေးမင်းခွင့်၌ လိမ္မာသည် ဖြစ်၍ ယခင်က ဘုရင်မင်းမြတ်ပေးခဲ့ဖူးသော ကတိကဝတ်ကို အခြေပြုလျက် မင်းအဖြစ်ကို တောင်းခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ တောင်းရာတွင် လည်း ရေကူးညာတင်ပြောနည်းဖြင့် အထက်ကကြို၍ ခုနစ်နှစ်ကစပြီး တောင်းလာခဲ့ရာ ‘အမူအရာ ထူးလျှင်လည်း တစ်သက်၊ မထူးလျှင်လည်း ခုနစ်ရက်’ ဟူ၍ မင်းပြုခွင့် ရပြီဖြစ်သည်။

ဤသို့ ထီးနန်းဆုကို ရရှိသောအခါ သားတော် တေမိယ ကုမာရအား ပြည်ကြီးရှင်တို့ ဆင်အပ်သော အစတ်တန်ဆာတို့ဖြင့် ဝတ်ဆင်စေပြီးလျှင် ရာဇပလ္လင်ဥကင်ထီးဖြူရိပ်၌ တင်ထားနေစေလျက် ဖွားဖက်ရွှေဖော် အမတ်သား ငါးရာနှင့် များစွာသော မှူးတော် မတ်တော် ပုဏ္ဏား ပုရောဟိတ်အပေါင်း ခြံရံလျက် ခမည်းတော် မင်းကြီးနှင့် မယ်တော်မိဖုရားခေါင်ကြီးတို့က....

‘ချစ်သား တေမိယကုမာရ-အခွန်ယူဇနာတစ်ထောင်ရှိသော ကာသိကရာဇ် တိုင်းကြီး၏ အထွတ်ဖြစ်သော ဤဗာရာဏသီပြည် ထီးနန်း စည်းစိမ် အလုံးကို ချစ်သားအား ယခု အပ်နှင်း၏။ ချစ်သားသည်လျှင်ဤပြည်ကြီး စည်းစိမ်ကို စိုးစံလျက် ဆွေတော်၊ မျိုးတော်၊ မှူးတော်၊ မတ်တော်၊ ပြည်သူ ပြည်သားအပေါင်း

တို့အား မင်းကျင့်တရားနှင့်အညီ ငြိမ်ဝပ်ချမ်းသာစွာ စောင့်ရှောက် အုပ်ချုပ်နိုင်သည်ဖြစ်၍ ပွင့်သစ်သောပန်း၊ ဆန်းစသော လ၊ ထွက်သစ်စ နေလုလင်ကဲ့သို့ နှစ်လိုလှတက် အသက်ထက်ဆုံး ဘုန်းကျက်သရေ တန်ခိုး တက်ဖြိုး ရွှင်လန်းသည် ဖြစ်စေသတည်း’

ဟု ထီးနန်းကို အပ်နှင်း၍ အဘိသိက် သွန်းကြလေသည်။

မြို့တော်၌လည်း ယခု တေမိမင်းကြီး ရွှေထီးရွှေနန်း သိမ်းမြန်းစိုးစံတော်မူသည်။ နှစ်သက်ရွှင်လန်း ချမ်းသာစွာ ငြိမ်ဝပ်ကြစေ ဟု စည်လည်စေ၏။ တေမိမင်းကိုလည်း မင်္ဂလာဆင်တော်ထက်သို့ တင်၍ ဆင်၊ မြင်း၊ ရထား၊ ခြေသည်အလုံးအရင်း၊ မှူးမတ် အခြံအရံတို့ဖြင့် မြို့ကို လက်ယာရစ်လှည့်လျက် ထွက်တော်မူကြီးဖြင့် စံပယ်တော်မူစေသည်။

ညအခါတွင် ကျက်သရေရှိလှသော စက်မွေ့ရာ သလွန်ထက်၌ တေမိယ မင်းကို သိပ်ထားကြ၏။ မယ်တော် မိဖုရားကြီးသည် သားတော်ကို ပိုက်ဖက်လျက် မျက်ရည်စီးယို ငိုလျက် စကားပြောရန် တစ်ည၌ ပတ်လုံး တောင်းပန်လေ၏။

‘ချစ်သား တေမိယကုမာရ-မိခင်၏ ပူဆွေးခြင်းကို ချစ်သား မဖျောက်ဖြေပါပြီလော၊ မိခင်သည် မောင့်ကိုဖွား၍ အခါလည် စစ်နှစ်ကျော်သည်မှ တစ်ဆယ့်ခြောက်နှစ်တိုင်တိုင် ဘယ်နေ့၊ ဘယ်ရက်တွင်မှ အိပ်စက်ရမှန်း၊ စားရမှန်းမသိ၊ မိခင်မျက်စိမှာ မျက်ရည်စက်ယို ငိုကြွေးမလပ် ကျိန်းစပ်ကြေကွဲ သွေးခဲသွေးပေါက် မထောက်တည်နိုင် ကြံ့မိုင်မရ ညှိုးကျဖျော့တော့ လျော့ပါးသော ကိုယ်လက်ဖြင့် အသက်မသေရုံသာ မိခင်ကျန်ပါတော့သည်။ ပူပန်ဆင်းရဲခြင်းဖြင့် နှလုံးကွဲ၍ စိတ်ထဲ လှိုက်ဆူ သည်းအူကြွေပြတ်မတတ် မိခင်ရှိနေသည်ကို သားတော်အသိပင် ဖြစ်ပါသည်။’

‘ချစ်သားသည် လက္ခဏာကောင်း အပေါင်းစုံစွာ ဘုန်းပညာရှိသော ယောက်ျားမြတ် ဖြစ်သည်ကို မိခင်သိလှပါသည်။ လိုရာအခွင့်ကို မဖွင့်မဆို၍သာ ချစ်သားလိုအပ်ကို မိခင်မသိရသဖြင့် မချညှိနိုင် ရှိရပါသည်။ မိခင်အား သနားသဖြင့် မောင်သည်သာလျှင် မိခင်ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်ပါစေလော။’

‘ချစ်သား—သမုဒ္ဒရာအလယ်၌ သင်္ဘောပျက်၍ ကိုယ့်အသက်ကို လှကြကုန်သော သူတို့သော်လည်း မိခင်၏ဆင်းရဲကို မမြင်ဝံ့သဖြင့် ကိုယ့်အသက်ကိုစွန့်၍ အမိ၏ချမ်းသာရာကိုသာ အလိုရှိခြင်းကြောင့် ပခုံး၌ အမိကိုထမ်းရွက်လျက် အပြောကျယ်စွာသော သမုဒ္ဒရာကို ကူးပါတံ့သေး၏။ ထိုသို့ အတုမရှိသော လောကီပညာရှိ ယောက်ျားမြတ်တို့နှင့်သာ တူထိုက်စွာသော ချစ်သားသည် အဘယ်ကြောင့် မိခင်၏ဆင်းရဲကို ရှု၍နောဘိသနည်း။’

‘သစ်ပင်အသိုက်၌ မပျံ့တတ်သော လင်းတငယ်သည် အစာမွတ်သိပ်ခြင်း ဆင်းရဲရောက်သော်လည်း ငါ့အမိသည် ညဉ့်အခါမှ အစာချီ၍လာလတ္တံ့၊ နက်ဖြန်ခါ အစာချီ၍ လာလတ္တံ့ဟု တစ်ဆန့်ဆန့် တစ်မျှော်မျှော် တောင့်တခြင်း အာသာမပြတ်မစဲခြင်းကြောင့် ထိုလင်းတငယ်သည် အစာငတ်မွတ်လျက် အသက်ရှင်ရသကဲ့သို့ မိခင်မှာလည်း ယနေ့ည ငါ့သား စကားပြောလတ္တံ့၊ နက်ဖြန်ပြောလတ္တံ့ဟု ငုံ့စားတောင့်တခြင်း အာသာမပြတ်မစဲ သေးသောကြောင့်သာ ဤမျှလောက် ကာလပတ်လုံး မိခင် အသက်ရှင်နိုင်ပါသည်။ မိခင် တောင့်တခြင်း အာသာရှိသော အဘိုင်း ပူပန်ခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ ကင်းစေခြင်းငှာ စကားပြော၍ မိခင်၏ပူဆွေးခြင်းကို ဖျောက်ပါလော့’

ဤကဲ့သို့ များစွာအသွယ်သွယ် သနားဖွယ်ငိုကြွေးလျက် ငါးညဉ့် ခြောက်ရက်ပတ်လုံး ဘုရားလောင်း လျောင်းနေသော သလွန်ထက်၌ သားကိုပိုက်ဖက် ခယမ်း မြည်တမ်း တောင့်ပန်ရှာသည်။

တေမိမင်းသားသည် သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ်ကို အလိုရှိ၍ အဓိဋ္ဌာန် ပါရမီကိုဖြည့်ကျင့်သော ဘုရားအလောင်းဖြစ်သည်နှင့်အညီ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ စုန်ဆန်မမြဲ ဆင်းရဲလျက်ရှိကြသော သတ္တဝါ အပေါင်းအား သနားကရုဏာ ရှေးရှုတော်မူသည်ဖြစ်၍ မယ်တော်တစ်ယောက်ကို မထောက်မထား သနားခြင်း မရှိယောင်ဆောင်၍ မဟုန်မလှုပ်သာ နေတော်မူလေသည်။

ထီးနန်းဆောင်နှင်းပြီး၍ ခြောက်ရက်မြောက်လတ်သော် တေမိမင်းသား၏ အမူအရာ မထူးခြားသည်ကို ကြားသိတော်မူလျှင် ဖခင်ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ရာဇမာန်ပြင်းထန်စွာရှု၍ သုနန္ဒာရထားမှူးကို

ခေါ်ကာ နက်ဖြန် ခုနက်ရက်မြောက်သောနေ့၌ အမင်္ဂလာသားကို မြို့မှ ထုတ်၍ မြေမြှုပ်သတ်ရန် တစ်ချက်လွှတ် အမိန့်ချမှတ်တော်မူလေသည်။

မယ်တော် စန္ဒာဒေဝီမိဖုရားကြီးသည် ဤသုတင် ကို ကြားသိရသောအခါ ငါးသားသည် ယခင် အလိုစမ်းခြင်းများ၌ ဟကယ်မသေနိုင်ဟု ပညာဖြင့်ဆင်ခြင်၍သာ တင်းခံနေဟန်တူသည်။ ယခုမူ အမှန်တကယ် သေရတော့မည်ကို သိရှိပါက သေခြင်းကို မကြောက်သူ မည်သူမရှိ။ ထို့ကြောင့် စကားဆိုတန်ကောင်းရဲ့ဟု မျှော်လင့်ချက်ဖြင့်....

‘ချစ်သား၊ တေမိယကုမာရ-မိခင် ချစ်ခင်ပါသမျှ အမှုသည် ယခု အချည်းနှီးဖြစ်ရတော့မည်။ ချစ်သားကို မောင့်ခမည်းတော်က နက်ဖြန် ခုနက်ရက်ပြည့်သောနေ့၌ မြို့မှထုတ်၍ မြေမြှုပ်သတ်ရန် သုနန္ဒ ရထားမှူးအား တစ်ချက်လွှတ်အမိန့် ပေးလိုက်ချေပြီ။ ဤတစ်ည၌သာ မောင့်ကို အမေ မြင်ရတော့မည်။ မိခင်ကို သနားသဖြင့် စကားဆိုပါမှ ချစ်သားလဲ အသက်ရှင်၊ မိခင်လဲ ချမ်းသာပါမည်’ဟု တစ်ည၌ပတ်လုံး ပြောဆိုငိုကြွေး ပူဆွေးလျက် အခါခါ တောင်းပန်လေ၏။

တေမိယ မင်းသားသည် မင်းမလုပ်လိုသည့်အကွက် ဖေဟ်ခုနစ်နှစ်ပတ်လုံး နေ့ညအခါ နာရီမလတ် အားထုတ်လတ်၍ ဆွံ့၊ အ၊ နားပင်းဟန်ဆောင်၍ နေခဲ့ရသည်မှာ အလွန်ပင်ပန်း ဆင်းရဲခဲ့၍ ယခုအခါတွင် မြို့ပြင်ထုတ်၍ မြေမြှုပ်သတ်တော့မည်ဟူ၍ မယ်တော် စကားကို ကြားရသောအခါ လွတ်ရတော့မည်ဟု နှလုံးထား၍ ရေဟွေ့သောကြာကဲ့သို့ အလွန်ရွှင်လန်း ဝမ်းမြောက်လေ၏။ မိခင်ကြီးမှာမူ ယူကျွန်းမရ သောကမိစီး ရှိုက်ကြီးတင်ငိုကြွေး၍ သားကိုဖက်ရင်း မိုးစင်စင် လင်းတော့သည်။

ခုနစ်ရက်မြောက် မိုးသောက်သည်နှင့် ရထားမှူး သုနန္ဒသည် ဘုရင့်အမိန့်တော်အတိုင်း တေမိမင်းရှိရာသို့ဝင်ပြီးလျှင် ဘုရားအလောင်းကို ပိုက်ဖက်လျက် လျောင်းစက်ကာနေသော မယ်တော် မိဖုရားကြီးအား ရိုသေစွာရှိခိုး၍ ‘အသက်စည်းစိမ်ကို အစိုးရသော အရှင်မိဖုရားကြီး၊ အကျွန်ုပ်အား အမျက်တော်မဝင်ပါလင့်၊ အရှင် အာဏာတော် ဖြစ်ပါသည်။ လွတ်ရာ ဖဲတော်မူပါ’ (ဖယ်တော်မူပါ) ဟု လျှောက်ထား၏။ မယ်တော် မိဖုရားကြီးသည် သား၏ ချစ်ခြင်းဖြင့် မဖဲမခွာ နေလျှင် သုနန္ဒ ရထားမှူးသည် ရှိခိုးလျက် မယ်တော် မိဖုရားကြီး၏ လက်ကို

၁၁၈ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဆွဲ

မိမိလက်ဖုန်းဖြင့် အဖြည်းအသာ ဖယ်ရှားပြီးသော် တေမိမင်းသားကို ပဒုမ္မာ ကြာပန်းစည်းကဲ့သို့ ပွေ့ပိုက်ချီလျက် နန်းတော်မှ ရထားရှိရာသို့ ဆင်းသက်လေ၏။

မယ်တော် မိဖုရားကြီးသည်လည်း လက်အစုံဖြင့် ရင်အုံကိုခတ်တီး၍ ရှိုက်ကြီးတင်၊ တပင်ရှားရှား ရထားမှူး၏နောက်သို့ ငိုကြွေးကာ လိုက်၍ မုခ်နန်းတော်ဦး၌ လူးလည်လျက် ကျန်ရစ်လေ၏။

တေမိမင်းသားသည် မယ်တော်၏ ပူပန်ခြင်းကို သည်းမခံနိုင်သဖြင့် မယ်တော်ကို မျက်စောင်းတိမ်း လှည့်ကြည့်လျက် ငါ့မယ်တော်သည် ငါစကားမပြောလျှင် ဤဝေဒနာနှင့်ပင် နှလုံးကွဲ၍ သေပွဲဝင်ရှာမည်လည်း မသိ။ ငါ့ကြောင့် ငါ့အမိသေခဲ့သော် ငါ့တစ်သက်ပန်ပင် ကြံမိတိုင်း နှလုံးမကောင်း ဖြစ်ရာသည်။ စကားပြောရသော် သင့်မည်လောဟု မိခင်ကို သနားလှ၍ အကြံဖြစ်၏။

မင်းသားကို မြေမြှုပ်သတ်ရန်
သုနန္ဒာ တွင်းတူးစဉ်
ထူးခြားသောအသံ ပေါ်လာခြင်း

သို့သော် ယခု ငါစကားပြောချေသော် တစ်ဆယ့်ခြောက်နှစ်
ကျော် ပြုခဲ့သမျှ လုံ့လသည် အကျိုးမဲ့ ဖြစ်ရာ၏။ ငါ့မိခင်လည်း ဤ
ဝေဒနာဖြင့် မသေတန်ရာ။ ငါစကားမပြော နေသော်ကား နောင်တွင်
မိမိအကျိုး၊ မိဘအကျိုး၊ အများအကျိုးတို့ကို များစွာ ဆောင်နိုင်ရာ
မည်ဟု သုံးသပ်၍ စကားပြောလိုသည့် အကြံကို ပယ်လိုက်လေသည်။

သုနန္ဒာ ရထားမှူးသည် အမင်္ဂလာဟု ထင်သော်လည်း ဘုရား
လောင်း ပါရမီကုသိုလ်တော်ကြောင့် မင်္ဂလာတံခါးမှ ရထားထွက်လေ
၏။

ဘုရားအလောင်းသည် မိခင်ကို စာနာစိတ်ကြောင့် ရထားထွက်
မှန်းမသိဘဲရှိရာမှ တံခါးခုံ၌ ရထားငြိ၍ ရထားမြည်သံကြားရမှ ယခု
ငါ၏နှလုံးပြည့်တော့မည်ဟု နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်လေ၏။

ရထားမှူးသုနန္ဒာသည် ဗာရာဏသီ နေပြည်တော်မှ အရှေ့ သုံး
ယူဇနာ ဝေးကွာသော တောအုပ်သို့ တစ်နေ့ချင်းဖြင့် ရောက်လေ၏။
ထိုတောအုပ်တွင် သင့်ရာအရပ်၌ ရထားရပ်ပြီး မြင်းတို့ကို လွှတ်
ကျောင်းပြီးသော် ဘုရားအလောင်းမင်းသား၌ ပြည့်ကြီးရှင် ခုနစ်ရက်
ဖြစ်၍ ပြည်ကြီးရှင်တို့ ဝတ်ဆင်ထိုက်သမျှ လက်စွပ်၊ လက်ကောက်၊
ဘယက်၊ နားတောင်း၊ နရက်ကင်း၊ သရဖူ၊ ဝတ်လဲပုဆိုး၊ အဖိုးထိုက်

အဝတ်တန်ဆာကောင်း ပါသမျှတို့ကို ချွတ်ယူပြီး အထုပ်ပြုလျက် မင်းသားကိုယ်၌ အရှက်အကြောက်လုံးရှိမျှ ဖုံးထားခဲ့၍ ပေါက်တူး၊ ခြင်းကောင်းတို့ကိုယူလျက် ရထား မနီးမဝေး၌ တွင်းစ၊တူးလေသည်။

သုနန္ဒာသည် တူးရင်း၊တူးရင်း တွင်းနက်လာ၍ တွင်းထဲဆင်း ပြီး တူးနေချိန်တွင် 'ဘယ်လိုလဲ၊ လူမမြင်မီ ရွှေအိုးကို မြှုပ်သွားမည်အကြံ နှင့် တွင်းကို အမြန်တူးနေသလော၊ သင်တွင်းတူးသည့် အကြောင်းကို ငါ့အား ပြောပါလေ'ဟု တွင်းထိပ်က ပြောသံ ကြားလိုက်ရသည်။

သုနန္ဒာသည် မင်းသားကိုမြှုပ်ပြီး အမြန်ပြန်လိုလှသဖြင့် အသံ လာရာဆီသို့ မော့၍မျှမကြည့်ဘဲ ငါတို့ အရှင်မင်းကြီးရဲ့သား ဆွံ့၊အ၊ နားပင်းနေသော အမင်္ဂလာလူသားကို မြှုပ်သတ်ရန် ဤတွင်းကို တူး နေခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဟိုဟိုဝုတ်တုတ်ပင် ဖြေလိုက်၏။

အသံရှင်သည် သူ့ကို မော်၍မျှ မကြည့်သည်ကို မကျေနပ်၊ ဒီ တစ်ခါ မော်ကြည့်အောင် ငါပြောမည်ဟု ကြံလျက်...

ရထားမှူး- သင် အဘယ်သို့ ပြောရသနည်း၊ ကာသိကရာဇ် မင်းကြီး၏ သားသည် ဆွံ့၊အ၊သော သူနှင့်မတူ၊ တစ်မှုထူးခြားလှသည် ကို သင်တို့ ပညာရှိတို့ မသိကြသလော၊ မဆွံ့၊မအ၊မပင်းပါဘဲလျက် ဆွံ့၊သည် အ၊သည် နားပင်းသည်ဟု အယူလွဲပြီး မြေမြှုပ်သတ်ရန် အား ထုတ်ပါက သင် မကရားပြုရာ ရောက်လိမ့်မည်။ နောင် ရာဇဝတ်တော် လည်း ကင်းနိုင်မည်မဟုတ်၊ သင်သည် ငါ၏ ချိုသာသော စကားသံကို ကြားရပြီ မဟုတ်လော၊ သင်သည် ငါ၏ လုံးရပ်သဏ္ဌာန် တင့်တယ်ဟန် ကို မော်၍ ကြည့်ဦးလော့ဟု ဆိုလေ၏။

သုနန္ဒာသည် အသံရှင်ကို မော်၍ကြည့်လိုက်ရာ သိကြားမင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်လှသောသူကို မြင်ရ၍ လူလော၊ နတ်လောဟု တွေးတော မရဖြစ်ကာ သင်ကား အသူနည်း၊ ဤတောကို စောင့်သော နတ်လော၊ သို့မဟုတ် မျက်စိတစ်ထောင် အမြင်ဆောင်သော သိကြားနတ်မင်း လော၊ ငါ့အား ပြောပါလော့ဟု မေး၏။

ရထားမှူး သုနန္ဒာ- ငါကား နတ်သိကြား မဟုတ်၊ ကာသိ ကရာဇ် မင်းကြီး သားတော် တေမိယကုမာရတည်း။ သင်သည် ငါ့

ခမည်းတော်ကိုမှီ၍ အသက်မွေးသူဖြစ်လျက် ငါ့ကို မြှုပ်သတ်ရန် အဘယ်ကြောင့် အားထုတ်ရသနည်းဟု ဆို၏။

ရထားမှူး သုနန္ဒာသည် အသံရှင်ပြောသော စကားကို လုံးဝ မယုံကြည်။ သို့သော် အသံသာခြင်း၊ အဆိုအမိန့်နာသာခြင်း၊ အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်ခြင်းတို့ကြောင့် ငြိမ်သက်စွာ နားထောင်နေ၏။

အသံရှင်သည် သူ့ကို မယုံမှန်းသိ၍ အရိပ်ခိုဖူးသော သစ်ပင်၏ အခက်ကို မချိုးရာ၊ ချိုးခဲ့သော် ခင်ပွန်းဖြစ်ရောက်၏။ ခမည်းတော်သည် သစ်ပင်ကြီးနှင့်တူ၏။ ငါသည် သစ်ကိုင်း သစ်ခက်နှင့်တူ၏။ သင်သည် ငါ့ကို ပြစ်မှားသော် ခင်ပွန်းဖြစ် ဖြစ်ရ၏။ ခင်ပွန်းကို ပြစ်မှားလျှင် မျက်မှောက်၌ပင် ဘုန်းကျက်သရေ စည်းစိမ်ယုတ်လျော့ခြင်း၊ အသက်ဆုံးခြင်း၊ ပျက်ပြုန်းခြင်း အပြစ်များစွာ ရောက်ဖူးကြောင်း သင်သိလျက် မဟုတ်လောဟု ဆို၏။

သို့သော် သုနန္ဒာ ရထားမှူးကား အသံရှင်က လူတေမိယကုမာရ ဖြစ်ပါသည်ဟု ပြောသော်လည်း အယုံအကြည် မရှိပေ။

တွင်းထိပ်ကလူနှင့် တွင်းထဲကလူတို့ စကားပြောနေရာတွင် တွင်းထိပ်ကလူက သူဟာ တေမိမင်းသားပါဟု ပြောပါသော်လည်း တွင်းထဲက သုနန္ဒာက လုံးဝမယုံကြည်ဘဲ ဖြစ်နေရာ တွင်းထိပ်ကလူက သူ့ကို ယုံကြည်စေရန်နှင့် သူ့ကို မြှုပ်သတ်ဖို့ ကြိုးစားပါက မိတ်ဆွေခင်ပွန်းကို ပြစ်မှားရာ ရောက်မည်ဖြစ်၍ မြှုပ်သတ်ရန် မကြိုးစားသင့်ကြောင်း မိတ္တူပူဇာ ဆယ်ဂါထာကို ဟောကြားလေသည်။

ရထားမှူး သုနန္ဒာ- ဤလောက၌ ချစ်ခြင်းမေတ္တာ နေ့တိုင်း ထားရမည့် ခင်ပွန်းကြီးဆယ်ပါး ရှိ၏။ ယင်းခင်ပွန်းကြီး ဆယ်ပါးတို့ မှာ....

၁။ သဗ္ဗညု မြတ်စွာဘုရား။

၂။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ (သီးခြားပွင့်သောဘုရား)။

ဟိ-န်--စို-- : - - - - - ၁၃ - - - - -

- ၃။ ကံလေသာကုန်ခန်းပြီးသော ရဟန္တာ။
- ၄။ မြတ်စွာဘုရား၏ အဂ္ဂသာဝက နှစ်ပါး။
(လက်ယာရံရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ လက်ဝဲရံရှင်မောဂ္ဂလာန်)။
- ၅။ မိခင်။
- ၆။ ဖခင်။
- ၇။ ဂုဏ်သိက္ခာရှိ၍ လေးစားထိုက်သူ (အသက်အရွယ်၊ မျိုးရိုး၊ ပညာ၊ သီလ၊ သမာဓိ၊ ကြီးမြတ်သူ)။
(မှတ်ချက်။ လေးစားထိုက်သူ ခင်ပွန်းကောင်းထဲတွင် မျိုးရိုးကောင်းဖို့ အချက်ပါရှိသည်ကို သတိပြုရန် ဖြစ်သည်)။
- ၈။ အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့် ဆုံးမပဲ့ပြင် သွန်သင်တတ်သောသူ(ဆရာ)။
- ၉။ ထမင်း၊ အဖျော်၊ အိမ်ရာ၊ နေရာ၊ အဝတ်၊ ပုဆိုး စသည် တစ်စုံတစ်ခု ပစ္စည်းကို မိမိအား ပေးဖူးသောသူ။
- ၁၀။ လူခပ်သိမ်းတို့ ကုသိုလ်တရား တိုးပွားအောင် တရားဟောသူ။

ဤခင်ပွန်းကြီး ဆယ်ပါးအပေါ် အဖန်တလဲလဲ မေတ္တာပွားစေအပ်၏။ ဤခင်ပွန်းကြီး ဆယ်ပါးတွင် တစ်ယောက်သောသူကိုမျှ မပြစ်မှားအပ်။

ခင်ပွန်းကြီး ဆယ်ပါးကို ပြစ်မှားလျှင် ခုရောနောင်ပါ အကျိုးယုတ်မည်၊ စည်းစိမ်ပျက်မည်၊ အဝတ်အစား ရှားပါးမည်၊ အပေါင်းအသင်းမရှိ အထီးကျန်ဘဝ ရောက်မည်။

ခင်ပွန်းကြီးဆယ်ပါးကို မေတ္တာမပျက် စုံမက်မြတ်နိုး ကိုးကွယ် ပူဇော်သူကား ပစ္စုပ္ပန် သံသရာနှစ်ဖြာလုံး ချမ်းသာမည်။ စည်းစိမ်တိုးတက် အဝတ်အစား ပေါများမည်၊ တစ်ရပ်တစ်ကျေး ပြောင်းသော်လည်း ကူညီမည့်သူ တွေ့ရမည်၊ သူတစ်ပါး၏ အမှီခိုခံလောက်သူ ဖြစ်မည်။

သုနန္ဒာ-ငါ့စကားကို နာယူဦးလော့။

ခင်ပွန်းကြီးဆယ်ပါးကို ပြစ်မှားသူသည် သွားလေရာမှာ လူမုန်း
များ၏။ သူခိုး ခိုးခံရတတ်၏။ မင်းမှုယမ်းတို့၏ ညှဉ်းဆဲ ခံရတတ်၏။
ရေလမ်းသွားသော် ရေမတားသင့်တတ်၏။ မီးလောင်ခံရတတ်၏။ သူ
တစ်ပါး မကောင်းကြံတာ ခံရတတ်၏။ အိမ်ပြန်ရောက်လျှင် မျက်နှာ
မလန်း စိတ်ဝမ်းမသန့် ဖြစ်တတ်၏။ အလိုလို စိတ်ဟိုနေတတ်၏။ ပရိသတ်
ထဲဝင်လျှင် မိမိအပြစ်ကို ပြောသူနှင့် ကြုံရတတ်၏။ စောင်းမြောင်းခြင်း
ခံရတတ်၏။ အရွတ်အချ ခံရတတ်၏။ မိမိ၏ မပြောပလောက်သော
အပြစ်ကလေးကို ချဲ့ကား၍ အပြောခံရတတ်၏။ မိမိကို သူတစ်ပါးတို့က
ကျိုးကျိုးနွဲ့နွဲ့မရှိ၊ ပမာမခန့်ပြုခြင်းကို ခံရတတ်၏။ အဆိပ်မရှိသော
မြွေကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။ မိမိမှာရှိနေသော နွား၊ ကျွဲ၊ ဆင်၊ မြင်း (ကား)
သင်းပင်းခြွေရံ (အိမ်ဖော်) စသည်တို့ တစ်နေ့တခြား ဆုတ်ယုတ် ပျက်
ပြားတတ်၏။ စိုက်ရေး ပျိုးရေးတို့၌ ရေမိုးအန္တရာယ်ကြုံ၍ ပျက်စီး
တတ်၏။ အလုပ်အကိုင် အကြံအစည် အပေါက်အလမ်းမတည့် ဖြစ်
တတ်၏။

သုနန္ဒာ-ခင်ပွန်းကြီး ဆယ်ပါးကို မပြစ်မှား မေတ္တာထား၍
ဆက်ဆံသူကား မျက်နှာဖြူ ချစ်ခင်၊ အသံကြား သနားဆိုသည့် ဆူနှင့်
ပြည့်စုံတတ်၏။ ရေ၊ မီး၊ မင်း၊ ခိုးသူ၊ မချစ်မနှစ်သက်သူ ဟူသော
ရန်သူမျိုးငါးပါးတို့၏ အန္တရာယ်မှ လွတ်ကင်းတတ်၏။ မျက်နှာကြည်လင်
စိတ်ကောင်းဝင်လျက် နေရ၏။ သူတစ်ပါးတို့၏ ပူဇော်သက္ကာရ ပြုခြင်း
ကို ခံရ၏။ မိမိကို သူတစ်ပါးတို့က ကျိုးနွဲ့ရုံသေစွာ ဆက်ဆံရ၏။ မိမိ
ကို သူခပ်သိမ်းတို့က ခန့်ညားရုံသေ၏။ ကျွဲ၊ နွား၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ခြွေရံ
သင်းပင်းတို့ တစ်နေ့တခြား တိုးပွားစည်ပင်၏။ အလုပ်အကိုင် အကြံ
အစည် ထမြောက်အောင်မြင်၏။ ဆွေလယ်မျိုးလယ်တင့်တယ်၏။ ရပ်ကွက်
ထဲ ဩဇာရှိ၏။

မိတ္တူပူဇာ ဆယ်ဂါထာဖြင့် တရားဟောခြင်း

သုနန္ဒာ-ခင်ပွန်းကြီးဆယ်ပါးကို မပြစ်မှားသူသည် မိမိက သူတစ်ပါးအား ပေးကမ်းချီးမြှောက်သည့် အတွက် သူတစ်ပါးကလည်း မိမိကို ပြန်လည်တုံ့ပြန်ချီးမြှောက်၏။ မိမိက သူတစ်ပါးတို့အား အလေးအမြတ်ပြုသောကြောင့် သူတစ်ပါးတို့ကလည်း မိမိကို အလေးအမြတ်ပြန်ပြု၏။

မိမိက သူတစ်ပါးအားပူဇော်ခြင်းကြောင့် သူတစ်ပါးတို့၏အပူဇော်ခံရ၏။ ကြီးမြတ်သောသူတို့အား မိမိက ရှိခိုးကျိုးနွှံ့ခြင်းကို ပြု၍ မိမိလည်း သူတစ်ပါးတို့၏ရှိခိုးကျိုးနွှံ့ခြင်းကို ခံရ၏။ ထိုသို့ပူဇော်ခြင်း၊ ရှိခိုးခြင်းကြောင့် အခြံအရံ ပြည့်စုံခြင်း၊ ကျော်စောခြင်းတို့သည် ရောက်ရပေ၏။

သုနန္ဒာ-ခင်ပွန်းကြီးဆယ်ပါးကို မပြစ်မှားသူသည် မီးတောက် မီးလျှံကဲ့သို့ ဘုန်းအာဏာတို့ဖြင့် တောက်ပ၏။ တန်ခိုးရှိသော နတ်ကဲ့သို့လည်း သူခပ်သိမ်းတို့၏ နှစ်သက်ဖွယ်ကိုဆောင်သော ကျက်သရေနှင့် ပြည့်စုံ၏။ အကယ်၍ ဘေးရန်တစ်ခုခုကြုံရသော်လည်း ကူညီမစမည့်သူတွေ့ပြီး ထိုဘေးဆိုးအန္တရာယ်မှ လွတ်ရ၏။ တက်ပွားရွှန်းပြည့် ခိုင်ခံ့သော ပညောင်ပင်ကြီးကို လေဆိုးတို့က မဝေ့ မယမ်းနိုင်သကဲ့သို့ ခင်ပွန်းမပြစ်မှားသူကို မချစ်မနှစ်သက်သော ရန်သူတို့က မပြစ်မှားနိုင်ကြကုန်။

အချင်းသုနန္ဒာ-သင်သည် ယခု ငါတောပြခဲ့သော မိတ္တပူဇာ ဆယ်ဂါထာ အရ ခင်ပွန်းကြီးဆယ်ပါး ပြစ်မှားခြင်း၏ အပြစ်၊ မပြစ် မှားခြင်း၏ အကျိုးတို့ကို ခွဲခြားသိမြင်ပြီး သင်မှီ၍ အသက်မွေးရသော ကာသိကရာဇ်မင်းကြီး၏ သား ငါကဲ့သို့သော သူကို သင်မြှုပ်သတ်ရန် မကြံသင့်၊ သင်သည် ခင်ပွန်းကို မပြစ်မှားသင့်ဟု အကြောင်းပြ ခိုင်လုံ စွာဖြင့် ပြောကြားလေ၏။

ထိုသို့ပင် ပြောကြားသော်လည်း သုနန္ဒာအနေဖြင့် တေမိမင်း သားသည် ဆွံ့, အ, နားပင်းသူဖြစ်သည်ဟူသော အစွဲအလမ်းက ကြီးနေ သဖြင့် မယုံကြည်ပေ၊ သို့သော် ဟုတ်, မဟုတ်သိရအောင် ရထားပေါ် မှာ မိမိထားခဲ့သော တေမိမင်းသားကို သွားကြည့်အံ့ဟု စဉ်းစားပြီး တွင်းမှ တက်ကာ ရထားသို့ သွား၍ကြည့်လေသော် မိမိထားခဲ့သော မင်းသားကို မတွေ့ရသည့်အပြင် မိမိထုပ်ထားခဲ့သော နန်းဝတ်နန်းစား အထုပ်ကိုပါ မတွေ့ရဘဲ ရှိလေ၏။

ဤတွင် တွင်းထိပ်ကရပ်ပြီး စကားပြောနေသူထံ ပြန်သွားပြီး မျက်နှာခြေလက် အနေအထားကို သေချာစွာကြည့်ရှု အကဲခတ်ရာတွင်မှ မိမိသခင်သားတော် တေမိမင်းသား အမှန်ဖြစ်နေကြောင်း အံ့ဩစွာ တွေ့ရလေသည်။

ဤတွင် တေမိမင်းသားက သင် တွင်းတူးသွားသည်နှင့် ငါသည် သင်ထားမြဲတိုင်း နေရာမှထကာ ငါ၏စွမ်းပကားကို ငါစမ်းခဲ့၏။ ငါ့ ကိုယ်တွင် အရှက်အကြောက်လုံရုံမျှ အဝတ်နှင့် မတင့်တယ်၍ အဝတ် ကောင်းကို ဆင်လိုစိတ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤတွင် နတ်သိကြားများ အကူ အညီဖြင့် လူဝတ်နတ်ဝတ်တန်ဆာတို့ကို ငါဆင်မြန်းခဲ့၏။ ငါသည် ဤသို့ နတ်ဝတ်တန်ဆာများကို ဆင်မြန်းရသောအခါ 'တရားကိုဆောင်သွင် ပတ္တမြားကိုဆောင်သောသူထက် အထောင်အသောင်းမက တောက်ပ စေကြောင်း၊ တရားကောင်းစောင်မသည် အမှန်ပေတည်း'ဟု ဝမ်း မြောက် ဝမ်းသာဖြစ်ကာ သင့်ထံသို့လာပြီး သင်နှင့် စကားဆိုခြင်း ဖြစ်ကြောင်းကို သုနန္ဒာအား သိစေသည်။

သုနန္ဒာသည် ဘုရားအလောင်း ခြေဖမိုးတော်ကို နှဖူးလက်အုပ် တင်လျက် ပြစ်မှားမိခဲ့သမျှ အပြစ်ကို သည်းခံ ခွင့်လွှတ်တော်မူပါရန်

၁၂၆ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဆွဲ

တောင်းပန်၏။ ဆက်သက်၍ နေပြည်တော်သို့ ပြန်လိုက်ပါရန် တောင်းပန်လေသည်။

ယင်းသို့ တောင်းပန်ရာ၌ သားတော်မပါဘဲ သူ့ဘစ်ဦးတည်းပြည်တော် ပြန်ရပါက မင်းကြီးက မျက်တော်မူ၍ ရာဇဒဏ် ခံရမည့် အကြောင်း၊ အလောင်းတော်တစ်ပါးတည်း ပါမပါက တစ်နန်းတော်လုံး အုန်းအုန်းကျွတ်ယွက် ဝမ်းသာကြွပြီး သူ့အား ဆုတော် လာဘ်တော်များ ပေးကြမည့်အကြောင်းပြ၍ ဆောင်ထားခဲ့ညွှာမှုပြုစေရန် လျှောက်ထားလေသည်။

တေမိမင်းသားက ရထားမှူးသုနန္ဒာ ယခု ဤဘောအရပ်သို့ ငါရောက်သည်မှာ သူတစ်ပါးက နှင်ထုတ်၍ ရောက်လာသည် မဟုတ်၊ တစ်လသားအရွယ် ဖခင်ကုရင် ခိုးထူကိုအား အပြစ်စီရင်သည်ကိုကြားသိရသည်မှစ၍ ဇာတိသာရညွှတ်ဖြင့် ငရဲဘေးကို ပြန်လည်သိရှိပြီး ဤပြည်တွင် မင်းမပြုလိုသည့် အတွက် ဆွံ့၊ အ၊ နားပင်းဟန် ဆောင်ပြီး ယခုလို လွတ်မြောက်ရေးကို ကြိုးစားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

သုနန္ဒာ-ပြည့်ရှင်မင်းတို့၌ ထွက်ပြီးသည်ကို ဝင်စေဟူ၍ စကားနှစ်ခွန်း မရှိသာသည်ကို သင် သံသည်မဟုတ်လော၊ ငါ့ကို ထုတ်စွန့်လေပြီး ဖြစ်လေသည်။ ငါသည်လည်း ရာဟုခံတွင်းမှ လွတ်ပြီးသော လပြည့်ခန်းကဲ့သို့ တစ်ဖန် ရာဟုခံတွင်းသို့ အကယ်ကြောင့် ဝင်ရာအံ့နည်း။

သုနန္ဒာသည် တေမိမင်းသား၏ အသံတော်သည် ကြားနာ၍ မရောင့်ရဲနိုင်အောင်ရှိခြင်း၊ အကြောင်းအကျိုးနှင့်စပ်၍ မြွက်တော်မူသမျှ စကား၏ အဆိုက်၊ အတိုက်၊ အသို၊ အသား၊ သန့်ရှင်းပြေပြစ် ကျစ်လျစ် တင့်တယ်ခြင်းရှိသော ကိုယ်တော်သည် ဆယ်ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး ခမည်းတော် မယ်တော်တို့၏ သနားဖွယ်ကိုမြင်ပါလျက် စကားမပြောဘဲ နေခဲ့သည်ကို သိလိုလှသဖြင့် ထပ်မံမေးလေ၏။

သုနန္ဒာ-ငါသည် ငရဲဘေးသာမက သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ ဘေးကို ပါ မြင်၍လည်း ဆွံ့၊ အ၊ နားပင်းဟန်ပြု၍ မိမိအလိုပြည့်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

သုနန္ဒာ-မိမိချည်စူးတိုင်းသော အကျိုးကိုလိုလျှင် ထိုအကျိုးနှင့် တန်ရာသော အကြောင်းကို ကောင်းစွာ သတိ၊ ပညာ၊ သမာဓိ၊ မကင်း အားထုတ်ခြင်းပြုသော် မပွားမစီး အကျိုးမပြီးဟု မရှိ၏။ မယ်တော် ခမည်းတော်တို့၏ အချစ်ကို မနှစ်လိုအောင်ပြုမှ အမှုလိုရာ ရောက်မည်ကို လည်း ငါသိ၏။ အဆိုးလုပ်မှ အယုတ်ဖြစ်သည် အကောင်းကျင့်က အမြင့် ဖြစ်မည်ကိုလည်း ငါသိ၏။ ထို့ကြောင့် ငါသည် တစ်ဆယ့်ခြောက်နှစ် ပတ်လုံး လုံ့လအစွမ်းဖြင့် သူတကာ မနှစ်လိုဖွယ်ကိုပြု၍ လွယ်မြောက် ရေးကို ယခု ရခဲ့ပေပြီ။ သင်တို့သည် အပါယ်ဆင်းရဲ ပဋိဆင်းရဲကို တေးဟု မထင် အလွန်ပင် အရဲကြူးပေ၏။ ငါမူကား တေးဟုသိလျက် အရဲ မစွန့်သာပြီ ဤတော့၌ပင် တစ်ယောက်ထီးတည်း ရဟန်းပြု၍ နေတော့ အံ့ဟု မိန့်၏။

ဤတွင် သုနန္ဒာ စဉ်းစား၏။ ဤမင်းသားသည် အမျိုးလည်း မြတ်၏။ စည်းစိမ်လည်းကြီး၏။ အရွယ်လည်း ငယ်၏။ အဆင်းသဏ္ဌာန် လည်း လှ၏။ လူသာနှင့်ပင် မတူ။ သိကြားမင်းအလား တင်စားနိုင်၏။ ထိုသို့သော ကိုယ်တော်ဖြစ်ပါလျက် ပြည်ကြီးစည်းစိမ်ကို အငြင်းပွဲပွဲ ကဲ့သို့ နှလုံးထား၍ စွန့်ပယ်ဘိ၏။ ငါတစ်မူကား စိတ်ဝိုင်ကိုယ်စိုးမရှိ။ သတိမြဲမြဲမှ ဒဏ်လွတ်ရုံ အသက်မွေ့ရသော ဘုရားဖြင့် သူ့ကျွန်ခံနေ၍ အကျိုးမရှိဟု ကြံပြီးလျှင်....

အရှင်မင်းသား- ပြည်ကြီးစည်းစိမ်ကို ညွတ်ကွင်းကြား၊ ခမည်း တော်နှင့် မယ်တော်တို့ကို တောမုဆိုး၊ အကျွန်ုပ်ကို တံမိညစ်မျိုး အဆိုး တစေ ထင်တော်မူ၍ ဤတောရပ်၌ပင် ရဟန်းပြုမည်ဖြစ်လျှင် အကျွန်ုပ် လည်း တစ်ယောက်တည်းမပြန်လို၊ ကိုယ်တော်ထံ၌ ရဟန်းပြု၍ အတူ တကွ နေလိုပါကြောင်း လျှောက်ထား ပန်ကြားလေသည်။

သုနန္ဒာ လျှောက်ထား ပန်ကြားသော စကားကို ကြားလျှင် မင်းသားက ဤသို့ကြံ၏။ သုနန္ဒာပြန်မသွားလျှင် အကြောင်းကိုပြန်ကြား သူမရှိ၍ ခမည်းတော်၊ မယ်တော်တို့ မလာသော် အစီးအပွားယုတ်ရာ ၏။ မင်းဘဏ္ဍာဖြစ်သော အဝတ်တန်ဆာ မြင်းရထားတို့လည်း အချည်းနှီး ပျက်စီးရာ၏။ သတင်းတစ်စုံတစ်ရာ မကြားရပါက နှစ်ဦး သားလုံးကိုပင် ဘီလူးစားလေသလောဟု အထွေထွေအကြံများ ကြံအံ့။ မင်းသားကား ဟရားကိုသာ မြင်သည်။ အများတင်မည့်အပြစ်ကို မမြင်

ဟုလည်း နောက်နောင် ကဲ့ရဲ့ဖွယ် ဖြစ်ပေအံ့။ ထို့ကြောင့် သုနန္ဒာကို ပြန်လွှတ်အံ့ဟု ကြံ၏။ သုနန္ဒာ ရဟန်းပြုခွင့်တောင်းသည်မှာ ကောင်းလှပေပြီ။ သို့သော် သင်ကား မင်းခယောက်ျား ဖြစ်၏။ သင်ရဟန်းပြုလျှင် မြင်းရထား အဝတ်အစား မင်းဘဏ္ဍာတို့သည် သင့်၌ မြီတင်ရာ၏။ မြီတင်သောသူကို ရဟန်းပြုပေးရိုးမရှိ။ ထို့ကြောင့် ပြန်၍ မြီကင်းအောင်ပြုပြီးမှ လာချေဟု မိန့်၏။

အရှင်သား ကိုယ်တော်၏ သတင်းကောင်းကို ကြားသိကြပါက ခမည်းတော် မယ်တော်တို့သည် မချွတ်လျှင် လိုက်လာကြလိမ့်မည်။ သို့ဖြစ်၍ အကျွန်ုပ်တို့ မရောက်လာမီကာလပတ်လုံး ဤအရပ်မှ တစ်ပါး အရပ်သို့ ငါ မလွှဲမပြောင်း နေမည်ဟူသော ကတိကို ပေးစေချင်ပါသည်ဟု လျှောက်ထား၏။

ရထားမှူး သုနန္ဒာ-ငါသည်လည်း ခမည်းတော် မယ်တော်တို့၏ လာခြင်းကို တောင့်တပါ၏။ နေပြည်တော်သို့ရောက်လျှင် ကျန်းမာကြောင်း စသော ငါ၏သတင်းကိုလည်း လျှောက်တင်လေ။ ခမည်းတော် မယ်တော်တို့အားလည်း ငါရှိခိုးလိုက်ကြောင်း လျှောက်တင်ပါ။ ခမည်းတော်၊ မယ်တော်၊ ဆွေတော် မျိုးတော်တို့အား ဆယ့်ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး စိတ်မကြည်ဖွယ် ဖြစ်ခဲ့ရသည်များကိုလည်း ငါကန်တော့ လိုက်ကြောင်း လျှောက်ထားပါလေ။

ဤသို့မှာကြားပြီး ရပ်တော်မူလျက် ရွှေငှက်ပျောပင် ယိမ်းသကဲ့သို့ မယ်တော်၊ ခမည်းတော်တို့ရှိရာ ဗာရာဏသီပြည်ဆီသို့ ရှေးရှုမျှော်လှည့်ကာ ယိမ်းညွတ်တော်မူ၍ မယ်တော် ခမည်းတော်တို့ကို အာရုံပြုသောအားဖြင့် ခြေတော်အစုံထိခြင်း၊ ပုဆစ်ဒူးတော်အစုံ ထိခြင်း၊ လက်တော်အစုံထိခြင်း၊ တံတောင်ဆစ်တော်အစုံ ထိပူးခြင်း၊ လက်အုပ်ကြာငုံနှင့် နဖူးတော်ထိခြင်း၊ ဤငါးပါးသော ထိခြင်းဖြင့် ရှိခိုးလျက် အလုံးစုံ သတင်းစကား မှာကြားကာ သင်ကြောင့်ကြမဲ့စွာသာ သွားလေဟု ရထားမှူးကို လွှတ်တော်မူလိုက်လေသည်။

မှတ်ချက်။ မတ်တတ်ရပ်လျက် ထိခြင်း ငါးပါးဖြင့် ရှိခိုးပုံ (၈၁) ဂါရဝပြုပုံကို ဖော်ပြထားပါသည်။

သုနန္ဒာ နေပြည်တော် ပြန်၍
ခမည်းတော် မယ်တော်တို့အား
ပင့်ခေါ်ခြင်း

မယ်တော် စန္ဒာဒေဝီမိဖုရားကြီးသည် သားကိုချစ်ခြင်းဖြင့် ပြင်းစွာ ပူပန်သော နှလုံးရှိသည်ဖြစ်၍ ငြိမ်သက်စွာ မနေနိုင်ရှာဘဲ ရထားမှူး သုနန္ဒာ ပြန်လာလျှင် သတင်းထူး ကြားရနိုးဖြင့် မျှော်ကိုးလျက် ရထားထိန်း ပြန်လာမည့် လမ်းကိုသာ အခါခါ မျှော်၍နေရှာ၏။

ထိုအခါ ရထားမှူး သုနန္ဒာ တစ်ယောက်တည်း ပြန်လာသည်ကို မြင်လေလျှင် ရင်ကို လက်စုံရိုက်တီး၍ ရှိုက်ကြီးငိုကြီး စီးယိုမျက်ရည် ဆောက်တည်မရ ပူပန်လှသော နှလုံးဖြင့် သနားဖွယ်ငိုကြွေး၍ ရထားမှူးကို မေးလေ၏။

‘အမောင် ရထားမှူး— ယခု ရထားချည်းပြန်လာခဲ့ပြီ၊ မချွတ်လျှင် ငါ၏ ရင်သွေးကို မြှုပ်သတ်ခဲ့ယောင် တကား၊ ငါ့သားရတနာသည် မဟာပထဝီမြေကြီး၏ အစီးအပွား ဖြစ်လေပြီတကား’

‘ငါ့သား၏ ပျက်စီးခြင်းကို မချစ် မနှစ်လိုသော ရန်သူတို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ရှိနိုင်လေတော့မည် တကား၊ ဤရထားမှူးသည် ငါ့သားကို သတ်၍ ပြန်လာခဲ့ပြီ၊ ငါမိခင် အသက်မည်သို့ ရှင်နိုင်ပါအံ့နည်း’

၁၃၀ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်အွဲ

‘အချင်း သုနန္ဒာ— စင်စစ် ငါ့သား နားပင်း၊ ဆွံ့၊ အ၊ သည် မှန်၏လော၊ တွင်း၌ မြုပ်သက်အံ့ဟု သင်ပြင်ဆင် ညှဉ်းဆဲသောအခါ ငါ့သား ညည်းညူသော အသံကိုမျှ မပြုပါသလော’

‘သုနန္ဒာ— ငါ့အား ဟုတ်တိုင်း သင်ပြောကြားပါလော၊ ငါ့သား၏ ခြေလက်ကို တွင်း၌ ချသောအခါ အသို့ချလေသနည်း၊ စိုးစဉ်းမျှ ငါ့သား ခြေလက်လှုပ်ရှားခြင်းကို မပြုပါသလော၊ ငါ့ကို မြန်မြန်သေအောင် သင်ရထားမှူး မပြုပါလင့်၊ ငါမေးသည်ကို ဟုတ်မှန်တိုင်း ပြောပါလော့’

ဤသို့ ငိုကြွေးမြည်တမ်းလျက် သနားဖွယ် မေးရှာ၏။

သုနန္ဒာသည် မိဖုရားကြီးကို ရိုသေစွာ ရှိခိုးပြီး ‘ပြည်ကြီးသခင် အရှင်မဘုရား အကျွန်ုပ်အား သနားသဖြင့် ဘေးမဲ့ပေးပါမှ မြင်ခဲ့တိုင်း၊ ကြားခဲ့တိုင်း သားတော်ဘုရား၏ အကြောင်းကို အစေ့အစုံ လျှောက်ဝံ့ပါမည်’ ဟု အနွှဲငင်၍ လျှောက်၏။

‘အချင်းသုနန္ဒာ— သင့်အား မင်းကြီးက အခွင့်ကုန် အပ်လိုက်ပြီးဖြစ်၍ ငါအဘယ်သို့ အပြစ်ပြုနိုင်အံ့နည်း၊ သင့်အား ဘေးမဲ့ပေး၏၊ မြင်ခဲ့၊ ကြားခဲ့တိုင်းသာ လျှောက်လော့’ ဟု မိန့်၏။

‘တိုင်းကြီးသခင် အရှင်မဘုရား သားတော်သည် မဆွံ့၊ မအ၊ သာယာနာပျော် ပြေပြစ်သော စကား ရှိပါကြောင်း၊ ဘုန်းပညာ အရောင်အဝါ အဆင်းကျက်သရေ ထွန်းပတင့်တယ်ပါကြောင်း၊ မိမိ ကွင်းတူးရာ၌ တွင်းနားတွင်ရပ်၍ အမေးအဖြေ အခြေအလဲ ပြောဆိုကြကြောင်း၊ မိမိအား မိတ္တူပူဇော် ဆယ်ဂါထာဖြင့် ခင်ပွန်းကြီးဆယ်ပါး မပြစ်မှားသင့်သည်ကို ဟောကြောင်း၊ ပြည်ဟော်သို့ ပြန်တော်မူရန် အကျွန်ုပ် အထူ ထူး တောင်းပန်သောအခါ ဇာတိဿရဉာဏ်ဖြင့် ရှေးဖြစ်ကိုမြင်၍ ငရဲဘေးကို ကြောက်လှသောကြောင့် ဆွံ့၊ အ၊ နားပင်းဟန် ဆောင်တော်မူခဲ့ကြောင်းနှင့်ဟကွ သားတော်က ရှိခိုး ကန်တော့လိုက်ပါကြောင်း’ကို မြွင်းခချန် ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။

မယ်တော်ကြီးသည် သုနန္ဒာ၏ စကားကိုကြားလျှင် မီးပုံကြီးကို ရေအေးဖြင့် သွန်းဖျန်းလိုက်တိသကဲ့သို့ တစ်ခဏချင်း အေးမြချမ်းသာ

ခြင်းနှင့် တွေ့လေ၏။ သို့သော် ကာလရှည်စွာ ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲပင်ပန်း ခဲ့ရ၍ ရထားမှူးစကားဖြင့် တစ်ခဏချင်း ချမ်းသာရာ ရသော်လည်း ဆင်းရဲဟောင်း၏ အရှိန်အဟုန် မကုန်မစဲနိုင်သေးသည်ဖြစ်၍ နှစ်သက် ဝမ်းသာခြင်း မဖြစ်နိုင်။

အဆိုးပေါင်းမှ အကျိုးကောင်းသို့ အပြောင်းမြန်လှသဖြင့် အကြံ မရ သုခဒုက္ခ ဆင်းရဲချမ်းသာ ရောရာကို ခံစားရလေသည်။ စိတ်နှလုံး ညှိုးချုံးပင်ပန်းမှုဒဏ် ကြီးလှသဖြင့် တစ်ခဏချင်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ မဖြစ်နိုင်ရှာဘဲ ရှိလေသည်။

သုနန္ဒာက ဆက်လက်၍ ‘သခင်မဘုရား၊ သားတော်သည် မိမိ၏ အစွမ်းကို သူတစ်ပါးတို့ မသိစေရအောင် တိမ်မြုပ်လျက် ဆွံ့ရုပ်၊ နား ထိုင်းရုပ် ထင်အောင် အဓိဋ္ဌာန်တော်မူ၍ ကိုယ်လိုအပ်ရာ ရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်တော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တောအရပ်၌ အကျွန်ုပ် တစ် ယောက်ထီးတည်း အံ့ဩဖူးမြင်၍ မရောင့်ရဲနိုင်အောင် ဖြစ်ရပါသော ကြောင့် ငါမျှသော သူပင် ဤမျှဖြစ်ပါက သခင့်မယ်တော် ခမည်းတော် တို့မှာ အဘယ်ဆိုဖွယ်ရာ ရှိပါမည်နည်းဟု ဆင်ခြင်၍ သခင့်သားအား ဤအရပ်မှာပင် နေနှင့်ရန် ပဋိညာဉ်တောင်း၍ ကျွန်တော်မျိုး ယခု အမြန် ရောက်ပါသည်။ ခရီးလမ်း အကျွန်ုပ် ညွှန်ပါမည်။ ကြွဖြစ်အောင် အမြန်ကြွတော်မူမှ သင့်ပါမည်’ဟု လျှောက်လေ၏။

မင်းကြီးအားလည်း ဤသတင်းကောင်းကို လျှောက်တင်စေရာ မင်းကြီးနှင့် တစ်နန်းတော်လုံး ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ကြ၍ တေမိမင်း ရှိရာသို့ လိုက်ကြရန် စီရင်ကြလေသည်။

တေမိမင်းသားသည် ရထားမှူး နေပြည်တော်သို့ ပြန်သော အခါ ယခုကိုယ်ဖြင့် မယ်တော် ခမည်းတော်တို့ကို အတွေ့ခံ၍ အကျိုး မရှိ၊ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် တွေ့ရသော် ကောင်းအံ့ဟု ရဟန်းပြုရန် စိတ် ညွတ်လေ၏။

ဤအခါ ဘုရားအလောင်း ပါရမီ ကုသိုလ်တော်ကြောင့် သူ တော်ကောင်း နတ်ကောင်းမ၊ ဆိုသည့်အတိုင်း သိကြားမင်းက ဝိသကြုံ

၁၃၂ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ စာတတ်ကြီးဆယ်ဆွဲ

နတ်သားကို စေလွှတ်ပြီး အရိပ်အာဝါသနှင့် ပြည့်စုံသော ရသေ့သခံမီး
ကျောင်းကို ဖန်ဆင်းစေ၏။ ရသေ့ ပရိက္ခရာတို့ကိုလည်း ပြည့်စုံစွာ
ဖန်ဆင်းစေ၏။

ဝိသကြုံ နတ်သားကလည်း ‘ဤသခံမီးကျောင်းမှ ရဟန်း အသုံး
အဆောင်တို့ကို ယူပြီး အလိုရှိတိုင်း ရဟန်း ပြုကြပါစေသတည်း’ဟု
ကမ္မည်းအကွရာ ရေးထားခဲ့လေသည်။

တေမိမင်းသားသည် ထိုသိကြားကျောင်းကိုတွေ့၍ ကမ္မည်းကို
ဖတ်ပြီး အဆင်သင့်တွေ့ရသော ရဟန်းပရိက္ခရာတို့ကို ယူကာ ရဟန်း
အသွင်ကို ယူလေ၏။ ထို့နောက် ‘ဩ...ချမ်းသာစွာ၊ ချမ်းသာစွာ’ဟု
ဥဒါန်းကျူးရင်းပြီး ပျဉ်ခင်းအပေါ်၌ထိုင်ကာ ဗြဟ္မာဝိဟာရကမ္မဋ္ဌာန်း
ကို အားထုတ်တော်မူသည်။

တေမိရဟန်းသည် ဆွံ့အနားပင်းဟန် ဆောင်ခဲ့သော ရှေး
အခါကပင် သမာဓိ၏ရင့်သန်မှု ရှိခဲ့သောကြောင့် ယခုအခါ တစ်ဆိုင်
တည်းဖြင့် သမာပတ်ရှစ်စဉ်နှင့် အဘိညာဉ်ငါးပါး ဈာန်တရားကို ရရှိ
တော်မူလေသည်။

တေမိယ ရဟန်းတော်သည် ထိုဈာန်သမာပတ်မှ ထ၍ နတ်
ဖန်ဆင်းသော သစ်ပင်မှ သစ်ရွက်တို့ကို ဆွတ်ချူ၍ ဆားလည်းမပါ
အစိမ်းသက်သက် ရေနုနှင့်ရော၍ သုံးဆောင်တော်မူလေသည်။

ခမည်းတော် မင်းကြီးသည်လည်း ဘုန်းပညာနှင့် ပြည့်စုံသော
ငါးသားကို တောမှ အရပြန်လည် ခေါ်ယူမည်ဟု ကြံ၍ ခရီးလမ်းပန်း
ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ စီရင်စေပြီး စစ်အင်္ဂါလေးပါးဆင်၍ မိဖုရားကြီး
နှင့်အတူ နန်းသူများခြံရံ၍ မင်းသားရှိရာတောအုပ်သို့ ထွက်ကြတော်
မူလေသည်။

သားတော် ရှင်ရသေ့ထံသို့ ရောက်ကြသောအခါ မာကြောင်း
သာကြောင်း ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ ပြောကြားကြရာ၌ မင်းသားက
ခမည်းတော်မင်းကြီး....

‘နေ့တိုင်းမပြတ် မသေရည်ကို သောက်ပါ၏လော၊

နေ့တိုင်းမပြတ် သေရည်ကို ကြဉ်ရွှောင်နိုင်ပါ၏လော၊

အရသာအခါးကို စားမူ၍ ချိုအေးလေးနက်သော အရသာကို မှီဝဲပါ၏လော။

ခရီးဆိုးကို မသွားဘဲ လမ်းကောင်းကို လျှောက်ပါ၏လော။

မသိုးမပုပ်ဘဲ သန့်သန့်ပြန့်ပြန့် ရှိပါ၏လော’

ဟု မေးတော်မူလေသည်။

ခမည်းတော် မင်းကြီးသည် သားတော်၏ မေးလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်ကို သိသဖြင့်....

‘ချစ်သား....

ဖခင်သည် မသေရည်ကိုသောက်ပါ၏။ သေရည်ကို ရှောင်ပါ၏။ အခါးအစပ်ကိုမစားဘဲ ချိုအေးလေးနက်စွာသော အရသာကို စားပါ၏။ ခရီးဆိုးကို မသွားဘဲ လမ်းကောင်းကိုလျှောက်ပါ၏။ မပုပ်မသိုး သန့်ပြန့်စေပါ၏’

ဟု ပြောကြားလေ၏။

ဤတွင် ‘မသေရည်’ဆိုသည်မှာ နေ့တိုင်းမပြတ် ကုသိုလ်တရားတို့ကို သတိရအောက်မေ့ခြင်း အပ္ပမာဒ တရားတည်း။ အပ္ပမာဒတရားသည် မသေရာနိဗ္ဗာန်ကို ရရှိစေရန် အကြောင်းတရားဖြစ်၏။

‘သေရည်’ဆိုသည်မှာ ကာမဂုဏ် ငါးပါး၌ ယစ်မှု၍ ကုသိုလ်ကို မေ့လျော့ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သေရည်တည်း။ ထိုသေရည်ကို မသောက်မစား ကြဉ်ရှောင်ရန်ဖြစ်သည်။

‘ခါးသော အရသာ’ ဟူသည်မှာ မုသာဝါဒတည်း။ မုသားဆိုခြင်းသည် ဟောက်အံ့ ခါးစပ်သော အရသာကို စားခြင်းနှင့် တူ၏။ ‘ချိုသောအရသာ’ဟူသည် သစ္စာတည်း။ သစ္စာရှိ၍ တိကျမှန်ကန်စွာ ပြောဆို ပြုလုပ်ခြင်းသည် ချိုအေးသော အရသာကို စားဘိသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

‘ခရီးဆိုး’ ဆိုသည်မှာ ဒုစရိုက်တည်း။ ဒုစရိုက်ကို ပြုလုပ်ခြင်းသည် ဆူးငြောင့်ခလုတ် ချုပ်ိတ်ပေါင်း ထူထပ်သော ခရီးဆိုးကို သွားသည်နှင့် တူ၏။

တေမိယရသေ့နှင့် ခမည်းတော်တို့ တရားစကား ဆိုကြခြင်း

‘လမ်းကောင်း’ ဟူသည် မင်းကျင့်တရား ဆယ်ပါးတည်း၊ လူနှင့် တကွ တိရစ္ဆာန်များပါမကျန် သတ္တဝါအားလုံးအပေါ် သနားခြင်း၊ ချစ်ခင်ခြင်း၊ သည်းခံခြင်း စသည့် အမွှေးအထုံ တရားတို့ဖြင့် ဖြန့်ခင်း အပ်သော လမ်းကောင်းသဖွယ်ဖြစ်တိ၏။

‘ပုပ်သိုးခြင်း’ ဟူသည် ဝန်သိုခြင်း၊ စဉ်းလဲခြင်းတည်း။ ပစ္စည်း လာဘ်လာဘ အခွင့်အရေးတို့၌ ဝန်တိုခြင်း၊ ပိတ်ပင်ခြင်းသည် စိတ် ပုပ်သိုးသည်မည်၏။

‘သန့်ပြန့်ခြင်း’ ဟူသည် ပေးကမ်းခြင်းတည်း။ တတ်စွမ်းသမျှ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲ သဂြိုဟ်ထောက်ပံ့ခြင်းသည် မိမိစိတ်ကို ဆေးကြောထုတ် လှန်း သန့်ပြန့်စေခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

တေမိယ အရှင်သူမြတ်သည် ခမည်းတော်အား နေရာထိုင်ခင်း ညွှန်ပြပြီး မိမိစားသုံးရန် စီရင်ထားသော ဆားမပါ ရေနွှဲနယ်နှော ထားသော သစ်ရွက်တို့ကို ခွက်ဖြင့်ယူခဲ့ပြီး ခမည်းတော်မင်းကြီးအား ဧည့်ဝတ်ပြုလေ၏။

‘ခမည်းတော်မင်းကြီး—ဤအစာသည် ငါတို့အဖို့ မြတ်သော တောဇဉ်တည်း။ ရသတဏှာမဖြစ်၊ ကိုယ်လက်ညောင်းညာမှုကို မဖြစ်စေ၊

မျှတစေ၏။ ကိလေသာကို ခေါင်းပါး စေလိုသူတို့နှင့် အလွန်သင့်၏။ ဤသစ်ရွက်ကား ငါတို့မှာ မရှား အလိုရှိတိုင်းရ၏ သုံးဆောင်ပါလော့’ ဟု ပြောကြား၏။

မင်းကြီးသည် ‘ချစ်သား ခမည်းတော်ကား သစ်ရွက်ကိုစားသူ မဟုတ်၊ သလေးထမင်းကိုသာ စား၏’ ဟု ဆိုလျက် သား ရသေ့ သူမြတ် ကို ရိုသေသည့် အနေဖြင့် ခွက်ကိုယူပြီး ဘေးတွင်အသာအယာ ချထား သည်။

မယ်တော် စန္ဒာဒေဝီမိဖုရားကြီးလည်း မင်းကြီးကိုမိလာပြီး သား ထံရောက်လေသော် သားတော် ဘုရားအလောင်းကို မြင်တော်မူသော ခဏ၌ပင် နှစ်လိုဝမ်းမြောက်ခြင်းကို မိ၍ ဖြစ်သော ဗျာပါဒဖြင့် ရွှေ ငှက်ပျောပင် ယိမ်းသကဲ့တို့ မူးမွှင်တိမ်းလည်း(လဲ)လျက် မိန်းမောခြင်း သို့ ရောက်ရှာ၏။

ဤသို့ မယ်တော်ကြီး သတိမေ့ လဲသွားသောအခါ ရံရွှေတော် များက ပြုစုကြသဖြင့် သတ်ပြန်ရလာပြီး လဲလျောင်းရာမှထကာ သား တော်၏ ခြေအစုံကို မြစ္စာဖက်လျက် မျက်ရည်ပြည့်သော မျက်စိဖြင့် မတားမဆီးနိုင်အောင် ငိုကြွေးပြီးသော် ခြေတော်မှလွှတ်၍ မျက်ရည် တော်များကို သုတ်လျက် သင့်ရာ၌နေရှာ၏။

ခမည်းတော် မင်းကြီးက သားတော်ပေးထားသော သစ်ရွက်ဈေ ဖျော် စားတော်ခွက်ကိုယူပြီး ‘အဘယ်မိဖုရား သင့်သားစားသောအစာ ကို သင်ကြည့်ပါလေ’ ဟု သစ်ရွက်ဖတ် အနည်းငယ်ကိုယူပြီး မိဖုရား ကြီး လက်ပေါ်၌ ချပေး၏။

မိဖုရားကြီးကလည်း အခြံအရံတို့အား ‘ငါ့သားစားတော် ဟင်း ရွက်တို့ကို ကြည့်ကြစမ်း အသင်တို့’ ဟု ဆိုကာ အနည်းငယ်စီကို မောင်းမတို့လက်ပေါ်၌ ထား၏။ မောင်းမတို့က ငါတို့အရှင်သား စား သော ဘောဇဉ်ဖြစ်သတဲ့ အလွန်မြတ်ပေစွဟု ဦးထိပ်ထက်၌ တင်ကြကုန် သည်။

မင်းကြီးက ‘ချစ်သား— ယခုအခါ ခမည်းတော် စိတ်နှလုံး၌ အံ့ဖွယ်ထင်လာ၏။ ချစ်သားသည် လူသူမနီးသော တောကြီးထဲ၌လည်း

နေ၏။ ဆားလည်းမခတ်၊ ပြုတ်ဖျောနူးနပ်ခြင်း မရှိသော ဤသစ်ရွက် အစိမ်း အစာကြမ်းကိုစား၏။ သို့ပါလျက် ငါသား၏အရောင်အဆင်းသည် အဘယ့်ကြောင့်ရှေးအခါထက် သာလွန်တင့်တယ်ခြင်း ဖြစ်ဘိသနည်း ဤသို့ခမည်းတော်စိတ်၌ အံ့ဖွယ်ဖြစ်ပါသည်’ ဟု ပြောကြား၏။ တိုအခါ တေမိယ ရသေ့ သူမြတ်က ဤသို့ဖြေ၏။

‘ခမည်းတော်မင်းကြီး....

ကိုယ်ရောင်အဆင်းဟူသည်ကား စိတ်ကိုမှီ၍ဖြစ်၏။ စိတ်ငြိမ်သော သူ၌သာထွက်၏။ အိပ်မှု စားမှုစသည်တို့၌ အလိုမပြည့်နိုင်သောသူ၊ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း မရှိနိုင်သောသူသည် အရောင်အဆင်းပျက်၏။ စည်းစိမ် ဥစ္စာ၌ ကြောင့်ကြစိုးရိမ်ကြီးသဖြင့်နှလုံးထိတ်လန့်သောသူလည်း အရောင် အဆင်းပျက်၏’

‘လွန်လေပြီးသည်ကို ကြံ၍ စိုးရိမ်တတ်သောသူ၊ လာလတ္တံ့သော အနာဂတ်ကိုကြံ၍ စိုးရိမ်တတ်သောသူ၊ ဤ သူမလိမ္မာတို့သည်လည်း နှလုံးအသင့်အတင့် မထားတတ်ခြင်းကြောင့် ကျူရီးကျူပင်ကို ကောင်း ကင်သို့ နှုတ်ပစ်လိုက်သကဲ့သို့ မိမိအဆင်းကိုပင် မိမိတို့ဖျက်ကုန်၏’

ဤသို့ မှတ်လောက်သားလောက် မိန့်ကြားပြီး မိမိအနေဖြင့် ဤသို့သော စိတ်ထားမလိမ္မာမှုမျိုး မရှိ၊ လက်ရှိအခြေအနေဖြင့် ရောင့်ရဲ ပြီး စိတ်ချမ်းသာမှု ရှိသည့်အတွက် ကိုယ်အရောင်အဆင်း ကြည်လင် ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားလေသည်။

ဤသို့ စကားပြောဆိုကြပြီး ခမည်းတော်က ‘ချစ်သား—ယခု ငယ်ပါသေးသည်၊ ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို ခံစားပါဦး၊ နောင်အရွယ်လွန် သောအခါမှ ရဟန်းပြုသော် သင့်လျော်ပါ၏’ ဟု ထီးနန်းစည်းစိမ်ဖြင့် ဖိတ်ကြားလေ၏။

ဤတွင် တေမိယရသေ့ မြတ်က ခမည်းတော် မယ်တော်နှင့်တကွ ရံရွှေတို့အား တရားဟောလိုစိတ် ရှိနှင့်သဖြင့် အခန့်သင့်လှစွာ တရား ဟောကြားတော် မူလေသည်။

တရားဟောရာတွင် ငယ်ရွယ်စဉ်၌ လောကီစည်းစိမ် ခံစားကာ ကြီးမှ တရားအားထုတ် ဟူသော အယူဝါဒကို အကြောင်း အမျိုးမျိုး ပြ၍ ချေဖျက်တော်မူ၏။

‘ခမည်းတော်၊ မယ်တော်တို့-

လောကကို မပြတ်လည်း နှိပ်စက်၏၊ မပြတ်လည်း ခြံရံ၏၊
အချည်းနှီး မဟုတ်ဟူ၍လည်း လွန်၏၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် မင်း၏
ဘိသိက်ဖြင့် ငါ၌ အဘယ်အကျိုး ရှိအံ့နည်း’

ဟု မိန့်တော်မူ၏။

မင်းကြီးသည် ထိုစကားကို နားမလည်သဖြင့် ရှင်းလင်းပြော
ကြားရန် တောင်းပန်ရာ....

‘ခမည်းတော်မင်းကြီး-လောကကို မပြတ်နှိပ်စက်နေသည်ကား
‘သေမင်း’တည်း၊ လောကကို မပြတ်ခြံရံသည်ကား ‘အိုခြင်း’တည်း။
အချည်းနှီး မဟုတ်ဟူ၍ လွန်တတ်၊ သွားတတ်ကုန်သည်ကား ‘ညဉ့်နေ
အချိန်ကာလ’တို့ တည်း’ဟု ဖြေတော်မူပြီး ဇရာ၊ မရဏတို့၏ သဘော
ကို ဥပမာအသွယ်သွယ်ဖြင့် ဟောကြားတော်မူ၏။

မင်းကြီးက ဤသို့ ချောက်ထား၏။ သားတော်၏ တရားကို
နာကြားရပါသဖြင့် ခမည်းတော်၊ မယ်တော်တို့ ရဟန်းပြုပြီး ဤတော
အရပ်မှာပင် နေရစ်ပါမည်၊ သားတော်မူကား အသက်အရွယ် နုနယ်
ငယ်လှသေးသဖြင့် ဖခင်၏ အရိုက်အရာကို သိမ်းမြန်းတော် မူပါဟု
ထပ်မံ၍ ထီးနန်းကို အပ်နှံပြန်လေသည်။

ဤတွင် တေမိယရသေ့ သူမြတ်က ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုရာတွင်
အခါမရွေး အသေးအဖွဲ မပြုထိုက်ကြောင်းကို အဓိကထား၍ တရား
ဟောတော်မူ၏။

‘ခမည်းတော်မင်းကြီး- ဇနီးသားသမီး အခြံအရံ ပစ္စည်းဥစ္စာ
စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့ မည်သည်မှာ စွန့်တတ် စွန့်အပ်သော သဘောရှိ၏။
ဥစ္စာစည်းစိမ် ဟူသည် ရန်သူမျိုးငါးပါး ဖျက်ဆီး၍ ပျက်ပြုန်းသဖြင့်
ဥစ္စာရှင်ကို စွန့်တတ်၏။ ရန်သူမျိုးငါးပါး မဖျက်မူ၍ ဖြစ်ပွားဆဲ တိုးတက်
ဆဲ ဖြစ်သော်လည်း ဥစ္စာရှင် သေသဖြင့် ဥစ္စာရှင်သည် စွန့်အပ်၏။ ထိုသို့
စွန့်တတ်၊ စွန့်အပ် အခြင်းအရာဖြင့် ပျောက်ခြင်းကုန်ခြင်း သဘောရှိသေး
ပြည်စည်းစိမ်ကို အဘယ့်ကြောင့် လက်ခံနိုင်ရာအံ့နည်း’

‘အပါယ်လေးရပ်၊ ကပ်သုံးတန်၊ ရန်သူငါးစု ဥပဒ်အန္တရာယ် အစရှိသည်တို့မှ လွတ်ကြောင်း၊ ဇရာ၊ မရဏ အစရှိသော ဝဋ်ဆင်းရဲတို့ လွတ်ကြောင်း ကောင်းမှုဖြစ်သော ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာစသည်တို့ကို ပြုလိုသော နှလုံးရှိလျှင် ထိုနှလုံးဝင်သော ခဏချင်း ကြံမိသောကုသိုလ် သည် ပြီးမြောက်စေကြောင်း ကောင်းစွာလုံ့လ ပြုအပ်လှတော့သည်။ ယနေ့မကောင်း၊ နက်ဖြန်ကောင်းဟု ပြောင်းလဲ ဖင့်နွဲ့လျက် အတွက်မရ ကာလကို မကုန်စေသင့်’

‘ဟေးနှစ်ဆယ့်ငါးပါး၊ ကြမ္မာ သုံးဆယ့်နှစ်ပါး၊ အနာမျိုး ကိုးဆယ့်ခြောက်ပါး၊ အိုခြင်း၊ ရင့်ခြင်း အစရှိသော စစ်သည်လက်သား အခြံအရံ များလှစွာသော သေခြင်းဟုဆိုအပ်သော ခိုးသူကြီးသည် သတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း ဖြစ်ခြင်းတည်းဟူသော ဥစ္စာထုပ်ကို ကုသိုလ်အစောင့်အရှောက်လစ်လျှင် ခိုးယူအံ့ဟု လက်သား အစေအပါး ဖြစ်သော ဇရာ ဗျာဓိတို့ကို မပြတ်ခြံရံစေလျက် အခွင့်ကိုရှာကာ နေဘိ ၏။ ထိုသို့ ဟေးကိုမြင်သော ငါ့အား ဤအရွယ်ကား စည်းစိမ်ခံစားချိန်၊ ဤအရွယ်ကား ရဟန်းပြုချိန်ဟူ၍ ဆိုရာသနည်း’

‘ခမည်းတော် မယ်တော်တို့သည် သားတော်ကဲ့သို့ ဝဋ်တရားကို ငြီးငွေ့သည်ဆိုလျှင် သားတော်ကဲ့သို့ ရဟန်းပြု၍ တရားကိုကျင့်ပါလော့’ ဟု ဆိုတော်မူ၏။

ခမည်းတော် မယ်တော်တို့ ရဟန်း ပြုကြသောအခါ နန်းသူ အပေါင်း၊ မှူးမတ်ဗိုလ်ပါအပေါင်းတို့လည်း ရဟန်းရသေ့ ပြုကြလေ သည်။ ထို့နောက် ကာသိကရာဇ်မင်းသည် မြို့ဝန်ကိုခေါ်၍ မြို့တော် သို့ပြန်ပြီး ‘မြို့သူမြို့သားတို့ ငါ့သားတော်ထံလာ၍ ရဟန်းပြုကြစေ’ ဟု စည်လည်စေ၏။

ဗာရာဏသီ ပြည်သူတို့တွင် သေသောက်ကြူးတို့မှ တစ်ပါး အားလုံး ထွက်လာကြပြီး တေမိယ ရှင်ရသေ့ထံ ရသေ့ရဟန်းပြုကြ ၏။ ကာသိတိုင်းကြီး၏ အနီးဝန်းကျင် ခုနစ်ပြည်ထောင် မင်းတို့သည် လည်း ဗာရာဏသီတစ်မြို့လုံး ရသေ့ရဟန်း ပြုကြပုံကို သေချာဂုဏ် လေးလာသိရှိကြပြီး မိမိတို့နိုင်ငံ စည်းစိမ်တို့ကိုစွန့်ကာ တေမိယရသေ့ သူမြတ်ထံ၌ ရသေ့ရဟန်း ပြုကြကုန်၏။

တေမိယ ရသေ့သူမြတ်သည် ရှစ်ပြည်ထောင် ရသေ့တို့ကို နေထားတကျ စီရင်ထားရှိပြီး တရားဟောကြားတော် မူလေရာ အားလုံး စွာန်သမာပတ်ကို ရရှိကြလေသည်။

ရှစ်ပြည်ထောင်၌ ကျွဲ၊ နွား၊ ဆင်၊ မြင်း စသော တိရစ္ဆာန်တို့ မှာ တောရိုင်းသတ္တဝါများ ဖြစ်သွားကြ၏။ အိမ်ဂေဟာတို့မှာ ဆွေးမြည်၍ မြေကြီးဩဇာ ဖြစ်ကြ၏။ စိန်ရွှေငွေစသော ရတနာတို့ကိုမူ ပုံသကူ အဖြစ် သွားရောက်ယူစေပြီး ရသေ့တို့၏ ကျောင်းဝန်းကျင်၌ ရတနာ သဲဖြူခင်း၍ ကြဲဖြန့်တော်မူစေ၏။

ရှစ်ပြည်ထောင် ရသေ့သူမြတ်တို့ အသက်အတိုင်းနေ၍ သေလွန် ကြသောအခါ စွာန်အတိညာဉ် ရကြသူတို့ဖြစ်၍ ဗြဟ္မာပြည်သို့ရောက်၍ ဗြဟ္မာဖြစ်ကြကုန်၏။ ရသေ့တို့နှင့် နီးစပ်သော တောတိရစ္ဆာန်တို့ သည်ပင် ကောင်းရာသုဂတိဖြစ်သော နတ်ပြည်သို့ ရောက်ကြလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် တေမိယဇာတ်တော်ကို အဆုံးသတ်၍ ဇာတ်တော် ပေါင်းဟောရာတွင် ထီးဖြူစောင့် နတ်သမီးသည် ယခု ဥပ္ပလဝဏ် ထေရီ ဖြစ်လာ၏။ ရထားမှူး သုနန္ဒာသည် ယခု ရှင်သာရိပုတ္တရာ ဖြစ်လာ၏။ သိကြားမင်းသည် အနုရုဒ္ဓါ ဖြစ်လာ၏။ ဝိသင်္ကြံနတ်သားသည် ညီတော်အာနန္ဒာ ဖြစ်လာ၏။ ကာသိကရာဇ် မင်းကြီးနှင့် စန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားကြီးသည် ယခု ဘုရားရှင်၏ ခမည်းတော် မယ်တော် (သုဒ္ဓေါဓနနှင့် မယ်တော်မာယာ)တို့ ဖြစ်လာ၏။ ထိုအခါက တေမိမင်း၏ ပရိသတ်တို့သည် ယခုအခါ မြတ်စွာဘုရား၏ ပရိသတ်များ ဖြစ်လာသည်ဟု ဇာတ်ပေါင်းကို ဟောတော်မူလေသည်။

ဘာသာပြန်ကိစ္စ

အမှတ်(၁၈) ဆောင်းပါးတွင် တေမိယဇာတ် တစ်ဇာတ်လုံး ပြီးဆုံးသွားပြီ ဖြစ်ပါသည်။ တေမိယဇာတ်တော်ကြီး ဝတ္ထုနိဂုံးတွင် ဆရာတော်လေး ဦးဩဘာသက.ဤဇာတ်ကို 'အဋ္ဌမာပိ-ရှစ်ကြိမ်မြောက် လည်းဖြစ်သော' ဟူသော စကားဖြင့် ရှစ်ကြိမ်မြောက်ရေးသော ဇာတ် ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရ၏။

အရှင်ဩဘာသသည် ဇာတ်တော်ကြီး ဆယ်ဘွဲ့အနက် ဘူရိဒတ် နှင့် သုဝဏ္ဏသာမေတစ်ပါး ကျန်ရှစ်ဇာတ်ကို မူရင်း ပါဠိဘာသာမှ မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုရေးသားခဲ့သည်ဖြစ်ရာ ဤတေမိယဇာတ်ကို ရှစ် ကြိမ်မြောက် ရေးသည်ဟု ဆိုခြင်းဖြင့် နောက်ဆုံးရေးသော ဇာတ်ဟု ဆိုရာရောက်၏။

ဦးဩဘာသရေးသည့် ဇာတ်တော်ကြီးများ၏ ရေးသားပြီးစီး သည့် ခုနှစ်အသီးသီးကို စိစစ်ရာတွင်လည်း ၁၁၄၄ ခုနှစ် စန္ဒကုမာရနှင့် နာရဒဇာတ်၊ ၁၁၄၅ ခုနှစ် ဝိဇ္ဇရနှင့် ဝေဿန္တရာ၊ ၁၁၄၆ ခုနှစ် မဟော် သဓာ၊ ၁၁၄၇ ခုနှစ် မဟာဇနက္က ဇာတ်တို့ကို ရေးသား ပြီးစီးခဲ့ပြီး ၁၁၄၈ ခုနှစ် နေမိနှင့် တေမိဇာတ်များကို ရေးသားပြီးစီးကြောင်း တွေ့ ရပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဤတေမိယ ဇာတ်ဝတ္ထုတော်ကြီးသည် ဦးဩဘာသ ၏ နောက်ဆုံးလက်ရာ ဖြစ်သည်မှာ သေချာပေသည်။

ထိုမှတစ်ဆင့် သိအပ်သည်မှာ ဦးဩဘာသသည် ဇာတ်ကြီး ခုနစ်ဇာတ်ကို မြန်မာပြန်ဆို ရေးသားခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ရှစ်ဇာတ်မြောက် တေမိယဇာတ်ကို ရေးသားရာ၌ အရေးအသား အသားကျပြီး အထူး တိုးတက်ကောင်းမွန်နေပြီဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

စာပြီး သက္ကရာဇ်ကိုကြည့်လျှင် ၁၁၄၄ ခုနှစ်မှ ၁၁၄၈ ခုနှစ်အထိ လေးနှစ်တာ ကာလပတ်လုံး ဇာတ်တော်ကြီးရှစ်ဘွဲ့ကို မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုရေးသားနေသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ထို့ကြောင့် နောက်ဆုံး ရေးသားသော ဤတေမိယဇာတ်ဝတ္ထု တော်ကြီးမှာ သိရုံမကတတ်သော၊ ဟတ်ရုံမကကျွမ်းလှသောဦးဩဘာသ ကိုယ်တော်လေး၏ အထုံရနေသော လက်ရာမွန်ဖြစ်ကြောင်း ချင့်တွက်ရ ပေသည်။

ဤလုပ်သားပြည်သူ့နေ့စဉ် သတင်းစာကြီး၏ ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာကဏ္ဍတွင် စေ-စောပိုင်းက ရေးသားခဲ့သော ဆောင်းပါးအချို့၌ အကွက်ဆိုက်ရာကို စာပေသဘော၊ ယဉ်ကျေးမှုသဘော၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မရေးရာ ရေး၍ တင်ပြခဲ့ပါသည်။

ယခုအခါတွင်မူ ဇာတ်လမ်းသဘောအရ တစ်ဇာတ်လုံး အပြီး သတ် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်၍ မင်းဘူး ဦးဩဘာသ၏ ဤတေမိယ ဇာတ် ဝတ္ထုတော်ကြီး တစ်ခုလုံးကို....

(၁) ဘာသာပြန်ဆိုပုံ ပြန်ဆိုနည်း၊

(၂) စာပေအရည်အသွေးနှင့် အဆင့်အတန်း၊

(၃) ဇာတ်လမ်း ဇာတ်လိုက် ကာလ ဒေသ စသော ဝတ္ထု အတတ်ပညာ သဘောသဘာဝ၊

(၄) ဗုဒ္ဓ ဓမ္မ အမြင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းချက်နှင့်

(၅) မြန်မာ ယဉ်ကျေးမှုကို ပုံဆောင်မှုများ၊

ဟူသော အချက်ငါးချက်ဖြင့် ဆက်လက်ဖော်ပြသွားဦးမည် ဖြစ်ပါသည်။

၁၄၂ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးစာအုပ်

ဦးဩဘာသ၏ ဘာသာပြန် ပြန်ပုံပြန်နည်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍
ပထမဦးစွာ ဖော်ပြလိုပါသည်။

ဘာသာပြန်ရာတွင် ဘာသာပြန်သူ၏ အရည်အချင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဘာသာအပြန်ခံရသော မူလဘာသာနှင့် မိမိဘာသာပြန်သည့် ဆင့်ပွားဘာသာ နှစ်မျိုးလုံးကို ကောင်းစွာတတ်မြောက် ကျွမ်းကျင်ရန် လိုအပ်ကြောင်း ဖော်ပြကြပါသည်။ ဤတွင် ပါဠိဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ရမည်ဖြစ်ရာ ပါဠိဘာသာ၊ မြန်မာဘာသာ နှစ်ဘာသာလုံးကို ကျွမ်းကျင်နိုင်ရမည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

ထိုနည်းတူ အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်မည်ဆိုပါကလည်း အင်္ဂလိပ်၊ မြန်မာ နှစ်ဘာသာကို တတ်ဖို့လိုအပ်ပေသည်။

သို့သော် ဤအချက်သည် မပြည့်စုံသေးပါ။ နှစ်ဘာသာကို ဘာသာစကားအနေဖြင့် တတ်ကျွမ်းရုံမျှဖြင့် ဘာသာပြန်ကောင်း မဖြစ်နိုင်ပါ။ မိမိဘာသာပြန်မည့် ဘာသာရပ်ကို တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်ဖို့လည်း အထူးလိုအပ်လှပါသည်။ ဥပမာ ဓာတုဗေဒ ဘာသာရပ်အကြောင်းကို အင်္ဂလိပ်မှ မြန်မာသို့ ဘာသာပြန်ဆိုလျှင် ဓာတုဗေဒဘာသာရပ်ကိုပါ တတ်ကျွမ်းမှ ဟန်ကျပန်ကျ ဘာသာပြန်ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ ထိုနည်းတူ ဗုဒ္ဓဘာသာ ပါဠိကျမ်းဂန်ကို ပါဠိမှမြန်မာသို့ ဘာသာပြန်ရာတွင် ဖြစ်စေ၊ အင်္ဂလိပ်သို့ ဘာသာပြန်ရာတွင် ဖြစ်စေ သုတ်၊ ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာ ဗုဒ္ဓကျမ်းစာများကို တတ်ကျွမ်းပါမှ စိတ်ချရသော ဘာသာပြန် ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ပိဋကတ် ကျမ်းဂန်ကို မကျွမ်းဘဲ အင်္ဂလိပ်စာနှင့် မြန်မာစာကိုသာ တတ်ရုံမျှဖြင့် ပါဠိကျမ်းဂန်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခြင်း၊ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခြင်း ပြုဘိမူကား စိတ်ချလောက်သော ဘာသာပြန်ဖြစ်ဖို့ ခဲယဉ်းလှဘိသည်။

နောက်တစ်ချက်မှာ ဘာသာပြန်ကောင်းတစ်ခုဖြစ်ရန်ကိစ္စဖြစ်၏။ ဘာသာပြန်ကောင်းတစ်ခုဖြစ်ရန် အဓိကလိုအပ်ချက်မှာ မူရင်းကိုဖတ်၍ သိရှိရသော အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့် ဘာသာပြန်ကိုဖတ်၍ သိရှိရသော အနက်အဓိပ္ပာယ် ထပ်တူထပ်မျှဖြစ်ရမည့် အချက်ဖြစ်သည်။ ဘာသာပြန်ကို ဖတ်၍ရသော အသိဉာဏ်သည် မူရင်း၏ဆိုလိုချက်နှင့် ကွဲလွဲနေပါက ဘာသာပြန်ကောင်းမဟုတ်တော့ပေ။

ဤအချက်ကို စစ်ဆေးဖို့အတွက် နှစ်ဘာသာလုံးကျွမ်းသူ လိုအပ်ပေမည်။ သို့သော် ဤသို့မဟုတ်မှတ် ဘာသာပြန်ထားသည့် ဆင့်ပွား ဘာသာတစ်ခုတည်းကိုသာတတ်သည့် ရိုးရိုးသာမန် လူတစ်ဦးကို မိမိ ဘာသာပြန်အားဖတ်ခိုင်းပြီး ဘယ်လိုနားလည်သလဲဟု သူနားလည်သမျှ ပြန်ပြောစေခြင်းဖြင့်လည်း စစ်ဆေးနိုင်ပေသည်။ သူနားလည်သလို ပြန်ပြောသည့် အဓိပ္ပာယ်သည် မိမိဘာသာပြန်နေသည့် မူရင်းစာအုပ်က ဖော်ပြထားသော အဓိပ္ပာယ်နှင့် ထပ်တူထပ်မျှဖြစ်နေပါက မိမိဘာသာပြန် အောင်မြင်ကြောင်း စိတ်ချနိုင်ပေသည်။

ဤတွင် အရေးကြီးသော အချက်တစ်ရပ်မှာ မူလဘာသာပြန်သော ဘာသာစကား၏ ဘာသာစကား ဖွဲ့စည်းမှုဟန်များသည် မိမိဘာသာပြန်သို့ လိုက်ပါမနေစေဖို့ ဖြစ်ပေသည်။ ပါဠိမှမြန်မာပြန်လျှင် ပါဠိဟန်ပါမနေစေဖို့လိုသည်။

အင်္ဂလိပ်မှ မြန်မာပြန်လျှင် အင်္ဂလိပ်ဟန် ပါမနေစေဖို့လိုသည်။ စကားအသုံးအနှုန်း ဝါကျတည်ဆောက်မှုသည် ဆင့်ပွား ဘာသာပြန်သည့် ဘာသာ (မြန်မာဘာသာ) ပီပီသသရှိနေစေဖို့ ဖြစ်ပေသည်။ တက္ကသိုလ်နယ်မှ တချို့ အင်္ဂလိပ်မှ မြန်မာပြန်များသည် အင်္ဂလိပ်ဝါကျ သွားမျိုးကြီးတွေနှင့် မြန်မာစာ မပီမသ ဖြစ်နေတတ်သည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းမှ တချို့ ပါဠိမှ မြန်မာပြန်များသည်လည်း ပါဠိဟန်အတိုင်း ဖြစ်နေတတ်သည်ကို တွေ့နိုင်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဘာသာပြန်လျှင် ဆင့်ပွားဘာသာပြန်သော ဘာသာဟန်စစ်စစ်ဖြစ်ဖို့ လိုသည်။ ပါဠိမှ မြန်မာ၊ အင်္ဂလိပ်မှ မြန်မာဘာသာပြန်ရာတွင် မြန်မာဟန်ကျကျဖြစ်စေဖို့ လိုအပ်ပေသည်။

ထို့ပြင် ဘာသာပြန်သူသည် မိမိ၏ အာဘော်ကို မတည့်ရပေ၊ သူ့အာဘော်ကိုမပြင်ရပေ၊ ကြိုက်သည်ဖြစ်စေ၊ မကြိုက်သည်ဖြစ်စေ နဂိုမူရင်းအတိုင်းသာ ဘာသာပြန်ပေးရသည်။ ဤသည်မှာ ဘာသာပြန်သူတို့ စောင့်ထိန်းရသော သစ္စာပေတည်း။

နောက်အချက် တစ်ရပ်မှာ ဘုရားဟော ပါဠိတော်များကို ဘာသာပြန်သည့်ကိစ္စတွင် မူရင်းဘုရားဟောဘာသာကို လုံးဝမဖျောက်ဘဲ လိုအပ်သလိုဖော်ထုတ်ပေးရန် ဖြစ်ပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်

၁၄၄ မြန်မာ့လင်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်ဆော်ကြီးဆယ်ဆွဲ

ပေါ့မသွားစေရန်နှင့် ကြည်ညိုလေးစားမှု စွမ်းအားကို ထိန်းထားရန် လိုအပ်သောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ဤကား ဘာသာမြန်မှု အစိုင်းတည်း။

တစ်ဖန် ဘာသာပြန်တစ်ခုကို လေ့လာရာတွင် သတိပြုရဦးမည့် အချက်မှာ မြန်မာစာဟန်ကျကျဆိုရာ၌ ဘယ်ခေတ်က မြန်မာစာဟန်ကျ ရမည်နည်း။ ဤကား သတိပြုရမည့်အချက် ဖြစ်၏။ ခေတ်တစ်ခေတ် တွင် ခေတ်သူခေတ်သားတို့သည် သူ့ခေတ်ကပြောသောစကား၊ သူ့ ခေတ်က ရေးသောစာတို့ကို နားလည်ကြမြဲဖြစ်သည်။ ရှင်မဟာသီလ ဝံသ၏ ပါရာသနဝတ္ထုကို ယခုခေတ် လူတို့အနေဖြင့် စလုံးစခု ဖြစ်နေ သော်လည်း အင်းဝခေတ်လူတို့ကမူ ချောချောမောမော နားလည် လက်ခံခဲ့သည်ကို မမေ့အပ်ချေ။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ဘာသာပြန်စာပေတစ်ခုကို လေ့လာဆန်း စစ်ရာတွင် ထိုဘာသာပြန်ပေါ်သော လူ့ခေတ်ကို ထည့်တွက်ရပေလိမ့် မည်။ သို့မှလည်း လမ်းကျပေလိမ့်မည်။ ခေတ်နှစ်များစွာ ဘည်တုံ့ရစ် မည့် ‘ဂန္ထဝင်’အဆင့် စာမျိုးဖြစ်လိုမှုကား တစ်ခေတ်ကောင်းမျှမက ခေတ်အဆက်ဆက် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်သွားစေရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤတွင် ‘ဂန္ထဝင်’အကြောင်းကို အကျယ်ဖော်ပြရန် မဟုတ်ပေ။ ထိုဘာသာပြန် စာကို ခေတ်ပြောင်းသော်လည်း နှောင်းခေတ်လူတို့ကပါ ကျေနပ်နှစ် သက်၍ ဆက်လက်သိမ်းပိုက်သွားစေရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဦးဩဘာသ ဘာသာပြန် ကျွမ်းကျင်ပုံ

ပြန်၍ ပေါင်းရုံးကြည့်လျှင် ဘာသာပြန်ရာ၌—

- (၁) နှစ်ဘာသာ ကျွမ်းကျင်ခြင်း
- (၂) ဘာသာပြန်သည့် ဘာသာရပ်ကို တတ်သိခြင်း
- (၃) မူရင်းနှင့် ဘာသာပြန်အဓိပ္ပာယ် ထပ်တူထပ်မျှ ဖြစ်ခြင်း
- (၄) ဘာသာပြန်သည့်စာဟန် ပီသခြင်း
- (၅) ဘာသာပြန် သစ္စာရှိခြင်း
- (၆) ဘုရားဟော တရားကို ဘာသာပြန်လျှင် လေးစားမှုရှိအောင် စီစဉ်ခြင်း
- (၇) ဂန္ထဝင်မြောက် ဖြစ်စေလိုလျှင် ခေတ်အဆက်ဆက် အံဝင်ခွင်ကျ ဖြစ်အောင် ရေးသားခြင်း
- (၈) သူတစ်ပါး၏ ဘာသာပြန်ကို ဝေဖန်လိုလျှင် ခေတ်ကို စိစစ်ရန်လိုခြင်းဟူသော အချက်ရှစ်ချက်ကို တွေ့ရပေသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ဘာသာပြန်မှုနှင့် ဘာသာပြန် စာပေတို့၏ အဓိက အရည်အသွေးတို့ကို နှလုံးသွင်း၍ ဦးဩဘာသ၏ တေမိယဇာတ်

၁၄၆ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဆွဲ

ဝတ္ထုကို ဘာသာပြန်ရှုထောင့်မှ အကျဉ်းချုပ် အကဲဖြတ်ကြည့်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

သတိထားမိသော အချက်တစ်ချက်မှာ တေမိယဇာတ်တော်ကြီး နိဂုံး၌ ဦးဩဘာသက ပါဠိဂါထာ၊ ဆယ့်ခြောက်ဂါထာ ရေးသားပြီး နိဿယနည်း မြန်မာပြန်ကိုပါ ထည့်သွင်းသားရာတွင် ဂါထာအမှတ် (၃)၌ ‘ဝိဘာဝနီ’ ‘တေမိယဝိဘာဝနီ’ ဟူသော စကားပါရှိရာ ၎င်းကို ‘ဝိဘာဝနီ-ဝိဘာဝနီယာ၊ မဟာနိပါတ်ဇာတ်တော်ကြီး အဖွင့် ဝတ္ထု၌ (၀၇) မဟာဇာတက ဝိဘာဝနီ အမည်ရှိသော ဝတ္ထု၌ ဟူ၍လည်း ကောင်း၊ ‘တေမိယဝိဘာဝနီ၊ တေမိယ ဇာတ်တော်အဖွင့်ကို’ ဟူ၍ လည်းကောင်း တွေ့ရသောအချက် ဖြစ်ပေသည်။

‘ဝိဘာဝနီ’ ဟူသော စကားသည် လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရား ကြီး အသုံးပြုသော ‘ဒီဝနီ’ ဟူသော စကားကဲ့သို့ သိသာအောင် ချဲ့ထွင် ရှင်းလင်းပြသသော သဘောကို ဆောင်ပေသည်။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ (သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း) ကို ဖွင့်ပြသော ဋီကာကျော်ကျမ်း၏ ပါဠိအမည်မှာ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီဋီကာ ဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ‘ဝိဘာဝနီ’ ဟူသော စကားသည် ရှင်းအောင် ပုံကြီးချဲ့ပြသော အနက်သဘောကို ဆောင်သည်။ ဇာတ်ပုံတစ်ပုံတွင် ပုံသေးနှင့်ပုံကြီး ကူသကဲ့သို့ ‘သင်္ဂဟ’ နှင့် ‘ဝိဘာဝနီ’ သည်လည်း လိုရင်းအရ တူသည်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းက ဆိုထားသည်နှင့် ဋီကာကျော်က ဖွင့်ပြ ချက်သည် အကျဉ်းအကျယ်မျှသာ ကွဲပြားပြီး အနှစ်သာရ အတူတူပင် ဖြစ်ပေသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ဦးဩဘာသ၏ ‘ဝိဘာဝနီ’ ဟူသော စကားအရ တေမိဇာတ်ပါဠိကို မြန်မာပြန်ရာ၌ ဦးဩဘာသည် အရှိကိုအသိဖက်၍ ဖတ်ရှုသူများ နားလည်အောင် သဘောပေါက်အောင် လိုအပ်သည့် နေရာများ၌ ချဲ့ဖွင့်ပြန်ဆိုသည် ဖြစ်ကြောင်း သိရပေသည်။

ဦးဩဘာသချဲ့ဖွင့်ပြန်ဆိုရာ၌ ဗုဒ္ဓဟာသာမှတစ်ပါး တခြားတစ်ပါး မှ အနက်အဓိပ္ပာယ်မျိုး လုံးဝမပါဝင်ပေ။ ဗုဒ္ဓကျမ်းစာများထဲမှ တခြား ကျမ်းစာမှာ ရှိနေသော အကြောင်းအရာများကိုပင် ဆီလျော်အောင် ယူပြီး ဖြည့်စွက်ပြန်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ ‘ဇေတဝနေ’ ဟူသော ပါဠိကို

မူရင်းအတိုင်း ပြန်ဆိုပါက 'ဧတဝန်ကျောင်း၌' ဟူ၍သာ ပြန်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းကို ဦးဩဘာသက 'ရှေးရှေးသော ဘုရားအဆူဆူ အောင်သူ တကာတို့၏ အောင်ရာ ဘိသိက် ဗျာဒိတ်အောင်ပွဲခံရာမြေ အချက်တွင် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက် ဆောက်လှူအပ်သော နှံစပ်ကျော်ဝှန် ဧတဝန်အောင်ထီး ရွှေကျောင်းကြီး၌' ဟူ၍ မြန်မာပြန်ထားသည်ကို ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဖတ်ရှုရ၏။

ရှေးရှေးသော ဘုရားအဆူဆူတို့ အောင်ပွဲခံရာ မြေအချက်မှာ ဆောက်ထားသည့် ဟူသော အကျယ်ချဲ့ဖွင့်ဆိုချက်မှာ ဤ တေမိယဇာတ် တော် ပါဠိ၌ မပါသော်လည်း ခုဒ္ဒကပါဌ အဋ္ဌကထာ မင်္ဂလသုတ်အဖွင့် စသည်၌ ပါရှိပေသည်။ ယင်းကိုယူ၍ ဤ၌တန်ဆာဆင်ပြီး မြန်မာပြန် ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

သိသိသာသာအားဖြင့်မူ ခမည်းတော် ကာသိကာရာဇ်မင်းထံ၌ သားတော် တေမိမင်းသားကို မင်းမြှောက်ရန် မယ်တော်စန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားကြီးက လျှောက်တောင်းခန်းတွင် အကျယ်ချဲ့၍ ဘာသာပြန်ထား သည်ကို တွေ့ရသည်။

ဦးဩဘာသကိုယ်တိုင်က ဇာတ်ပါဠိမူရင်းမှာ 'တေနဟိ ဒေဝ ဒေထ' (ဒါဖြင့်ရင် ပေးပါဘုရား) 'နသက္ကာ ဒေဝီ' (မိဖုရား၊ ပေးခြင်း ဌာမစွမ်း-နှိုင်း) ဟူ၍သာ အကျဉ်းချုပ်ရှိသည်ကို ပညာနုသေးကုန်သော သူတို့ ထုံးဥပဒေ ရစိမ့်သောဌာ စကားတန်ဆာဆင်၍ ဆိုပါသည်ဟု မှာကြား ထားပေသည်။

ထို့ပြင် မူရင်း ဇာတ်ပါဠိတော်၌ စုဏ္ဏိယစကားပြေဖြင့် လည်း ကောင်း၊ အချို့နေရာ၌ ပါဠိဂါထာ ကဗျာဗန္ဓုဖြင့်လည်းကောင်း ဖော်ပြ ထားသော ဇာတ်လမ်းအကြောင်းအရာတို့ကို မြန်မာဘာသာ သက်သက် သာ ဘာသာပြန်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ ထိုဇာတ်လမ်း ဇာတ်ကွက်ကို ရေးသားထားသော ပါဠိဂါထာ များစွာ ထုတ်နုတ် ပြသခြင်းမပြုသည်ကို ဆိုလိုပေသည်။ အလွန်အရေးကြီးပါမှ တစ်ဂါထာ စ နှစ်ဂါထာစ ဖော်ပြလေသည်။

သို့သော် တေမိမင်းသားက ပြောလာသော မှတ်လောက်သား လောက် စကားရပ်တို့ကိုမူ မူရင်းပါဠိဂါထာများအလိုက် ထုတ်နုတ်

ဖော်ပြပြီး ဘာသာပြန်ထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် ဤဇာတ်ကို ဖတ်ရှုနာယူသူတို့အဖို့ လိုက်နာကျင့်သုံးဖွယ်များ တရားဓမ္မ အနှစ်သာရပိုင်းများကိုလူ လေးလေးစာစား ရှိကြစေခြင်းအကျိုးငှာ မူရင်း ဘုရားဟော ပါဠိဂါထာများကို ထည့်သွင်း ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဤအချက်မှာ ဘာသာရေးတွင် အထွတ်အမြတ်ဖြစ်သော ဘုရား တရားဆိုင်ရာများကို ဘာသာပြန်ရာ၌ အတုယူသင့်သော အချက်ဖြစ် သည်။ ပညာရှိတို့လည်း အတုယူကြသည်ဟု ဆိုရပေမည်။

ဥပမာ ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ ဒီပနီပေါင်း များစွာကို ဖတ်ကြည့်ပါက ဆရာတော်ကြီးသည် မြန်မာစကားပြေ ခံခံ သန့်သန့်ကြီးကို ရေးတတ်လှပါသည်။ သို့ရာတွင် သူတင်ပြသော တရား ဓမ္မ အကြောင်းအရာများ လေးနက်မှုရှိစေရန်အတွက် ဘုရားဟောပါဠိ မူရင်းများကို ထုတ်ပြထားသည်ဟု နားလည်နိုင်ပေသည်။

ဦးဩဘာသသည် ယင်းသို့ ဘုရားဟော ပါဠိမူရင်းကို ထုတ်ပြ ပြန်ဆိုရာ၌ အတွင်းသား အနှစ်သာရ မကျလွန်းသေးသော ပါဠိဂါထာ များကိုမူ ‘အဓိပ္ပာယ်ကား’ ဟူသော စကားကိုခံ၍ မြန်မာဘာသာ သက်သက် ပြန်ဆိုတော်မူသည်။

ခင်ပွန်းကြီးဆယ်ပါးကို မပြစ်မှားဖို့ ဟောကြားသည့် မိတ္ထပ္ပဇာ ဂါထာမျိုးကိုမူ ပထမဦးစွာ ပါဠိတစ်ချက်၊ အနက် တစ်ချက် စုံတွဲသွား သည့် နိဿယနည်းဖြင့် အရင်ဘာသာပြန်ပြီးမှ ‘အဓိပ္ပာယ်ကား’ဟု စကားပြေသက်သက်ဖြင့် ထပ်ဆင့် မြန်မာပြန်ပေးသည်ကို တွေ့ရသည်။ လေးနက်လှသော အကြောင်းအရာ ဂါထာကို နိဿယနည်း၊ စကား ပြေ နည်းအားဖြင့် နှစ်မျိုး ဘာသာပြန်ထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

အမှတ်တမဲ့ မဖတ်ဘဲ စဉ်းစားစေဖန်ပြီး ဖတ်သောအခါမှ ဦးဩဘာသ၏ ပညာခန်းကို တွေ့ရပေသည်။

ဤထက် ချီးကျူးဖွယ်တစ်ရပ်မှာ ရထားမှူး သုနန္ဒာသည် တော၌ တေမိမင်းသားကို ထားခဲ့ပြီး တစ်ဦးတည်းပြန်လာသည်ကို မယ်တော် ဘုရား မြင်တော်မူသောအခါ သူ့သားကိုသတ်ခဲ့ပြီ ထင်မှတ်တော်မူ၍ ယူကျုံးမရ ငိုယိုမြည်တမ်းလျက် ရထားထိန်းကို ဆီး၍ မေးရာတွင်

လေးနက်အောင် ပါဠိဂါထာမူရင်းကို တုတ်ပြသော်လည်း ဘာသာပြန် သည့်နေရာတွင် နိဿယနည်းလည်း မပြန်၊ အချဲ့လည်း မပါ၊ စာ ကြောလည်း ရှည်မနေဘဲ 'ဘုရားအလောင်း မင်းသား မဆွံ့၊ မအ၊ ကြောင်း၊ သာယာနာပျော်ဖွယ် သန့်ရှင်းပြေပြစ်သော စကားရှိကြောင်း၊ ဘုန်းပညာ အရောင် အဝါ အဆင်း ကျက်သရေ ထွန်းပတင့်တယ် ကြောင်း' ဤသို့ စသည်ဖြင့် ကြောင်း၊ ကြောင်း၊ ဟူသော အဆုံးသတ် စကားဖြင့် တိုတိုတုတ်တုတ် ဘာသာပြန်ထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ မြန်မြန် အသိပေးရမည့်နေရာမှာ ယခုလိုလိုရင်း တိုရှင်းကလေး ဘာသာ ပြန်ပေးလိုက်သည်မှာ ဘာသာပြန်သူ ဦးပဉ္စင်းလေး ဦးဩဘာသကို မည်သို့ချီးကျူးရမည်ကိုပင် မသိဖြစ်ရသည်။

ကောင်းသလောက် ဆက်ပြောရလျှင် ညဉ့်နက်သွားမည်ဖြစ်၍ အခြားအကြောင်းအရာများအတွက် အချိန်ပေးရန် ဦးဩဘာသ ဘာသာ ပြန်ပုံ ပြန်နည်း သုံးသပ်ချက်ကို ဤမျှဖြင့် ရပ်ပါမည်။

စင်စစ် ဦးဩဘာသသည် ပါဠိ၊ မြန်မာ နှစ်ဘာသာ တတ်ရုံမက ပိဋကတ် ကျမ်းဂန်ကိုပါ ကျွမ်းသူဖြစ်သည်။ ဘာသာပြန် သစ္စာရှိသည်၊ ဘုရားဟောကို တလေးစာစား ဘာသာပြန်သည်။ သူ၏တေမိယဇာတ် ဘာသာပြန်သည် မူရင်းပါဠိဇာတ်နှင့် အဓိပ္ပာယ်တစ်သားတည်း ဖြစ် သည်။ မြန်မာစာဟန် ပီသသည်။ ခေတ်အဆက်ဆက် လက်ခံနှိုင်းသော အရည်အသွေးနှင့်ပြည့်စုံ၍ ဂန္ထဝင်မြောက်ဖြစ်ရန် ဘာသာပြန်ဘက်က အမှတ်ကောင်းကောင်းရသော ဘာသာပြန် ဖြစ်ပါသည် ဟူ၍ ဆိုရပါ သည်။

ဦးဩဘာသ၏ ဇာတ်စကားပြေ

အရေးအသား

ယခုဆက်လက်၍ ဦးဩဘာသ၏ ဘေဓိယဇာတ်ဖော်ကြီး စကားပြေ အရေးအသားနှင့် ပတ်သက်၍ သုံးသပ်ဆင်ခြင်မှုကို တင်ပြလိုပါသည်။

စာပေတစ်ရပ်ကို အကဲဖြတ်ရာတွင် အခြေခံအားဖြင့် သဒ္ဒါအမြင်၊ အဘိဓာန်အမြင်၊ အလင်္ကာအမြင်နှင့် ဆန်းအမြင် ဟူသော အမြင်လေးမျိုးဖြင့်ကြည့်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ သဒ္ဒါအမြင်သည် ဝါကျဖွဲ့ဆိုမှုနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။ အဘိဓာန်အမြင်ဆိုရာတွင် စကားလုံးဝေါဟာရ ကြွယ်ဝမှုနှင့် ပါဠိတစ်ချက် အနက်ဆယ်ထွေ ဆိုသောသဘော၊ အနက်တစ်ချက် ပါဠိဆယ်ထွေဆိုသော သဘောကို လေ့လာရန်ဖြစ်ပါသည်။

အလင်္ကာအမြင်သည် တင်စားမှု၊ နှိုင်းခိုင်းမှု စသည်နှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။ ဆန်းအမြင်တွင် စကားပြေ၌ ဆန်းသဘောများစွာ မပတ်သက်သော်လည်း အနာညာ၏ စည်းလုံးမှုသဘောကို ဆန်းဖြင့် အခြေခံပြီး ကြည့်နိုင်ပါသည်။ စင်စစ် ဆန်းသည် ဂါထာစီကုံးနည်း၊ ကဗျာဖွဲ့နည်းများကို ညွှန်ကြားသည်ဖြစ်ရာ ကဗျာဗန္ဓုဟူသည် စည်းလုံးမှုရှိသော စာမျိုးပင် ဖြစ်ပေသည်။

သို့ရာတွင် စာပေဝေဖန်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အပြောများသော အချက်တို့ကို ချန်ထားပြီး အများ သတိမပြုမိသော (ဝါ) အရေးအသားနည်းသော ငုပ်ကွက်တစ်ခုကို ဤတွင် ဖော်ပြလိုပါသည်။

တေမိယဇာတ်တော်ကြီး၏ စာပြီးနှစ်မှာ ၁၁၄၈ ခုနှစ် ဖြစ်၍ ထိုအချိန်သည် ဘိုးတော်မင်း နန်းတက်စ ခေတ်ကာလ ဖြစ်ပေသည်။ ဤတွင် စာဆိုနှင့် စာဆို၏ ပတ်ဝန်းကျင်ဟူသော အချက်ကို အလေး အနက် သတိပြုရပေမည်။ ရှေးခေတ်က စာပြုပုဂ္ဂိုလ်များကို ‘စာရေး ဆရာ’ဟု မခေါ်ဘဲ ‘စာဆို’ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းသည်ကို အထူး သတိ ချပ်ရပေမည်။

‘စာဆို’ကို အနက်ဖွင့်သော် စာကို ဆိုသောသူ၊ သို့မဟုတ် ဆိုရ သောစာကို ရေးသားသူ ဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။

‘ရေး’ဟူသော စကားသည် မျက်စိအတွက် အဓိက ဖြစ်သော (ဝါ) ကြည့်၍ဖတ်ရသော စာမျိုးကို ရေးသူနှင့် အထူးသက်ဆိုင်သည်။ ‘ဆို’ဟူသော စကားသည် နားအတွက် အဓိကဖြစ်သော (ဝါ) ဝစနာ လက်ာရ၊ သောတာလင်္ကာရဖြစ်အောင် ရှေးရှု၍ ဆို၍ကောင်းအောင်၊ နားထောင်၍ ကောင်းအောင် ရေးသောစာမျိုးနှင့် အထူးပတ်သက် သည်။

ဦးဩဘာသတို့ ခေတ်သည် စာရေးဆရာ ခေတ်မဟုတ်၊ စာဆို ခေတ်ဖြစ်ပေသည်။ ထိုခေတ်၌ စာရေးကိရိယာတို့မှာ ဗေ၊ ပုရပိုက်နှင့် ကညစ်တို့သာ ဖြစ်ကြသည်။ ယခုကဲ့သို့ စက္ကူနှင့် ခဲတံ၊ ဖောင်တိုန်၊ ဘောလ်ပင်ခေတ် မဟုတ်ပေ။

ယခုခေတ်တွင် တစ်အိမ် စာတစ်အုပ်၊ လူတစ်ယောက်စာတစ်အုပ် လက်ဝယ်ထားရှိ ဖတ်ရှုနိုင်ကြသော်လည်း ဦးဩဘာသခေတ်တွင် ဤသို့ စာမူပွားများ မရှိချေ။ မူရင်းစာဆိုက သူ့စာကို ပေ၊ ပုရပိုက်ထက် တင်ပြီး (ဝါ) ရေးပြီးသည့်နောက် ကျောင်းစာရေးများက တတ်အား သမျှ ကူးကြရပေသည်။

ဤကဲ့သို့ စာမိတ္တူပွား နည်းပါးလှသောကြောင့် ပေတစ်ဆူ၊ ပုရပိုက်တစ်မူကို ထုတ်ပြီး တစ်ဦးက ဖတ်သောအခါ ကျန်သူများက ဝိုင်း၍ နားထောင် ကြရပေသည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်တို့သည်ပင် ပေ၊ ပုရပိုက်ကိုင်၍ ကိုယ်တိုင်ဖတ်မှု နည်းပါးလှသည်။ သံတော်ဆင့်များက

၁၅၂ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်အွဲ

ဖတ်လျှောက်သည်ကို နားဆင်တော်မူကြမြဲဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဆရာတော် တို့က ဆက်သွင်းသော မေတ္တာစာများ၊ စာဆိုတို့က ဆက်သွင်းသော ပျို့ကဗျာ လင်္ကာများ၊ နန်းတွင်းဝတ္ထုများကိုလည်း စာတော်ဖတ်များ က ဖတ်သျှောက်ကြရပေသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ထိုခေတ် ထိုအခါက ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းများ ကို ရေးသားပြုစုသူများသည် မိမိဘို့စာကို ဝစနာလင်္ကာရ၊ သောတာ လင်္ကာရဖြစ်အောင် ရေးကြရမည်မှာ ဓမ္မသာဖြစ်သည်။ သိလျှင် ပြီးရော လိုရင်းတိုရှင်းသာ အဓိကဟူ၍ ယခုခေတ်လို ရေးသားပါက ထိုခေတ် က လက်ခံကြမည်မဟုတ်သည်မှာ သေချာပေသည်။ ထိုခေတ်က အဝတ် အဆင်များကို ထောက်ပါက အခန့်ကြိုက်၊ အရှည်ကြိုက်ဟု ဆိုနိုင်ပေ သည်။

မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာတွင် ‘စာဖတ်၊ စာနာ’ဟူသော အချက်သည် အလေ့အထ တစ်ခုပင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ရွှေနန်းတော်ကြီးမှ မြစ်ဖျားခံ၍ ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းများ၊ ဥပုသ် ဇရပ်များအထိ စာဖတ်စာနာသည့် အလေ့အထ ထွန်းကားလာခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာ စစ်မီးကြီး မတောက်မီ ရှေးအခါက ဤစာရေးသူ မိဘများလက်ထက် အထိ ဥပုသ်ဇရပ်၌ ဥပုသ်သည်များ စုပေါင်းပြီး ငါးရဲ့ငါးဆယ် ဇာတ်တော်ကြီးများ၊ ယပ်လှဲတရားစာများ ဖတ်နာမှု ပြုခဲ့ကြသည်ကို မိလိုက်သေးသည်။

ယခု မင်းဘူးဦးဩဘာသ၏ ကုန်းဘောင်ခေတ် မြန်မာစကား ပြေကို ဝေဖန်ဆန်းစစ်မည်ကြံလျှင် ဤကဲ့သို့ ခေတ်သဘောသဘာဝကို ပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစား ကွက်ဆပါမှ မှန်ကန်သော ဝေဖန်မှုကို ရပေ ရာသည်။

ဦးဩဘာသ ခေတ်သည် စာဆိုခေတ်၊ စာဖတ် စာနာသော ခေတ်၊ ပေ၊ ပုရပိုက်၊ ကညစ်ခေတ် ဖြစ်တိရကား ထိုခေတ်နှင့် အံဝင် ခွင်ကျဖြစ်အောင် (ဝါ) ထိုခေတ်မီအောင် ဦးဩဘာသ ရေးရန်မှတစ် ပါး အခြားမရှိပေ။ ယနေ့မှပြန်ထောက်လျှင် ၁၃၅၂-၁၁၄၈ လွန်ခဲ့ သော နှစ်ပေါင်းနှစ်ရာခန့်က ရေးခဲ့သောစာကို ယနေ့အခြေအနေနှင့် တိုင်းပြီး (ဝါ) ယနေ့ ပေတံဖြင့် တိုင်းပြီး ဝေဖန်လျှင် ယထာဘူတ မကျချေ။

ဦးဩဘာသစကားပြေကို စကားကြောရှည်သည်၊ လိုရင်းတိုရှင်း၊ မဟုတ်ဘူး၊ ဝါကျရှည်သည်၊ အဖွဲ့အနွဲ့ အခွဲအကားများသည်ဟု မြင်ပါက ထိုအမြင်သည် ရှင်ဘုရင်၏ မင်းမြှောက်တန်ဆာငါးပါးကို ယခုခေတ် စပျစ်ရုပ်အင်္ကျီနှင့် နှိုင်းယှဉ်ဝေဖန်ဘိသကဲ့သို့ ဖြစ်ရာသည်။

သို့သော် အရေးကြီးသည်မှာ စကားပိုမပါဖို့၊ စာမဖောင်းပွဖို့၊ စာရှင်းဖို့၊ ဖတ်သူ နာသူ ကွက်ခနဲ ကွင်းခနဲ သိမြင်စေဖို့သည်သာ အဓိကဖြစ်သည်။ ဝါကျတိုခြင်း၊ ရှည်ခြင်းသည် အဓိက မဟုတ်ချေ။

ထို့ပြင် အရေးကြီးသော အချက်တစ်ရပ်မှာ စာ၏ အဆင့်အနေအထားဖြစ်၏။ ဦးဩဘာသ၏ တေမိယဇာတ်စာသည် ဘုရားစင်ပေါ်က စာဖြစ်၏။ တည်ငြိမ် လေးနက်မှု ရှိရန်လိုသော စာမျိုး ဖြစ်၏။ အကြောင်းအရာကလည်း ယနေ့ခေတ် လူသာမန်တို့၏ အကြောင်းအရာမဟုတ်၊ ဘုရားအလောင်း သူတော်ကောင်းကြီး၏ တကယ့် ဖြစ်ရပ်မှန် အကြောင်းအရာ ဖြစ်၏။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ဤကဲ့သို့ မြင့်မြတ်သော ဘာသာရေးဝတ္ထု စကားပြေကို ရေးရာတွင် နားလည်ရုံမျှ ခပ်ပေါ့ပေါ့မဖြစ်စေဘဲ ဖတ်သူ နာသူတို့ ကြည်ညိုစိတ်ကို နှိုးနှိုင်းသော စာဟန် အနေအထားမျိုးဖြင့် လေးလေးနက်နက် ရေးရမည် ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ မိမိ၏ခေတ် (ကုန်းဘောင်ခေတ်) ပတ်ဝန်းကျင် လိုအပ်ချက်ကို လည်းကောင်း၊ မြင့်မြတ်သော ဗုဒ္ဓလောင်းလျာ အကြောင်းအရာဖြစ်၍ တည်ငြိမ် ရင့်ကျက်စွာသော စာဟန်မျိုးဖြင့် ကြည်ညိုဖွယ် ဖြစ်အောင် ရေးရမည်ကို လည်းကောင်း ဦးဩဘာသ သိရှိခဲ့သည့်အတိုင်း သူ၏ တေမိယဇာတ်စာကို ရေးသားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

တစ်ဖက်တွင် ကောက်နုတ် ဖော်ပြပါ စာပိုဒ်ကို အသံထွက်၍ ဖတ်ကြည့်ပါ။ ဌာန်ကရိုဏ်းကျကျ အသံထွက်ဖတ်လျှင် ဝစနာလင်္ကာရ၊ သောတာလင်္ကာရ အဘယ်မျှရှိသည်ကို သိရပါလိမ့်မည်။

ဇာတ်လိုက် တေမိမင်းသားလေး၏ စရိုက်လက္ခဏာ

‘ထိုသို့ ဖွားဖျော်မှုစ တစ်လကျော် အရွယ်မှ တစ်ဆယ့်ခုနစ်နှစ်
တိုင်အောင် တစ်နှစ်စီ အလိုစမ်းဖွယ် အတည်တည်’

နို့ရည်ဖြင့်	ဘစ်သွယ်
မုန့်ခဲဖွယ်ဖြင့်	တစ်နှစ်
သစ်သီးဖြင့်	တခြား
ကစားဖွယ်ဖြင့်	တယှဉ်
ဘောဇဉ်ဖြင့်	တစ်သီး
မီးဇရုံး	တစ်တန်
မာန်ဆင်ဖြင့်	တစ်ထွေ
မြွေဖြင့်	တသွင်
သဘင်	တစ်ချက်
သန်လျက်	တစ်မှု
ခရုသင်း	တတည်
စည်ကြီးသံ	တစ်သီး
ဆီမီးဖြင့်	တကွဲ
တင်လဲဖြင့်	တစီရင်
မစင်ဖြင့်	ကထူး
မီးမယ်ဖျူး	တဝ
မိန်းမလှ	နောက်ပိတ်

‘အစိတ်အကြားတွင် များစွာ အလိုစမ်းငယ် အသွယ်သွယ် အထူးထူးဖြင့် ရှစ်ဦးသော လောကဓံကို အဖန်ဖန် အလှည့်လှည့် ကြိမ်စေလျက် စိတ်နေနှလုံးထဲ စွဲယူသောအလိုကို ထိုထိုအခွင့် စမ်း ရမ်းဆ၍ပြုကြသော်လည်း သူ့စရိုက် အာသယကို ဘုရားမှ တစ်ပါး ထင်ရှားကေန့် အမှန် မသိနိုင်ကောင်းသဖြင့် ဘုရား လောင်း၏ အလိုတော် နှလုံးသွင်းကို လွတ်ရှင်း ပျောက်ကွာ အောင် တော်သင့်ရာစရိုက်ဖြင့် ပိုက်ကျုံးခြင်းငှာ မတတ်စွမ်း နိုင် ပြစ်ကြလေ၏။’

အထက်ပါ ဝါကျကြီးတွင် စကားလုံးပေါင်း ၂၂၉ လုံးကို တစ် ဝါကျတည်းဖြင့် အပြီးဖွဲ့ထား၏။ အလိုစမ်းနည်း ဆယ့်ခုနစ်နည်းကို ချဲ့ငုံမိစေပြီး အလိုစမ်း၍ မအောင်မြင်ကြောင်းကို အကျိုးသင့်အကြောင်း သင့် ဖော်ပြနိုင်၏။ ဝါကျရှည်သော်လည်း ရှင်းနေ၏။

အရေးအသား အလွန် ကျွမ်းကျင်မှသာ ဝါကျရှည်ကို ရှင်း အောင် ရေးနိုင်၏။ ဝါကျတိုတိုရေးဟု ပြောခြင်းသည် အကောင်း မဟုတ်။ ဖင်မနိုင်ဘဲ ပဲကြီးဟင်း သောက်သလို ဖြစ်မည်စိုး၍သာ ပြော ခြင်းဖြစ်သည်ဟု နားလည်အပ်၏။ ဝါကျဆို တိုမှ၊ တိုမှကောင်းဟု ဆို လိုသည် မဟုတ်ကြောင်း သတိချပ်သင့်လှပေသည်။

ထို့ပြင် အလိုစမ်းနည်း ဆယ့်ခုနစ်နည်းလုံးကို ဖော်ပြရာ၌ သော တာလင်္ကာရ ဖြစ်စေရန်အတွက် ကာရန် အချိတ်အဆက်လေးများဖြင့် တွဲပြသားသည်မှာ အကယ်၍ ဤစာကို အရကျက်မည်ဆိုပါက ကာရန် အချိတ်အဆက်ကြောင့် မှတ်ဉာဏ်ကို ဗိုဗိုထက်မြက်စေပြီး ရလွယ်စေမည် ဖြစ်သည်။ ပြန်ကြည့်ပါ။ ခဲဖွယ်အတွက် တသွယ်ကို ခံသည်။ သစ်သီးမှ သစ်အတွက် ရှေ့က တစ်နှစ်ဟု ခံသည်။ ဆက်ကြည့်ပါလေ။

ဤကဲ့သို့ မိမိ ပြောကြားလိုသည့် ထိုအကြောင်းအရာကို ကြား တွင် မရပ်မနား ဝါကျရှည်ဖြင့် တစ်ဆက်တည်း ပြောသွားသည့်အတွက် ဖတ်ရှုနားထောင်ရသူအား အာရုံမပြတ်စေဘဲ (ဝါ) ပြတ်တောင်းပြတ် တောင်း မဖြစ်စေဘဲ ခံစားမှုအရသာကို တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်း ဖြစ် စေသည့် အကျိုးလည်း ရှိပါသည်။

ထူးခြားသည်ဟု ဆိုရန်တစ်ချက်မှာ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၄၈- ခုနှစ်က ရေးခဲ့သော မြန်မာစာ ယခု ၁၃၅၂ ခုနှစ် ဖြစ်၍ လွန်ခဲ့သော

နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ကျော်က ရေးသောစာဖြစ်ပါလျက် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀-
မျှ ကွာစေးသော၊ တစ်နည်းဆိုရလျှင် လူ့အသက် သုံးဆက်ခန့် ကွာ
ဝေးသော ယခုခေတ် လူများ နားမလည်နိုင်သော ဝေါဟာရများ
မပါရှိသည်မှာ အရေးအသား အသုံးအနှုန်း ထူးခြားချက်ဟု ဆိုနိုင်
ပါသည်။

ဤသို့လျှင် တေမိယဇာတ် အကြောင်းအရာသည် ဗုဒ္ဓသာသနာ
တည်သမျှ သာသနာနှင့်အတူ တည်ရစ်မည့် အကြောင်းအရာဖြစ်ခြင်း၊
ဦးဩဘာသ၏ စကားအသုံးအနှုန်း၊ ဝါကျအဖွဲ့အနှုန်းသည် လူ့အသက်
တစ်ဆက်မျှမက ခေတ်အဆက်ဆက် လူတို့က နားလည်နိုင်ခြင်း၊ တေ
မိယ ဇာတ်လာ ဇာတ်လမ်း ဇာတ်ကွက်အရ အဖြစ်အပျက် အများ
အပြားမှာ လူ့သဘာဝနှင့် တစ်သားတည်း ဖြစ်ခြင်း၊ တေမိယဇာတ်
လာ နီတိဆန်သည့် အချက်များမှာ ခေတ်အဆက်ဆက် လူသားတို့
အတွက် အသုံးဝင်ခြင်း စသော အကြောင်းတရားများ ခိုင်မာသော
ကြောင့် ဦးဩဘာသ၏ တေမိယဇာတ်ဝတ္ထုသည် ‘ဂန္ထဝင်မြောက်’ စာ
ကောင်းပေမွန် ဖြစ်ကြောင်း သန့်ဌာန် ချမှတ်အပ်ပါသည်။

ယခုဆက်လက်၍ တေမိယ ဇာတ်ဝတ္ထုကို ဝတ္ထုအတတ်ပညာ
ပိုင်းမှ အကျဉ်းချုပ်မျှ သုံးသပ်ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်တွင် (က) ဇာတ်လမ်း၊ (ခ) ဇာတ်လိုက်၊ (ဂ)
ကာလဒေသဟူ၍ အဓိကအားဖြင့် အခြေခံ အချက်သုံးချက်ရှိ၏။ ဇာတ်
လမ်းကောင်းလျှင် ဇာတ်လမ်း ပခာနဝတ္ထု၊ ဇာတ်လိုက်ကောင်းလျှင်
ဇာတ်လိုက်ပခာနဝတ္ထုဟု ခေါ်ကြ၏။ ကာလဒေသမှာမူ ဇာတ်လမ်း
ဇာတ်လိုက်တို့၏ အားဖြည့်ချက်များဖြစ်၏။

ဇာတ်လမ်းတွင် (က) ဇာတ်ကွက်၊ (ခ) ဇာတ်လက်တက်ဟူ၍
ပါဝင်၏။ ဇာတ်ကွက်များ ဆက်ဖြစ်ခြင်းဖြင့် ဇာတ်လမ်း ဖြစ်လာ၏။
ဇာတ်လက်တက်မှာ ပင်မဇာတ်လမ်းမှ ဖြာထွက်သော အကြောင်းအရာ
ငယ်များ ဖြစ်၏။ တချို့ဇာတ်လမ်းတွင် ရှေ့ဘာဖြစ်မည်ဟု မသိမသာ
ပြသော ဇာတ်နိမိတ်လည်း ပါတတ်သည်။

ဇာတ်လမ်းတွင် အားပြိုင်မှုပါဝင်ပြီး ထိုအားနှစ်ခုတို့ အလှူအယက်
အပြိုင်အဆိုင် သူနိုင်ငါနိုင်ဖြစ်ရင်း ဇာတ်လမ်းဆက်သွားပါက စိတ်ဝင်

စားဖွယ် ဇာတ်လမ်းဖြစ်လာသည်။ အားပြိုင် ဇာတ်လမ်းသည် မှန်မှန် တက်ပြီး ဇာတ်ထွတ်ရောက်ကာ သဘာဝကျကျ အဆုံးသတ်သွားပါက ဇာတ်လမ်းကောင်းတစ်ခု ဖြစ်လာပေသည်။ ထို့ပြင် ဇာတ်လမ်းဖြစ်ပေါ် တိုးတက်နေရာတွင် ရှေ့မှာ ဘာဖြစ်လာမည်ဟု စာဖတ်သူ ကြိုတင်မသိ နိုင်ဘဲ သိလိုစေ ကြီးလေလေ ဇာတ်လမ်းကောင်း ဖြစ်လေလေဟု ဆိုရာသည်။

‘အားပြိုင်မှု’ဆိုရာတွင် ဇာတ်ကောင် အချင်းချင်း အားပြိုင်မှု၊ စိတ်နေသဘောထားချင်း အားပြိုင်မှု၊ ဆင်းရဲချမ်းသာ အခြေအနေ ချင်း အားပြိုင်မှု၊ သူတော်ကောင်း သဘာဝနှင့် သူယုတ်မာ သဘာဝ အားပြိုင်မှု၊ သည်းခံခြင်းနှင့် ရက်စက်ခြင်း အားပြိုင်မှု၊ တစ်ယောက် တည်းမှာပင် လောဘနှင့်လောဘကို ပယ်ခွာမှု(အလောဘ) အားပြိုင်မှု၊ စသည်ဖြင့် အားပြိုင်မှုများစွာရှိ၏။ အားနှစ်ခုပြိုင်ရာတွင် နောက်ဆုံး ကောင်းသောအားက အနိုင်ရခြင်းဖြင့် ဇာတ်လမ်းပြီးဆုံးစေမှု သဘာဝ ကျ၏။ ဇာတ်လမ်းကောင်းလျှင် ဇာတ်လမ်းပဓာန ဝတ္ထုဖြစ်ပေသည်။

စင်စစ် ဇာတ်လမ်းဆိုသည်မှာ အားပြိုင်မှုတို့၏ ဖြစ်စဉ်ကြီးပေ တည်း။

ဇာတ်လိုက်ဆိုရာတွင် လူလည်းဖြစ်နိုင်သည်။ တိရစ္ဆာန်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ဇာတ်လမ်းထဲတွင် ဦးဆောင်ပါဝင်သူသည် ဇာတ်လိုက် တည်း။ ဇာတ်လိုက်သည် သဘာဝကျရသည်။ ဇာတ်လိုက်၏ သဘာဝ သည် ထူးကဲသာလွန်ပါက စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖြစ်လာ၏။ ဇာတ်လိုက် သည် လူဖြစ်ပါက လူ့သဘာဝထဲမှ လူ့သမန်တို့ထက် ထူးကဲသော အပြုအမူ အပြောအဆို အကြံအစည်ရှိခြင်း၊ အနစ်နာခံခြင်း၊ အများ အကျိုးဆောင်ခြင်း စသည့်အရည်အချင်းများ ထင်ရှားပါက ဇာတ်လိုက် ကောင်း ဖြစ်လာ၏။

သို့သော် ဇာတ်လိုက်တိုင်း လူကောင်းဖြစ်ရမည်ဟု မဆိုသာ။ ဆိုးချင်တိုင်းဆိုးသူလည်း ဇာတ်လိုက်ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့သော် နောက်ဆုံး တွင်မူ လူဆိုးသည် လူဆိုးတို့၏သွားရာ ဒုက္ခလမ်းဖြင့် နှုတ်ခမ်းသတ် စေရမည်။ ဝတ္ထုတစ်ခုတွင် ဇာတ်လိုက်၏ လူ့သဘာဝ စရိုက်လက္ခဏာ ပီပြင်ထင်ရှား ဆွဲအားရှိလာလျှင် ဇာတ်လိုက်ပဓာန ဝတ္ထုဟု ဆိုနိုင် သည်။

ဇာတ်လိုက်အား ကူညီပံ့ပိုးသူများကို ဇာတ်ရံဟုခေါ်၏။ ဇာတ်လိုက်၏ စရိုက်လက္ခဏာများပေါ်ရန် အားဖြည့်သူများ ဖြစ်သည်။ ထိုဇာတ်ရံများကြောင့် ဇာတ်လိုက်၏ အရောင်အသွေး ဟောက်ပစေသည်။

ဝတ္ထုထဲတွင် ဇာတ်လိုက်က သူ့အကြောင်းသူ ပြောခြင်းသည် မှန်ကန်ပါက ကောင်း၏။ ကေးကဇာတ်ရံများ၏ အပြောအဆို အပြုအမူဖြင့် ဇာတ်လိုက်၏ သဘာဝကို သိစေလျှင် ပို၍ကောင်း၏။ ကောင်းသည် ဆိုးသည်ဟု မည်သူကမျှ ထုတ်ဖော်မပြောဘဲ အဖြစ်အပျက် အပြုအမူများဖြင့်သာ ဇာတ်လိုက်၏ စရိုက်လက္ခဏာကို ပေါ်လွင်စေပါက အကောင်းဆုံး ဖြစ်ပေသည်။

ကာလဒေသဆိုသည်မှာ ထိုဇာတ်လမ်း၊ ထိုဇာတ်လိုက်တို့ဖြစ်ပေါ်နေသော ခေတ်ကာလ အချိန်အခါ၊ တိုင်းပြည်နိုင်ငံ၊ မြို့ရွာအရပ်ဒေသ ဖြစ်၏။ ကာလနှင့် ဒေသသည် ဇာတ်လမ်းနှင့် ဇာတ်လိုက်တို့၏ လှုပ်ရှားမှုများနှင့် အလိုက်သင့်ဖြစ်ရပေမည်။ ဥပမာ ဇာတ်လိုက် ဥပုသ်စောင့်သည်ဆိုလျှင် ဝါတွင်းကာလဖြစ်ခြင်း၊ ဘုန်းကြီးကျောင်း၌ ဖြစ်ခြင်း။ ဇာတ်လိုက်က မိန်းမခိုးမည်ဆိုလျှင် ညအခါဖြစ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် မိဘမရှိချိန်ဖြစ်ခြင်း၊ လူပြတ်သောနေရာ၊ လူထူထပ် များပြားလွန်းသောနေရာဒေသဖြစ်ခြင်း စသည်ဖြစ်၏။

ဝတ္ထုကိုစတင်ရာ၌ ရှေးဝတ္ထုနှင့် ကာလပေါ်ဝတ္ထု ခြားနားတတ်၏။ ရှေးဝတ္ထုများက အကြီးမှအသေးသို့ သွား၏။ ကာလပေါ်ဝတ္ထုက အသေးမှအကြီးသို့သွား၏။ လော့ဂျစ်တွင် ယေဘုယျမှ တိကျ၊ တိကျမှ ယေဘုယျဆိုသည့် သဘောမျိုးတည်း။

ဥပမာ တက္ကသိုလ်သင်တန်းတစ်ခု အကြောင်းကို ပြောရာတွင် ရှေးနည်းက တက္ကသိုလ်အမည်၊ အဆောက်အအုံ၊ အတန်း၊ ပြီးမှ အတန်းတက်နေသူ၊ ဤသို့ အကြီးမှအငယ်သို့ လာ၏။ ခေတ်နည်းက သင်တန်းတက်နေသူကို စ၊ ပြောပြီး နောက်မှဆက်ကာ ဘာသင်တန်း၊ ဘယ်အဆောင်၊ ဘယ်တက္ကသိုလ်မှာဟု ပြော၏။ ခေတ်နည်းက စိတ်ဝင်စားမှုကို ပိုပြီး ဖမ်းစားနိုင်သည်ဟု ဆိုကြ၏။ သို့သော် ဖြစ်စဉ်ကားမကျပေ။ ရှေးဝတ္ထုများကား ‘ပဝတ္တိက္ကမ’ခေါ်သော ဖြစ်စဉ်ကျ ဖော်ပြပေသည်။

အထက်တွင် အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြခဲ့သော ဝတ္ထုအတတ်ပညာ သဘောဖြင့် မင်းဘူး ဦးဩဘာသ၏ တေမိယဇာတ် ဘာသာပြန်ဝတ္ထုကို

သုံးသပ်ပါမည်။ ဦးဩဘာသ၏ တေမိယဇာတ် ဘာသာပြန် ဝတ္ထုဟု
သေသေချာချာပြောခြင်းသည် အဓိပ္ပာယ်ရှိ၏။ ဘုရားဟောဇာတ်ပါဠိကို
အခြေခံပြုစုသော ရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓသောသ၏ ပါဠိဘာသာ တေမိယဇာတ်
ကို မင်းဘူးဦးဩဘာသက ချဲ့ထွင်၍ စကားတန်ဆာဆင်ကာ ဘာသာ
ပြန်ထားသည့်အတွက် မူရင်း ဘုရားဟောဇာတ်တော်ကို ဝတ္ထုသဘော
ဖြင့် စစ်ကြောခြင်းမဟုတ်။ ဦးဩဘာသ လက်ရာ ဘာသာပြန် ဝတ္ထုကို
သာ စိစစ်ခြင်းဖြစ်သည်ကို သိစေရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဝတ္ထုသဘောဖြင့် စိစစ်ရာတွင် အသေးစိတ် လျှောက်စိစစ်ပြရန်
ဤတွင် မဖြစ်နိုင်ပါ။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် ရှေ့တွင် ဇာတ်ကြီး
ကိုးဇာတ် ဆက်ရေးရန် ရည်ရွယ်ထားပါသဖြင့် တေမိယ တစ်ဇာတ်
တည်းဖြင့် ကာလ ကြာညောင်းလွန်းရန် မသင့်သောကြောင့် ဖြစ်ပါ
သည်။ ထို့ကြောင့် အကွက်ကောင်းကိုသာ ထောက်ပြပါမည်။

ဤတေမိယဇာတ်သည် ရှေးလွန်လေပြီးသောအခါနှင့်ချီးဦးဦး ဗာရာ
ဏသီပြည် တည်ပြုသော ဝတ္ထုဖြစ်၍ ရှေးဝတ္ထုဖြစ်သည်မှာ ထင်ရှားပြီ။

ထူးခြားဆန်းကြယ်သည့်ဇာတ် သို့သော် ဒဏ္ဍာရီ မဟုတ်

ဇာတ်လမ်းသဘောအရ အားပြိုင်မှု မပိုင်းတွင် တေမိမင်းသား
၏ သံမဏိဇွဲလုံ့လ၊ ပီရိယအဓိဋ္ဌာန်စိတ်နှင့် အလိုစမ်းနည်း များစွာ
တို့၏ ဒုက္ခ၊ သုခ၊ လောကဓံတို့၏ လွန်ပွဲကြီး၏ အားပြိုင်မှုကား အံ့မခန်း
ကြီးကုယ်လှဘိသည်။ တေမိမင်းသား၏စိတ်ကို လောကဓံရေခဲစိမ်လိုက်၊
လောကဓံ သံပူကပ်လိုက် အမျိုးမျိုး ပြုလုပ်ပြန်။ ဘယ်လောက်ပင်
တွန်းတွန်း မလိမ့်၊ ဘယ်လိုပင်ဆွဲဆွဲ မပါ၊ မြင်းမိုရ်မဏ္ဍိုင်လို ကြံ့ခိုင်
လှသော တေမိမင်းသား၏ အဓိဋ္ဌာန်စိတ်။

တက္ကသိုလ် မောင်သန့်စင်၏...

‘လောကဓံဤလေ၊ ပြေပြေပင်သွေးသွေး၊
အေးအေးပင်ပျော်ပျော်၊ လျော်လျော်ပင်ဖြန်းဖြန်း၊
ကြမ်းကြမ်းပင်ထန်ထန်၊ ပြန်ပြန်ပင်ပြုန်းပြုန်း၊
မှုန်းမှုန်းပင်ခြေခြေ၊ စွေစွေပင်တိုက်တိုက်၊
ဝိုက်ဝိုက်ပင်ဝှေ့ဝှေ့၊ မရွေ့ အောင်စိတ်ကို၊
မြင်းမိုရ်မဏ္ဍိုင်၊ ကြံ့ခိုင်ပုံအလား၊
မှတ်သားသတိဆောင်၊ မြဲမြံစွာနှောင်မှ၊
အမောင်ဘဝခရီး အောင်မြင်လိမ့်အပြီး။’

ဟု ဆိုသကဲ့သို့ တေမိမင်းစိတ်သည် မြင်းမိုရ်မဏ္ဍိုင်လို ကြံ့ခိုင်လွန်းလှ
သည်။ စိတ်ကြံ့ခိုင်ရုံမျှမက ဆွံ့၊ အ၊ နားပင်းဟန် သရုပ်ဆောင်ရသည်
မှာလည်း အခက်အခဲဆုံး သရုပ်ဆောင်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်ပေသည်။

တေမိယ ဇာတ်တော်တွင် တေမိမင်းသား၏ အဓိဋ္ဌာန်စိတ်နှင့် အမျိုးမျိုး အလိုစမ်းကြသည့် လောကဓံ အတွေ့အထိတို့ အားပြိုင်ရင်း ဇာတ်လမ်းသည် တရွေ့ရွေ့ တက်လာပေသည်။

နောက်တစ်ချက်မှာ ပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားတို့နှင့် မယ်တော် စန္ဒာ ဒေဝီ မိဖုရားကြီးတို့၏ အားပြိုင်ပွဲဖြစ်၏။ တစ်ဖက်က တေမိမင်းသား အပေါ် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှု၊ တစ်ဖက်က တေမိမင်းသား အပေါ် သနား ကြင်နာမှု၊ လူချင်း သဘာဝချင်း အားပြိုင် ကြလေသည်။ ဤ အားပြိုင်မှုသည် ဇာတ်လမ်းကို စိတ်စင်စားမှု ဖြစ်ပေါ်လာစေသည်။

တေမိ ဇာတ်လမ်းသည် မင်းသားကို မြေမြုပ်သတ်ဖို့ ထုတ်သွားသည့်အခါ ဇာတ်ထွတ် ရောက်သွား၏။ မင်းသား ကောင်းပြောသည်မှ စပြီး တဖြည်းဖြည်း ကျသွားလေသည်။

ဇာတ်လိုက်အပိုင်းတွင် ဇာတ်ရံဖြစ်သော ပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားတို့၏ လူ့သဘာဝ ပီပြင်လှ၏။ ကိုယ့်အမှားကို ကိုယ်ဝန်မခံဘဲ သူတစ်ပါး အပေါ် အပြစ်ပုံချတတ်သော လူ့သဘာဝစရိုက်ဆိုး ပီပြင်၏။ ကာသိကရာဇ် မင်းသည်လည်း စည်းစိမ်ရှင်ကြီးတို့၏ သဘာဝ ပေါ်ပေ၏။ မိမိစည်းစိမ်ကို ထိမည်ဆိုလျှင် ဘာမဆို လုပ်ဝံ့သည့် စည်းစိမ်ရှင်ကြီးတို့၏ စရိုက်ပေါ်၏။ မယ်တော် စန္ဒာဒေဝီမှာမူ မိခင်ကောင်းတို့၏စရိုက် လက္ခဏာ ထင်ရှားလှသည်။ တောင်းဆိုး ပလုံးဆိုးသာ ပစ်ရိုးရှိသည်၊ သားဆိုး သမီးဆိုး ပစ်ရိုးမရှိ ဆိုရိုးနှင့် ညီလှ၏။

‘ပဋိသန္ဓေ၊ ဆယ်လနေ၍၊
မြူတေမျက်နှာ၊ မြင်သောခါက၊
နံ့သာပန်းမျိုး၊ မဇ္ဈမျိုးသို့၊
မြတ်နိုးလှမော၊ ချစ်သဘောဖြင့်၊
ကျော်စောထင်အောင်၊ စီးပွားဆောင်သည်၊
ဘုန်းခေါင်မိခင်၊ ကျေးဇူးရှင်’

ဟူ၍ ဘုရိဒတ် လင်္ကာကြီးတွင် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ စပ်ဆိုသော မိခင်မျိုး ဖြစ်တိသည်။

အဓိက ဇာတ်လိုက်ဖြစ်သော တေမိမင်းသားမှာမူ မနုဿလူသား (၀၇) သာမန်လူသား အခြေအနေမျိုးမရှိ ဖြစ်နေသည်။ ကမ္ဘာ့လူဦးရေ သန်းပေါင်း ငါးထောင်တို့၏ စရိုက်လက္ခဏာတို့ကို အဆီညှစ်၍ စိစစ် ကြည့်သော်မှ တေမိ မင်းသားလို စရိုက်လက္ခဏာမျိုး တွေ့နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

ကိုယ်ခန္ဓာပြည့်စုံသော ကလေးဟူသမျှ ဆော့ကြ ကစားကြစမြဲ ဖြစ်၏။ ခန္ဓာပေဒနည်းအရ ကြည့်လျှင် သွေးတက်တုန်းအရွယ် မဟုတ် လော။ တေမိမင်းသား၏ ဆွံ့, အ, နားမကြား သရုပ်ဆောင်မှုမှာ ကလေးဘာသာနှင့် လုံးဝ ဆန့်ကျင်၏။ ထို့ပြင် လူသည် ခရီးရှည် သွားနိုင်သည်။ တက်ကြွားကြွကြွ မာန်မာန်ဖြင့် ပြုမူ လှုပ်ရှားနိုင် သည်။ လယ်သမား၊ အလုပ်သမား၊ ရုံးသမား၊ စစ်သား အားလုံး လှုပ်ရှားနေကြသူချည်း ဖြစ်၏။ သို့သော် ၎င်းတို့ကို ခေါ်ပြီး တစ်နေ့လုံး မလှုပ်ဘဲ နေခိုင်းလျှင် နေနိုင်ကြမည် မဟုတ်ပေ။ ငြိမ်ငြိမ်ကလေး နေရ တာလောက် အနေခက်မှု မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် တင်ပျဉ်ခွေပြီး တစ်နာရီ လောက် မလှုပ်မယှက် ကမ္မဋ္ဌာန်း ထိုင်နိုင်သူပင် အလွန် နည်းနေခြင်း ဖြစ်၏။

တရားအမြင်ဖြင့် ပြောရလျှင် လူ့ခန္ဓာကိုယ်ထဲတွင် ဆင်းရဲရှိနေ သည်။ ညောင်းသည်။ တောင့်တင်းသည်။ မလှုပ်မယှက် ငြိမ်ငြိမ်နေလျှင် ထိုဒုက္ခတွေ ပေါ်လာသည်။ လမ်းလျှောက်လိုက်၊ ထိုင်လိုက်၊ အိပ်လိုက်၊ မတ်တတ်ရပ်လိုက်နှင့် ဤသို့ အနေအထိုင် (ဣရိယာပုတ်)ကို ပြောင်း ပြောင်းပေးမှ ဒုက္ခသက်သာသည်။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခကို ဣရိယာပုတ်က ဖုံးသည်ဟု ဆရာတော်များက ဟောကြလေသည်။

တေမိမင်းသားမှာမူ ဆယ့်ခုနစ်နှစ်လုံးလုံး နေ့ရော ညရော လူ ရွှေလူကွယ် လုံးဝမလှုပ်ရှား နေရရှာသည်။ ကိုယ့်ဟာကိုယ် အေးအေး မလှုပ်မယှက် နေရလည်း တော်သေး၏။ ဤလို မဟုတ်ပေ။ အမျိုးမျိုး အလိုစမ်းပြီး မလှုပ် လှုပ်အောင် အတင်း လုပ်ကြသေး၏။ ခြင်အကိုက် ခိုင်း၊ မီးအရှိခိုင်းနှင့် ရိုင်းလှသည့် အပြုအမူတို့ ကြုံရသော်လည်း တစ်ကိုယ်လုံး နည်းနည်းမှ လုံးဝ မလှုပ်ပေ။ အဘယ်သူ နေနိုင်မည် နည်း။

ဘုရားဟော ဇာတ်နိပါတ်နှင့်တကွ ပိဋကသုံးပုံ၌ပါသော ဝတ္ထု
ဟူသမျှတွင် တေမိမင်းသားလို ဇာတ်လိုက်မျိုး တစ်ယောက်မျှ မပါ။
မိမိတို့ ဖတ်ဖူးသော မြန်မာဝတ္ထု၊ ကုလားဝတ္ထု၊ အင်္ဂလိပ်ဝတ္ထု၊ ပြင်သစ်
ဝတ္ထု၊ ရုပ်ရှားဝတ္ထု၊ တရုတ်ဝတ္ထု၊ ဂျပန်ဝတ္ထု စသည်တို့တွင်လည်း
တေမိလို ဇာတ်လိုက်မျိုး မတွေ့ဖူးပေ။ မဖတ်ဖူးသည့် ဝတ္ထုတွေမှာ
လည်း ပါမည်မဟုတ်။

သို့ဖြစ်၍ တေမိ မင်းသား၏ စရိုက် လက္ခဏာသည် မနုဿ
လူသားတစ်ဦး၏ စရိုက်လက္ခဏာ မဟုတ်ဟူ၍ ဆိုစရာဖြစ်၏။ မှန်ပေ၏။
စင်စစ် တေမိမင်းသားကား ‘မနုဿ’ သာမက ‘ဥတ္တရိမနုဿ’ (လူ
လွန်သူ) လူစားမျိုး ဖြစ်ပေသည်။ တေမိမင်းသားသည် လူသားစင်စစ်
မှန်ပါ၏။ သို့သော် လူထက်လူ ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်
တေမိလို အဓိဋ္ဌာန်မျိုးကို လူသာမန်တို့ မလုပ်နိုင်ကြသည်မဟုတ်လော။

တေမိမင်းသား၏ အဓိဋ္ဌာန် စွမ်းအားသည် အထွတ်အထိပ်သို့
ရောက်သောအခါ (အင်နာဂျီ သို့မဟုတ် ဖွံ့စ်ဟု သိပ္ပံလို ခေါ်သော)
သံလိုက်အားကြီးတစ်ရပ် ဖြစ်လာ၏။ တေမိမင်းသား၏ အဆိုပါ စိတ်
ဓာတ် ခွန်အားကြီးသည့် နောက်ဆုံး၌ ခမည်းတော်၊ မယ်တော်နှင့်တကွ
ခုနစ်ပြည်ထောင် မင်းတို့နှင့် တိုင်းသူပြည်သူတို့ကို အိုးအိမ်နိုင်ငံတွေ စွန့်
ပစ်ပြီး မိမိဆီ ဝင်ရောက်လာအောင် ဆွဲဆောင်ခေါ်ထုတ်နိုင်ပေသည်။
ရှစ်ပြည်ထောင်လုံး တေမိမင်းသားဆီ ရောက်သွားသည်ကို စဉ်းစား
လျှင် တေမိမင်းသား၏ စိတ်ဓာတ် စွမ်းအားကြီးကို အခြေခံ စဉ်းစား
ရပေမည်။ သို့မှသာ သိပ္ပံနည်းကျ စဉ်းစားရာ ရောက်ပါလိမ့်မည်။

ယခုခေတ်တွင် တေမိ မင်းသားလို လူထူးပေါ်လျှင် အရက်
သမားလို လူအညံ့စားမှတစ်ပါး မြန်မာတစ်ပြည်လုံး ရသေ့ ရဟန်း
ပြု တောမထွက်ဘူးဟု မည်သူမျှ ကြိုတင် မငြင်းနိုင်ပေ။ သို့သော် တေမိ
လို လူလည်း မပေါ်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာပြည်သူတို့လည်း တောမထွက်၊
ဤကား လိုက်ဖက်မှု မဟုတ်ပါလော။

တေမိမင်းသားသည် မနုဿလူသား အဆင့်မက ဥတ္တရိမနုဿ
ခေါ်သည့် လူထက်လူ အဆင့်သို့ အဘယ်ကြောင့် ရောက်ရသနည်း
ဟူသော အချက်ကို ရှေ့အပတ်မှာ ဆက်လက်တင်ပြမည့် ဗုဒ္ဓဓမ္မ ရှု
ထောင့်မှ သုံးသပ်ချက်တွင် လေ့လာခွင့် ရပါမည်။

ယင်းဝတ္ထုတွင် တေမိမင်းသား၏ စရိုက်လက္ခဏာနှစ်ရပ် ပေါ်လွင်၏။ ပထမအချက်မှာ အဓိဋ္ဌာန် ပါရမီပိုင်းဖြစ်၏။ ဒုတိယ အချက်မှာ ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို စွန့်လွှတ်သော နိက္ခမ ပါရမီပိုင်း ဖြစ်၏။ နှစ်ပိုင်းလုံးမှာပင် တေမိမင်းသား၏ စရိုက်လက္ခဏာ ပီပြင်ထင်ရှား၏။ ပါရမီနှစ်ရပ်လုံး အောင်မြင်စွာ ဖြည့်နိုင်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ဇာတ်လိုက်ပခာန ဝတ္ထုတွင် အကျုံးဝင်၏။

အကယ်၍ တေမိယ ဇာတ်ကို ဇာတ်က၊မည် သို့မဟုတ် ရုပ်ရှင်ရိုက်မည်ဆိုလျှင် မင်းသမီး ကောင်းကောင်း လို၏။ ဤဇာတ်သည် မင်းသမီး ဆောင်ရမည့်ဇာတ် အလွမ်းဇာတ် ဖြစ်၏။ အလွမ်းဇာတ်ကို အံ့မခန်းသည့် တောထွက်ခန်းဖြင့် နိဂုံးချုပ်ထား၏။

တကယ့်အဖြစ်အပျက်သည် စိတ်ကူးယဉ်ထက် ဆန်းကြယ်၏ ဟူ၍ မျက်မှောက် ပညာရှင်တို့၏ အဆို အမိန့်ရှိ၏။ မှန်ပေသည်။ ဤတေမိယဇာတ်လမ်းသည် ထူးပေသည်။ ဆန်းပေသည်။ ထူးလှ ဆန်းလှ၍ စိတ်ကူးယဉ် ဒဏ္ဍာရီဟု သမုတ်မည်ကြံလျှင် စပျစ်သီးပင်အောက်က မြေခွေးကို ပြေး၍ သတိရသင့်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓ ဓမ္မ အမြင်ပိုင်း တင်ပြချက်

ယခုဆက်လက်ပြီး တေမိယဇာတ်တော်နှင့် ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓဓမ္မ အမြင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းချက်ကို ဖော်ပြပါမည်။

ဇာတ်လမ်းကို အားလုံးဖတ်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်း သိကြားမင်း ပဏ္ဍုကမ္မလာတင်းပြီး စန္ဒာဒေဝီမိဖုရားကြီးအား သားဆုပေးခြင်း၊ တေမိမင်း တစ်လသားအရွယ်ဖြင့် ဖခင်စကားကို နားလည်ခြင်း၊ လွန်ခဲ့သော သုံးဘဝကို ပြန်မြင်ခြင်း၊ ထီးဖြူတော်စောင့် နတ်သမီးနှင့် စကားပြောခြင်း၊ အလိုစမ်းရာတွင် မှက် ခြင်တွေ အကိုက်ခံရစေရာ၌ မလှုပ်မယှက်ခြင်း၊ ဆယ့်ခုနစ်နှစ်လုံးလုံး ဆွံ့, နေခဲ့ရာမှ ထနိုင်ခြင်း၊ အားခွန်ဗလနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ သုနန္ဒာရထားမှူးနှင့် အဆင့်အတန်း အလွန်မြင့်သော စကားတွေကို ဘယ်မှာမှ မသင်ရဘဲ ပြောနိုင်ခြင်း၊ သိကြားမင်းဆင်းခဲ့သော ကျောင်း၌ မည်သူမဆို ဤပရိက္ခရာများကို ယူ၍ ရဟန်းပြုနိုင်ကြောင်း ရေးခဲ့သောစာကို ဘယ်ကျောင်းမှာမှ စာမသင် ခဲ့ရဘဲနှင့် ဖတ်တတ်ခြင်း၊ ဖခင်နှင့်စကားပြောရာတွင် တကယ့်ဆည်းပူး လေ့လာပြီးသော ပညာရှိတစ်ဦးပမာ လေးနက်သော တရားသဘော တွေကို ပြောနိုင်ခြင်း၊ တစ်ထိုင်တည်း အားထုတ်ရုံမျှဖြင့် တေမိရသေ့ ကလေး ဈာန်အဘိညာဉ်တွေ ရခြင်း၊ ရှစ်ပြည်ထောင်လုံး အိုးအိမ်တွေ၊ တိုင်းပြည်တွေပစ်ပြီး ရသေ့ ရဟန်း ပြုကြခြင်း ဟူသော အချက်တို့မှာ သဘောတရားကို ကျကျနန နားမလည်ကြပါက ယုံရခက်ခက်တွေပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ ယုံရခက်လောက်အောင် တူးဆန်းသော ကိစ္စမျိုးဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်သူတို့က ဒဏ္ဍာရီပဲဟု ခင်လွယ်လွယ် မှတ်ချက်ချကြပေမည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ အနေဖြင့်ကလည်း သေသေချာချာ နားမလည်ဘဲနှင့် ဘုရားအလောင်းဆိုသော အလေးဂရုပြုမှု(ဝါ) ဘုရားအလောင်းစိတ်ကြောင့် ကျေနပ်လက်ခံထားရခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ဤသို့ မဖြစ်စေဘဲ ယထာဘူတကျကျ ဆင်ခြင်သုံးသပ်၍ အဖြေမှန်ထုတ်ကာ အရိုးစွဲအောင်ယုံကြည်မှုကို ခိုင်မာစေရမည် ဖြစ်ပေသည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ဆင်ခြင် သုံးသပ်၍ အဖြေရှာခြင်းသည် သိပ္ပံနည်းကျ ဆင်ခြင်မှု ဖြစ်ပေသည်။

မှန်ကန်မှုသည် သူ့ဟာသူမှန်ကန်မှု၊ လူကမှန်ကန်သည်ဟု ထင်မှုဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ မှားယွင်းမှုသည်လည်း သဘာဝအတိုင်း သူ့ဟာသူမှားမှုနှင့် လူကမှားသည်ထင်မှုဟူ၍ နှစ်မျိုးပင်ရှိ၏။ ဥပမာ လူ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ မခိုင်မြဲခြင်းသည် သူ့ဟာသူ မှန်ကန်မှုဖြစ်၏။ သို့သော် လူငယ်လူရွယ်တို့က ခိုင်မြဲသည်ဟုထင်၏။ ထို့ကြောင့် လူ့အထင်သည် အမှန်ကိုလည်း အမှား၊ အမှားကိုလည်း အမှန်ဟူ၍ ထင်တတ်၏။ ဤသို့ ထင်မှတ်ခြင်းသည် ထိုလူ၌ရှိသော ယုံကြည်မှုနှင့် အသိပညာ အခြေခံအလိုက် ဖြစ်ပေသည်။

လူ့လောကထဲတွင် အများနှင့်ဆိုင်သော ဝါဒမှာ ဥစ္ဆေဒဝါဒ၊ သဿတဝါဒနှင့် ကမ္မဝါဒတို့ ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့အတွက် ထူးသော ဝါဒမှာ ပါရမီဝါဒဖြစ်၏။ ဤအယူဝါဒတို့သည် လူ၏ အရူအမြင်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ဥစ္ဆေဒဝါဒ(အုတ်ဆေဒဝါဒဟု ဖတ်ပါ) ဆိုသည်မှာ အတိတ်ဘဝမရှိ၊ အနာဂတ်ဘဝမရှိဟူ၍ ယူသောဝါဒဖြစ်၏။ လူသည် အရင့်အရင် ဘဝတွေမရှိ၊ အခုမှဖြစ်လာ၏။ ရုပ်တွေ စုပေါင်းညီညွတ်၍ ဖြစ်လာ၏ဟု ယူသူကယူ၏။ တန်ခိုးရှင်က ဖန်ဆင်း၍ ဖြစ်လာ၏ဟု ယူသူကယူ၏။ စင်စစ် အတိတ်ဘဝမရှိဟု ယူသည်ပင် ဖြစ်၏။

ထို့ပြင် ဥစ္ဆေဒဝါဒသည် လူသေလျှင် ပြတ်၏။ နောက်ဘဝထပ်မဖြစ်တော့၊ သေလဲသေရော ပြီးရောဟု ယူ၏။

စဉ်းစားကြည့်ပါ။ ဤကဲ့သို့ ဥစ္စေဒဝါဒကို ယုံကြည်သူသည် နောင်ကောင်းဖို့ မကောင်းဖို့ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကိုလည်း ယုံကြည်တော့မည်မဟုတ်၊ နတ်ဗြဟ္မာတို့ကိုလည်း ယုံကြည်မည် မဟုတ်၊ ငရဲကိုလည်း ယုံကြည်မည် မဟုတ်၊ သူ၏ ဥစ္စေဒဝါဒနှင့် မကိုက်ညီသော တေမိယဇာတ်ကိုလည်း ယုံကြည်မည်မဟုတ်ပေ။ သူ့ ဝါဒနှင့် သူ့နဂိုယုံကြည်ချက်နှင့် မကိုက်၍ မယုံခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

သဿတဝါဒ (သတ်သတဝါဒဟုဖတ်ပါ) ဆိုသည်မှာ လူသည် ကမ္ဘာဦးကတည်းက ယနေ့အထိမြဲနေ၏။ ပုံသဏ္ဌာန်သာ ပြောင်းသော်လည်း ဝိညာဉ် (အတ္တ)က ဒါပဲ၊ တစ်ခုတည်းပဲ၊ ဒီအတ္တပဲ သံသရာမှာ ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ဘဝအမျိုးမျိုး ဖြစ်နေသည်ဟု ခံယူသည်။ လူသေပေမယ့် ဝိညာဉ်မသေဘူး၊ ဝိညာဉ်ဆက်ရှိနေမည်ဟု ယုံကြည်လေသည်။

ဤသဿတဝါဒသမားသည် သာမန်အားဖြင့် ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကို လက်ခံ၏၊ နတ်ဗြဟ္မာကို လက်ခံ၏၊ ငရဲကိုလက်ခံ၏။ သို့သော် သူလက်ခံပုံက တစ်ဆက်တည်းမြဲနေသည့် အနေမျိုးဖြင့်သာ လက်ခံခြင်းဖြစ်၏။ သဿတဝါဒသမားက တေမိယဇာတ်ကို ငြင်းပယ်ရန်အကြောင်းမရှိ။ သို့သော် ဒီတေမိယ တစ်ဆက်တည်း ဖြစ်နေရမည်ဟု မြင်ပေသည်။

နောက်တစ်ခုက ဥစ္စေဒနှင့် သဿတ ‘ကပြားဝါဒ’ ဖြစ်၏။ ‘ကပြားဝါဒ’ သဘောက လူသည် အတိတ်ဘဝမရှိ၊ ယခုမှ ဝန်ခိုးရှင်က ဖန်ဆင်း၍ အသစ်စက်စက်ဖြစ်လာ၏။ ဤသို့ အတိတ်ပိုင်းကို ဥစ္စေဒအယူ၊ ယူ၏။ သို့သော် လူသေသောအခါတွင်ကား လူ၏ ဝိညာဉ်သည် မသေပေ၊ ကမ္ဘာပျက်သည်အထိ တည်နေဦးမည်ဟု ယူဆ၏။ ဤသို့ ရှေ့အနာဂတ်ပိုင်းကို သဿတ အယူ၊ ယူ၏။ ထို့ကြောင့် အတိတ်ကို ဖြတ်၊ အနာဂတ်ကို ဆက်သောအယူမှာ ဥစ္စေဒနှင့် သဿတ ကပြားဝါဒ (ဝါ) ရောရာဝါဒဟု ဆိုရပေသည်။

ထိုကဲ့သို့ ကပြားအယူဝါဒ ယူသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း တေမိယဇာတ်လမ်းကို ယုံကြည်မည် မဟုတ်ပေ။ ကမ္မဝါဒ ဆိုသည်မှာ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံကို ယုံ၏။ ကုသိုလ်အကျိုး၊ အကုသိုလ်အပြစ်ကို ယုံ၏။ ထိုကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတို့ကြောင့် လူတို့သည် ဘဝသံသရာ

ကျင်လည်ကြရ၏ဟု ယုံကြည်၏။ ကုသိုလ်ကြောင့်ဖြစ်သော နတ်ဗြဟ္မာကို ယုံ၏။ အကုသိုလ်ကြောင့်ဖြစ်သော ငရဲကို ယုံ၏။

ထို ကမ္မဝါဒသမားတို့သည် တေမိယဇာတ်တော်ကို ယုံပေသည်။ အမှန်ပဲဟု လက်ခံပေသည်။ သို့သော် အလွန်ကြီးလေးနက်မှုကား မရှိသေးပေ။

အရေးအကြီးဆုံးကား ‘ပါရမီဝါဒ’ ဖြစ်၏။ ‘ပါရမီဝါဒ’ ဆိုသည်မှာ ကုသိုလ်ပြုလျှင် မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ရည်စူးပြီး ပြုရမည်။ ဗောဓိဉာဏ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရည်စူး၍ ပြုသော ကုသိုလ်သည် သာမန်ကုသိုလ် မဟုတ်တော့ဘဲ ပါရမီကုသိုလ် ဖြစ်လာသည်ဟု လက်ခံယုံကြည်သောဝါဒ ဖြစ်လေသည်။ ဗောဓိဉာဏ် နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို မရည်စူးဘဲ (ဝါ) မရည်စူးတတ်ဘဲ သာမန်ပြုကြသော ကုသိုလ်သည် ပါရမီကုသိုလ် မဖြစ်ပေ။ ဘုရားအလောင်း ဟူသမျှ ကုသိုလ်ပြုတိုင်း ထူးထူးကဲကဲ ပြု၏။ ကုသိုလ်ပြုတိုင်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ဦးတည်၍ ပြု၏။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရဖို့ ပါရမီဖြည့်၏။

ပါရမီကုသိုလ်နှင့် သာမန်ကုသိုလ် အထူးကား ပါရမီကုသိုလ် သည် တစ်ဘဝထက်တစ်ဘဝ တိုးတက်ပြည့်စုံလာ၏။ ကုသိုလ်အဆောက် အအုံ ဖြစ်လာ၏။ ပါဠိလို ‘ပါရမီသမ္ဘာရ’ဟု ခေါ်၏။ ပါရမီကုသိုလ် သည် ယခုဘဝသေပြီး နောက်ဘဝသို့ ဆက်ကာ အကျိုးထူး ပေး၏။ သာမန်ကုသိုလ်သည် ပြည့်လာသည်ဟူ၍ မရှိ။ အဆင်မသင့်လျှင်ကောင်း ကျိုး ပေး၏။ အဆင်မသင့်လျှင် အကျိုးပေးခွင့် မရပေ။

ဥပမာ—ယခုဘဝ သင်ထားသော ပညာတို့သည် သေပြီး နောက် ဘဝ လူပြန်ဖြစ်သောအခါ မေ့ပျောက်ကုန်၏။ ပြန်သင်ရပြန်၏။ ဘဝ တိုင်း ပညာသင်နေရ၏။ ဤကား သာမန်ကုသိုလ်သမားတို့၏ သဘော တည်း။ ပါရမီကုသိုလ် ကြီးရင့်သော သူတို့မှာမူ နောက်ဘဝ၌ ပညာ ထပ်မသင်ရဘဲ တတ်၏။ အကယ်၍ ပါရမီကုသိုလ်ရှင်သည် သင်လာခဲ့ သော ပညာတွေ သေလိုက်ပျောက်သိုက် ဖြစ်နေပါက ဘယ်သောအခါ မှ ပညာအကြီးဆုံး ဘုရားဖြစ်မည် မဟုတ်ပေ။ သို့သော် ပါရမီကုသိုလ် ရှင်သည် တစ်ဘဝထက် တစ်ဘဝ ပညာတွေ ပြည့်ပြည့်လာသောကြောင့် နောက်ဆုံးဘဝတွင် ပညာအားလုံးတတ်သော ဘုရားဖြစ်သွားခြင်း ဖြစ် ပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ပါရမီ ဝါဒသမားသည် အတိတ် ဘဝကိုလည်း ယုံ၏၊ အနာဂတ်ဘဝကိုလည်း ယုံ၏။ ထူးကဲသော ပါရမီကုသိုလ် သဘောကိုလည်း သိရှိလက်ခံ၏။ သာမန်ဖြစ်သော ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ်၏အကျိုးကိုလည်း လက်ခံ၏။ သို့သော် ဥစ္စေဒဝါဒ၊ သဿတဝါဒ၊ ကပြားဝါဒတို့ကို လက်မခံပေ။

ဤကဲ့သို့သော ပါရမီဝါဒသမားသည် တေမိယ ဇာတ်တော်ကို အကြွင်းမဲ့ လက်ခံယုံကြည်၏။ ဖြစ်ရပ်တိုင်းကို သဘောပေါက်နားလည်၏။ နားလည်သည့်အတွက် ယုံ၏။ သိကြားမင်း၊ ထီးဖြူစောင့် နတ်သမီးတို့ကိုလည်း ယုံ၏။ မသင်ရဘဲ ဘုရားအလောင်း မင်းသား စာတတ်ခြင်းသည်လည်း ပါရမီဝါဒသမားအဖို့ အဆန်းမဟုတ်ပေ။ ယုံရန်ခက်သောကိစ္စ သူ့မှာမရှိပေ။

တေမိယဇာတ်ကို မည်သူဟောသနည်း၊ ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရားဟောခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရားသည် ဆိုခဲ့ပါ ပါရမီဝါဒဖြင့် ဟောခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

....*....

သဒ္ဓါ၊ ပညာ၊ သမာ၊ ဝီရိ စောင်းနှယ် ညှိလော့

မြတ်စွာဘုရားသည် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏ်ဖြင့် ရှေး
အတိတ်ဘဝများစွာကို ဒိဋ္ဌကုယ်တိုင် မြင်တော်မူသည်။ ထို့ကြောင့်
သူကုယ်တိုင် တေမိမင်းသား ဖြစ်ခဲ့စဉ်က ဤသို့ ဤသို့ ဖြစ်ခဲ့သည်ဟု
ဂယနဏ ပြန်ဟောပြခြင်း ဖြစ်တိသည်။

ဇာတ်လမ်းကို ပြန်ဆက်စပ်လျှင် ဘုရားလောင်း တေမိ မင်းသား
၏ ပါရမီကုသိုလ် အဟုန်ကြောင့် သိကြားမင်း ပဏ္ဍုကမ္မလာ တင်းပြီး
သားဆုပေးရခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ကျောင်းသင်္ခမ်းများကို လာရောက်ဖန်
ဆင်း ပေးရခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရပေသည်။

တေမိမင်းသားအနေဖြင့် ဆယ့်ခုနစ်နှစ်လုံးလုံး စိတ်ဇွဲသန်သန်
ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်မပျက်စေဘဲ ဆွံ့၊ အ၊ နားပင်းဟန် ဆောင်နိုင်ခြင်းမှလည်း
ပါရမီရှိသော လူဖြစ်၍သာ အောင်မြင်ခြင်းဖြစ်၏။ လူသာမန်ဖြစ်မှုကား
ဤကဲ့သို့ သုရုပ်မဆောင်နိုင်ပေ။

တေမိမင်းသားသည် ဆယ့်ခုနစ်နှစ်တိုင်တိုင် မလှုပ်မယှက် နေခဲ့
ရာမှ ထ, နိုင်ခြင်း၊ အားခွန်ဗလ ပြည့်စုံခြင်းတို့မှလည်း ပါရမီရှင်ဖြစ်၍
သာ ထိုသို့ ဖြစ်ပေသည်။ ပါရမီရှင်မဟုတ်ပါက အကြောများ ဆိုင်းတွ
လျက် မစွမ်းမသန်ပင် ဖြစ်နေပေရာသည်။

တေမိမင်းသားအနေဖြင့် ရထားထိန်း သုနန္ဒာအား မိတ္တူပူဇာဆယ်
 ဓါထာဖြင့် တရားဟောခြင်း၊ ခမည်းတော်မင်းကြီးအား တန်ဖိုးရှိသော
 တရားတို့ကို ဟောခြင်းသည် ပါရမီကုသိုလ်ကြောင့်သာ အလိုလိုတတ်
 သိပြီး ဟောနိုင်ခြင်းဖြစ်၏။ လူသာမန်ဖြစ်မှုကား မည်သည့်ကျောင်းတွင်
 မျှ ပညာမသင်ရဘဲ ယူရလို့ ဗဟုသုတမျိုး ပြောနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။
 ဝိသကြုံနတ်သား ရှေးခွဲသောစာကို တန်းပြီး ဖတ်နိုင်ခြင်းသည်လည်း
 ပါရမီရှင်ဖြစ်သောကြောင့်ဟူသာ ဆိုရာသည်။ ထို့ပြင် ရှစ်ပြည်ထောင်
 လုံး တေမိရသေ့ထံတွင် ဝင်ရောက်ခိုလှုံလာကြခြင်းသည်လည်း တေမိ
 မင်းသားအနေဖြင့် ဘုန်းရှင် ကံရှင် ပါရမီရှင် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။
 တေမိယသည် သာမန်လူသာဖြစ်ပါက သူ့ထံသို့ မည်သူလာလိမ့်မည်
 နည်း။ ယခုခေတ်၌လည်း လူသာမန်တို့ထံသို့ ပရိသတ်မလာ၊ အာဏာ
 တန်ခိုးရှိသူတို့ထံသို့သာ လာသည်မှာ အထင်အရှားပင် ဖြစ်ပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ တေမိယဇာတ်လာဖြစ်ရပ်တို့ကို ဖြစ်နိုင်မဖြစ်နိုင်စဉ်းစား
 လျှင် ဥစ္ဆေဒဝါဒဖြင့်လည်း စဉ်းစား၍မရနိုင်၊ ဥစ္ဆေဒနှင့်သာသတကပြား
 ဝါဒဖြင့်လည်း စဉ်းစား၍မရနိုင်၊ သာမန် ကမ္မဝါဒဖြင့်လည်း စဉ်းစား
 ၍ မရနိုင်။

အမှန်စင်စစ် ပါရမီဝါဒ လက်ကိုင်ထား၍သာ မှန်ရာကန်ရာကို
 စဉ်းစားနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

ဤသည်ကား သူတစ်ပါးကို ဝေဖန်မည်ကြံလျှင် မိမိကိုယ်မိမိ
 ပြန်လည်စိစစ်ကြည့်ရန် မမေ့အပ်သည်ကို ရည်ညွှန်း၏။

ကိုယ်မဖြစ်တိုင်း သူတစ်ပါးမဖြစ်ရပြီလော၊ ကိုယ့်ခေတ်မှာ မဖြစ်
 တိုင်း သူ့ခေတ်မှာ မဖြစ်ရပြီလော၊ သူ့ခေတ်မှာမဖြစ်တာလည်း ကိုယ့်
 ခေတ်မှာ မဖြစ်ရပြီလော၊ ဤကဲ့သို့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် နှိုင်းနှိုင်းချိန်ချိန်
 စဉ်းစားကြည့်ရန် လိုအပ်ပေသည်။

သို့သော် အချို့လူတို့သည် အစွဲအလမ်း အလွန်ကြီးတတ်သည်။
 တရားသေ မှတ်ထားတတ်၏။ မီးရထားပေ ၁၀၀ က ရန်ကုန်နှင့် ပြည်လမ်း
 တွင် မီးရထားစတင် ခုတ်မောင်းသောအခါ မယုံသူတွေ ရှိခဲ့၏။ ကျွဲလည်း
 မဆွဲ၊ နွားလည်းမဆွဲဘဲနဲ့ သူ့ဟာသူ သွားတာ မဖြစ်နိုင်ဟု ဇွတ်ငြင်းသူ

ရှိခဲ့ဖူး၏။ လေယာဉ်ပျံပေါ်စ, ကလည်း ငှက်ကြီးပျံ သွားတာပါဟု ပြော
ခဲ့ကြဖူး၏။ အခုလက်ရှိမှာကို လ, ပေါ် လူရောက်တာ မယုံသူများရှိနေ
သည်။ ဘာသာနဲ့မညီနည်း။ မယုံလျှင် ကျွန်ခံတမ်းဟု အလောင်း
အစား လုပ်၍လည်း မဖြစ်ပေ။

မြန်မာပုံပြင်သုံးဆယ် စာအုပ်ထဲမှာတော့ လူငယ် လေးယောက်
နှင့် လူကြီးတစ်ယောက် မယုံလျှင်ကျွန်ခံတမ်း အလောင်းအစား လုပ်ကြ
ကြောင်း ဖတ်ရဖူးသည်။ ပထမလူငယ်က သူဟာ သူ့အမေဝမ်းကဲမှာ
ပဋိသန္ဓေနေတုန်းက အမေက စားချင်ဖယ်ဆိုလို့ ဝမ်းထဲကထွက်ပြီး
ဆီးသီး ခူးကျေ ဖူးကြောင်း၊ ဒုတိယလူငယ်က သူ ခုနစ်ရက်သားအရွယ်
က တောထဲသွားပြီး မန်လျည်းသီးဟက်ခူးစားရာ သစ်ပင်ပေါ်က ပြန်
မဆင်းနိုင်လို့ ရွာချွန် လှေကားယူပြီးမှ လှေကားနှင့် ဆင်းရကြောင်း၊
တတိယလူငယ်က သူ တောထဲ ယုန်ရှာသွားရာ ကျားကြီးတွေ့လို့ ကျား
ပါးစပ် ဆွဲဖြဲလိုက်ရာ ကျားကြီး နှစ်ခြမ်းကွဲပြီး သေသွားကြောင်း၊
စတုတ္ထလူငယ်က သူ ငါးဖမ်းထွက်ရာ ရောမ ငါးကြီးတစ်ကောင် မိ၍
ဆာတာနဲ့ မြဲ အောက်ရေထဲမှာ ငါးကြီးကို မီးဖုတ်စားကြောင်း အသီး
သီးပြောရာ လူကြီးက ယုံပါတယ်ဟု ခေါင်းညိတ်ပြန်။

သူကြီးပြောရမည့် အလှည့်ရောက်သောအခါ လူကြီးကပြော၏။
သူ့ရဲ့ ငါးပင်ကြီးတစ်ပင်မှ ငါးသီးလေးလုံးသီးရာ အသီးတွေကိုဆွတ်ပြီး
ခွဲလိုက်ရာ လူငယ်လေးယောက် ငါးသီးထဲက ထွက်လာတယ်။ ဒါနဲ့
ဒီလူငယ်လေးယောက်ကို သူက ကျွန်အဖြစ်ခိုင်းလာခဲ့ရာ အပျင်းထူတဲ့
အကောင်တွေမို့ ထွက်ပြေးကြတယ်။ ဒါနဲ့ အဲဒီ ကျွန်လေးယောက်ကို
လိုက်ရှာတာ အခုတွေ့ပြီ။ မင်းတို့လေးယောက်ပဲဟု ပြောလိုက်၏။

လူငယ်လေးယောက်မှာ မယုံဘူးပြောလျှင် အလောင်းအစား
ပြုသား၍ ကျွန်ဖြစ်မည်၊ ယုံပါသည်ပြောလျှင်လည်း ကျွန်ပင်ဖြစ်မည်။

ယုံသင့်မယုံသင့် ကိစ္စမျိုးနှင့် ပတ်သက်၍ ကျေးဇူးရှင် မန်လည်
ဆရာတော်ဘုရားကြီးက သမ္ဗုဒ္ဓါနှင့် ပညာ၊ သမာဓိနှင့် ဝီရိယ ဤနှစ်စုံကို
စောင်းကြိုးလိုညှိပြီး သုံးဖို့ ဆုံးမတော်မူထား၏။ မယုံသင့်တာ ယုံမိမှား
က ဆင်းရဲတွင်း နက်တယ်၏။ ဉာဏ်ကွန့်လွန်း အားကြီးကလည်း အကျိုး
မဖြစ်၊ သမာဓိကြီးလွန်းလျှင် အပျင်းပွားပြီး၊ ဝီရိယ ကောင်းလွန်းလျှင်
ဝီရိယဆိုး ဖြစ်တတ်၏။

- သဒ္ဓါ၊ ပညာ၊ သမာ၊ ဝီရိ၊ စောင်းနှယ်ညှီလေ့၊
- ပညာမေက်၊ သဒ္ဓါထက်က၊ နက်၏ဆင်းရဲ၊ သဒ္ဓါနဲ့ ဆွန့်၊
တွန့်၍ ဉာဏ်ကွန့်၊ ပညာလွန်သော်၊ ဝက် ကောက်ကျစ်၊
ကျိုးမဖြစ်ဘူး၊
- သမာဓိများ၊ ယင်းရိပ္ပာ၏၊
- ဝီရိယဆိုး၊ ညဉ့်ကိုနိုးမှု၊ သူခိုးဖြစ်တတ်။

(မဃဇေဝ)

တေမိယ ဇာတ်တော်ကြီးနှင့်ပတ်သက်၍ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော လူသားတို့၏ ဝါဒအမျိုးမျိုးကို သတိထားပြီး မိမိကိုယ်ကို မိမိဆန်းစစ်ကာ သဒ္ဓါယုံကြည်မှုနှင့် ပညာဆင်ခြင် စဉ်းစားမှုတို့ ထမ်းပိုး ညီအောင်ညှိပြီး ဘုရားအလောင်း သူတော်ကောင်းကြီး၏ ပါရမီဖြည့်ပွဲကြီးကို အားရကြည်နူးစွာ ကြည့်ရှုမှတ်သားတိုက်ပေသတည်း။

မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ပုံဆောင်မှုအပိုင်း

မင်းဘူး ဦးဩဘာသ၏ ကေမိယ ဇာတ်တော်ကြီး ဝတ္ထုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ပုံဆောင်မှုအပိုင်းကို ဆက်လက်တင်ပြပါသည်။

ရှေးပညာရှိတို့က ‘အလိမ္မာစာမှာရှိ’ ဟူ၍ ဆိုရိုးကောင်းထားခဲ့ကြ၏။ သို့သော် စာတိုင်းမှာ အလိမ္မာရှိသလော၊ အလိမ္မာရှိသောစာမျိုးကား မည်သည့်စာမျိုးနည်း၊ ဤသို့ ဆက်လက် စဉ်းစားသည်ရှိသော် စာတိုင်း၌ အလိမ္မာမရှိသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထို့ကြောင့် မိမိတို့အနေဖြင့် မည်သည့်စာမျိုးမှာ အလိမ္မာရှိသည်၊ မည်သည့်စာမျိုးမှာ အလိမ္မာမရှိဟူ၍ ခွဲခြားသိမြင်တတ်ဖို့ လိုပေသည်။

ဤကေမိယဇာတ် ဝတ္ထုတော်မျိုးမှာမူ အလိမ္မာရှိသော စာမျိုး ဖြစ်ပေသည်။ လူကို လိမ္မာစေသော၊ ယဉ်ကျေးစေသော အကြောင်းအရာ အချက်အလက်များနှင့် ပြည့်စုံလျက်ရှိသောကြောင့် စာအလိမ္မာဟူ၍ စိတ်ချလက်ချ မှတ်ယူရပေမည်။

သို့ရာတွင် စာထဲမှာ အလိမ္မာရှိရုံနှင့် ပြီးသလော၊ မပြီးသေးပေ။ စာထဲမှာရှိသောအလိမ္မာသည် လူသို့ရောက်ဖို့လိုပေသည်။ အလိမ္မာလူသို့ရောက်ပါမှ လူလိမ္မာ၊ လူယဉ်ကျေး ဖြစ်ပေမည်။

လူသည် မွေးခါစက ယဉ်ကျေးသည်ဟု မဆိုသာ၊ ကလေး သဘာဝ အများအားဖြင့် သတ်ချင်၊ ဖြတ်ချင်သည်။ လစ်လျင် ယူချင် သည်။ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး အနိုင်ကျင့်ချင်သည်။ အစားအသောက် ကြူးချင်သည်။ အအိပ်အနေ များချင်သည်။

ဤသို့သောလူသားကို တာသာယဉ်ကျေးမှုဖြင့် ဆီးပြီးပြုပြင်ယူရ သည်။ သို့မှသာ လူယဉ်ကျေး၊ လူလိမ္မာကလေး ဖြစ်လာပေသည်။ ခေတ် စကားဖြင့်ဆိုသော် ပုံသွင်းသည်ဟု ဆိုပေမည်။ မိဘ ဆရာသမားတို့က ဆီးပြီး ပုံသွင်းလိုက်သည့်အတိုင်း ထိုလူကသေးသည် ပုံပေါ်လာပေ သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ မိဘတို့သည်ကား မိမိတို့၏ သားသမီးများကို ဗုဒ္ဓ ရှင်တော်ဘုရား၏ ဟုရားဓမ္မ အဆုံးအမ၊ ဘုရားအလောင်း သူတော် ကောင်းတို့၏ အကျင့်အကြံ၊ အပြုအမူ၊ စရိုက်သဘာဝအတိုင်း ငယ်စဉ် ကတည်းက ပုံသွင်း လေ့ရှိသည်။

ဤသို့ လူယဉ်ကျေး၊ လူလိမ္မာကလေးများ ဖြစ်လာအောင် ပုံသွင်းရာ၌ ငယ်နုသောကလေးများနှင့်တန်ခုံ စိတ်ဝင်စားဖွယ်၊ အတုယူ ဖွယ် ဇာတ်ဝတ္ထု အကြောင်းအရာတို့ကို နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် သွတ် သွင်းလာခဲ့သည်။ ရှေးခေတ်အခါက ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ကို ဘုရား နံရံများ၌ ထုလုပ် ရေးသား ပညာပေးကြ၏။ ခေတ်လယ်ပိုင်းတွင် ဘုရားစောင်၊ တန်းကြီးများ၌ ငါးရာငါးဆယ် ပန်းချီကားချပ်ကြီးများ၊ ဗုဒ္ဓဝင် ပန်းချီကားကြီးများ စသည်တို့ဖြင့် ပညာပေးကြ၏။

ထိုထက် ထိရောက်သော နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ အဘိုး၊အဘွား၊ ကြီးတော်၊ အဒေါ် စသူတို့က မိမိတို့၏ မြေး၊မြစ်ကလေးများအား ညအခါတွင် ဇာတ်နိပါတ်ပုံပြင်များ ကို ပြောပြကာ လူဆိုး၊လူကောင်း ခွဲပြခြင်း၊ လိုက်နာကျင့်ကြံရမည်ကို ညွှန်ပြခြင်းဖြင့် ပုံသွင်းကြသည်။ ကလေးငယ်များသည် ပုံဝတ္ထုများ၏ ဆွဲဆောင်မှုကြောင့် စိတ်ပါ ဝင်စားမှုရှိပြီး ငယ်ငယ်ကတည်းက ဗုဒ္ဓဘာသာ လူယဉ်ကျေးစိတ်ဓာတ် ကလေးများ ကိန်းအောင်းလာကြသည်။

စာရေးသူတို့ ငယ်စဉ်ကမူ ဖခင်ကြီးပြောပြ၍ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ ကို ကြားနာမှတ်သားခဲ့ရ၏။ ထိုအခါက စာပင် ကောင်းစွာမဖတ်

၁၇၆ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုပ်စု၏ မြန်မာစာပေ စာတတ်ကြီးစာအုပ်

တတ်သေး၊ သို့သော် ဖခင်၏ပြောပြချက်ကြောင့် တေမိယအကြောင်း၊
ဇနက္ခအကြောင်း စသည်တို့ကို သိနေရပြီဖြစ်သည်။

ဤနည်းတူ မိဘနှင့်တကွ ပြည်သူတို့က ဗုဒ္ဓဘာသာယဉ်ကျေးမှု
အခြေခံဖြစ်သော ဤဇာတ်တော်ကြီးများကို စာအုပ်ထဲမှ လူထုရောက်
အောင် နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် သွတ်သွင်း ပေးလာသောကြောင့် မြန်မာ
ယဉ်ကျေးမှု လောကသည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို အခြေခံသော လောကဖြစ်
ပေါ်လာလေသည်။

ဤတေမိယဇာတ်နှင့် ပတ်သက်ရာကို ပြောရသော် ဗုဒ္ဓဘာသာ
လူထုထဲ မည်မျှစွဲနေသနည်း ဆိုသော် လူတစ်ယောက် စကားမပြော
တုန့်တောနေလျှင် ‘အံ့မယ် သူက တေမိလုပ်နေသပေါ့လေ’ ဟု ပြော
ကြ၏။ ထိုနည်းတူ စကားနည်းသူတို့ကိုလည်း တေမိဟု ခေါ်ကြ၏။
ဤကဲ့သို့ အချင်းချင်း တေမိဟု ပြောခြင်းသည် သူလည်း တေမိ
အကြောင်းသိ၊ ငါလည်း တေမိအကြောင်း သိနေ၍ ဆိုလိုရင်းကို
အားလုံးသိပြီးသား ဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့လျှင် တေမိသည် မြန်မာလူထု
၏ တေမိဖြစ်ခဲ့၏။

နောက်တစ်ချက်မှာ တေမိယဇာတ်၌ ကလေးမရ၍ မိဖုရားတွေ
သားဆုတောင်းကြသည်။ မိဖုရားကြီးကိုယ်တိုင် သားဆုတောင်းသည်။
မိဖုရားကြီး သားဆုတောင်းရာတွင် ဥပုသ်စောင့်ပြီး သားဆုတောင်း
ယူကြောင်း ပါရှိသည်။ ဤအချက်ကဲ့စံပြု၍ ကလေး မရသော ဗုဒ္ဓ
ဘာသာ ဇနီးမောင်နှံတို့အား လူကြီးများက ‘ဟဲ့...ဥပုသ်ကလေး ဘာ
လေးစောင့်ပြီး ဆုတောင်းကြပေါ့’ ဟု ဆုံးမတတ်ကြသည်။ မှန်ပါ
သည်။ သားသမီးလိုချင်သည့် ဆန္ဒပြည့်ဝအောင် ဥပုသ်သီလကုသိုလ်ဖြင့်
ကူညီပံ့ပိုးပေးခြင်း ဖြစ်၏။ အကြောင်း မကောင်းလွန်း၍ မရလျှင်သာ
ရှိရမည်။ ရလျှင်ကား သားကောင်း သမီးကောင်း ရပေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာစစ်စစ် မိဘတို့သည် မိမိတို့ သားသမီးကို မိမိတို့
ကိုယ်တိုင် နို့တိုက်ကြ၏။ ဤသို့ ကလေးကို နို့တိုက်သော အခါတွင်မူ
တေမိဇာတ်ကို ဖတ်ဖူးသော မိခင်များ အနေဖြင့် ကလေးကို မထိခိုက်
အောင် တိုက်တတ်ကြသည်။ တေမိဇာတ် ဗဟုသုတမရှိသော ယခုခေတ်
မိခင်အချို့မှာမူ လူသားမိခင် ပီသစွာ နို့မတိုက်တတ်ကြပေ။

တေမိမင်းသားကလေးကို အလိုစမ်း၍ မရသည့်အဆုံး ပုဏ္ဏားတို့က မြို့ပြင်ထုတ်သတ်ရန် ရှင်ဘုရင်အား သျှောက်ထားကြသည်ကို ကြားနာဖတ်ရှုရသောအခါ ပုဏ္ဏားတို့အား မုန်းကြသည်။ ငယ်ငယ်ကတည်းက သနားရမည့်သူကို သနားတတ်၏။ မုန်းရမည့်သူကို မုန်းတတ်၏။ စင်စစ် ပုဏ္ဏားတို့သည် ကိုယ်ကျိုးရှာသမားများ ဖြစ်ကြောင်း၊ တစ်ကိုယ်ကောင်း သမားများ ဖြစ်ကြောင်း၊ ရက်စက်သူများ ဖြစ်ကြောင်း ငယ်ငယ်ကတည်းက သိရှိပြီး ကြီးလာသောအခါ ဤအသိစိတ်ဓာတ် အခြေခံဖြင့် လူဆိုးလူကောင်း ခွဲခြားတတ်လာသည်။

အရေးကြီးသော အချက်တစ်ရပ်မှာ သားတေမိလေး ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း အလိုစမ်းခံရသောအခါ မယ်တော် စန္ဒာဒေဝီမိဖုရား ခမ္ဘာ မကြည့်ရက် မရှုရက် ဖြစ်ရှာပုံ၊ နောက်ဆုံး မြို့ပြင်ထုတ်သတ်ဖို့ ဘုရင်က အမိန့်ချမှတ်သောအခါ သူ့သားကလေးကို ခုနစ်နှစ်မှစပြီး မရမကတောင်း၍ ခုနစ်ရက် မင်းပြုခွင့်ရအောင် မယ်တော်ကြီး ကြိုးစားပုံ၊ မင်းမြှောက်ပြီး ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့အထိ ဆွံ့အနားပင်း မြဲဖြစ်နေ၍ သူနန္ဒာ ရထားထိန်းက နန်းတော်အိပ်ခန်းထဲ ဝင်ပြီး တေမိမင်းသားကို ယူရာတွင် မယ်တော်ကြီးခမ္ဘာ သားကို အတင်းဖတ်ထားပုံ၊ နောက်ဆုံး အတင်းယူသွားသောအခါ ယူကျုံးမရ အော်ဟစ်ငိုယိုပြီး မယ်တော်ကြီး လဲကျကျန်ရစ်ပုံ၊ နောက်ဆုံး သား စကားပြောပြီဆိုတာသိရ၍ တောထဲလိုက်သွားရာ သားတေမိကို တွေ့တွေ့ချင်း သောကစိုးရိမ်မှုနှင့် ဝမ်းသာလွန်းမှုတို့ကြောင့် မယ်တော်ကြီး သတိမေ့လဲကျသွားရှာပုံတို့ကို နားထောင်ရ ဖတ်ရသော ကလေးငယ်များ အနေဖြင့် တေမိမင်း၏ မယ်တော်ကို သနားချစ်ခင်စိတ်ဖြစ်ရာမှ ထိုစိတ်သည် မိမိအပေအပေါ် ရောက်လာလေသည်။ ငါ့အမေလဲ ငါတို့ကို ဒီလိုပဲ ချစ်မှာပဲဆိုသော အသိသည် ကလေးစိတ်၌ စွဲသွားလေသည်။ ဤကား တန်ဖိုးမပြတ်နိုင်သော ရလဒ် မဟုတ်ပါလော။

ထို့ပြင် တေမိ မင်းသားကလေး စကားပြောလာပြီး အဝတ်အစားကောင်း ဖတ်ချင်စိတ် ဖြစ်လာသောအခါ သိကြားမင်းက အဝတ်အစားများ လာပေးခြင်း၊ ရဟန်းပြုချင်သောအခါ ဝိသက္ကနတ်သားအား စေလွှတ်၍ ကျောင်းသင်္ခမ်း ဖန်ဆင်းပေးခြင်းတို့ကို ကြားနာဖတ်ရှုရသောအခါ ‘သူတော်ကောင်း နတ်ကောင်းမ’ဆိုသော သဘော

၁၇၀ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဆွဲ

ကို ကလေးစိတ်ထဲက နားလည်သွားလေသည်။ ဤအသိသည် ကြီးသည် အထိပါပြီး ဘဝရေးရာကိုပင် ပဲ့ကိုင်လေသည်။

အထူးသဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာတို့သည် ‘တစ်လုတ်စားဖူး၊ သူ့ကျေးဇူး’၊ ‘အရိပ်နေနေ အခက်ချိုးချိုး မလုပ်ရဘူး’၊ ‘အရိပ်နေ အခက်ချိုး’၊ ‘သားရေးပေါ်အိပ် သားရေးနားစား’ ဆိုတာ မိတ်ဆွေ ပြစ်မှားမှုဖြစ်သည်။ ဘိရစ္ဆာန်လို လူမျိုး ဖြစ်သည်ဟု တင်းတင်းမာမာ ခံယူကြသည်။ ဤခံယူချက်သည် ဧကမိမိဇာတ်မှရရှိသော စိတ်ထားပင် ဖြစ်သည်။ ဧကမိမိမင်းသားက ရထားထိန်း သုနန္ဒာအား မိတ္တူပူဇာ ဆယ်ဂါထာဖြင့် ခင်ပွန်းကြီး ဆယ်ပါး မပြစ်မှားဖို့ ဟောထားသည် မဟုတ်လော။

ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာတို့လောကတွင် ကျေးဇူးရှင်ကို ကျေးမစွပ် အပ်သည့် ကျင့်ဝတ်ကို ထိန်းသိမ်းကြလေရာ အစစအရာရာ ငြိမ်းချမ်းခဲ့ ပေသည်။

နောက်တစ်ချက်မှာ ဧကမိမိမင်းသားသည် သူမဖြစ်ချင်တာ မဖြစ် ရအောင် ဇွဲကြီးကြီးထားပြီး ဆန္ဒပြခဲ့သဖြင့် နောက်ဆုံး အောင်ပွဲရခဲ့ သည်။ ဤသည်ကို စံပြု၍ မိမိတို့လည်း မိမိတို့ မဖြစ်ချင်တာ မဖြစ်ရ အောင် ဇွဲကြီးကြီးနဲ့ ကြိုးစားရမည်ဟု ငယ်ငယ်ကတည်းက နားလည် လာသည်။ ဖြစ်ချင်တာ ဖြစ်အောင်လည်း ဤလိုပင် ဇွဲနဲ့ပဲနှင့် လုပ်ရမည် ဟု သိလာခဲ့သည်။ ဤသင်ခန်းစာသည် လူကြီးဘဝအထိ ပါလာရာ ရှေးမြန်မာကြီးတို့သည် အစစအရာရာမှာ ကြံ့ခိုင်သတ္တိရှိခဲ့ကြပေသည်။

ဧကမိမိမင်းသား ရသေ့ကလေးသည် ဟောမှာနေပြီး သစ်ရွက် ကိုသာ စားနေရပါလျက် ရုပ်ရည်လှပ ကြည်လင်နေသည်ကို ခမည်း ဟော် မင်းကြီးက အံ့သြမဆုံးဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤတွင် ဧကမိရသေ့ကလေးက မှတ်လောက်သားလောက် ပြန်ပြောခဲ့၏။ ‘ငါသည် ပြီးခဲ့သော အတိတ် ကိုလည်း ပြန်မတွေး၊ ပြန်မပူပင်၊ မဖြစ်သေးသည့် နောင်ရေးကိုလည်း တွေးတောပူပန်ခြင်း မရှိ။ အခုလက်ရှိ အခြေအနေ အတိုင်းပင် စိတ် ချမ်းသာအောင် နေသည်။ ဤလို စိတ်ထား လိမ္မာသည့်အတွက် ငါ၏ ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါ လှပခြင်းဖြစ်သည်။ စင်စစ် ဖြစ်ပြီးခဲ့တာနဲ့ မဖြစ်သေး တာကို တွေးတောပူပန်တတ်တဲ့ စိတ်ထား မလိမ္မာသူမျိုးသာ ရုပ်ရည်

ညစ်နွမ်းခြင်း ဖြစ်သည်'ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ ဤသည်ကို ငယ်စဉ်က ကြားရ သိရသော်လည်း အဓိပ္ပာယ်ကို ကောင်းစွာ နားမလည်ခဲ့။ သို့သော် လူကြီး ဖြစ်လာသောအခါ ငယ်ငယ်တုန်းက ရခဲ့သော ဤ အသိဉာဏ်သည် စိတ်ထားတတ်အောင် နေကတ် ထိုင်တတ်အောင် များစွာ အထောက်အကူ ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။

နောက်တစ်ခုမှာ တေမိယ ဇာတ်သိမ်းခန်းတွင် ခမည်းတော် မယ်တော်နှင့်အကွ ရှစ်ပြည်ထောင် မင်းအပေါင်း ပြည်သူပြည်သား အပေါင်း အိုးအိမ်စည်းစိမ်တွေ စွန့်ပစ်၍ တောထွက်သွားကြကြောင်း ကို ကြားနာမှတ်သိခဲ့ကြရသည်။ ဤဗဟုသုတသည် ငယ်စဉ်က အသုံး မဝင်ခဲ့သော်လည်း ကြီးလာသောအခါ အသုံးဝင်လာပေသည်။ ဥပုသ် စောင့် ပျင်းလှောအခါ၊ ဥပုသ်စောင့်ပြီး ကျောင်း မသွားချင်သော အခါ 'ရှေးက သူတော်ကောင်းတွေ အိုးအိမ်စည်းစိမ် မစ်ပြီးတောင်မှ တရား အားထုတ်ကြသေးသည်၊ ငါ့မှာ တစ်ရက်ကလေးတောင်မှ အိမ် နှင့် မခွဲနိုင်၍ မတော်ပေဘူး'ဟု မိမိကိုယ်မိမိ ဆုံးမကာ ဥပုသ်စောင့် ဖြစ်၊ ကျောင်းသွားဖြစ်သည်။

ဤကဲ့သို့ နည်းမှန်လမ်းမှန် ဘာသာယဉ်ကျေးမှုအသိဉာဏ် ရလာ ခဲ့သောခေတ်တွင် ဗမာတွေ ဘာသာရေး မလေးစားဘူးဟု အပြော မခံခဲ့ကြပေ။

ဤကဲ့သို့ နည်းမှန် လမ်းမှန် ဘာသာ ယဉ်ကျေးမှု ငယ်စဉ် ကတည်းက မရရှာကြသည့် ယခုခေတ် ဗုဒ္ဓဘာသာ အမည်ခံသူတို့မှာမူ သူတစ်ပါးနှင့် 'စာလိုက်လျှင် ဘာသာရေးမှာ သိပ်ပေါ့နေကြပြီကို ဝမ်းနည်းစွာ တွေ့နေကြရပေပြီ။ ဘာသာရေးမှာ ပေါ့ခြင်းသည် ဘာ သာရေးမှာကင် ရပ်မနေဘဲ ယဉ်ကျေးမှုမှာလည်း ပေါ့လာသည်။ မျိုးချစ်စိတ်မှာလည်း ပေါ့လာသည်။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓသာသနာ အားနည်းလာဖို့၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ပျက်စီးလာဖို့၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ပျောက်ဖို့ လမ်းပွင့်နေခြင်း ဖြစ်ပေတော့သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာတွေလည်း မျက်စိလည်နေကြပြီ။ ဘာကြောင့် အခုလို ဖြစ်လာသလဲဟု အဖြေရှာသူလည်း နည်းလာပြီး ပေါ့တိပေါ့ဆပင် နေပစ်ကြလေသည်။

၁၈၀ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဆွဲ

အနီးကပ်ဆုံး အကြောင်းတစ်ရပ်မှာကား ကျောင်းကို ဘာသာရေးနှင့် ခွဲထားရမည်ဟူသော ကွန်မြူနစ် ခံယူချက် ကူးစက်ခံရသော ပညာရေးဌာနမှ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိခဲ့သူများက စာသင်ကျောင်းများမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ဖြုတ်ပစ်ခဲ့ကြသောကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း တွေ့နိုင်ကြပေသည်။

ယခုအခါတွင်မူ အစိုးရနှင့် ဘာသာရေး ခွဲရမည်၊ ကျောင်းနှင့် ဘာသာရေး ခွဲထားရမည်ဟု တင်းဇာင်းမာမာ ကျင့်သုံးခဲ့သော နိုင်ငံကြီးများမှာပင် ယင်းခံယူချက်တွေ ပေါ်လစီတွေ ပြောင်းကုန်ပါပြီ။

သို့ဖြစ်၍ စာသင်ကျောင်းတွေမှာ ဇာတ်တော်ကြီး ဆယ်ဆွဲ၊ လောကသာရပျို့ စသည်တို့ကို ပြဋ္ဌာန်းသင်ကြားပေးခဲ့သည့် ရင်းစားကလေးကိုပင် ပြန်ရကြအောင် အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ် ရှိသူများ အနေဖြင့် အလေးဂရုထားပြီး ဆောင်ရွက်သင့်လှပြီ ဖြစ်ပါကြောင်း တိုက်တွန်းတင်ပြရပေသည်။

ဤတွင် •တမိယဇာတ်တော် ပြီးပြီ။

....*....

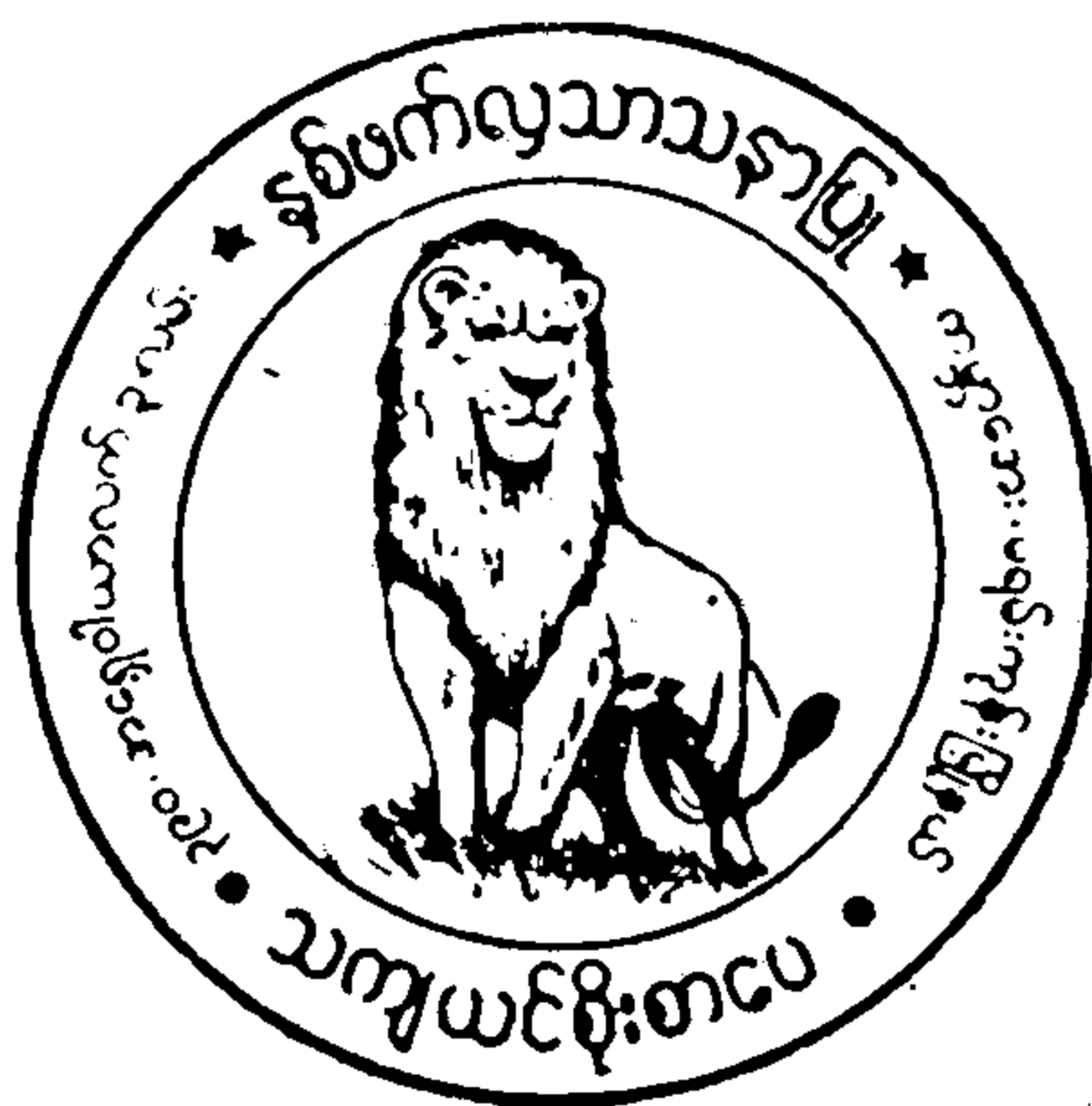
FOUNDATIONS OF MYANMAR CULTURE

MYANMAR LITERATURE AND

THE TEN MAJOR JATAKAS

THE TEMIYA JATAKA

HNAPHET HLA

1353 B.E.

A.D. 1991

DATE	DESCRIPTION	PAGE	No.
30- 9-90	The Hardness to Feign to be a Deaf-mute Paralytic	....	89
7-10-90	The More Cruel Trials were put to the Prince Temiya	....	99
14-10-90	The Royal Astrologers' were examined by Minbu U Awbartha	....	106
21-10-90	The Attempt of the Queen Mother to save Her Son's Life	....	116
21-10-90	The Debate between the King and the Queen for the Son	....	122
28-10-90	The Queen attacked against the Brahmans	....	126
4-11-90	The Prince was bestowed upon the Seven Day's Kingship, and then taken out of the City to bury alive	....	135
4-11-90	The Strange Voice appeared while Sunanda was digging a pit to bury the Prince	....	141
11-11-90	The Prince Temiya recited the Ten Pali Stanzas about Ten Good Associates	....	146
18-11-90	Sunanda returned to the Royal City to call the King Father and the Queen Mother	....	151
18-11-90	The Holy Hermit, Temiya and the King Father exchanged the Discourse	....	156
25-11-90	The Art of Translation	....	162
25-11-90	U Awbartha's Proficiency in the Art of Translation	....	167
2-12-90	U Awbartha's Prose in the Composition of Jatakas	....	172

DATE	DESCRIPTION	PAGE	No.
2-12-90	The Character of the Star Prince Temiya	....	176
16-12-90	The Strange and Extraordinary Story but It's not the Fiction	....	182
23-12-90	The Context of Lord Buddha's Doctrines from the Temiya Jataka	....	187
30-12-90	To Balance Belief with Wisdom and Diligence with Mental Equilibrium	....	192
6- 1-91	How the Temiya Jataka has shaped and moulded Myanma Culture	....	197

NATION, CULTURE,.....ETC.

Every man has an ethnic origin. There is no man who has no ethnic origin. Man in his ethnic origin is known as nation.

Man needs life to survive and thrive. He is man only when he has life. According to Abidhamma philosophy there are two parts to life, namely physical life and spiritual life. Physical life and spiritual life make up man's life. Man survives as long as he has life. Special care has to be taken to keep healthy to prolong that life. In a man's daily strivings, none is more important than that of striving to keep alive.

We now know what man's life is. What is a nation's life? As every man has a life so does every nation. A nation survives as long as it has life. What then is the life of a nation? A nation's life is none other than its 'culture'. A nation's culture is that nation's life. The firmer a nation's life is the longer that nation lives.

By culture is meant....

— religion

— literature

- tradition
- painting & sculpture
- music.

Religion, literature, traditions and arts make up a nation's life.

The early period of Bagan Period when the Myanmar people were first mobilized must be regarded as the beginning of Myanma history. King Anawrahta waged a social revolution in the early part of Bagan Period. He modernised the nation in accordance with the teachings of Shin Araham, also known as Dhammadassi.

The most important undertaking of this revolution was the conveyance of the Pitakas from Thaton to Bagan. The Pitakas were procured not without difficulties. A war had to be waged and only after the conquest of Thaton were the Pitakas obtained. The arduous task in this venture can be visualised. Time was when movement from place to place was only on foot or elephant back or horse back. Efforts that had to be exerted for this process can be imagined.

Brought along with the Pitakas were clerical and lay scholars well versed in the Pitakas and artists talented in painting, sculpture and music.

A study of Lord Buddha's Pitakas then became the most fashionable pursuit among scholars in Bagan. Pali became the most esteemed language. The King himself began to learn Pali and terra-cotta Buddhas enshrined in cetiyas bear this inscription in Pali:

‘ဧသော ဘဂဝါ မဟာရာဇ သီရိအနိရုဒ္ဓ ဒေဝေန ကတော
ပိမုတ္တတ္ထံ သဟတ္ထေနဝါကံ’

(This image of Lord Buddha was made by the Noble King named Sri Aniruddha with his own hands with a view to the merit of escape from the sufferings ever-recurring births.)

Pyu language was still extent at the beginning of Bagan Period though Mon language was also in use. Pali language then developed and on the basis of Pali and Mon, Myanma language made a meteoric appearance. Pyu, Mon, Pali and Myanma languages were used in the Raj Kumar Inscription but subsequent rock inscriptions used only Myanma language. This shows that Myanma language made a rapid advance out of the four languages that were in use previously.

In Lord Buddha's Pitakas are the Dhammapada and the Five Hundred & Fifty Nipatas. The Dhammapada is a chronicle of events that occurred during the life time of Lord Buddha and the Five Hundred & Fifty Nipatas are discourses on events that had occurred in the previous existences of the Lord, referred to him as illustrations to explain certain events that occurred during his life time.

The Five Hundred & Fifty Nipatas are most emotive stories that illustrate mundane, rather than spiritual, life and dramatised by very vivid characters. The stories deal more with kingly affairs and worldly affairs than with religious affairs. They are replete with valuable lessons for mankind to learn and imbibe.

As regards kingly affairs, the Nipatas are so comprehensive as to instruct an individual with all the arts of ruling a country. Codes of conduct for the kings, for the courtiers, for the subject people, court procedures and methods of administration and knowledge on many other subjects essential in establishment of a feudal kingdom are expounded in the Nipatas. Even strategies and tactics for warfare are given full treatments.

As regards worldly affairs, everything a man should know from the moment of his conception in his mother's womb till the end of his life can be learnt in the Five Hundred & Fifty Nipatas. The Nipatas guide a person to become a good and able son, a good and able person and a good and able father.

The Five Hundred & Fifty Nipatas thus became the literature for the masses, literature that built up life and literature that built up the nation.

Dynasties of Myanma kings beginning with King Anawrahta had endeavoured to build up their feudal kingdoms and promote cultural standards of the nation in accordance with guidance given in the Five Hundred & Fifty Nipatas.

Lessons given in the Five Hundred & Fifty Nipatas were subsequently portrayed in paintings and sculptures and represented in marionette and other theatres. Paintings illustrating the Five Hundred & Fifty Nipatas can still be seen in the numerous Bagan Period stupas and temples.

On the other hand, clergy and laity well verse in the Pitakas translated the Five Hundred

& Fifty Nipatas from Pali into Myanmar. Forms of translation were many: there were word by word translations, translations into verse and poetry and translations into straight prose.

Buddha's Pitakas are usually viewed from a distance as religious texts. But texts like the Five Hundred & Fifty Nipatas of the Pitakas are contributory of Myanma literature. They also regulate the Myanma way of thinking, living and associating and they cultivate Myanma arts of painting, sculpture and music.

To mould the mental character of a nation and to establish some practice as a tradition require a lot of time. A palm tree may begin to bear fruit fifty years after it was planted, but fifty years is not sufficient time for an act to become an established national tradition.

Myanma culture, expounded in the Five Hundred and Fifty Nipatas and continuously promoted by dynasties of Myanma kings beginning with King Anawrahta in 1044 AD has, after more than eight hundred years become a well-established culture.

A present day cultural practice if it is pure Myanma culture, must essentially be Buddhist culture as enunciated in the Five Hundred & Fifty Nipatas. Should this point be controverted and should it be contended that our present culture is free of any influence of the Five Hundred & Fifty Nipatas it will be necessary to pluck out one cultural facet after another and then see what remains.

A cockeral is a many splendoured bird with its plumage of red, yellow and blue. Pluck the

6   Myanmar Literature & The Ten Major Jatakas

feathers out one by one and it will become an ugly and naked little bird. Similarly, pluck out the Five Hundred & Fifty Nipatas cultures one by one from a Buddhist man and he will be reduced to an ugly little nude. A Buddhist's spirit of patriotism, of loving-kindness, compassion, humility and respectfulness are all founded on concepts enunciated in the Five Hundred & Fifty Nipatas. Withdraw them and he will be rendered as useless as a spent battery.

With a strong awareness that the Five Hundred & Fifty Nipatas were so very important for Myanmar, scholars of the past had disseminated and diffused these texts in various forms.

The Five Hundred & Fifty Nipatas is a collection of Nipatas ranging from Eka Nipatas consisting of only a single stanza of Lord Buddha's discourse to Maha Nipatas consisting of several stanzas of the Lord's discourses. Among the Maha Nipatas are the ten major stories known as the Ten Major Jatakas.

Of the Five Hundred & Fifty Nipatas translated into Myanmar in word to word translation form, in poetry and verse form or in straight prose form, the straight prose translation done by Minbu U Awbartha has been the best.

Culture is the life of a nation, Myanmar culture is the life of Myanmar nation and we must strive by all means to make our culture endure. Myanmar culture has now endured for several ages including one under the domination of imperialist English. It is necessary to remove the muck that our culture had gathered in the course of its long life and restore it to its original brilliance.

The Ten Major Jatakas from the Five Hundred & Fifty Nipatas need to be restudied and their essential qualities brought out to view. They are saturated with information, knowledge, wisdom and general guidance. They must be restudied carefully and practised assiduously.

In this study, reliance must be placed on Minbu U Awbartha's rendering into Myanmar as his is the best. U Awbartha's translation resemble black velvet on which are displayed diamonds or white cotton wool on which are displayed rubies. U Awbartha's talented translation has enhanced the original excellence of the jataka.

The ten major jatakas, noted in abbreviated form as Tay Za Thu Nay Ma Bu San Nar Wi Wai, are the Temiya jataka, the Maha Janaka jataka, the Suvunna Sarma jataka, the Nemi jataka, the Mahosada jataka, the Buridat jataka, the Chanda Kumara jataka, the Narada jataka, the Vidura jataka and the Vessantra jataka.

Far-sighted Myanmars of those days sought and received permission of the English government to prescribe these jatakas as school texts and for many years they were taught in schools. Young Myanmars thereby gained an opportunity to study the conduct of embryo Buddhas and imbibe a Buddhist mentality and a Myanma cultural spirit.

In the past, the Temiya jataka, the Maha Janaka jataka, the Suvunna Sarma jataka, the Mahosada jataka and the Vessantra jataka were meticulously taught by turns in government schools from the seventh standard up to the University

level. Young people then were not as unruly as those of the present day.

The ten major jatakas that are the foundation stones of Myanma culture will be discussed here in order to remind the present day young and old of their worth. Discussions will cover literary aspects as well as the valuable lessons and inexhaustable store of general knowledge invested in the jatakas.

* * *

U AWBARTHA AND PANAMA

The original Pali Text of the Temiya jataka of Maha Nipata was narrated by Lord Buddha, the Pali Text was explained in a Companion by Shin Maha Buddhagosa and the Companion was rewritten in Myanmar prose by Minbu U Awbartha.

U Awbartha was a Myanmar monk born on Sunday the 4th Waxing of Nayon in 1128 BE. He went to school under the Reverend Sayadaw of Laythar Monastery, east of Minbu. He became a novice and then ordained a monk at the same monastery. He came to be known as Minbu U Awbartha when King Hsinbyushin was on the throne in the early Konbaung period.

We should know something about U Awbartha as a guide to our study of his Work. He went to school at the age of six and showed signs of talent. At the age of fifteen he had learnt to write essays, stories, verses and poetry. The Epilogue in prose to Vidura Jataka, a full three-piece ratu poem beginning အေးမြက်သီတာ the Epilogue in prose to Vesentra jataka and a full fifteen-piece ratu poem beginning တိုင်းကားဦးသျှောင် are examples of his talents in the art of versification.

It is to be noted in this connection that poets are usually experts in compact use of words.

The young school boy who was to become U Awbartha also learned the science of physiognomy of elephants and horses, the science of interpreting omens, astrology and medicine. A perusal of epilogues to his jatakas composed in Pali stanzas reveals his mastery of Pali. Finding an apt expression or coining a new word in translating Pali into Myanmar became easy for a person well-versed in poetry, in astrology and in Pali. Pali texts contain treatises on linguistics and U Awbartha who had learnt these treatises was a master in creating pedantic and elegant literature embellished with similis, metaphors, allusions and personifications.

Ashin U Awbartha completed the Temiya jataka on Sunday the 11th Waxing of Tabodwe in 1148 BE. He was then twenty years of age and must only recently have been ordained a monk. Have no doubt if such a young person would be so accomplished. A talented man was usually talented even as a child.

It is categorically stated in the Epilogue that the Temiya jataka was written in Myanmar prose at repeated requests of the donor of Laythar Monastery, U Wa. This fact should not be taken lightly; it reflects a noteworthy aspect of Myanmar culture.

Scholars, and especially reverend Sayadaws of the past, took special care to eschew personal vainglory ခံ့ဉ်ပုည and disapprobation of others ဝံ့ဝံ့. These two are the basic mental attitudes of the pious. To do something to prosper, to gain status or to gain profit was very far from their thoughts.

They therefore compiled religious texts or treatises only at the request of others and for the benefit of others ဝရုဏိတ. This is one important point.

There is another Buddhist cultural tradition. The tradition is this: Lord Buddha began to teach his Law only at the request of Brahma Sahampati. We should not think lightly here that the Lord could, of his own accord, have taught the Law he himself had discovered. He who intends to rally people around him should know human psychology. Man obeys only him whom he esteems: he rejects as untrue even the truth taught by someone he does not think much of. It was in a land where Brahmas were revered that the Lord gained Enlightenment. It was a most natural ploy for the Lord to have first secured the pleading of a Brahma before he began teaching.

The tradition of compiling a treatise only when requested by someone is a good tradition initiated by the Lord himself. U Awbartha was an adherent to Buddhist tradition and therefore compiled the Temiya jataka only when requested by the monastery donor U Wa. This is another point we should take serious note of.

A careful scrutiny of Temiya jataka reveals that it was compiled in four parts namely (i) Panarma, (ii) Nidan, (iii) 23 Chapters of story and (iv) Epilogue. We find that the Panarma comes before the whole of the jataka.

The Pali word 'panarma' means 'homage paid in obeisance'. All sages who had authored treatises

beginning with Shin Maha Buddhagosa, had invariably paid homage to the Three Gems and the Teachers before beginning the work of compilation. This was done in order that they might be able to complete the work successfully and in safety without any hinderance. This deed of paying obeisance was meritorious and could deter or delay any harm that might possible fall on the author as a result of his demeritorious deeds of the past. An obeisance was therefore made before starting work on the main text.

This cultural tradition of writing a 'panarma' before compiling a text an Eastern cultural tradition. There is no such practice among Western writers. At least a short sentence of နမော တဿ 'I pay obeisance' has to be written down if a more elaborate devotional passage cannot be composed. Only this will conform to Myanma culture.

U Awbartha paid obeisance before writing down the Temiya jataka because he was an adherent to Myanma cultural traditions and because he was a believer in 'kamma' and its consequences.

Present day texts with no panarma must be regarded as works of writers who do not observe Myanma cultural traditions. They must be taken as pro-West writers.

There is another important point to note relating to the word 'panarma': it is its misuse. A large number of Myanmar public speakers, making a public speech, are wont to say: "What I would like to say in panarma..." or "This I would say as panarma...". They use the word panarma when they want to say 'at the beginning' or 'at the outset.'

When we look at Minbu U Awbartha's Temiya jataka we do find the Panarma at the outset. It may therefore be argued that the word panarma can also be taken to mean 'at the beginning', 'at the outset'.

But it is better if the language of a nation is concise. It enhances the value of a language for its expressions to be lucid and concise and not be ambiguous with more than one possible meaning.

Look at the above speech. "What I would like to say in panarma..." can also mean "What I would like to say in devotional prayer". The speaker means what he would like to say at the outset, but he has given a wrong indication by using the word panarma. To avoid such a confusion he could very easily have said: "What I would like to say at the outset...".

One of the benefits of studying the Temiya jataka is therefore to learn the etymology of the word panarma, to avoid the use of this word in making public speeches when one wants to say 'at the outset'.

After Panarma we come to the Nidan. 'Nidan' means a foreword to readers about who narrated the story, where and why.

The Nidan of Temiya jataka states that Lord Buddha discoursed on the story at the Jetavun Monastery in Savutti in the context of his perfection of Neikkhama Parami or the Practice of Renouncing all worldly pleasures and Going into Recluse.

The Nidan is the part of the jataka endowed by the author with a splendorous literary flourish. That the Lord discoursed on the Temiya jataka at the Jetavun Monastery is told in one sentence structured with over 200 words: that the disciple monks were talking in praise of the Lord's Perfection of the Practice of Renunciation is told in one sentence constructed with over 350 words and that the Lord said that the Perfection of the Practice of Renunciation he did when he was Prince Temiya was even more amazing is told in one single sentence built up with over 650 words.

The sentences are indeed long yet they facilitate very easy reading and are vividly expressive of the themes they carry. There is neither any inconsistency nor confusion in them: indeed they are lucid, transparent and intense.

Sentences must be short or long depending on the topic they are to express. Such a subject as history must be told sharply in short sentences. In writing adoringly of the Three Gems as in the present case long sentences continuously heaving up and down roiling along as great swells of the oceans must be employed. But it is easier to compose shorter sentences than longer sentences. Attempting to write long sentences with less than a facile pen may lead to dangerous confusion and inconsistency just like a very long snake is liable to swallow its own tail by mistake. Teachers therefore ask school children and other beginners to write short sentences. But it is the topic that decides if sentences are to be short or long and writing only in harmony with the topic is of literary standard.

Words and expressions used in the Nidan by the young Minbu U Awbartha are ecstatically pedantic and poetic which are hall-marks of a literary genius. It is beautifully embellished with metaphors, similis, personifications and allusions in a style characteristic of the work of a genius.

- * မြိုက်ရည်ချိုအေး၊ တိုက်ကျွေးနှစ်လို၊
အောင်မျိုးငြိမ်းရာ၊ ပြည်သာနိဗ္ဗာန်....။
- * နှံ့စပ်ကျော်ငှန်း၊ ဇေတဝန်အောင်ထီး
ရွှေကျောင်းကြီး....။
- * သူ့အလိုရ ငါ့အလိုပါ၊ မာယာအသွယ်သွယ်
ကိုယ်တော်အရွယ်ကလည်းပျိုနုတုန်း၊ နှလုံးတော်လည်းရွှင်ချိန်
စည်းစိမ်တော်လည်းလက်ရှိ....။
- * နေ့ရက်အရှည်အကြံ့၊ ငိုလင့်သွေးငင်
အခင်အမွတ်၊ စိတ်ညွှက်ဖွယ်ရာ
ကာမဂုဏ်အာရုံ၊ နှလော်အလက်
နှောင့်ယှက်ခြင်းအတန်တန်၊ တောင်းပန်သည်ကိုလည်း
ပျိုသက်ရွယ်နဲ့၊ ပျော်မှုအာရုံ
ကာမဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်၊ မူးယစ်ချိန်ဖြစ်လျက်။

The foregoing extracts amply prove that the Temiya jataka is the excellent work of a literary genius.

In the Nidan is another point we should note and emulate in the context of conduct of social relations. That is none other than the way Lord Buddha had developed his personal relationship with the monks, in other words, conduct of a teacher-disciple relationship. Disciple monks are gathered together in a group and are having a seminar in praise of the Lord. The Lord arrives, sits in the seminar and asks what the subject has been. The disciples tell the Lord what they have

been discussing about. The Lord joins the discussions and in support of his disciples' views gives a discourse on an interesting story as an illustration. This was how the teacher-pupil relationship was conducted.

Lord Buddha's status is incomparably more exalted than that of present day Reverend Sayadaws. Yet he conducted a cordial relationship with his disciples. The disciples were not so constantly cowed nor intimidated by their Teacher to turn mute in His presence. They dared to say what they had to say. The Lord is here found to have secured from his disciples love and respect mingled with fear.

Lord Buddha is the Teacher of Buddhists. It will only be beneficial to us if we emulate the good and methodical practices of our Teacher.

* * *

THE RULES OF KING'S CONDUCT AND OTHERS THESAURUS

The Temiya jataka translated into Myanmar by U Awbartha is organised in twenty-three chapters. It was not so organised in the original Pali Companion. U Awbartha did not merely translate the Pali original: he also embellished and ornamented the narration. This will become apparent later on.

A synopsis of the Temiya jataka is this. Prince Temiya was heir apparent to the throne but because he did not want to be king he feigned to be a deaf mute. All kinds of tests failed to produce the desired result and as a last resort therefore when he was seventeen he was taken to the burial ground to be buried alive. There he abandoned his pretense, took on complete normalcy and began preaching the doctrine. As a result, his royal parents, he and the whole kingdom, renounced worldly life and went into recluse. The story illustrates the Perfection of the Practice of Renunciation of worldly life.

The story was embellished first by the author of the Pali Companion and then again by U Awbartha. The Temiya jataka now in the hands of the people is excellently complete. Translator U Awbartha had also added notes and explanations where relevant making the jataka an invaluable thesaurus. Knowledge and wisdom contained in this story are foundations of Myanma culture.

The first Chapter is about prayers made for the gift of a son. These are many points for study in this Chapter.

King Kasikaraj ruled at Varanasi of Kasi Region. Administrative system was feudal. But there was a code of conduct for observance by absolute monarchs. These are the Ten Rules of King's Conduct, the Four Rules of Support and Succour and the Six Qualities of Leaders.

Look at the Ten Rules of King's Conduct. They are:

1. Giving charities,
2. Keeping sabbath,
3. Distributing alms, giving presents and bestowing bounties,
4. Practising thrift,
5. Not opposing kinsmen, aides ministers and counsellors and the masses,
6. Forbearing and tolerating,
7. Not being arrogant or spiteful,

8. Not persecuting or harrassing the people,
9. Constantly imbibing gentle compassion and loving kindness,
10. Constantly pursuing a straight and correct path according to Law.

In the observance of these Rules, the King must give charities and urge other to do likewise.

The King must observe the Five Precepts, the Eight Precepts and keep sabbath.

The King must distribute alms, give presents and bestow bounties. Giving charity is offering gifts to the Three Gems of Buddha, Dhamma and Sangha. Distributing alms is giving away gifts to the indigent. Bestowing bounties is aiding and supporting royal servants.

The King must personally be thrifty and urge the people to practice thrift.

The King must not oppose kinsmen, aides, ministers and the masses: this is a Rule required particularly for Kings to follow. This means not to oppose the majority. A King should not be at odds with his kinsmen, nor with his entourage, nor with his ministers and counsellors, nor with his subject people. It means Kings must be discreetly tactful in securing general support.

A King has absolute powers and if he exercises that power indiscriminately he becomes a threat to public safety. He must therefore be tolerant and forbear as much as he can.

The King must not be arrogant nor haughty. Lord Buddha had taught: Anger knows no reason ခေါ်သော အတ္တံနစ်ဘာဝိ. An angry man loses his reason and may make wrong decisions. Not to be too temperamental is therefore one of the Rules of Conduct of Kings.

Not to persecute and harass the people and always to imbibe gentle compassion and loving kindness are two inter-related Rules. A King imbued with pity, compassion and loving kindness will of course not persecute the people.

The King must always pursue a straight and correct path in accordance with Law means the King must respect the Rule of Law.

These Ten Rules of King's Conduct formed the framework of the system of absolute monarchy. In other words, these Rules were a constitutional law. Subject peoples of the days kept vigilantly watching if their King was obedient to the Ten Rules of King's Conduct.

Another code of conduct for Kings was the Four Rules of Samgaha. The meaning of 'samgaha' is 'good taking'. Sam=good+gaha=taking. It is a set of rules for organising society. The rules are:-

1. Taking only 10 percent of peoples income as tax,
2. Supporting public servants generously,
3. Talking softly and agreeably,
4. Giving loans without interest.

Kings must also nurture the Six Qualities of Leaders. These qualities are qualities of a gentleman too. They are:

1. To be more industrious than others,
2. To be more vigilant and alert than others,
3. To be kind to followers,
4. To be tolerant to disagreeable talks and actions,
5. To be able to assess all aspects of a problem,
6. To be able to discern a complete picture of a problem.

King Kasikaraj was an upholder of the Ten Rules of King's Conduct, the Four Rules of Samgaha and the Six Qualities of Leaders.

The Chief Queen was Chanda Devi, daughter of King Madraj of Sagala of the Region of Madrahta. She possessed the following qualities:-

1. Being obedient to her husband,
2. Rejoicing in doing meritorious deeds such as giving charities and keeping sabbath,
3. Observing the Eight Precepts on Sabbath Days.

To be obedient to one's husband is a very onerous duty, but is vital to keeping conjugal

harmony. Wives of talented husbands must be especially careful in this respect. When the wife conforms to the husband's wishes the husband reciprocally conforms to the wife's wishes. The conjugal life then is harmonious.

In addition to the Chief Queen, the King had sixteen thousand 'maungma' lesser queens and 'koloktaw' hand-maidens.

Neither the Chief Queen nor any other lesser queen had a child by the King.

The subject people therefore assembled at the gates to the front-yard of the Palace and demanded that all queens prayed for the gift of a son and heir to the throne. The King acceded to the peoples' demand and ordered his queens to pray for the gift of a son.

All queens offered oblations to deities of their faith and prayed for a blessing with a son. Not one queen received the blessing prayed for.

When the lesser queens failed to produce a son and heir the King urged the Chief Queen Chanda Devi herself to pray for this blessing. The Queen had to comply with the King's orders but she felt that, in trying to conceive an offspring, (i) no noble soul would enter an unclean womb and (ii) no deity would help anybody whose conduct was not noble.

She therefore kept the Eight Precepts on a full moon day shunning a high and comfortable bed and sleeping on a modest bed. She then concentrated on her Sabbath and declared: Truly as I

have meticulously kept sabbath this day shall a son be born to me.

The truth she had declared about her sabbath was mighty and hardened the Pandukabala Emerald Mat on which Sakka, the King of Devas, sat. Through the hardening of his throne, Sakka found out the Queen's prayer. He therefore urged a deva who was the embryo Buddha, to perfect his holy practices by entering the womb of Chanda Devi. He likewise urged five hundred other devas to enter the wombs of wives of ministers and counsellors.

Sakka's throne is known in full as Pandukabala the Emerald Mat. 'Pandu' means a soft colour and 'kabalar' means a soft and resilient carpet: Pandukabalar therefore means a soft carpet of a soft colour. It may be argued that in emerald mat must necessarily be hard and can on no account be soft and resilient. The 'emerald mat' is a mere exalted term for Sakka's seat and does not really mean a slab of emerald as found on earth.

Such a soft and resilient cushion hardened as a result of the might of moral conduct and might of utterance of a truth on the earth. When this happened Sakka looked at the human world, learnt the prayer of the holy and extended necessary assistance.

The might of moral conduct and the power of being truthful can be understood only if considered in the context of modern day science. How do wireless and television sets work? How is the communication made and how received? These are extra-normal phenomena and beyond ordinary com-

prehension. But seeing is believing. Similarly the power of moral character and the power of being truthful is extra-normal like electricity that is in the atmosphere and in space. It must however be noted that the Pandukabalar will not harden in response to the power of moral conduct and of being truthful of ordinary human beings: it responds only to the prayer of embryo Buddhas.

The Chapter after the one on praying for the gift of a son is the Chapter on Conception. The Deva who was the Embryo Buddha accepted Sakka's request and took conception in the Queen's womb. At the moment of conception the Queen's abdomen shone brilliant as if it was suddenly filled with a cluster of Vajira diamonds. On this account the Queen realised she had conceived and accordingly told the King. The King and everyone else rejoiced.

It should be noted in this connection that the Queen did keep sabbath in the past too but still she did not conceive. That was because she did not pray for this blessing.

Now she kept sabbath and prayed for a blessing and she conceived. One's wish is fulfilled only by doing charitable deeds and praying for fulfilment of what is desired.

This is a conclusion that can be drawn here. This has now become a firmly established belief of Buddhists: To do charity and then to pray for what one desires.

Three conditions must be present for a conception, namely, a woman must be of age, she must

have regular menstrual flow and she must have a sexual union.

Even then miscarriages occur as a result of a retribution for a sin committed in the past of destroying somebody else's offspring or as a result of physical disorders. A woman who cannot conceive is known as a barren woman or a sterile woman. The Queen had not committed the sin of destroying somebody else's offspring in the past: she was unable to bear a child due only to some physical defects.

These defects had now been removed as a result of her good moral conduct, her declaration of a truth and her prayer.

* * *

THE JATAKA COMMENTARY, AND U AWBARTHA'S CREATING

We have started this series on the ten major jatakas with the Temiya Jataka. But let me first discuss its literary aspects before we continue with the story.

“Let not the leaves cover up the stem” goes a Myanmar saying and I would like the following facts to be thoroughly remembered.

- (1) Pali texts on the ten jatakas were as narrated by Lord Buddha.
- (2) Pali commentary on the original Pali texts was by Master Commentator Shin Maha Buddhagosa.
- (3) The superb Myanmar prose on the Pali commentary was by Minbu U Awbartha.

In composing jataka commentaries, Shin Maha Buddhagosa had—

- (1) added contexts to the original Pali stanzas;
- (2) explained the meaning of Pali texts; and
- (3) inserted general knowledge as extracted from other holy scriptures wherever they were relevant.

This was the way by which a Pali story of a high standard was created.

This is being explained here in order to be able to counter criticisms by those who do not desire to promote Buddhist literature by alleging that Shin Maha Buddhagosa's jatakas are mere fables. Only a thorough knowledge of the subject will enable us to put up a bold defence against such criticisms.

An analysis of our Myanma national spirit will reveal that in it there is an element of adoration of pitaka and other religious literature that had been handed down to us by our ancestors. The origin of the ten major jatakas is therefore being explained here.

The ten major jatakas must be studied from the following three aspects:—

First, to note and follow exemplary conduct unfolded in the story;

Second, to learn and study priceless knowledge given in the story;

Third, to study and emulate exemplary literary style adopted in the telling of the story.

The ten major jatakas are part of Maha Nipatas and Maha Nipatas, composed of several stanzas of Lord Buddha's utterances, are part of the Five Hundred & Fifty Nipatas.

The first of the ten major jatakas is the Muga-peka Jataka. 'Muga' means 'deaf' and 'peka' means mute. A deaf-mute is generally understood to be a person who is incapable of articulation. However 'mute' means not simply an inability to articulate; it also implies a paralysis. This is explained in Pali as အဝိတ္တဓာတဝိယ. 'as if bereft of all senses'. This means a person who is like the stalk of a plantain tree and a log of 'letpan' wood.

"Temiya" means 'moistened', 'sprinkled'. To be sprinkled and moistened with rain can be said in Pali as Temiya. King Kasikaraj and his subjects craved for a son and heir to the throne, and when the Queen personally prayed for the gift of an off-spring and then gave birth to a son, there was universal rejoicing.

The King's heart was overwhelmed with joy and the people's hearts were soaked with satisfaction. Thus when the time came to give a name to the young Prince, the Pali word 'Temiya' or 'Maung Sprinkler' was chosen because he had sprinkled the hearts of all with elation.

The title of the jataka was Muga-peka Jataka or the Story of the Deaf-Mute. Temiya is not the title of the jataka, it is the name of its main character.

A stone inscription found in Mya Ceti pagoda precincts is known as the Mya Ceti Inscription, but because Prince Raja Kumar is the subject of the Inscription it is also known as the Raj Kumar Inscription.

The Muga-peka Jataka is therefore also known as the Temiya Jataka. This should be clearly understood. Minbu U Awbartha himself had designated the jataka တေမိယဇာတ်တော်ရတနာ in his dedication at the end of the 'Panarma' prologue.

This discussion will be confined to Minbu U Awbartha's Myanmar translation of Temiya Jataka because it is of superb Myanmar prose.

U Awbartha's jataka stories are not only very fine writings, they are also saturated with priceless knowledge extracted from other religious texts and classical Myanmar poetry of pyos, kabyars and lingas.

In this U Awbartha had emulated Shin Maha Buddhagosa's style. This becomes clear when U Awbartha's Myanmar prose is studied in comparison with Shin Maha Buddhagosa's Pali commentary. A study of the Thuwunna-shan Jataka and the Buridat Jataka, two of the jatakas not written by U Awbartha; will also lead us to the same conclusion. U Awbartha's jatakas resemble an already lovely bride gorgeously made up, dressed and ornamented for her wedding ceremony.

Scholars have already acknowledged the superiority of U Awbartha's prose. But how, and in what way, is it superior? How could U Awbartha have created such superb to prose? Here, it is to

bring this obscure point out to light. The main factors are these.

1. U Awbartha was a person gifted in the art of writing.
2. U Awbartha had mastered Pali classics and Pali treatises on the art of writing.
3. U Awbartha was erudite in Myanmar classical poetry.
4. U Awbartha was a monk and had the time to concentrate his mind peacefully on writing.

These were the underlying factors that contributed to the marvellous excellence of U Awbartha's prose of the ten jatakas.

A good knowledge of သဒ္ဒါကျမ်း: or treatise on grammar, အဘိဓာန်ကျမ်း: or treatise on etymology, အလင်္ကာကျမ်း: treatise on pedantic writing and ဆန်းကျမ်း: treatise on composing Pali stanzas is essential for any one to be able to write well.

Knowledge of grammar helps in constructing sentences with correct positioning of subjects, predicates, objects and prepositions. Knowledge of etymology provides a rich store of vocabulary. Knowledge of writing enables a writer to enrich and strengthen his writing with literary embellishments such as similes, metaphors, allegories, analogies, comparisons and illustrative examples. Only knowledge on the art of writing can produce pedantic literature.

Knowledge of Pali versification is necessary to enable compact writing. Versification also teaches

euphony and rhyming. Only a well-versed writing is compact and strong.

U Awbartha's Myanmar translations of the jatakas have stood the acid test of time, have received the critical acclaim of scholars and have become one with the people. They have become classics.

U Awbartha's Prologue to the Temiya Jataka was presented in the form of an interlocation as is the Pali style. There is a dialogue between an exponent and a critic. Explanations are given in diverse ways. Comparisons are given, analogies cited, examples provided.

Of these various types of embellishments, the art of writing picturesquely will be discussed here as of practical value.

There is the following aphorism in Pali literature. ဥပမာယ မိမိတေ ကဏ္ဍေ အတ္ထံ ဇာနန္တံ ပဏ္ဍိတာ။

This means: "In this world there are some scholars who understand the meaning only through examples given." This tells us that even some scholars understand the meaning only through examples given and that therefore it is essential for a writer who desires others to understand what he means to supply examples.

And this shows why a writing or a speech becomes valuable when it is illustrated with examples. Minbu U Awbartha realised this point very well. The art of embellishing a writing with similes and metaphors is the art of writing well.

U Awbartha had used three styles of illustrating his works. They are သဒ္ဒ္မူပမာ or a comparison conveyed grammatically, အတ္ထမူပမာ or a comparison conveyed through its meaning, and ဝါကျတ္ထမူပမာ a comparison conveyed in a whole sentence.

In Myanmar language, comparisons expressed by the use of the words 'ကဲ့သို့' 'တူစွာ' 'တူ၏' 'သို့' 'ဟန်' are known as သဒ္ဒ္မူပမာ or comparisons conveyed by means of grammar (simile). Those expressed without the use of such words are known as အတ္ထမူပမာ or comparisons conveyed through their meanings (metaphors). Those expressed by whole sentences are known as ဝါကျတ္ထမူပမာ (allegories).

There are eleven kinds of similes, namely

ဂုဏ်ရည်ပြ	that show quality
ဂုဏ်မဲ့	that show lack of quality
ပြန်လှန်	that give counter meaning
ပြောင်းပြန်	that give reverse meaning
မဖြစ်စေ့	that give unusual quality
အနက်ယင်	that reiterates
နှစ်ဖက်ရ	that gives double meaning
ကဲ့ရဲ့	that shows scorn
မဆက်ဆံ	that shows unrelated nature
တားမြစ်	that shows prohibition
အံ့ဖွယ်	that expresses marvel.

There are four types of metaphors, namely

သရုပ်တူ	that show similar nature
ကြံဆ	that show imagination

သံသယ that show a sceptical nature

ဝတ္ထုတူ that show similar material.

There are also several types of allegories.

Ancient scholars had left this guidance in Pali in the use of comparisons:

‘တည်းဟူသော’ ရူပကံ ဧညေယျံ။

‘တူသော’ တိ သဒ္ဓိသံ မတံ။

‘ကဲ့သို့’ တိ ဥပမာ ဧညေယျာ။

သမူပေက္ခာ တိ ‘ပြိုင်’ မတော။

This means—

— when the words တည်းဟူသော are used the comparison is ရူပကံအလင်္ကာ or physical comparison;

— when the words တူသော are used it is သဒ္ဓိသံ comparison;

— when the words ကဲ့သို့ are used it is comparison with an example;

— when two facts are used in parallel ပြိုင်, it is သမူပေက္ခာ comparison.

Illustrating a writing with examples and physical comparisons is a very elaborate art and is the play-ground of scholars. Physical comparisons are in fact allegorical writings when the words ကဲ့သို့ are not used. Physical likeness is expressed with the words တည်းဟူသော. Those interested in this elaborate art can consult သုဗောဓာလင်္ကာရကျမ်း.

But here, our main task is to appraise U Awbartha's accomplishment in Myanmar prose and

some of U Awbartha's writings will now be studied. Read the following adoration of Lord Buddha:

မဟာကရုဏာ မေတ္တာတော် တည်းဟူသော မိုးတိမ်တိုက်၊ တစ်ခဲနက်
စကြဝဠာ ကုဋေတစ်သိန်းလုံး ဖုံးအုပ်သွန်းဖျန်း၊ ရွှင်လန်းငြိမ်းဆေး၊
ပေးတော်မူလျက်၊ ဗုဒ္ဓကျွန်းသူ၊ လူရှင်အပေါင်း၊ သောင်းထိုက်နတ်ဗြဟ္မာ
တို့၌၊ မြိုက်ရည်ချိုအေး၊ ဝိုက်ကျွေးနှစ်လို၊ အောင်မျှိုငြိမ်းရာ၊ ပြည်သာ
နိဗ္ဗာန်၊ တင်ယူပို့ဆောင်၊ အောင်သူများသခင်၊ ဖြစ်တော်မူသော တရားမင်း
ဘုရားသည်—

In the above adoration will be found rhymes poetically used such as လုံး-ဖုံး။ ဖျန်း-လန်း။ ဆေး-ပေး။ သူ-သူ။ ပေါင်း-သောင်း။ အေး-ကျွေး။ လုံး-မျှို။ ရာ-သာ။ ဗုဒ္ဓ-ယူ-သူ။ This rhyming composition has added euphony to the writing. It has become a euphonic composition. Its composition without rhyming may still convey the same meaning but will not then be pleasant to hear.

Read the passage aloud to understand this point more clearly. You will now understand the meaning of 'euphony'. This euphonic composition shows the author's talents in writing.

Words have been used most effectively. The words တစ်ခဲနက် describe the massive nature of the rain clouds far more effectively than with the use of such words as 'မိုးတိမ်တိုက်ကြီး', 'မိုးတိမ်တိုက်များစွာ'.

The use of the word လုံး in စကြဝဠာကမ္ဘာတစ်သိန်းလုံး is most apt. It effectively expresses 'universality'.

The predicate သွန်းဖျန်း goes very well with the subject words ကရုဏာမေတ္တာ. The word သွန်း (shower) indicates gentle action with water. Note the terms ညောင်ရေသွန်း၊ ဘိသိက်သွန်း. The word ဖျန်း (sprinkle) is an elegant word. The words ရေဖျန်းသည်၊ ဆေးဖျန်းသည် suggest a gentle sprinkling action. Predicates such

as ရေလောင်းသည် (water poured or) မိုးရွာသည် (rains fall) will not match the words ကရုဏာမေတ္တာ (compassion and love). Metaphors used for 'compassion and love' is 'rain cloud' and for 'teaching' is 'sweet cool water'.

The writing has been further enlivened by the use of the words ရွှင်လန်း, နှစ်လို in its description of the physical and mental well-being of man, deva and brahma blessed with Lord Buddha's compassion and love. The comparison 'to feed with the sweet cool water of his teachings' portrays how Lord Buddha nurtures all creatures with gentle kindness just as a mother nurses her beloved child with fond love.

The use of the word အောင်မျှ (မင်္ဂလာ) at the opening of the writing shows that U Awbartha was aware of the need to open his work with auspicious words. The Sayadaw has also been able to eulogise the Lord twice in the same passage, once as အောင်ယူများသခင် (the lord of all conquerors) and then again as ဆရာမင်း (the monarch of law.)

It should not however be said that such a high standard of pedantic writing resulted solely from the Sayadaw's intellect. Anyone who says so will only be exposing a paucity of his own knowledge about original Pali text.

* * *

THE SEVEN GILTIES OF COMMITTING LITERARY FAULTS

A brief account has been given last week about picturesque writing in which I was not able to discuss the seven faults that are likely to be committed in such a writing. I will now discuss this point.

We have such adages in Myanmar as 'We speak every day yet know not how to speak' and 'Speaking without knowing how is likely to get misunderstood as cussing'. Making comparisons without knowing how is prone to get guilty of committing literary faults.

The seven faulty comparisons are:—

- (1) comparing different sexes;
- (2) comparing different numbers;
- (3) comparing with an inferior;
- (4) comparing with a superior;

- (5) ambiguous comparison;
- (6) inappropriate comparison; and
- (7) derelict comparison.

'The bride looks like a male'. This is a comparison between different sexes and is faulty.

'The sky is as majestic as oceans and lakes'. This is a comparison between 'sky' (singular) and 'oceans and lakes' (plural), and is faulty.

'A king's servant must behave like a dog while serving his king'. This is a comparison between 'man' and his inferior 'dog' and is faulty.

'A fire-fly shines bright like the sun'. This is a comparison between a 'fire-fly' and its superior the 'sun' and is faulty.

'An ocean of warriors making a terrible noise of an ocean'. It is not clear what comparison is being given to which: it is ambiguous and faulty.

'The image of a hare in the moon is as clear as a bumble-bee'. This comparison implies that the image of a bumble-bee is clear in the moon. This is inappropriate and is faulty.

'The moon with its image of a hare is as spectacular as a cluster of lotus plants'. The object compared, the 'moon' has a qualifier 'with its image of a hare' and the comparison, 'the cluster of lotus plants' has no qualifier 'with its bumble-bee'. Here, the 'moon' has become a qualifier to the 'lotus' rather than the other way round. This is derelict comparison and is faulty.

It should therefore be noted that a wrong comparison is likely to become offensive. Giving comparisons in embellishing a writing in a picturesque way is the art of the wise.

I will now continue with what is known as the literary distinction of 'virility'.

Minbu U Awbartha emerged as a writer at the beginning of Konbaung period. Myanmar prose he composed was therefore early Konbaung period literature.

The history of Myanmar prose shows that it sprouted in early Bagan period. It kept developing throughout the Bagan period. Poetry emerged at the beginning of Ava period. In Konbaung period, emphasis shifted back to prose. Poetic talents remained still vigorous in Konbaung period and Konbaung period prose was laced with an essence of poetry.

If Konbaung period prose is regarded as 'middle age' prose, Bagan period and Ava period prose may be regarded as 'old' prose and present day prose as 'modern' prose.

What is vital to any prose, be it 'old', 'middle age' or 'modern' is its life. If we consider man, we find that life is vital to him be he a Bagan period man, a Konbaung man or a modern man. He might have changed his mode of dress or his behaviour but he cannot have changed in his need to have a life. This is immutable.

What is the life of prose?

The life of prose is its distinctive virility. The Pali treatise on the art of writing therefore

says မေသော ဂဠိယ ဇိဝိတံ 'this distinctive virility is the life of prose.'

We must now try to understand what 'virility' is.

The treatise titled ဝါဠာဘန္တိယာရီ sets forth three types of virility namely the virility in food (nutritious value), virility in soil (fertility) and virility in man (authority). Nutritious value in food contributes to man's physical growth. Fertility in soil contribute to growth of plants and authority in man helps him accomplish tasks. A manager has to have authority to have everything done. In fact, 'authority' is more effective than 'power'.

Add the virility in writing to the three set forth in the treatise and we get four types of virility.

Virility gives a writing its life and stability. An ability to expand and elaborate or to contract and condense gives virility to a writing. Expansion or elaboration and contraction or condensation are the two aspects of virility. What is important is to know how to expand or contract well. A bad elaboration or a bad condensation will not inject any virility to a writing but will ruin it.

There are two ways of injecting virility into a writing, namely, (i) by means of grammar and use of words, and (ii) by means of substance or conveyance of meaning. Contracting grammar and words is known to Pali students as doing သမာသိ. In expansion, addition of complementary or helping words has to be permitted in order to preserve the original meaning. Where the same meaning can be conveyed compact writing with the use of

a minimum of words is the best writing. Use of superfluous words renders a writing verbose.

In conveyance of meaning, a subject can be written elaborately at length or it can be written briefly in condensed form. This depends on a writer's talent.

In the old days the style of writing was to use a single precise word known as masculine word or virgin word. In the Raj Kumar Inscription of Bagan period are found such words as

- မင်းရေသွန်း၏။
- ရွှေပန်လင်ပြု၏။

These would be written today as

- မင်းသည် ရေစက်သွန်းချ၏။
- ရွှေပလ္လင်ပြုအပ်၏။

In the ink writing of Temiya Jataka (Mugapeka jataka) found on the back wall of the alter chamber of Lawka Hteikpan pagoda are found:

ပူရာ လောင် သစ်သီး ပိုင် စံ၏။

ဆင်မြင်ယောင်စံ၏။

ထမင်စံ၏။

ဆင်ဟုတ်စိမ်အံ့သောစံ၏။

ပူရာ လောင်ထုတ်ဖိစီရကံ၊ ရထားထိန်ယူ၏။

These would be written today as

ဘုရားအလောင်း သစ်သီးဖြင့် အလိုစမ်း၏။

ဆင်မြင်းဟန်ဆောင်၍ အလိုစမ်း၏။

ထမင်းအငတ်ထား၍ အလိုစမ်း၏။

ဆင်ဝှေ့စေအံ့ဟူ၍ အလိုစမ်း၏။

ဘုရားအလောင်းကို ထုတ်ဆောင်၍ ရထားထက်စီးပြီး ရကား
ရထားထိန်းက ဆောင်ယူလေ၏။

The use of such words possessing the distinction of virility can also be found in the Introduction of Minbu U Awbartha's Temiya Jataka.

- ဖွားတော်မူဦးကပင် (ဖွား)
- လူမှုး နတ်မှုး (မှုး)
- ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်းသဖြင့် (သည်း)
- နှလုံးမခိုင်သူ ယိုင်လွယ်ရာကြံ (ယိုင်)
- ဟောသင့်သောအခါ ကြိမ်သည်ဖြစ်၍ (ကြိမ်)

This was perhaps a continuation of Bagan period and Ava period style of using single and precise words that possess distinction of virility. These would today be written in combination with complementary words as

- ဖွားမြင်
- အကြီးအမှုး
- သည်းထန်
- ယိမ်းယိုင်
- ကြိမ်ကြိုက်

These are instances of bestowing a writing with the distinction of virility by use of effective single words.

Another way of achieving this literary distinction of brevity is by condensation in the style of Pali grammar သမာသ်. Sayadaw U Awbartha had also used such condensations:

- သာကီန္တယ် (သာကီမျိုး သာကီန္တယ်ဘုရား)
- ပြည်သာနိဗ္ဗူ (သာယာ၍ ငြိမ်းအေးသောပြည်)
- ပြည်မသနင်း (ကျယ်ဝန်းသော နိုင်ငံတော်၏ဘုရင်)
- လေးကျွန်းရှင် (ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းကို အုပ်စိုးရသူ)
- မသေဆေး (မသေရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း မဂ္ဂင်)

Such compact and vigorous words possessing the distinction of virility are in great demand for use in poetry and verses. A poet has to compose his work within the prescribed number of words and has therefore to look hard for such lucid and pithy words.

On the other hand, extended or amplified words can also be used. For an extension or an amplification, the above masculine or virgin words have to be compounded with auxiliary or complementary words. Such amplifications made by Minbu U Awbartha are found as follows:

ဖုံးအုပ်	သွန်းဖျန်း	ရွှင်လန်း
ပယ်နှုတ်	အပ်နှင်း	ပျိုနု
ဆည်းပူး	လန့်ထိတ်	ပျော်ပါး
မူးယစ်	တည်ကြည်	စွန့်ပယ် သိမြင်

To sum up: virility can be given to a writing by contracting and condensing or by expanding and elaborating.

The following words are inherently virile through their lucidity or pithyness:

သွန်း၏၊ ဖြူ၏။

The following words are given virility through condensation:

သင်္ကေတိယ၊ ပြည်သာနိဗ္ဗာန်။

The following words are given virility by means of conjugation with complementary words.

ဖုံးအုပ်၊ သွန်းဖျန်း၊ ရွှင်လန်း။

These are the gems of knowledge about writing derived from a study of Minbu U Awbartha's Temiya Jataka.

* * *

U AWBARTHA'S PRODIGIOUS INTELLECT IN CREATING PROSE

We will now discuss Sayadaw Minbu U Awbartha's prodigious intellect in creating prose that possess distinctions in virility in substance. We will also see how the Sayadaw had elaborated and embellished the original Temiya Jataka in Pali.

In the original Temiya Jataka Commentary composed in Pali by Shin Maha Buddhagosa, the context in which the story was narrated by Lord Buddha was stated as follows.

'One day monks gathered in holy congregation were talking in praise of Lord Buddha's accomplishment in the practice of renouncing the world.'

'Just then Lord Buddha came and enquired what the monks in congregation were talking about.'

‘Monks supplicated that they have been talking in praise of the Lord’s accomplishment in the practice of renouncing wordly matters.’

‘Beloved son,’ the Lord said, ‘renouncing the palace life and going into recluse in the present life when I have perfected all holy practices is not so amazing as the renouncing of kingship and going into recluse when I was not so mature and was still striving to perfect holy practices.’

Thus had Shin Maha Buddhagosa explained the context succinctly. We will now look at Minbu U Awbartha’s Myanmar prose to see how he had elaborated on and embellished the original.

The original passage ‘monks were talking in praise of’ was elaborated as follows.

‘အရှင်တို့.... လာခြင်း ကောင်းသော မြတ်စွာဘုရားသည် ဖွားတော်ဦးကပင် လူမှု နတ်မှု လက္ခဏာ ပါရှိကြောင်း အတ္ထုပ္ပတ္တိကို နိမိတ်ဖတ် ပုရောဟိတ်တို့ ကြားလျှောက်၍ ဝမ်းမြောက်ခြင်း သည်းသဖြင့် မည်းတော် မင်းတရားသည် ဖွားဖက်တော် မင်းသမီး၊ မင်းသား၊ အမတ်သားတို့နှင့်တကွ များစွာ အခြံအရံ စံပျော်ဖွယ်အလုံးစုံ ဘုံနန်းသုံးဆောင် အထွတ်အမြတ် နတ်စည်းစိမ်သဖွယ်ကို အရွယ်တော် ရောက်ဦးစကပင် အပ်နှင်းသဖြင့် မင်းဖြစ်မြောက်၍ ဘယ်လောက်မျှကာလ မမြင့်မီလျှင် မအိမရောင့်ရဲ မခွဲရက်နိုင်အောင်သော ဘုံနန်းနေ မင်းသမီး အပေါင်း ပျော်ကြောင်းပျော်ရာရှိ၍ ပျော်စရာအစုစု ပျော်မှု အမျိုးမျိုး ယှဉ်သော်လည်း ဥယျာဉ်တော်က သံဝေဂနိမိတ်မှာ စိတ်တော်အလုံးစင်သည်မှ နန်းရင်ပြင် ရှေ့တော်တွင် သဘင်ပျော်ရွှင်မှု သူ့အလိုရ ငါ့အလိုပါ မာယာအလှယ်လှယ် ကိုယ်အရွယ်တော်လည်း ပျိုနုတုန်း၊ နှလုံးတော်လည်း ရွှင်ချိန်၊

စည်းစိမ်တော်လည်း လက်ရှိ၊ ညွတ်မိသော ရွှေဟင်္သာကဲ့သို့ ချွတ်ခွာ
 ရေး အခဲအကတ်မှ ဖြတ်ပွန်း၊ ပယ်ပစ်ဟော်မှုလျက် နန်းသူ၊
 နန်းသားအများ အပ်ပျောစဉ် မြင်းယာဉ်တော်အထူးကို မြင်းမှူး
 အမတ် စီမံ၍ သန်းခေါင်ယံ အချိန်တွင် မင်းစည်းစိမ်တော်ကြီးကို
 ဆီးဖြူတစ်လုံးခန့်မျှ မရေတွက်ဘဲ ထွက်ကြွရှင်လန်း ရဟန်းပြု
 တော်မူလျက် ဇမ္ဗူကျွန်း၏ အသံချက် ဖွားဖက်တော် ညောင်
 ဗုဒ္ဓဟေပင်ရင်း၌ မာရ်နတ်ခင်း ဗိုလ်ပါထူနှင့် စစ်ပြု၍ မနိုင်လျှင်
 နှလုံးမခိုင်သူ ယိုင်လွယ်ရာကြံပြိုးမှ သမီးနှင့် ဖြားယောင်းသည်
 တစ်လီ လောကီတွင်ပျက် နှောင့်ယှက်တော့ သံသရာဆူးငြောင့်ကို
 ကြောင့်ကြတော်မမူ နိဗ္ဗူ အောင်ခန်းသို့ မြှောင်တန်းထုတ်
 ချောက် ထွက်မြောက်နိုင်သဖြင့် ဦးကိုင်သရဖူ မှန်ကူသင်းကျစ်
 နတ်၊ လူ၊ ဗြဟ္မာတို့ အသွယ်ဖြစ်တော်မူလေသည်ကား အလွန်
 အံ့ဩဖွယ် ရှိပေစွဟု အသီးသီး ချီးမွမ်းမြှောက်စား စကားဖြစ်
 ကြကုန်၏။

Now, this has become a superb adoration of the Lord. This elaboration had bestowed on the original statement of 'the monks were talking in praise' a distinction of virility.

Again the time between the birth of the Buddha-to-be and his attainment of Buddha-hood was marked with numerous important incidents by the Sayadaw had condensed this period into a brief account that covered all essential points. This condensation bestows on the writing the distinction of virility.

The Adoration of the Lord quoted above therefore possesses both the distinctions of virility by elaboration and of virility by condensation. It is prose qualified with two kinds of virility layer upon layer.

It also possesses many other distinctions.

First, it possesses the distinction of clarity because of the masterly construction of a sentence that is lengthy yet is clear in meaning. Words chosen have been remarkably appropriate to the exalted subject they express. Note the following expressions:—

- ဖွားတော်မူဦးကပင်
- လူမှုး၊ နတ်မှုး လက္ခဏာပါ
- ကြားလျှောက်၍ ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်းသဖြင့်
- အရွယ်တော်ရောက်ဦးစကပင်
- မအီမရောင့်ရဲ မခွဲရက်နိုင်အောင်သော
- ဘုံနန်းနေ မင်းသမီး
- သံဝေဂနိမိတ်မှာ စိတ်တော်အလုံးဝင်သည်မှ
(သံဝေဂရသည်ကို ရေးပုံ)
- သူ့အလိုရ ငါ့အလိုပါ
- ကိုယ်အရွယ်တော်လည်း ပျိုနုတုန်း နှလုံးလည်း ရွှင်ချိန်
စည်းစိမ်တော်လည်း လက်ရှိ
- ချွတ်ခွာရေး အခဲအကတ်မှ
- နှလုံးမခိုင်သူ ယိုင်လွယ်ရာကြုံပြီးမှ
(မာရ်နတ်သမီးနှင့် ဖြားယောင်းပုံကို ရေးဟန်)

This phraseology clearly proves the immensity of author U Awbartha's imaginative power. Practising writers know best how hard it is to find an apt phrase to express an idea.

Portrayal of a situation of predicament and dilemma is artistic. The Sayadaw said:

The phrase (သို့အစုံရ ငါ့အစုံဝါ) is so magnificent as to be epitomic.

The Adoration cited above is also saturated with literary qualities known as 'rasa'.

The passage portraying the Buddha-to-be enjoying the luxuries of a princely life possesses the quality of creating emotions of joy သမ္မာဝိတိရံ ရသေ့.

The passage narrating the Buddha-to-be renouncing these princely luxuries possesses the quality of creating emotions of satisfaction ဝိပဿနာ သိတိရံ ရသေ့.

The passage narrating the grief of the royal family when the Buddha-to-be went into recluse possesses the quality of exciting emotions of sorrow ကရုဏာရသေ့.

The passage narrating the Buddha-to-be's firm resolve possesses the quality of creating emotions of inspiration. (ဝီရိယ)

The passage narrating Buddha-to-be's renunciation of worldly life possesses the quality of exciting emotions of wonder and amazement အဓိပ္ပာယ် ရသေ့.

Thus the Jataka is replete with literary distinctions and literary qualities.

* * *

THE BEST WAY OF PRAYING FOR THE GIFT OF A SON

Myannar¹ theatre fans going to a Myanmar traditional dramatic show they have not seen or heard about before usually critically watch the opening Royal Maiden Dance number and judge if the show would be worth-while.

They know the show would be good if the Paeon မင်္ဂလာရယ်မှ မဏ္ဍိုင်လေး၊ ရောင်ဆိုင်ငယ်မှ လေးလံ followed by the Revelry အတူတေးရယ်တဲ့ ယဉ်တာပြိုင် are sung in the opening number.

Similarly in literature, a study of the prologue the author had taken such meticulous care in composing enables a reader to judge the calibre of the author and the standard of his work. In fact a prologue is where the writer exhibits his talents. Respectable writers therefore always write prologues with utmost care.

The Prologue to the Temiya Jataka, authored by the young monk U Awbartha of Minbu now under consideration, has been thoroughly examined in the contexts of Thaddar, Sun and Alinga rules that are ultimate authorities in literature. The third instalment of this series has also briefly dealt with the Chapter on Praying for the Gift of a Son and the Chapter on Conception, out of the total 23 Chapters of the story.

I wish however to add further explanations to the Chapter on Praying for the Gift of a Son in the context of cultural concepts of Myanmar Buddhists.

Notwithstanding complaints being made in some quarters of economic hardships and in other quarters of over-population, parents with no children still crave for a child. Women especially crave for an offspring. Returning home after a hard day's toil in office or work site, a gleeful welcome home by a person's two- or three-year old son or daughter.....here comes papa or here comes mama.....definitely washes away that person's weariness and fatigue. No scientist will ever be able to provide such an efficacious tonic. This is a tonic a person must provide for himself. A desire to have a child is a very natural desire.

Three ways of praying for the gift of a son can be found in the Five Hundred & Fifty Nipatas.

In this Temiya Jataka, the King's hand-maidens offered oblations to the deity they worshipped such

as Chandi or Paramiswa and then prayed for the gift of a son. They belonged to the Sect of the Great Brahma and believed that Chandi, Paramiswa and Maha Peinne were creators. Some people in this world believe that they, in other words man, are created by an almighty. On the basis of this concept and religious belief they prayed to the almighty for the gift of a son when they wanted one. The hand-maidens' prayers went unanswered.

The turn to do the praying therefore came to Her Majesty the Principal Queen Chanda Devi. Here, consider the Queen's intrinsic qualities:

- (1) she was a wife who conscientiously carried out the five duties of a good wife including indulgence to all her husband's wishes;
- (2) she observed the Five Precepts securely and firmly;
- (3) she always kept Sabbath on Sabbath Days.

Such were the moral qualities of the good Queen.

Now consider her way of thinking in this matter of praying for the gift of a son:

- (1) she thought that no person with any power or glory would take conception in an unclean place (womb);
- (2) she felt that benign deity would not help any one with a poor moral character.

In conformity with this way of thinking she observed the Eight Precepts one full-moon day.

Shunning luxurious and grand resting places, she spent the day and night reclining on a modest couch contemplating on the precepts she had vowed to observe. Dawn came and she found that she had securely and firmly kept the vows and she rejoiced. She then Declared a Truth and Prayed for a Blessing: 'I have this day rigourously observed the Eight Precepts. Truly as such has been the case shall a son be born to me.'

To repeat: The Queen previously was of a high moral character; she fulfilled all her wifely duties; she had been steadfast in keeping the Five Precepts; she kept Sabbath on a Sabbath Day and then she made a Declaration of Truth.

Queen Chanda Devi, in striving to have a son, did not depend upon any deity, did not beg for it from any almighty with her palms stretched, she depended only on herself. She conducted herself as a good wife; she steadfastly kept the Five Precepts; she kept the Sabbath and then she Declared a Truth. How noble this method has been!

In her prayer for the gift of a son, her previous untainted conduct as a good wife, her perpetual observation of the Five Precepts and her keeping of Sabbath on a Sabbath Day became important supporting factors: She again kept Sabbath on a Sabbath Day and Declared a Truth when she was about to pray for the gift of a son. She relied heavily on her own moral conduct and on Truth. The merit of her moral conduct and the potency of the Truth prompted the Lord of Devas to come to her help.

Two causes contribute to a woman's sterility: destiny and physical defect. We must believe that

a good moral conduct and Truth can alter both destiny and physical defect. There is also a saying: 'A good prayer will be answered by a benign deity'. Benign deities are wont to help certain persons even without their knowing that they are being helped. Scriptures say that insemination occurs within seven days of a sexual union.

We should realise that praying for the gift of a son the way Queen Chanda Devi, the Royal Mother of Prince Temi as told in the Temiya Jataka did is the best way of praying for the gift of a son. Granted that a child is conceived, it is also important that it should be a good child. Queen Chanda Devi's method should be confidently practised to have a good son or a good daughter.

At the present time prayers are likely to be made to guardian spirits of big trees such as banyan trees.

The origination of this custom of making prayers to guardian spirits of trees is found in the Hattipala Jataka of the Koegan Pyo authored by Shin Maha Rahtasara.

In the Hattipala Jataka, King Vasukari and his Prime Minister were both childless. The Minister found a poor woman who had seven children. When asked the poor woman was unable to name the children's fathers. She therefore rather ambiguously answered that the guardian spirit of a banyan tree gave her all those children.

The Prime Minister hurried to the banyan tree and raged at the guardian spirit: "You gave chil—

dren to a poor woman but not to us. I must uproot your banyan tree''.

The guardian spirit fled to the Lord of Devas and pleaded for divine help and with the help of the Lord of Devas the guardian spirit promised a child to the Prime Minister.

A child was soon born to the wife of the Prime Minister.

Thus the joke usually told in Shwe Mann Tin Maung's dramatisation of the Nativity Episode of the Story of Lord Buddha: "But 'tis not my lordship's effort: 'tis the effort of the banyan tree!"

But, praying before the guardian spirit of a tree or at a pagoda is not tabu. Going to them only when you want something from them is just not fair. You should have been a regular devotee to the guardian spirit offering it lights, etc., even in the past.

Another way of praying for the gift of a son is not suitable to the present monogamous era. Nevertheless I will mention it for general knowledge.

It is told in the very widely-known Kutha (Kusa) Jataka, that King Okkarka, sovereign of Kusavadi had a principal queen Silavati and sixteen thousand hand-maidens but yet had not a single child. The people congregated and de-

manded efforts to produce a son and heir to the throne.

The King asked: "What kind of efforts?" Agitators suggested: "Let a young hand-maiden loose for seven days. If she is unable to conceive a child by then, let a not-so-young hand-maiden loose. If she is unable to conceive a child by then let an elderly hand-maiden loose." The King accepted and implemented this recommendation. Still no results.

The King was constrained at last to let his chief queen Silavati go out. The King proclaimed: "Let all men assemble: I am sending out Queen Silavati for insemination on the seventh day from today." On the seventh day the King, true to his promise, let his queen loose among an assembly of men.

Fortunately the Lord of Devas discovered this tragedy through an abrupt hardening of his throne; took the form of an old Brahman, came to the assembly and took away the queen and gave her the gift of two sons, Min Kutha and his brother.

The Lord of Devas helped because the queen was to be a mother to a Buddha-to-be.

He will not come and help in the present times. The King presumably could afford to let his queens loose because he had so many of them. He would not have otherwise been able to make such sacrifices. (Artificial insentinations have today become possible.)

. Here, we can gauge the intellectual standard of Myanmar Buddhists. The Five Hundred and Fifty Jatakas including the Ten Major Jatakas do have a great cultural influence on Myanmar: but they imbibe only what is wholesome and reject what is inappropriate.]

* * *

THE BELIEF IN OMENS AND U AWBARTHA, THE MASTER OF RHETORIC AND ORATORY

We have discussed Queen Chanda Devi's meritorious deeds, her Declaration of a Truth and her prayer for the gift of a good son. I have also shown that a good person is helped by a good deva. One important point to remember here is that the Queen's method was not only the correct method of having a child but also a correct method of getting a good child.

The poor woman of the Hattipala Jataka had a brood of seven children but she had no one to point out as being father of her children. She was constrained to implicate the banyan tree in the matter. There could not have been one good child among so many children such a woman of no good character had given birth to. This is because the mother herself was not of good moral character,

Another important point to note in this Chanda Devi's method of getting a child is the need to have a persistent craving for a child. 'Will', according to Abidhamma, is a determining factor and if only the 'will' is strong enough it will one day be realised.

Lord Buddha had taught us about the will power when He said: 'Which is it that cannot be attained when there is a will?' When there really is a strong persistent will there will definitely be a way to achieve it.

When the Queen conceived a child how could she have immediately known that she had so conceived? We will now discuss this point.

'At the moment the Buddha-to-be took conception, the Queen's abdomen glowed and shone in bright and brilliant radiance as if it was filled with a cluster of Vajira diamonds....'

'said the Temiya Jataka:

‘ဘုရားအလောင်း ပဋိသန္ဓေ ယူသောခဏ၌ပင်လျှင် စန္ဒာ
ဒေဝီ မိဖုရားကြီးဝမ်း၌ ဝဇီရစိန်ခွဲပြည့်သကဲ့သို့ ပျို၊ ပျို၊ ရွှန်း၊ ရွှန်း
ထွန်းလင်းတောက်ထိန် အရှိန်အလျှံ ခိုက်လာသောအသွင် ထင်
သည်ဖြစ်၍ မိမိအား သားဆုပြည့်ကြောင်းကို သိလတ်သဖြင့်’

Reverend U Awbartha had elaborated on this point. But how was it like for an abdomen to be filled with a cluster of vajira diamonds? It was mainly an emergence of a reflection of the son's aura on the mother's psyche.

When a splendid red ruby is put in a glass tumbler a brilliant vermillion can be seen from the outside without any obfuscation whatever.

Sublimity of the child conceived was so great that it radiated not only to his mother's psyche but also to her anatomy. And so she knew she had conceived.

Conception of a great soul is usually accompanied by a good dream vision or omen. These do not accompany conception of an ordinary child. Conception in such cases is discovered only when nausea and vomiting begin.

Pregnant women sometimes develop a desire to eat a particular foodstuff or do a particular thing. The type of food she develops a desire to eat is an indicator of the character of the child she has conceived. This is however not shown in Temiya Jataka.

There are three points to remember in the Chapter on the Birth of the Buddha-to-be. On the day Buddha-to-be was born there was a very heavy fall of rain. This is to be noted. We should not think that the rain falls when it falls and the sun shines when it shines.

The sun, the rain, the planets and the constellations are all co-related to the destiny of a man. This is a subject only for observers of nature and for intellectuals.

Every man does meritorious deeds and also commits demeritorious deeds. Whether one believes

in it or not, these merits and demerits accumulate and contribute to a man's fate. Omens augur approach of good fortune. They usually appear to man sometimes distinctly and sometimes not so distinctly: the variation is only in the degree of clarity.

It is very important that rains fell very heavily on the day Prince Temi was born. It was an omen indication future development trend of Varanasi as a result of the birth of the Prince. This will come to light later in the story.

Bad omens augur bad fortunes and good omens augur good fortunes. Here it is important to remember that one should not despair as a result of appearance of bad omens. To despair is to lose half the battle. One should not despair in anticipation of a bad fortune.

Meritorious deeds can deter or vitiate demeritorious deeds. Merit resembles a white elephant and demerit resembles a black elephant. A black elephant is dangerous only by itself and not together with a white elephant. This is an assertion made in accordance with Lord Buddha's concise and scientific Abidhamma philosophy.

Therefore, when a person sights certain ill omens, he should redouble his efforts in the exercise of the Five Strengths of Man, namely generosity, industry, caution, restraint and learning.

These Five Strengths of Man are all meritorious deeds and are the five white elephants. Such an exertion will neutralise evil consequences of

demeritorious deeds as can be seen in several instances.

Recall the Cuia Kalinga Jataka already known to most people. When King Kalinga was at war with King Assaka and when battle lines between the two contending armies have already been drawn on the battle field, King Kalinga, in a disguise, went to a holy hermit endowed with prophetic powers King Kalinga asked the hermit who was going to win the war between the two kings. When he heard the hermit prophesied King Kalinga as the winner, he did not enquire further but returned immediately to his army in jubilation.

When King Assaka gained intelligence of this matter his minister Nandisena went to the holy hermit and enquired what omens would appear when the armies of the two kings joined battle. The holy hermit revealed that devas would help King Kalinga and that devas would take the shape of white bulls and guard King Kalinga's body.

Nandisena returned to his army, hand-picked a number of lancers and instructed them to thrust their lances every where all around King Kalinga's person. The battle began, devas protecting King Kalinga in the form of white bulls got speared and fled in terror leaving King Kalinga to lose the war.

Do not despair when an ill omen appears: exercise the Five Strengths of Mān and try to reverse the trend of developments. On the other hand do not remain complaisant when a good omen is sighted: diligently pursue meritorious conduct.

Rains fell heavily on the day Prince Temi was born. Reading the significance of these heavy rain and other omens is an art of the wise; but do not despair when an ill omen is observed-strive harder to neutralise this expected misfortune; and do not be complaisant when a good omen is observed; these are the lessons we should learn well in this Chapter.

Myanmar Buddhists take cognisance of such omens and some even get obsessed with them. Obsession is demeritorious. We must use our learning and wisdom to prevent our belief in omens from developing into an obsession and instead proceed to do what should be done.

The second important to note about the Chapter on the Birth is its elaboration of the nature of parental love. Read the following passage:

‘သားတော် ဖွားမြင်ကြောင်းစကားကို မင်းကြီးကြားလျှင် သား မရစဖူး ရှေးဦးစွာ ဖြစ်၍ ဂျစ်ခြင်း နဂါးသိတ်မေတ္တာ ရေသိတာကိုယ်လုံး လွမ်းဖုံးခြင်းကြောင့် အချမ်းဖြင့် တုန်လှုပ် လျက် နှစ်သက်ခြင်း အဆီပိတ် စိမ့်အိန္ဒြေစ၍ အပေါ်ရေကို ချင်းနင်း၊ အတွင်းရေကိုဖြတ်ချိုး၊ အရိုးကိုဖောက်သီး ခြင်ဆီကို သွင်းလျက် ကိုယ်တွင်းပိတ် ဖြန့်ချိရစ်ထုံးသဖြင့် နှလုံးချမ်းမြေ့ ခြင်း ဖြစ်လေ၏’

Read it a second time. Read slowly, word by word. Now try and discern Minbu U Awbartha's wonderfully superb choice of words and masterly construction of sentences so apt to a subject expressed by them.

As regards choice of words, words chosen by the author such as...

မေတ္တာရေသိုတာ၊ လွှမ်းမိုး၊ အဆီပိတိ၊ ဝိမ့်၊ အိ၊ နှံ့ဝ၊
ချင်း၊ ချိုး၊ ဖောက်သို၊ သွင်း၊ ဖြန့်ချိရစ်ထုံး။

...indicate that the author has securely and firmly fastened down the subject. He has most effectively anchored the subject.

This reminds a reader of carpenters fixing floor boards of a house by driving in nail after nail with their hammers to make the floor boards secure and firm. The use of such pithy words is exemplary.

As regards comparisons given, the author has compared a father's love to cool and clear water and to stress this comparison he has continued to say 'shivering with a chill'. This is simply wonderful. Water is cool: do you not get a chill when it is cool and do you not shiver when you get a chill?

In telling the King's ecstasy with the gift of a son, the author says 'ecstasy' breaks through the thin outer skin, penetrates the thick inner skin, and bores through the bones. It not only bores through the bones, but also strings them up. This is marvellous. Boring through the bones, ecstasy permeates into the marrow and radiates to the whole body. He has used the expression ဖြန့်ချိရစ်ထုံး to say that the whole anatomy has been wrapped up in ecstasy.

He has not left out the most important aspect—the mental aspect. He said နှလုံးချမ်းမြေ့ခြင်းဖြစ်လေ၏ his heart is cooled. This last expression perfects the passage leaving no loop-hole whatever.

We can see here that Minbu U Awbartha was not only masterly in the art of writing but was also clever in judging human nature. The author could have been, though he was not, faulted 'Oh reverend, you have gone too far in your elaboration of the extent of father's love'. Even so, in order to eliminate all possibilities of a fault he had begun the passage with the expression 'this being the very first son for him.'

Ponder on this; Is not man's first experience his most emotional one too? Be it a happy experience or a sad experience, man gets extra happy with his first happy experience and gets extra sad with his first sad experience. This is natural.

I have reviewed my own feelings and have found that I was more happy when I first passed the Patamagne Examination than when I later passed the Dhamacariya Examination. And also I was more happy when I passed the Seventh Standard Examination than when I passed the M.A. Examination. Why were that so? Because they were my first experiences. And every body knows that the first date with a fiance and birth of the first child are most emotional experiences in a man's life.

Minbu U Awbartha therefore took care to insert the words 'this being the very first son' in order to reflect the true human nature and also to avoid being faulted with 'hyperbolism'. That parental love reaches even into bone marrow is not U Awbartha's imagination: it was in the original Pali commentary and is therefore true.

Another point to note in this Chapter is that Minbu U Awbartha was also a master of rhetoric

and oratory. Minbu U Awbartha is generally being praised for his prose and Sale U Ponnya for his oratory as displayed in his Thu O Magyi Story and Saddan Sinminn Story. But look at U Awbartha's oratory too. The following extract is from U Awbartha's own creation and not from the original Pali commentary.

King Kasikaraj was jubilant when he got his first son. The King wanted to know whether his ministers were also as happy as he was. He therefore asked them: "A son has now been born to me. Are you happy about it?" U Awbartha gave the following as the Ministers' reply:

အရှင်မင်းကြီး.... အသို့ကိုယ်တော် အမိန့်ရှိလေသည် မသိ၊
မျိုးမရှိသော လယ်လုပ်သမားသည် စပါးအသက်သခင် နောင်
အင် ချိုမည်ကို ကြုံ၍လန့်သကဲ့သို့ အခန့်မတန် နန်းရံတော်
မျိုးညွန့် မဖွံ့မရှင်လျှင် အသက်သခင်စပါးမျိုး ကိုးကွယ်ရာအရှင်
နောင်တန်ဖိုးမရ၍ သောကကြီးစွာရှိကာ တောင့်တလျက်နေကြ
ပါသည်။ နေပြည်တော်မှစ၍ တိုင်းမအားလုံး မိုးချန်းသော
နိမိတ်ဖြင့် ဘုန်းရိပ်ရေချမ်း ဖျန်းဆွတ်မိုးကာ ကိုးကွယ်ရာနန်းညွန့်
ဖွံ့သန်သော ကုသိုလ်တော်ရှင် သခင်ကောင်းကိုရ၍ တောင့်တ
တိုင်း ပြည့်ကြွယ်လျက် အဘယ်သူ ဝမ်းမမြောက်ဘဲ ရှိနိုင်ပါအံ့
နည်း ဘုရား....ဟု လျှောက်ကြကုန်၏။

The above dialogue is author U Awbartha's addition to the story. In U Awbartha's early Konbaung period, paddy cultivation was the country's mainstay. An analogy with paddy cultivation is therefore most apt. Referring to paddy as a life-giver was also an honour given to the new born Prince. Farmers' anxiety for lack of paddy seed and the nation's gloom for lack of a son and heir to the throne were compared. In expressing

the Ministers' delight at the appearance of a son and heir to the throne, the author recalled the fact of heavy rains on the day of the Prince's birth and coupled it with an analogy of paddy cultivation.

The essence of this Chapter is the rejoicings of the King and Court at the birth of a royal son. This has been elaborated into an absorbing account by U Awbartha's verdant embellishments.

Readers will now be able to enjoy the full flavour of the words and comparisons contained in the above extract from the work of the erudite author.

* * *

THE NINE FAULTS OF WET-NURSES.

The fourth Chapter in the Temiya Jataka is on Appointment of breast-feeding nurses for the infant Prince. The gist of the Chapter is this. Sons born on the same day as the Prince to five hundred other Courtiers were declared Birth-mates of the Prince and all of them were presented with clothings and a wet-nurse each.

Two hundred and forty young women free of all blemishes, with beautiful bosoms filled with sweet milk were appointed wet-nurses for the Prince. The Queen was richly rewarded.

This Chapter contains many points to ponder on and many points to remember. A point to remember is on the ancient people's care of their children. New born infants are as delicate as clay figurines not yet dried: their bones are still brittle. They require parental care and culture for them to grow up into physically well-proportioned adults.

Parents must take special care to shape the gradually growing body of the child into a beautiful form just as a potter has to mould and shape a pot in regular symmetry.

The Jataka explains the nine faults of wet-nurses. An infant suckled by a tall woman with a long spine grows up with a stretched neck. An infant suckled by a short woman with a short spine grows up with a short neck. A very thin woman causes pain to an infant placed on her lap. A very fat woman is likely to weaken an infant's legs through the tremors of her fatty body. Long dangling breasts of a woman are likely to keep the infant's nose pressed flat. If a woman has a dark complexion her milk is sweet, if too fair her milk is hot, if she has a cough her milk is sour and if she is asthamatic her milk is bitter.

This is a point to be noted by all mothers though they may not be able to appoint wet-nurses for their child as kings do. A tall mother, while breast feeding her baby, should keep him lifted with a pillow placed on her lap: otherwise the baby will grow up with a disproportionately long neck.

A short mother should remember that she must spread her thighs wide and place her baby low while breast-feeding him. If she does not take such care her baby will grow up deformed with a short neck.

A mother with long dangling breasts should take care that her heavy breasts do not keep the

baby's nose pressed flat. Mothers have coughs and asthma should immediately stop breast-feeding their baby and get their disease cured first.

Appointment of birth-mates to the Prince may not appear so significant at first sight. But this means that play-mates for the Prince were chosen and selected.

A child has to have a child companion to be happy: a child dislikes living alone and always seeks a companion. This is a child's basic need.

When parents understandingly provide their child with a suitable play mate that child does not get spoiled. Not understanding this, preventing the child, contrary to its wish, from playing with this child or that child, and keeping him always by the side of elders, will spoil the child.

For instance, if sisters keep their young brother with them and do not allow him to play with others, the boy will get contaminated with his sisters' mannerisms and grow up a cissy.

A child is also apt to ape and imitate whatever he sees or hears. A Nipata story tells us about the Mahilamukha Elephant that abruptly turned savage for no apparent reason. The King ordered his Puroheit Minister to explain. The Minister made enquiries and discovered that thugs used to collect near the elephant's stables in the dark of nights and hatch their evil plans.

He therefore stationed gentle and holy persons near the elephant stables. From then on the elephant

kept hearing discussion on scriptures every night and it soon regained its original gentle nature. This was psychotherapy.

We learn from the fact that play mates were carefully chosen for the Prince that parents in the hoary age of the Buddha-to-be were immaculate in the way they took care of their children.

In the present day too civilised nations give great care and protection to the children. Children are carefully cultivated and 'to cultivate' means to lift up from the very roots.

Present day grade schools provide children with companions as a matter of course. No need to look for play mates arises. Parents need only to supervise and guide their child in selecting his associates.

What is most important is to show good examples to children or young persons because they are so imitative. When a child goes to school he keeps meeting and seeing his teachers every day. His teacher, standing on the dais in front of the class teaching him the daily lesson remains deeply impressed in his eyes, ears and mind.

The author of this article has once been a school, teacher. When a teacher teaches with vim, vigour and gusto the whole class heaves up. If a teacher goes on muttering a lesson, the whole class becomes lethargic, torpid and inert.

In teaching such plays as 'Deva Gomban' when the teacher recites the daemon's intimidatory oratory with manly might and main all boys become aroused. The recital imparts a feeling of inspiration.

If (and this is only 'if') a lady teacher were to teach this passage, her recital may sound like pickled-lime tablets (I do not say it will). I only want to emphasise the point that selection of play mates as taught in the Temiya Jataka is no ordinary matter.

Nevertheless I suggest that boys and girls be given separate schools and only male teachers posted to teach boys' schools in order to be able to inject some vigour into school boys who are the gems of the nation. This will also surely halt the present day practice of boys smearing their cheeks with thanakha pasts. This is only for consideration.

There is another point to ponder on in the context of appointment of wet-nurses. The Myanmar word 'Noe Htein' implies that the woman is a breast-feeder. This is not the case. If such women are taken to be breast-feeders the implication is that the mother does not breast-feed her own child. There is no mention in the Jataka that the Queen mother did not suckle her son.

The root of the Myanmar word 'noe htein' lies in the Pali word 'dhati', pronounced somewhat like 'nanny'. 'Dharana naharpana mandana vijana kssarhi catuhi dhatihi viya khatiya kumaro'. According to this Attasalini commentary, the four duties of a 'dhati' are:—

(1) dharana—lifting up the child;

(2) naharpana—bathing, cleaning and washing the child;

- (3) mandana-dressing the infant;
- (4) vijana-fanning the child so keep mosquitoes, flies and the heat away.

A single 'dhati' can perform all these four duties. For Prince Temiya there were separate 'dhatis' for separate duties. The Prince had 240 'dhatis' attending on him a day. There are 60 Myanmar hours to 24 mechanical clock hours; there were therefore four 'dhatis' on duty in every one Myanmar hour.

We should therefore not understand that a 'dhati' is just a milk-cow (an inapt comparison of course) and her duty is only to suckle the infant just because she is known in Myanmar language as 'milk nurse'.

A baby may want milk any time of the day or night. In palace life, the king, the queen and their children have their separate bed chambers and if the infant wants milk when the Queen mother is fast asleep, one of the selected wet-nurses has to suckle the baby.

This thorough examination of the matter of wet-nurses is very important. Why is it so? Do we not have a saying that Lord Buddha himself was able to repay the mother's gratitude only for the milk of one breast by His visit to the Tavatimsa land of devas to teach the Abidhamma in honour of His mother who had become a Deva there?

Had ancient kings left their children neglected in the care only of nurses and if Mother Maya

passed away without having suckled her son, where was the cause for Lord Buddha to repay the gratitude for the milk that he did not get? Such a heretically argumentative question could arise.

Milk also means mother's blood; it is no ordinary blood at that, it is love blood. Cows drop their milk only to their calf. Man had to rob and squeeze the milk out.

When a mother is reunited with her long separated baby, milk automatically begins to flow out of her breast as a result of her ardent love of her baby.

When love of an infant is intense, milk flows even out of forefingers. In the 'Deva Gomban' Play, the ogress stole away the Prince. When she fell in love with the infant prince as if he was her own son and decided to bring him up as her son milk began to flow out of her breasts without her being married or having given birth to a child.

'Mata-pitu guno anando': the honour of mother and father is infinite. This is an exalted belief among Buddhists. It could be polemically argued here: Would not the honour of a mother who leaves her baby neglected in the care of a wet-nurse diminish proportionally?

A wet-nurse should not be regarded as a mere breast-feeder and at the same time it should not be assumed that the Queen mother did not suckle the infant Prince. A wet nurse or a 'dhati' should

be understood only as a 'nanny' who attends to the needs of the child.

Another point to note is the matter of genetics. Prince Temi took conception in the womb of Queen Chanda Devi and must therefore have a royal gene in him. This gene determines the form of his body and his mind.

However, 'sabbe satta arhara htitika': nourishment is every creature's principal need. A baby gets his mother's blood into his system by sucking at his mother's breast as his nourishment. A child who grows up on mother's blood will have acquired his mother's mentality and manners. More importantly, only those who grow up on their mother's milk will have greater love of their parents. This is only logical viewed from any aspect.

The mother transmits love to her child as she suckles him. It is scientific reasoning that the child will react to his mother's love transmitted to him at every breast-feeding time. If a mother does not suckle her baby but leaves him in the care of a wet nurse or a maid with a bottle of formula milk:

1. the mother will not be able to transmit her love to her baby;
2. mother's blood will not become the child's blood; only cow's blood will become the baby's blood.

An important conclusion may be drawn from this. If life is to be nurtured in parental love

and in the traditional Myanma Buddhist way, in other words, if the maxim 'the honour of mother is infinite' is to be upheld, mothers should breast-feed their babies as much as possible.

If the child is left in the care of a maid with a bottle of formula milk in western style, do not blame him afterwards when he shows no love of his parents. Do not then claim 'mother's honour is infinite'. Do not be sorry if the child does not look after the mother when her health fails: just continue to live in western style.

At the present time a number of Buddhists declare themselves to be Buddhists, expect Buddhist way of respect from their children but live in western style. Some of them are now in a fix.

I have seen an elderly woman. She was sick, but her son an educated person and a high official was too occupied with his own work to turn his attention to his mother; her daughter was in a foreign country. She had therefore to find a place to live here and there with friends as best she could.

The cause of this was she had brought her children up in western style so that her children have been westernised and left their mother in neglect.

A benefit derived from a study of the Temiya Jataka is this modern critical examination of the matter of appointment of wet-nurses. The social

and cultural behaviour of a number of Myanmars appears to have become a bit amorphous today.

Damage done as a result of a hundred years of colonial servitude has been grievous and some have become sceptical of the correct behavioural patterns of one's own race and religion. I can only pray that every one may return to the Truth.

* * *

THE NAMING AND THE SPECIAL WISDOM OF RECALLING THE PAST

A cultural tradition relating to naming of prince can be found in Chapter V of the Temiya Jataka. The King father himself named the infant prince 'Temiya' in Pali because rains showered on the day the prince was born and because the birth of the prince dowsed the royal parents and the whole court with showers of ecstasy. The name in Myanmar would mean Maung Sprinkler.

There are two types of names, viz 'anotta' names and 'ruli' names. Names reflecting material qualities of a person are 'anotta' names; Temiya is an 'anotta' name. A fancied name is a 'ruli' name: for instance a poor man being named Mr. Rich and an ugly girl being named Miss Pretty.

Myanma names are traditionally 'anotta' names. Taung Guni pagoda inscriptions mention the

names of Maya Oh Phon, Nyi Nge, son Nga Nyo and daughter Oh Tin. Beginning early Bagan through this Temiya Jataka right up to now Myanmar Buddhists generally take 'anotta' names. The day of birth of a person determines his name. The first syllable in a person's name would represent the day of his birth and the last syllable would represent the day in the week that is compatible with the birth day.

Monks and novices are known by religious names in Pali as, for instance U Kaundinna, U Baddiya, U Ananda, U Yassa, U Rahula and so on. Religious names are not known as 'names' but as 'titles' (bwe).

One notable fact is that a Myanmar does not have a religious name as those belonging to other religious have. Those people have two names: one ancestral and the other religious. Myanmars may or may not take family names.

Myanmars value their ancestry. There is a saying that goes: 'What determines the strength of man is his ancestry and what determines the strength of poultry is its bones.' His Worship the Reverend Manle Sayadaw, in his 'Magadeva Linga Thit'; had taught us the following on the subject of ancestry:

‘နွယ်လာအရိုး၊ အမျိုးမတူ၊ အယူမမျှ၊ ဝါဒညစ်ညမ်း၊
လူစိမ်းရွမ်းကို၊ ကျွမ်းမဝင်ရာ၊ ကျွမ်းဝင်ပါက၊ ပျက်တတ်လှ၏’

Our ancestors used to ascertain the ancestry of a person they come into contact with. Today's Myanmar naming practice does not take into account this ancestry. Young people often do not

know the names even of their grand parents. This is undesirable. A person's ancestry should be prominently disclosed.

Probing into a young person's antecedents one may discover a hard core in his genealogy. "Ah, so you belong to Reverend Masoeyein Sayadaw's family!" or "Oh, you are a kin of the Balloonist U Kyaw Yin" or "So you have Agga Maha Pandita Saya Lin's blood in you". Now, one knows who the young man is. "You must be bright since you belong to a family of outstanding clerical scholars" or "You must be a daring man since you have U Kyaw Yin's blood in you".

How should names be given to show the hard core in one's family line? This is for consideration. There should however be a clear regulation on namings to discourage foreigners from giving themselves fanciful names and to keep up the prestige of a family. Outlandish names are being fancied nowadays but such fancies should be directed towards protection of ancestral honour.

In naming Prince Temiya, the King father did not consult his royal astrologers; he had only clearly expressed his inner feelings. The King's orders said: "to give the name of a grandfather as in the case of other infant Princes is not necessary". This is an indication of the way names were given in those days. It was then usual for a young prince to bear part of his grandfather's name.

We will now go on to the Chapter on the Sentencing of Thieves. A synopsis of the Chapter

is this. As the King sat under the White Umbrella blissfully hugging and fondling the one month old Prince Temi, four thieves were brought in to royal presence for sentencing. With regal arrogance His Majesty ordered that the thieves be executed and spits be driven through their bodies.

The Prince was only one month old then but he was no ordinary one month old. He already possessed an accumulation of merits gained by his noble and virtuous accomplishments over the countless number of past lives and he understood what his father had said. He was horrified. The next day as he was put to sleep under the White Umbrella, he opened his eyes and checked his surroundings reflecting: "where did I come from to this house of a killer of thieves?" With his 'jatisara' wisdom he saw that he was in one of his earlier lives a king of Varanasi, that as a result of sins he committed as a king he went to the Ussada Purgatory from where he went to the celestial world of Tavatimsa and from where he came to this house. He was terrified with the thought of having to go back to Hell should he be made king again. He was distressed and became weary with distress.

Here, the matter of the Prince being just one month old must be thoroughly discussed.

Sceptics might ask:

- (1) Was a month-old infant capable of understanding what his father said?
- (2) Was it possible for him to remember what he had been in his previous lives? Was this not a mere fairy tale?

- (3) Did he not foresee all these when the Lord of Devas requested him to go to the world of man and conceive in the womb of Queen Chanda Devi?

What is crucial here is Faith or Belief in Buddhist ideology. Buddhists believe Lord Buddha's teachings that there is a past and a future: they believe that past accomplishments can be accumulated. Buddhists believe that they are passing from birth to birth along the endless circle of 'samsara' they believe they will go on doing so until they attain Nivarna. In this ever recurring process of births and deaths those who strive to become a Buddha accumulate attainments in charity and morality. Buddhists believe that there are such Buddhas-to-be.

Lord Buddha had said that Temiya Kumara was a Buddha-to-be. The Lord did not say that he was an ordinary infant. In the history of mankind there never had been any one as accomplished as Prince Temiya in the firmness of a Resolution. He was peerless in his tenacity to hold on to his Resolution.

Another important point relates to the Lord Buddha's assertion that the one month old Temiya was distressed when his King father passed death sentences on the four thieves. Temiya was none other than the Lord Buddha himself in one of his earlier lives. And with his special wisdom the Lord knew what his state of mind was when he was the young Temiya.

Up to now nobody can say what goes on in a month-old infant's mind. We do not know what goes on in an infant's mind because there is

nobody who can tell what goes on in an infant's mind. This point must also be taken into account.

Considered on the basis of the fact that Temiya was a Buddha-to-be with an accumulation of past accomplishments, that he was the one and only Temiya, the assertion that he understood what his father said when he was only one month old, becomes acceptable.

Another point relates to the special wisdom of recalling the past. Ability to recall the past one, two, or three lives is known as 'jatisarananna' (Jati+sara+nanni).

Nobody can deny that there are cases of reincarnation right up to the present day. The reincarnates are able to identify their parents, their property and the place of their last birth. This is very strange.

If even today's reincarnates can recollect their past lives where is the impossibility for Prince Temiya, a mature Buddha-to-be, to recall his past three lives? This is possible and natural and is no fairy-tale.

Another point relates to the argument that the Buddha-to-be, when he was a celestial being and was asked by the Lord of Devas to go to the Queen's womb, he should have known that he would one day have to become King if he agreed to that request. Why did he not then decide to enter a rich commoner's family if he did not want to be a king. This is rational thinking for a mundane being. Buddhas-to-be however always sought opportunities to accumulate attainments no other mortals

would ever dream of doing. His intention was to plunge into the snare of a luxurious life of the royal family of Varanasi, cut the snare as under and then rescue the king together with all his peoples. He therefore did not refuse to take conception in Queen Chanda Devi's womb.

The Temiya Jataka, or the Ten Major Jatakas of Buddhists, woven so magnificently in a very natural sequence of the past, the present and the future and the very profound thoughts of the one-month old Prince Temiya may be beyond the comprehension of non-Buddhists. It is because non-Buddhists do not believe in the past or the future: they believe only in the present. Those who believe that man is created by an all mighty have no such thing as the past. They believe man dies under orders of the all mighty, his soul then reposes in his grave in the cemetery to rise again only at the end of the world. They thus have no such thing as the future too.

Non-Buddhists who belong to a different race and religion and come from a different land do not believe in the vicious and unending circle of rebirths nor in 'kamma' and its consequences and they will not be able to appreciate such a magnificent jataka as the Temiya Jataka. They will take it as a fairy tale.

Another aspect. The English imperialist in its cunning efforts to prolong its rule over Myanmar had done its best to keep the Myanma love of the religion suppressed. They had cleverly reduced Myanmar history to the level of legends. They point their accusing finger at the Temiya Jataka

where a month-old baby is said to understand his father's words and they make fun of it. They say Gotama Buddha was just an ordinary man.

Those with a shaky religious foundation, in other words those who went to English schools away from monks and pagodas, began to echo what non-Buddhists say and look down on their own religion that forms the foundation of their culture.

Traditional Buddhists who do not know English language have no doubts about the truth of the one-month old Prince Temi's mental attainments. Only those who read books written in English language on Buddhism by non-Buddhists and foreigners from imperialist circles have doubts about it.

It can be taken for granted that non-Buddhist and non-Myanmar authors do not know, understand or practice Buddhism as our Tipitaka Sayadaws do. Do not say that our Sayadaws are very naive and uncritical. Do not think that only foreign authors are analytical and critical. Do not look down on our own mother and think highly of our aunts. We must understand that our scholars do no criticism because there is no cause for such criticism.

His Worship the Manle Sayadaw has given us a guide line:

‘ပြစ်ဖွဲ့ကြည်ညို၊ ပြောကြဆိုလည်း၊ ပြောဆိုသူနှင့်၊ နှိုင်းကာ
ချင့်လေ့....’

Remember this behest when reading books on Buddhism authored by foreigners. Those who insist; “Oh no, foreign authors are not like that: they

are very objective and very learned'' will go the way of Thunekkha who left Lord Buddha to follow the naked Acelaka Kassapa.

To sum up. It is decidedly true that the one month old Prince Temi understood what the King father said and that he could also recall what he had been in his last three lives. Buddhists and Myanmars who had firmly believed in the truth of Prince Temiya's capability had followed the noble practices of the pious and the Buddhas-to-be all through history.

From the literary point of view, the words မိုးချမ်းရည်။ ပီတိရည်။ ပီတိရည် ဖျန်းဆွတ်၍ used in the Chapter on Naming the Prince are elegant.

In the Chapter on Sentencing the Thieves the following passage is a vivid portrayal of parental love:

‘သားတော်ကို လှမ်းယူပိုက်ချီကာ ရင်ခွင်၌ထား၍ အားရရွှင်လန်း ပန်းနံ့သာအမွှေးထက်၊ အလေးအဆအရာ သာသော သား၏ ချစ်ခြင်းမေတ္တာအဟုန်ဖြင့် စုံစုံမက်မက် နှစ်သက်နမ်းရူ ရွှင်မြူးပျော်ပါးလျက်....’

To his father a son is hundreds of times more fragrant than any fragrant flower.† This is indeed true. Parents, elder brothers and elder sisters can never tire of kissing a cute little body with gusto. ‘Hundreds of times more fragrant than fragrant flowers’ is a very good expression.

In sentencing the thieves the King said:

‘ထက်လှစွာသော လုံ့မသွားအဖျားဖြင့် အသားကို အဆွအဆွ ဆိတ်ဆိတ်ထိုး’

The words used to describe the manner in which the thieves were to be punished are unusual words.

The use of the word ဆင်းရဲမြိတ် indicates delicate U Awbartha's thoughts were. The word is a compound of ဆင်းရဲ and အမြိတ်. An အမြိတ် is a irill or a fringe. Prince Temi had to suffer in hell because he was once a King and the Prince had not yet escaped out of the frills, or the shadow, of that sufferings.

The following words too are beyond the capability of ordinary authors.

‘နုထွတ်သော နှလုံး၊ တုန်ရိုက်ထိတ်လန့်၊ မလိုရာနှင့်တို့မိ၍၊
ဆိုးမြဲနှလုံး၊ ယူကျုံးမရ၊ မွန်ထိတ်သောကြောက်ခြင်း၊ မိုးကဲထူး
မြတ်’။

* * *

THE HARDNESS TO FEIGN TO BE A DEAF-MUTE PARALYTIC

When Prince Temi was one month old, he overheard his King Father passed death sentences on four convicted thieves and was shocked.

The Prince recalled his past lives and remembered that in one of his past existences he had been a King and for that he had suffered in Hell. The Prince was distressed with the thought that he might have to go to Hell again should he be made King. These have been narrated in earlier chapters.

These led to the following conclusions. Prince Temi was the son and heir of a King but he did not want to be King. Why did he not want to be King? Because he feared Hell. Why did he fear Hell? Because he had suffered in Hell in one of his earlier existences.

We of today are also afraid to go to Hell: this fear is only superficial thought. It is something like those who have not been to jail fearing to go to jail.

Those who have been to jail really realise the misery of jail life, the misery of separation from family life and the misery of a wasted life. These people are really afraid of going to jail and will avoid doing anything likely to result in being jailed.

Prince Temi remembered that he had suffered in Hell for his twenty years, rule as a King and was therefore afraid of being a King. His desire was not to become a King. He was prepared to do anything that would help him avoid Kingship.

At that moment, the Guardian Goddess of the Royal White Umbrella who had, at one of her earlier lives, been mother to the Prince, suggested a means of avoiding Kingship.

“Only an able-bodied person would be made King: a deaf mute and a paralytic would not be made King: feign therefore to be a deaf-mute paralytic.”

Such was the advice given by the Guardian Goddess of the Royal White Umbrella to the infant Prince.

For an able bodied person to feign to be a deaf-mute paralytic was easily said, but would it be as easy to practise it? Nevertheless the Prince decided to take the advice to avoid being King.

To be deaf means to be bereft of any sense of hearing and to be mute means to be incapable of

articulation. To be paralytic means to lose sensory functions of the nerves or to be in a state of powerlessness.

A person with paralysis in the legs is unable to use his legs, a person with paralysis in the hands is unable to use his hands, a person with paralysis in the neck is unable to hold his head steady.

The way Prince Temi feigned paralysis was complete paralysis. He did not move his legs, he did not move his arms, he did not move his eyes, he did not move his head. He was completely dead, described in Pali as 'deprived of all senses'. His way was for a living man to feign death.

To pretend to be a deaf-mute may not be so difficult but to pretend to be a paralytic is well-nigh impossible. Prince Temi was however intensely afraid of Hell and was prepared to do anything to avoid having to go to Hell.

He promised the Guardian Goddess of the Royal White Umbrella to take her advice and he made a grand resolution to feign as a deaf mute paralytic.

The Temiya Jataka is a story about Neikkhama Parami or the Practice of Renunciation. Nevertheless its most important theme is the Holy Practice of Resolution or Adittan Parami.

What has to be striven by a person aspiring to become a Buddha is known as 'parami'. The meaning of 'parami' is 'the property of exalted

persons'. It is not property of an ordinary person nor it is any exercise of a sentient being.

These endeavours are ten, namely 'dana' or giving, 'cila' or morality, 'neikkhama' or renunciation, 'pinnya' or knowledge, 'viriya' or diligence, 'khanti' or tolerance, 'sissa' or truthfulness, 'adittan' or resolution, 'metta' or loving kindness and 'uppekkha' or mental detachment. To strive on these ten practices is to gain 'parami'.

There are three levels of attainment in these endeavours, namely ordinary, intermediate and superior. An alms giving is ordinary, to sacrifice one's organs in giving is intermediate and to sacrifice one's life in giving is superior. And similarly for other practices.

Let us look at the parami of Resolution. A Resolution is rocklike steadfastness. It is to adhere to one's decision to do something. Such rocklike steadfastness in adhering to one's decision is known as Resolution.

To be steadfast in one's pursuit needs mental capacity or willpower. There must be an objective for any endeavour and there must be resolution to attain that objective. One's endeavour is apt to be abandoned when one encounters poverty, or luxury, on the way. There must be a firm resolution never to waver from pursuit of a set objective.

Here is a simple example. When you count beads, you will stop counting it when you begin to get cramps or when visitors come calling or when a fire or other disturbance breaks out.

But should you start counting beads with a firm resolution to complete 108 rounds at a stretch, you must not stop it when you get cramps, when the baby falls of its cradle, when a snake approaches you or when a fire breaks out.

If you complete the 108 rounds without any interruption for whatever reason as you had earlier resolved, you gain the merit not only for your concentration of holy laws but also for fulfilment of your resolution. Our Myanmars are courageous because they are resolute.

Prince Temi had made his grand resolution to feign deaf-mute-paralytic as the Guardian Goddess had suggested. Read on and find out how the Prince was a paragon in resolution and how he had no peer in honouring a pledge even at the risk of his life. Indeed you might designate him the Prince of Resolution. Prince Temi had embarked on a most arduous route.

The Prince feigned a living death for seventeen years, day and night, in darkness and in brilliant light, in the presence of company and at their back. He was a Buddha-to-be and did not act one way in the presence of company and another way behind their backs.

A person who makes a vow must possess attention, diligence, wisdom, tolerance and mental equilibrium. He loses attentiveness and the vow is broken. Weakness in effort or lack of diligence will disrupt the vow. Failure to see the truth for lack of wisdom will ruin the vow. Lack of tole-

rance will damage the vow. Inability, to maintain mental equilibrium will impair the vow.

To make a vow, a person therefore needs to possess alertness, diligence, wisdom, tolerance and mental detachment.

Today we have fake vow-keepers. In the presence of company they show off as having some solemn vows but out of sight they do all sorts of things.

Immediately after his resolution, the one month old Prince Temi stopped crying or moving: he kept gazing in one direction.

The change of behaviour was reported by the nurses to the Queen. They suspended feeding the baby to see how he would react. There was no reaction. The Queen mother was incapable of keeping her son starving for a long time, she picked up the baby and suckled him.

The situation steadily worsened and the King Father had to be apprised. The King summoned his Royal Astrologers and held a General Council which decided to put the Prince to all sorts of trials.

For the next eleven months the infant Prince was occasionally and repeatedly kept starving of milk in the hope that he would somehow react to hunger and thus reveal his normalcy. The Prince suffered the pangs of hunger with fortitude and showed no reaction. The inquisitors had to give up this type of trials.

The Prince was precious to the Realm. He was born only after hard praying and much effort. They dared not go too far. When the Prince was not moved in any way by hunger his nurses had to resume feeding him. One year passed and the Prince showed no sign of improvement.

As a paralytic the Prince remained completely still. When he was placed on his back, he remained on his back; when he was placed on his sides, he remained on his sides; when he was placed with his legs bent, he stayed with his legs bent; when he was placed with an arm on his side, he remained with an arm on his side until such time as the nurses came to change his position.

He was spied on at night, but he was seen motionless. He was found in the morning in the same position as he was placed the previous night. Never a slightest move did he make in the presence or out of sight of company. This was indeed an arduous exercise.

When the Prince was two years, he and his birth mates were placed together near a table laden with sweet-meats. His birth mates gathered round the sweet-meats but the Prince gave not a glance.

When the Prince was three years old, he was tried with all sorts of fruits.

When the Prince was four years old, he was tried with all manner of toys.

When the Prince was five years old, he was tried with all types of delicacies. He showed no reaction.

When the Prince was six years old, trials became rough. The Prince and his birth mates were kept in a hut in the Palace Courtyard. As the children were playing happily in the hut it was suddenly set on fire. Children yelled and cried and fled.

Prince Temi knew that this fire could not have been more scorching than Hell fire and he undauntedly kept up his pretence of a deaf-mute paralytic. Guards had to rush in and extract him in time. This type of trial was continued of and on for a whole year.

When the Prince was seven years old, he was put to more violent trials. A trained elephant threatened to gore him with its tusks or to trample on him. The elephant picked the Prince up in its trunk and whirled him and tossed him. This trial was violent indeed but the Prince kept up his appearance of a deaf-mute paralytic.

When the Prince was eight years old, venomous snakes were let loose on him. Snakes surrounded him and a giant hamadrayad encircled him and covered him with its hood. This was a terrible ordeal yet the Prince feared hell more than he feared venomous snakes and persevered with his pretence.

The Prince's inquisitors now turned to subtler trials. When the Prince was nine years old he was,

tested with singing, dancing and merry making. His birth mates laughed and enjoyed the show heartily. The Prince remained mute and unmoved.

When the Prince was ten years old, he was threatened by executioner with brandishing hatchets. The Prince showed no fear.

When he was eleven years, conch shell blowers were secretly placed under his couch. They blew their shells suddenly at dead of night. The Prince was ever alert and showed no sign of surprise or astonishment.

Similar trials were made with big drums when the Prince was twelve years. This made no difference on the ever alert Prince.

When the Prince was thirteen, he was put to another type of trials. He was kept in the dark without any night light. When the night was deep, they suddenly lit lamps and looked at the Prince. They found he had not changed his posture even in the darkness of night. A fake would have changed in position in the dark. Prince Temi had however made a grand resolution and was found as he was placed when he was put to bed.

When he was fourteen, the trials violent again. His body was smeared with molasses and he was placed where there were swarms of flies and mosquitoes. Flies and mosquitoes began sucking the molasses as well as his blood. It was as if he was being pricked with hundreds of needles all over the body. It would be impossible for any mortal to bear such torments without flinching.

Inquisitors kept watching the Prince ready to pronounce that he was normal should they see him make the slightest sign of move. Prince Temi knew the stings of the mosquitoes and flies were not as bad as the peckings and snappings of hell hounds and hell birds. He persevered and bore the torments without flinching. Inquisitors were unable to shake the Prince's resolution even under such cruel trials.

* * *

THE MORE CRUEL TRIALS WERE PUT TO THE PRINCE TEMIYA

Prince Temi feared Hell and did not want to be King. He therefore pretended he was deaf, mute and paralytic. The King Father, the whole Court and the people wanted to make the Prince King and for that reason tried to prove by all means that the Prince was abnormal person in reality. The Prince had made a grand resolve and continued his pretence for fourteen years despite all trials both gentle and rough.

When he was fifteen years, the Prince was put to a very vulgar ordeal. Hitherto the seemingly paralysed Prince was carried about by attendants for evacuation of his bowels and his bladder. The Prince was washed and bathed and dressed and perfumed,

The nurses now stopped doing that and left him completely alone. They taunted him and jeered him for his shamelessness in not being able to clean his own excreta. The Prince persevered and lived in his own stinking excrement swarming with flies.

He knew that this inconvenience was nothing as compared to the sufferings in Hell. He continued feigning sickness amidst the disgusting mess. He went through his trial for one whole year.

When he was sixteen years, some more cruel tests were put to him. A pot of red hot coal was placed under his couch. The heat scorched and smoked him. Blisters and burns covered all his body. The Prince knew this heat was not as great as that of Hell fire. He kept his thoughts on hell fires and here the heat of coal fire with fortitude. He was as "deaf as mute and as paralytic as ever before. It was as if he was bereft of all sense. The King and the Queen were torn with anguish and grief.

At seventeen years of age, the Prince had become a full grown youth. They therefore decided he should now be put to erotic trials. They selected a number of gorgeous girls and tutored them in all the arts of seduction, provocation and enticement. They offered queenship to any damsel who could restore the Prince to his senses.

Nurses washed, bathed, perfumed and dressed the Prince and placed him in a scented chamber. They then let loose those girls into the chamber. The young seductress agitated, incited, provoked and aroused the Prince not only in words but also in action.

The Prince then pondered. "I have for sixteen years kept my resolve tolerating many varied physical pain and injures. It would be altogether disgraceful if I were now to break my resolution by the very intensive wiles of these beautiful girls. What is worse: others will follow my example and continue to wallow in the morass of lust. Should I now be able to destroy this aggression using my vow as a weapon, others will follow my example and strive to pursue the doctrine of cutting all cravings asunder."

The Prince thereupon made another resolution. "May my body be able to resist the erotic caresses of the seductresses." He concentrated his thoughts on his breathing, barely inhaled or exhaled kept his eyes dead still, maintained his tenposure and remained deaf, mute and paralytic until his normally soft and smooth skin grew taut and tense.

The girls ceased getting pleasure out of touching the Prince's body. They saw no change in the Prince's facial expression, they found him barely breathing. They thought the Prince was a daemon. They lost all their prurient appetite and fled in terror. But this sort of trial was repeated occasionally for one whole year with the hope that one attempt might succeed when another had failed. Prince Temi remained unwavering in his resolve. And that was the final trial.

Ponder hard and carefully over the trials the Prince was subjected to since he was one month old till he was seventeen years of age. Who else would be able to withstand such torments?

dependence from English rule, gave up his life in prison after over one hundred and seventy days of hunger strike. The Sayadaw's statue now stands in a traffic island on U Wisara Road, South-west of the Great Shwedagon Pagoda. Sayadaw U Wisara was a reverend who studied the Ten Major Jatakas when he was young. Who dare deny that the Sayadaw was not imbued with the spirit of Temiya and of Jataka. The Sayadaw's resolve to gain independence or die in the attempt was so firm that he readily gave up his life.

Modern day government schools have stopped teaching the Ten Major Jatakas. In their place the schools now teach "At the beginning of the world there were monkeys. They became human beings and lived in caves." Modern day children therefore became monkey-minded and threw stones at traffic lights. It is time we considered how we should honour those scholars who prescribed such texts to be taught at schools. Abandonment of the Ten Major Jatakas meant abandonment of foundations of Myanma culture. This is tragic indeed religiously and racially.

Now to come back to the story, when the seventeen trials failed to produce the desired results the King Father became despondent and summoned his Royal Astrologers. "When I consulted you when the Prince was born, you all said everything was auspicious, but now the Prince has failed to speak or even move. He is a deaf mute paralytic. Your predictions have been proved wrong." Thus did the King chide his Royal Astrologers.

Astrologers and seers were clever persons. They now said: "There is nothing we teachers do

not see or do not know. It was inappropriate to predict bad about a son born only as a result of fervent prayers. We did not want to nip a young shoot in the bud. The Prince is indeed an evil being. So that no harm should visit the King and the Queen, this evil being should be done away with."

**THE ROYAL ASTROLOGERS
WERE EXAMINED BY
MINBU U AWBARTHA**

The Royal Astrologers reported to the King that Prince Temi was a 'karlakanni' evil person and might even endanger the lives of the King and the Queen or jeopardise their sovereignty and that they would recommend his execution by burying him alive. This matter is found to have been thoroughly examined by the author of the Temiya Jataka, Minbu U Awbartha.

The author explained that the astrologer Brahmans were experts in the ancient lore of the three duties of man, namely his duty to society, his duty to the King and his duty to religion. They were experts in diplomacy and past-masters in speaking pre-emptively, evasively, tactfully, plea-

santly and persuasively. When Prince Temi was born they had pronounced that the Prince was an auspicious person and was of no danger to his parents. They did not foresee that the Prince would later on behave as if he was a retarded person. The Brahmans' prediction had been proved wrong. They ought to have been punished for making wrong predictions.

Being experts in the art of speaking, they now said that there was nothing that the teachers did not see nor know: it was only that they did not disclose what they foresee because they were reluctant to malign the Prince born only after very hard praying. They said they did not want to nip the young shoot in the bud. This was a lie. The author Minbu U Awbartha opined that the Astrologers shifted the blame on to the Prince in order to save their own skin.

It is impossible to say that there are no such persons in the present day who shift their faults on to others especially in hospitals and in other circles. We must be very careful and vigilant in this respect.

The young reverend author observed that the Brahmans could not be regarded as wise persons for they did not take into consideration what consequences would arise from their advice in the current existence, and in future existences. They might only be regarded as learned persons who knew what man's duties to society and man's duties to royalty were. Truly wise persons would not have done anything that would lead to evil consequences in the current existence and in future existences. The Brahman astrologers' advice to do

away with the Prince was designed to save themselves and was no advice of the wise. It was an advice that was contrary to natural justice.

Secondly: U Awbartha examined the matter of auspiciousness. Mankind outside the ministry of Lord Buddha regard pleasant sights as 'concrete auspiciousness' and pleasant hearing, pleasant smelling, pleasant tasting and pleasant touching as 'sensual auspiciousness'. They regard unpleasant sights, sounds, smells, tastes and touches as inauspiciousness. This is how people outside the realms of Buddhism know auspiciousness and inauspiciousness.

Buddhists accept that dissociation with evil persons, association with the wise, respectfulness to persons superior in age, knowledge or morality, and the rest of the other thirty six ways to prosperity, are auspicious. Associating with evil persons, censuring the wise and denigrating those who deserve to be respected are inauspiciousness. This is the division between auspiciousness and inauspiciousness according to Lord Buddha's teachings.

The Astrologers pronounced Prince Temi as inauspicious because the Prince appeared to be a retarded person: that was according to the belief of man outside of Buddha's teachings. In fact Prince Temi possessed the virtue of noble conduct and was auspicious according to Lord Buddha's teachings. The Brahmans who rendered evil advice were themselves inauspicious.

Thirdly: Reverend U Awbartha stressed that only some particular aspects from among duties to

society, to kings and to religion should be observed. Duties to society define man's conduct in society; duties to religion define man's religious conduct and duties to kings define man's obligations towards his sovereign. The Sayadaw pointed out that duties to society that are in conflict with duties to religion should not be performed; be firm only in performance of religious duties. Duties that are clean and honest and are not contrary to religion should be performed for the sake of prosperity, popularity and leadership in the current existence.

The young Reverend U Awbartha expounded this as follows, in the style of Kyeegan Shingyi Mettasar rhyming:-

ဓမ္မဝတ်စရိုက်သာရှိ၍
 လောကဝတ်အလိုက်မရှိလျှင်
 မိမိ၌ရောက်သမျှ
 မျက်မှောက်ကြောင်း
 ဂုဏ်ပေါင်းမကြွယ်သဖြင့်
 ရောင်စွယ်တုံးတတ်သည်။ ။
 လောကဝတ်အလိုက်သာရှိ၍
 ဓမ္မဝတ်စရိုက်မရှိလျှင်
 မိမိ၌ အောက်ဘဝ
 ထွက်မြောက်ကြောင်း
 ကုန်ကောင်းမသွယ်သဖြင့်
 နောင်ဝယ်ရှုံးတတ်သည်။ ။

Duties to kings comprise compliance with King's orders and conscientious performance of duties to the King. Under present forms of administration this means performance by the people of their duties as prescribed by Laws and perfor-

mance by service personnel of duties prescribed in service regulations. A person discharges his responsibilities to the King by conscientiously performing those duties.

Fourthly: Sages say that 'knowledge provides advancement in life and adriotness provides skill in rhetoric'. Seven methods of seeking knowledge have been laid down as follows:

1. Enquiry and discussion on causes and effects of doctrines and laws.
(ပရိပုစ္ဆာကထာ)
2. Cleanliness: keeping one's body, hair, clothes, bed and utensils clean.
(ဝတ္ထုတိသဒြိယာ)
3. Balancing fervour with rationale and balancing detachment with diligence.
(ဣန္ဒြိယသမတာပဋိပါဒနာ)
4. Not seeking knowledge from ignorant persons.
(ဒုပ္ပညပုဂ္ဂလ ခရိဝဇ္ဇနာ)
5. Attending constantly on the wise.
(ပညဝန္တပုဂ္ဂလသေဝနာ)
6. Studying, appraising and analysing all profound or subtle and complex phenomenon with insight.
(ဂမ္ဘီရ ဉာဏပရိစယ ပစ္စဝေက္ခတာ)
7. To have a hunger and thirst for knowledge.
(တဒဝိမုတ္တတာ)

Knowledge will definitely be gained by practising the seven methods mentioned above. These seven methods should be printed in bold types on placards and displayed in schools.

The King's astrologers were persons of no mean accomplishment. Only the learned who had accumulated knowledge by practising the above seven methods could have aspired to attain the position of Royal Astrologers.

To find cleanliness prescribed as one of the ways of getting knowledge is interesting. If such is the case, school class rooms, school lavatories students' dormitories, students' bedsteads and students' clothing should always be kept clean. Most of the schools are found drenched with stench and strewn with litter. This is an absence of one means of gaining knowledge.

Our nation is capable of maintaining our schools, universities and buildings in modernised versions of old systems mentioned in scriptures such as the Ten Major Jatakas. How to run a hospital was also stated in scriptures. In the field of education which is relevant here, negative versions of the seven guidelines given by Minbu U Awbartha for promotion of knowledge are being found every where. In other words, the seven ways of not gaining knowledge are being found every where. There are no discussions, there is no cleanliness anywhere, there is no balancing between the two extremes, there is no association with the wise and here is association with the ignorant. And there is no love of learning: books are showed

Olden day Myanmars who grew up in the teachings of the Ten Major Jatakas were farsighted and were not frightened by scurrilous talks of scandle-mongers. They were able to continue in their pursuits with dignified mental equilibrium. They were real Myanmars who possessed substance and solemnity.

After this appraisal of human nature, I will now turn to the exemplary literary form of this Chapter on the King's Council with his Astrologers.

King Kasikaraj's plight when he learnt that all attempts to test his son had failed is portrayed thus:

‘ကသိကရာဇ်မင်းသည် သား၏ ချစ်ခြင်းပြင်းစွာနှင့်ပင် မခင်သာ မပစ်ရက် မျက်နှာတော်မရွှင်ပြုံး နှလုံးမသာ ကြံရာမသိ ရှိလေသော်...’

The King was unable to remain attached to a deaf-mute paralytic nor was he able to abandon him: he was in a terrible dilemma. The King's feelings and his demeanour were portrayed most exquisitely in a composition compacted with a few expressive words

The advice rendered by the Royal Astrologers was couched in the following way:

‘ဤအရှင်သားတော်သည် အပေါ်အပို အလိုတမာ သာမညရသည့် သားမဟုတ်၊ ရွှေနန်းရှင်အပေါင်း ဆုတောင်းခြင်း ပတ္တနာအာသာ ချစ်ခြင်းပြင်းစွာနှင့် ရပါသော သားတော်ဖြစ်ပေလျက် သူယုတ်လက္ခဏာပါသောလူ၍ ဖတ်ချေလျှင် ရွှေနန်းရှင်အပေါင်းလည်း နှလုံးမသာ နှုတ်မင်္ဂါလာတွန် ဆွံ့သဖြင့်လည်း အညွန့်ကိုဆိတ်သကဲ့သို့

တိသိက်မရွှင်ရှိမည်တစ်ကြောင်း၊ ကောင်းမြတ်၏ဟုဆိုလျက် ဆိုးယုတ်ခဲ့
သော်လည်း ရာဇဝတ်တော် အပန်းမကြီးဖြစ်၍ ဘုန်းကြီး ကျက်သရေ
ဝင်အောင်သာ ဖတ်ကြားရပါသည်။

This is an important passage. It reads so good that I looked at the original Pali version to find out how it was couched there. It merely said:

‘ကာလကဏ္ဍိ တိဝုတ္တေ တုမှာကံ ဒေါမနဿံ သိယာ’

‘Should the person be pronounced evil that would have distressed by lord.’ The advice of the Brahmans quoted above was therefore the young Minbu U Awbartha’s creations.

The expression “to nip it in the bud” put in the Brahmans’ advice is apt. It means that pronouncing a new born baby to be evil would be like nipping a shoot in the bud. This analogy is not in original Pali commentary and is U Awbartha’s creation.

A movie starlet possesses potentials to become an Academy Award winner. Yet, she is made all the more glamorous by her make-up, her costumes and her director’s instructions. Similarly U Awbartha’s delicate thoughts and exquisite writing has added excellence to excellence and exalted the Temiya Jataka into the World of Classics.

THE ATTEMPT OF THE QUEEN MOTHER TO SAVE HER SON'S LIFE

Prince Temiya was put through numerous tests and trials since he was one month till he was seventeen years and was still found to be incapable of talking, hearing or moving.

The King's Astrologers had therefore counselled their Lord to take the Prince out of the City and destroy him. The King had accepted this counsel. Evil tidings to this effect reach the ears of the Queen Mother who had carried the Prince in her womb.

The Queen was stricken in her heart with pain and grief on learning that her son was to be put to death. She then remembered a boon granted hereby the King when she gave birth to the Prince. She had then reserved that boon to

be asked for when it became necessary. She decided she would now ask for that boon to save her son's life and hurried to the King.

She was the Chief Queen in the realm and had always moved about at the head of a glittering entourage. But her heart was now ablaze with anxiety and she appeared all alone before the King. She bowed respectfully and humbly to the King and began her pleadings for her son's life.

"May it please my lord now to grant me the boon that my lord has graciously granted me at the time I gave birth to our son and that I had reserved until later."

The King had always been kind to the Queen. With pity now added to that kindness, the King enquired: "Oh queen, what is it that you now desire? It is granted."

Queen Chandar Devi said: "Oh, Lord of Justice; it is now time that the throne was now handed over to the royal son and heir. Be so good as to entrust him with the kingdom. Let us, my lord and I, while alive, witness the majesty of our son on the throne. This will at the same time be a test of our son's capability."

Asking for the throne was next in preciousness to asking for the gift of one's life. The queen had therefore to refer to a boon she had earlier been granted. She had also to be most tactful and had to mention her desire to see her son, together with her husband while both were alive in the majesty of kingship and that the gift would also be a way of testing the son's capacity.

King Kasikaraj was already distraught and replied harshly: "Queen, does your son serve the throne? I am already in dispair. Desist from further aggravating it."

The Queen was clever in the art of 'talking and she knew her husband. She now closed in "Perhaps my lord takes offence with the manner of my speech. Must my lord be so harsh to his blood?"

"Queen, are you still unaware of the fact that your son is not fit to be a king? Your son is a retarded person and is evil."

"My Lord, if that should be the case I will not be a bold as to plead for a life-long kingship. Consider that a son born to us should not have been born in vain. Let his therefore be king only for seven years."

The Queen accepted the contention that her son was a deaf-mute. But she argued that the Prince be made King for seven years for the simple reason that he was a son and heir to the throne. The period of seven years also a clever way of beginning a bargain.

"Queen I dare not make your evil son King for even seven years."

The King remembered the Astrologers' prediction that the Prince was a dangerous being and therefore said he "dared not".

"My Lord, if you do not desire to allow him seven years, perhaps you will allow him six years."

Kings in displeasure would only say: "Enough, stop and be silent" and nobody would dare to utter another word. But now, the King was unable to be so harsh because of his kindness to the Queen and the love of his son. He therefore was therefore not abrupt but only said: "I would not give him six years."

The Queen was determined to continue pleading as long as she was being permitted to plead and said: "My Lord, if you consider six years is too long, give him five years."

"Queen, your son does not deserve the throne."

The Queen believed a request made repeatedly would at last secure a result and said: "If five years is too long, my lord give him four years."

The King asked: "Oh Queen, am I not the father of Temiya Kumara? I do not make him King only because he is not fit to be a King."

"My lord should one's blood be separated into good and bad and should one discard the bad? My Lord is noble and his blood is noble. If four years is too long may it please be three years."

The Queen's argument that if the father was noble his son would also be noble was a very strong argument and most persuasive.

The King said: "Why do you keep worrying me to honour someone who has dishonoured the dynasty? I will not give him the throne."

“My lord, there is no deformity whatsoever in my son’s eyes, ears, mouth, limbs and body. Nobody can yet say that his glory will not burst forth when he is honoured with the throne. Nobody can yet see that he will not then promote the well-being of the realm, the royal family and the subject people. If my lord thinks three years is too long, let him have two years.”

“Queen, we have exhausted all means, both rough and gentle, of trying and testing your son. Should he be good in his ears he should have at least out of courtesy to others uttered a word. But he remains mute and still as a statue. What benefit will there be by giving a throne to such a person?”

“My lord, the Padomma lotus longs only for the sun light and does not blossom in moon light. The Kumudra lotus longs for moon light and does not blossom in sun light. Nobody can see, as they can see in these lotus flowers, why the Prince has not blossomed yet. Perhaps the Prince; like the Padomma lotus, will blossom under the sun light of the Kingship. My lord, if two years be too long, be gracious enough to give him one year.”

“Queen the glorious white umbrella is the pinnacle of human society. It is for a person endowed with a mighty and majestic personality capable of exerting mental vocal and physical efforts in working for the prosperity of the Kingdom. When learning and knowledge is absent, glory and grace is not apparent, neither one year nor one month of kingship is appropriate. That will not bring any honour to the promotor, any pleasure to the promoted and any security to the State. No

good whatever will result. I will not give him one year."

"My lord the ultimate proof of what is sweet or what is bitter is in its eating the proof of aroma is in its smelling, the proof of our son is in Kingship. This final test still remains to be made. Throwing away something as unclean simply because it has not been washed thoroughly may become cause for future repentence and remorse. To be able to avoid such repentence and remorse in future may it please my lord to give him seven months if one year be considered too long."

**THE DEBATE
BETWEEN THE KING AND THE QUEEN
FOR THE SON**

The argument given here by the Queen that a final test with kingship remains to be made is very strong.

“Queen short of entrusting him with the royal white umbrella, I have given your son all the luxuries of the palace of a sovereign lord. I have provided him with all sensual pleasures commensurate with his age. Such pleasures as are beyond the capacity of even cripples to resist have I showered on him. Has such a son been ever born before? Has any father done so much for such a son before? His presence will only imperil us. I cannot give him seven months.”

“My lord, our son is no longer young. Was it that he was capable of discriminating what was really his from what was a mere testing? One may possess a title to property, but usually one is more pleased only with property he really possesses. My lord who has been hard put either to love him or to abandon him will remain for ever unfulfilled in his love of his son by an omission of a mere final test. Was it not courageous for my son to have gone through all those tests of heat and cold? Is it not the sign of a great man? Had the Prince really been a hostile element had he once caused us any harm in the past seventeen years? My lord, do have regard to all these and grant him six months if not seven months.”

The Queen's argument was very logical. Granted that a person is not worthy had he been incapable of discriminating what was an actuality from what was a mere testing and tempting. The Prince knew he was being merely tested and therefore did not respond. Mere tests would not suffice. He must actually be made King. To come to a final decision before making that final test would be an evil ending to the paternal love of his son. The son should be adjudged a great man other than an evil man for his courage to stand all tests ordinary men would not dare to endure. Where was an instance when he had done any harm to any one to say that he was a hostile element? These were all correct and true.

The King Father had lent his ears to his Astrologers and was unable to see the truth in the Queen's arguments. “Queen, numerous tests have all proved futile. Another test with Kingship is

unlikely to be of any avail. Your exertions are all misdirected. I will not make him King."

The Queen was stricken with the fear of her son's death and persisted in her efforts. "My lord, in times gone by, Prince Maha Panada was made to smile by all sorts of dancers and magicians with all their talents of entertainment. Yet the Prince did not condescend to smile. A divine dancer appeared and performed a dance with only half of his face and body and the Prince smiled. Our son had not responded to tests great and small. But nobody knows he will not respond to a test with Kingship. May it please my lord to grant him five months if six months was considered too long."

"Queen, your son is not a cripple like any other: he is a complete cripple. What good will it do to give him who is like dead the kingship even of the whole universe? How could I be able to give him the throne! Would I not become an object of universal ridicule? I will not grant him five months."

"My lord, your son remains motionless, he remains mute, yet his looks are most pleasant for every body to gaze at. At one time in the past, Prince Rama, even as he lived in exile in the woods, caused his sandals to be placed on the King's throne under the white umbrella in Varanasi to be regarded as King in his behalf. Ministers, courtiers and the people revered the sandals in their devotion to Prince Rama. Who will dare to slight a great and noble King of Kings like my lord when he appoints Temiya Kumara to be King in his place? Nobody will dare to disregard the

son born to us as a result of our fervent prayers even if he keeps silent and motionless. Be so good as to permit him four months if five months be deemed too long.”

The Queen here cited an instance of a King not being censured by the populace for similar action. But the Royal Astrologers’ counsel had taken possession of the King’s mind.

“Good queen, Royal Astrologers had pronounced, truly as they had fathomed, that your son is unfit to be kept even in the palace let alone on the throne. Should I act contrary to their advice and should catastrophe then visit us, what will you do to thward that catastrophe?”

From King Kasikaraj’s predicament a very important lesson can be learnt. It is fraught with danger when some one reverred as a teacher has consen to be vile. Special care should be taken where affairs of State are concerned.

THE QUEEN ATTACKED AGAINST THE BRAHMANS

The Queen Mother, trying desperately to save her beloved son's life persisted in her appeals. "Noble King, men who are wise in worldly matters are still not infallable at all times: they are also prone to have their bias. Reasoning alone should be the fundamental guide to action. To believe that all retarded beings are dangerous, to a nation is but dogmatism. A noble king who bestows love, kindness and compassion to all beings should not, at the craft advice of cunning Brahmans, deviate from the Code of Kingly Conduct and be harsh to his own flesh and blood. Be so gracious as to grant him three months if four months be deemed too long."

"Queen, how could you say that? Only parents gain glory from a noble son and only parents lose

glory from an evil son. What benefits will the Astrologers gain by pronouncing that your son is evil? You should bear no malice against the Astrologers for the advice they gave us for our own good. To exalt a son who disgraces his parents will only demean and discredit the State. I will not give him three months."

The Queen's cause was indeed weak for her son undeniably remained deaf and mute. Her exertions to counter the unequivocal pronouncement of learned astrologers had come to be like battering a stone wall with her head. Her only advantage rested on the fact that the King had no yet said his final word: "Enough, no more, silence."

She had now turned her attacks against the Brahmans and the King had kept defending his advisers.

The Queen realised that she must try to expose the wickedness of the Brahmans to be able to change the King's mind. She therefore began to make direct attacks on the Brahmans.

"Oh King, clever men who are wicked do not think of others: they think only of themselves and cunningly present what is false as what is true. The advice given by the Brahmans was not for our good. At the time of our son's birth, who else but these same Brahmans divined that the Prince possesse all signs and characteristics of a great and noble personality. They had reversed that prediction now only to save themselves from possible royal displeasure for their lack of learning in

making the first prediction. They are now in fear that more rigorous punishment could be in store for them should the Prince subsequently become a glorious King. The advice of the Brahmans to do away with the Prince is proof of the fact that they are only striving to protect themselves from danger. May it please my lord to make the Prince King for two months if three months is considered inappropriate."

The Queen's attack was direct and explicit. But the Brahmans' advice had sunk into the King's heart.

"Queen, prompted only by the love of your son you have waxed indignant on others. Can you foresee the future of our people and our State? Should anything untoward happened to the State even for a different cause, blame will be heaped only on the Prince. This will create cause for censure now and leave a bad precedent for the future. You ignore all these and are obsessed only with the safety of your son. I will not give him the throne."

In this reply, the King had stressed well-being in the present existence as if it was of primary importance. The Queen therefore brought into her argument the importance of well-being in future lives too.

"Oh King, you are diligent in the practice of the ten Rules of Kingly Conduct: is that not because you desire to become a mightier king in future lives? Should it be your desire to be a mighty king just for this life, you would have

been haughty and arrogant with your kingly power. It is because you prefer glory in future lives rather than to kingly power in the present life that you have been meticulously following the ten Rules of Kings Conduct. Would the noble king who forbids slaughter of even animals now cause his own son to be buried alive? May I? Be so bold as to say that action aimed only at the well-being in this life will be a lapse in performance of your three duties (to society, to the State and to religion). My lord, you are wise and only need to be cautious. May the Prince be granted one month of Kingship if two months is considered improper.”

The King continued to reject the appeal. He cited instances of catastrophe attending those who exalted dishonourable persons and were kind to those not deserving of kindness.

He recounted the story of the five hundred caravaneers who elected an ignoramus as their leader and died of eating poisonous fruits their elected leader had told them to be mangoes. He told the story of hermits who out of compassion took care of poisonous snakes and wild elephants and lost their lives and hermitages in consequence.

Reasons given by the King were sound. Yet the Queen, terrified with the danger to her beloved son's life, adamantly continued to plead. She told the story of Prince Telapatta of the hoary past who journeyed from Varanasi to Taxila across a desert infested with ogres. The ogres, posing as delectable damsels or as terrible demons,

seduced the Prince to remain with them and be their king. The Prince ignored these seductions and proceeded on to Taxila where he consented to be King.

The Queen argued that Temiya Kumara remained unmoved only because he felt that the time was not yet opportune. The Queen pointed out that had the Prince been an evil influence the King would not have been gaining greater and greater glory day by day as he had in reality been. The Queen petitioned for fifteen days' kingship for her son in view of precedents he had cited.

The King, completely won over by the Brahmanas, refused to give the Prince even fifteen days of kingship.

Put yourself in the Queen's position and you will realise how desperate her situation had become. Not even a fifteen days' reprieve for her son! Her hopes of saving her son had ebbed: her son would now be buried alive.

The King had been inflexible for three reasons.

First: As the author the reverend Sayadaw Minbu U Awbartha had explained at the outset, it is in the nature of the wealthy to act illogically, rashly and desperately when they feel their wealth has come under a threat.

Second: "The King is good but sycophants are bad" so goes a Myanma saying. Vile and sly Brahmanas had delivered a deadly blow to the Prince to save themselves and the King, a man of wealth,

had believed his sycophants. Third: Temiya Kumara had himself acted to create such disapprobation. How would the King know that the Prince was merely keeping a vow in fear of Hell? He would naturally take the Prince to be a genuine cripple.

For these reasons had the King become so inflexible. But he loved his queen dearly and pitied her deeply. His invisible bonds of attachment with Prince Temiya had not been fully sundered. And for these reasons had the King tolerantly entered into an argument with the Queen.

And Queen Chandar Devi would not give up. She made her final pleading. She was no doubt speaking to her husband but her husband was no ordinary husband but the King. She had therefore to take care not to appear too quarrelsome in making her final memorial.

“Oh King, the King is a haven for all creatures only when he restrains with the arm of his wisdom and the cool waters of his compassion and loving kindness any passions that arise from wrong-doings or passions that arise from love and attachment. In the hoary past, a daughter was born to a queen as a result of her fervent prayers. The princess grew up to become a sex pervert and refusing to wed a suitor of her parents’ choice, garlanded and made her husband five brothers who had returned from Taxila, causing great disgrace to her father King. Yet the King, in keeping with the promise he had given of a boon at the time of the birth of the princess, provided his vile

daughter with all the comforts of a family life. This Princess later came to be known as 'the wife of five husbands'."

"My lord, you had promised me a boon at the time Temiya Kumara was born. Elephants never retract the tusks they have pushed forth. Our royal son is no vile person: he is only extraordinarily solemn and staid. Grant him therefore seven days should fifteen days be considered not appropriate."

The Queen's final memorial is replete with lessons for all of us. We frequently get angry but rarely do we pause to find out what type of anger that is. Getting angry at some body for his doing something wrong to us is anger caused by wrong-doing known in Pali as 'patigha dosa'.

Getting angry at our wife or children because they fail to live up to our expectations of them is anger caused by love and attachment known in Pali as 'karuna dosa'.

Patigha dosa leads us to vengeance and destruction and Karuna dosa leads us to anxiety and remorse. Some even weep with grief with their karuna dosa.

King Kasikaraj's dosa was karuna dosa or anger caused by love yet had been perverted towards destructiveness by the wicked Brahmans. It is therefore very important that we do not fall into bad company and lose all our caution.

We should here remember the law of auspiciousness of shunning the company of bad characters. The difficult part however is that we do not know

someone to be bad and unknowingly make him our guide. King Kasikaraj had fallen into such a situation.

The King had for a long time been labouring under heart-felt grief over his beloved son's incapacity when the Brahmans told him a concocted story and perverted his thinking into accepting their advice to do away the Prince.

Yet the King respected the Code of Kingly Conduct and also a promise already given. The Queen had now been humbly and respectfully appealing, petitioning and memorialising him. He felt he should have some regard for the Queen by now. The King now ordered: "In keeping with my promise, let it be for life if your son showed improvement and for seven days if he did not show improvement."

In this Chapter on the Debate Between the King and the Queen many instances from texts of other jatakas and nipatas had been cited. The question arises: Were these jatakas and nipatas already known in those days of King Kasikaraj and Queen Chandar Devi? Did they really quote those instances?

In this connection the author reverend U Awbartha had said at the end of the chapter that the original pali commentary merely said: "Give unto me", "Queen, I will not". The author said he had added these examples, instances and precedents for the education of learners. This explanation answers the above questions. The Debate was purely U Awbartha's fiction.

U Awbartha composed this story in the year 1148 and that was during the reign of King Bodaw U Waing. How careful an author had to be in creating an imaginery debate between a king and a queen while a real king, a real queen and real astrologers were still living can well be imagined. Should an author err in his usage of any court language his work would be thrown aside as being trash and he himself would be guilty of impropriety.

U Awbartha was proficient in court language and he had full confidence in himself. He perhaps also desired indirectly to provide lessons to his own King. The debate had therefore become a very educative and a most pedantic composition. This Chapter proves that Minbu U Awbartha's talents in the art of speech and in knowledge of scriptures are marvellous.

THE PRINCE WAS BESTOWED UPON THE SEVEN DAY'S KINGSHIP, AND THEN TAKEN OUT OF THE CITY TO BURY ALIVE

Queen Mother Chandar Devi's ultimate object was to prevent her beloved son from being carried out of the city and buried alive. But she was diplomatic and did not make a direct appeal for clemency but requested for the throne on the basis of the boon the King had promised her earlier. In her request she followed the strategy of 'swimming across the river from a higher point'.

She began her request with a seven years' kingship and had now obtained seven days' kingship as the final trial or a life time of kingship if the Prince changed his behaviour.

After receipt of this prize of the throne, Prince Temiya was dressed and ornamented as a King and placed on the King's throne under the

royal white canopy. The King and the Queen, attended by a huge assembly of five hundred sons of courtiers who were birth-mates to the Prince, Ministers, court officials and astrologer diviners, addressed their son thus:....

“Beloved Temiya Kumara, we hereby bestow upon you, the sovereign kingship of Varanasi, the pinnacle of the State of Kasikaraj, broad one thousand yujanas in extent. Beloved son, be pleased to accept this exalted pleasure and be so gracious as to rule over the royal kinsmen, ministers, secretaries and the people in conformity with the ten rules of Kingly Conduct. May all the grace, glory and majesty attend you as long as you reign: may you be like a freshly blossomed flower, a newly radiant moon and a newly arisen sun.”

They then anointed the Prince with the Holy Coronation Water. Heralds proclaimed, with beats of drums throughout the city; “Hear you all, Prince Temiya has ascended the throne; let there be rejoicings, peace and prosperity.”

King Temi was put on a royal elephant in full regalia and followed by a concourse of ministers, courtiers, elephant brigades, horse brigades chariot brigades and infantry brigades, taken on a majestic tour of the royal city in a clockwise circuit.

As night fell, King Temiya was Placed on the royal bedstead. The Queen Mother spent the whole night with her beloved son, hugging him in her bosom and tearfully entreating him to speak. “Beloved Temiya Kumara, would you not assuage your mother’s grief. Your mother has not known to

sleep nor to eat on one single days of the past sixteen years since you were one year old. Your mother's eyes have already bruised and swollen by constant weeping; your mother's blood has thinned and pales; your mother's life is being consumed by this unending nightmare. Beloved son, you know that your mother's viscera are being shredded by anguish."

"Beloved son, your mother knows very well that you are endowed with all the characteristics and symptoms of a great and noble man. Your mother is being grievously frustrated because she has no means of learning her son's desires. Would you not be a refuge to your mother out of compassion?"

"Beloved son, when a ship founders in the ocean every man struggles to save his own life. Yet they cannot bear to see their mother drown and sacrifice their own life to save their mother's life. They try to swim across the broad expanse of the ocean with their mother on their back. Beloved son, you are of the class of such noble men; why do you go on watching your mother in torments?"

"Beloved son, a vulture chick not yet learnt to fly awaits in its nest on tree top waiting for the arrival of its mother with food. It awaits hoping for its mother's return during the night, or the next morning, or the next morning. It lives in starvation but still hoping. Beloved son, your mother has been hoping that her son would begin to speak this night or the next morning or the next morning. It is only this hope that is sustain-

ing her in life. Beloved son, speaking out and remove your mother's grief."

Thus did the Queen kept piteously weeping and begging her beloved son to speak, for five nights and six days, hugging her son to her bosom.

King Temiya was a Buddha to-be, striving to attain Omniscient Buddhahood by perfecting a practice of Resolution. His compassion was to all creatures who unceasingly keep drifting hither and thither in the ocean of sufferings. He could not afford to be compassionate to his mother alone. He remained mute.

When, on the sixth day, the King Father learnt that Prince Temiya had shown no sign of any improvement, his royal pride was aroused. He summoned Sunanda, the Coachman, and decreed that his ignoble son be taken out of the City through the inauspicious gate on the morrow and be buried alive.

When Queen Mother Chandar Devi learnt the King's orders, she felt that her son, who had resisted to all previous trials because he knew he would not lose his life, would now respond when he knew he would truly die, for where was a mortal who did not fear death? Hoping that her son would now speak, she made her final appeal.

"Beloved son, Temiya Kumara, all my love of you is now to come to nought. Your father has ordered Sunanda, the Coachman, to take you out of the City and have you buried alive. This is the last night for your mother to be with you. If you

“speak out of pity to your mother you will live and give peace to your mother”. The Queen kept thus begging her son again and again throughout the whole night.

Prince Temiya had almost exhausted himself striving every moment of the past sixteen years to remain comatose just because he did not want to be king. When he heard his mother say he would now be taken out of the City to be buried alive, he rejoiced. He imagined he would now be liberated from all his trials and tribulations. He regained a freshness as a lotus is refreshed when sprinkled with cool water. The Queen mother kept hugging her son for the whole night weeping and wailing.

On the morning of the seventh day, Sunanda the Coachman, conformably to the King's orders, entered King Temiya's chambers. He found Temiya Kumara wrapped up in his mother's arms. The Coachman respectfully bowed to the Queen and said:

“Noble Queen and Lady of our life and property. Have mercy on me, this is the King's orders. Be so gracious as to move away.” The Queen kept clinging to her beloved son. Sunanda the Coachman, respectfully kotowed the Queen and gently moved away the Queen's hands with the back of his palms. He lifted up Temiya Kumara as he would lift up a bouquet of padomma lotus flowers and carried him out of the Palace to put him in his coach.

The Queen Mother followed the Coachman, weeping, crying and thumping her breast with

Prince Temiya had been King for seven days and he was dressed and ornamented as a King. The Coachman now stripped him of his rings, his bracelets, his pendants, his ear tubes, his head-dress, his crown, his robes and all precious ornamentations. He bundled them up, leaving the Prince covered just enough to conceal his shame. The Coachman took out his spade and baskets and began to dig a pit near by.

The Coachman dug the pit deeper and deeper and as he went on digging inside an already deep enough pit he heard a voice from the top of the pit. "Why so? Are you digging a pit in a hurry to bury your pot of gold before anybody saw you? Tell me, what you are digging the pit for?"

The Coachman, anxious to complete his task as soon as possible, replied without looking up: "I am digging the pit to bury the deaf-mute-paralytic and disgraceful son of my Lord."

The voice on top of the pit said: "What have you said Coachman? Do not your wise men know that the son of the King of Kasikaraj is an extraordinary man and not a deaf-mute? You will commit a sin if you try to bury a man who is not a deaf-mute thinking him to be a deaf-mute. You may not escape retribution for that sin. You have now heard my sweet voice. Look up and gaze also at my handsome appearance."

Sunanda looked up and saw a person as radiant as the Lord of Celestial beings. "Is he a divinity or is he a human being?" the Coachman wondered. "Who are you? Are you the guardian spirit of these woods? Or are you the Lord of Celestial

beings who possesses the seeing power of a thousand eyes?"

"Coachman Sunanda, I am not Lord of Celestial beings. I am Temiya Kumara, son of the King of Kasikaraj. Why do you endeavour to bury me when you live in dependence to my father?"

Coachman Sunanda could not believe what he had heard. But the voice was sweet and the speech pleasant and sane. He therefore kept listening.

The man above the pit knew the Coachman did not believe him. He therefore continued: "You must not snap a bough or a twig of a tree under whose shade you rest. My royal father is a tree. I am a bough of that tree. If you do wrong to me you will be committing a sin against one's good associates. You know that a sinner against his associates gets a retribution in this life in the form of loss and destruction of his property and his life."

Sunanda the Coachman was still unbelieving that the man on top of the pit was Temiya Kumara as he claimed himself to be. The Prince therefore recited the ten Pali Stanzas that define who the ten inviolable associates are.

"Coachman Sunanda, there are ten associates in this world who are sacrosanct and are inviolable. They are:....

1. Omniscient Buddha.
2. Peccaṅka Buddha (Particular Buddhas).
3. Arahats freed from all feelings of attachment.

4. The two principal apostles of Lord Buddha.
(Shin Sari Puttra on the right and Shin Moggalana on the left.)
5. Mother.
6. Father.
7. Honourable and respectable persons (those senior in age, social class, education, morality and dignity).
8. Persons capable of showing you the logic of things (teachers).
9. Persons who have once given you food, drink, bedding, clothing or place to rest.
10. Person who preaches people and encourage them to do meritorious deeds.

“These are the ten persons you must always love and must never sin against.”

“Sin against any one of these ten associates and you will suffer now and hereafter? You will lose your possessions, clothings, friends and you will be isolated. Those who love, respect and rever these ten associates will prosper now and hereafter. They will get clothings, they will meet helpful persons wherever they go and they will become persons who are capable of helping others.”

“Sunanda, listen to me: One who does wrong to an associate will be hated wherever he went, his property will get stolen, he will get persecuted by the King's men, he will meet disasters when he travelled on water, he is likely to get burnt, he will be plotted against by others, he will be tired and depressed on returning home; he is

irritable, he will meet persons who denounce him whenever he joined society; he will be attacked by inuendo, he will be censured, his trifling wrongs will be exaggerated, he will not be respected by others. He is like a snake with no venom, his livestock, his elephants and horses (cars) will get lost, his companions (domestic help) will desert him; his farm will get inundated and his business plans will collapse.”

“Sunanda, he who loves his associates is loved by whosoever saw his face or heard his voice; is not likely to be molested by the five malevolent elements of water, fire, thief, king and enemy. His face is radiant and his mind is serene, he is revered and respected by others, his livestock, elephants and horses will proliferate, his business plans will meet with success, he stands above others among his kinsmen and he is influential in his neighbourhood.”

* * *

**THE PRINCE TEMIYA RECITED
THE TEN PALI STANZAS
ABOUT TEN GOOD ASSOCIATES**

“Sunanda, he who does no wrong to his ten associates, when he helps and assists others, others will help and assist him; when he respects others, others will respect him; when he reveres others, others will rever him; when he venerates others, others will venerate him. He will thus gain popularity and following among society.”

“Sunanda, he who does no wrong to the ten associates gains power and glory as mighty as flames, is as graceful in appearance as a divinity, will find saviours when he is in peril, is as firm and sturdy as a banyan tree that cannot be shaken by strong winds.”

“Sunanda, these are the ten stanzas about ten good associates. You now know how evil it is to do wrong to associates and how meritorious it is

to do good to associates. You should not therefore strive to bury and kill me a son of King Kasi-karaj who sustains you in your life.”

Sunanda still did not believe that the speaker was Prince Temiya who he knew was deaf and mute. Nevertheless he decided to check. He got himself out of the pit and went to the coach and found that both the Prince and the bundle of royal regalia had disappeared. He returned to the pit and looked carefully at the face, the limbs and the body of the man standing on top of the pit. To his amazement he saw the man was Prince Temiya himself.

Prince Temiya said: “When you left the coach to dig the pit I rose from where you left me and tested my strength. I found I was left with but scanty coverings of my shame. With the help of divine beings I dressed myself. After getting dressed in the raiment of divinity I felt that to be ornamented with ‘dhamma’ would be more dazzling than to be ornamented with rubies. I therefore came with rejoicing to talk ‘dhamma’ with you.”

Thereupon, Sunanda placed the palms of his hands on the insteps of the Prince and begged for forgiveness. The Coachman then invited the Prince to come back with him to the Royal City. He pleaded that he would surely incur the wrath of the king should he return to the royal city alone, but that should he take the Prince back the entire Palace will be uproariously happy and he would be richly rewarded. He humbly requested the Prince to come back with him for these reasons.

Prince Temiya said: "Coachman Sunanda: I am now here in these woods not because I was banished from the Royal City. When I was one month old I heard my King Father condemned some thieves to death and then I saw with my mind's eyes the sufferings of hell. I therefore lost all desires to become king in this country and feigned deaf and mute for my own deliverance."

"Sunanda, you are aware that King sovereigns are not given to retract what they had declared. I have already been cast away. As for myself too, I am like the full moon: why should the moon re-enter the jaws of Rahu after the moon had exited from it?"

Sunanda found Prince Temiya's speech to be sweet and logical and his voice so melodious that he could not tire of listening to it. He therefore enquired why the Prince, with such proportionate, delicate, graceful and elegant person, did refuse for sixteen years to utter a word knowing full well the pathetic plight of the King and the Queen caused by him.

"Sunanda, I feigned deaf and mute because I feared Hell. More than that, I also feared the perils of the unceasing cycle of rebirths."

"Sunanda, someone who aspires to attain a certain high ideal must exert efforts, with vigilance, wisdom and sobriety, worthy of achieving that high ideal and he will never fail to attain it. I knew I would attain my objective if I behaved contrary to the likes of my Royal father and mother. I knew that doing good is descendent and doing good is ascendent. I therefore diligently did

this distasteful to others and have now attained my deliverance. You are daring people who do not regard the sufferings of Hell and sufferings of the perpetual cycle of rebirths as perils. I see them to be perils and is unable to be daring. I will remain in these woods as a recluse.

Here, Sunanda reflected. This Prince is of noble birth; his wealth is stately; his age is tender, his appearance is as handsome as that of a divinity: yet he could abandon the luxuries of State as if it were a putrid carcass. As for me, I am not owner even of my own body and my mind. Caution alone is keeping me alive. Such a life is no longer worth living.

“Oh Prince: should you consider the position of kingship as a snare, your royal father and mother as hunters and me as a dark cloud and then decide to become an ascetic, I would rather not return alone. Permit me also to become an ascetic and be your companion.”

The Prince thought: “If Sunanda became a recluse and refused to return to the Royal City, my royal father and mother would not learn the truth about me and would not come to me and that would be disadvantageous to my cause. My regalia and the coach which are State property would go to waste. They might even assume that the two of us had been devoured by ogres. They might also censure me later as being selfish and not caring for others. Sunanda must be sent back.”

“Sunanda, it is very well that you have asked permission to become an ascetic. But you are a King’s servant. Were you to become an ascetic you

would be held liable for the State property of my regalia and the coach. Persons with liabilities cannot become ascetics. Go therefore now to acquit yourself of your liabilities and come back.”

Sunanda said: “When your royal father and mother get the good news about their son, they would most certainly come to see you. Promise me therefore not to move away from here until we return.”

“Coachman Sunanda: I also desire the coming of my Royal father and mother. On arrival at the Royal City report that I am well and healthy, report also that I had paid obeisance to my father and my mother, report further that I had begged for forgiveness for having given them mental distress for sixteen years.”

The Prince then stood upright, turned his face towards the City of Varanasi where his father and mother were and bowed as gracefully as a young plantain tree would sway in the wind.

Keeping his two feet together, his knees together, his arms together, the elbows together and his clasped palms and his forehead together, he humbly kotowed his royal parents. This is known as kotowing in a standing position keeping five parts of the body touching together.

Telling the Coachman all that he desired him to report to his Royal parents, the Prince then said: “Go now with no worry or anxiety in your mind.”

SUNANDA RETURNED TO THE ROYAL CITY TO CALL THE KING FATHER AND THE QUEEN MOTHER

Queen Mother Chandar Devi tormented by the love of her son, fell into a panic, kept gazing in agitation at the road along which Sunanda the Coachman would return hoping against hope that she would hear some good news from him.

The Queen then saw Sunanda returning alone. With her heart ablaze, she drummed her breasts with both her fists and tearfully sobbed out her enquiry.

“Master Coachman: You have come back alone: you must have buried my flesh and blood alive. My son has now become a property of the earth. My son’s enemies will not rejoice at his destruction. Coachman, you have returned after killing

my son: how must his mother continue to live? Oh Sunanda, is it really true that my son was a deaf mute! Did he not even whimper as you made preparations to bury him alive? Oh Sunanda, tell me the truth. How did you drop my son's hands and legs into the pit? Did he not make a slightest twitch in his limbs? Do not try to cause my death. Tell me the whole truth." Thus did she enquire piteously of her son's fate.

Sunanda humbly made his obeisance of the Queen and answered: "Noble Queen the Lady of the Land: I would dare to tell all that I had seen and heard only on condition that I would be pardoned."

"Sunanda, the King Sovereign had given you full authority. How would I be able to interfere? I pardon you. Tell me what you had seen and heard."

"Noble Queen and Lady of the Glorious Land: The Noble Queen's son is neither deaf nor mute. He speaks melodiously and pleasantly. He radiates with glory. He talked to me from the top of the pit as I was digging. He recited the Ten Stanzas on Good Associates and taught me not to do any wrong against any one of them. I begged him repeatedly to return to the Royal City. He explained to me that, with his special knowledge of the past, he saw the sufferings of Hell and had therefore feigned deaf and mute. He had now paid his obeisance to the Noble Queen."

When the Queen heard Sunanda's answer, she felt as if the blaze in her heart had been abruptly put out by cool water. She regained her peace of

mind and inner tranquility. She was yet unable to rejoice though since she had suffered from anguish for a very long time. The change from the worst to the best had been so sudden. Her feelings therefore were still mixed and not yet purely of joy.

Sunanda continued with this appeal. "Noble Lady: the Royal Son kept his power and might hidden and with a firm resolution to achieve what he desired pretended to be deaf and mute. I was amazed when I saw such a marvellous appearance in the woods: I felt I could never tire of gazing at his radiant body. I felt that if a person like me was so delighted with the spectacle of the glorious prince, his own royal father and mother would know no bounds to their delight should they see him. I had therefore secured a pledge from my Noble Lady's son to remain in the same spot in the woods and have alone hurried back. My Noble Lady: come with me without any delay: I will show you the way."

The King was duly apprised of the situation and the King and the whole Court rejoiced. They immediately made preparations to go to the woods to see Prince Temiya.

When Sunanda left the woods, Prince Temi felt it would be of no benefit to let his parents see him in his royal regalia and a desire arose in him to let his parents see him in the garb of an ascetic. By the might of the Buddha-to-be's accumulated merits of the past, the King of Devas saw the situation with his divine eyes. He therefore despatched Deva Visukrama to the woods to create a hermitage provided with the eight personal

requisites of a hermit. Deva Visukrama did as he was told and put an inscription on the Hermitage: "For use by any ascetic whosever as he will."

Prince Temiya found the Hermitage equipped with requisites of an ascetic and with an inscription any one to use them. He immediately took the form of a hermit exclaiming with joy: "This is bliss: this is blissful."

He sat on a wooden plank and concentrated his mind on the Brahma Vihara doctrine. As a result of his pious maturity he at once sitting attained the eight stages of mental development and the five classes of abhinanna wisdom together with the laws of jana. He then rose from concentration, plucked leaves of a divine tree, boiled them in water without salt and ate them as his food.

The King Father was determined to bring his son back to the Royal City somehow. He therefore had the roadway thoroughly decorated and marshalling the four divisions of his army proceeded to the woods followed by a huge concourse of courtiers.

Arriving at the Hermitage, the King Father and the Hermit Son joyously exchanged greetings. The Son then enquired: "Royal Father: Do you drink the water of immortality every day? Do you avoid drinking the water of death on all days? Do you avoid eating a bitter food? Do you eat sweet-cool and nourishing food every day? Do you walk on good paths every day and avoid treading on hazardous trails? Are you putrid or are you clean?"

The King Father knew what his Son meant and replied thus: "Beloved Son: Your royal father drinks the water of immortality every day and avoids the water of death. He does not eat hot and bitter food; he eats sweet-cool and delicious food. He does not tread on hazardous trails but walks along good paths. He is clean and not putrid."

The water of immortality means a constant awareness of meritorious deeds. This awareness is the way to Nivirna.

The water of death means getting intoxicated with the five sensual pleasures that leads to forgetfulness of meritorious deeds. To wallow in the pleasures of the five senses is to be avoided.

Bitter food means speaking falsehoods and untruths. Telling lies is like eating bitter food. Sweet-cool food means the truth. Speaking and doing what is true means eating sweet-cool food.

Hazardous trail is sin. Committing sins resembles having to journey along a road blocked with pitfalls, obstacles, bushes and thickets.

THE HOLY HERMIT TEMIYA AND THE KING FATHER EXCHANGED THE DISCOURSE

Good path means the Ten Rules of Kingly Conduct. This resembles a path paved with the fragrant elements of pity, love and tolerance not only on mankind but on all creatures.

Putrid means malice and cunning. To be malicious in matters of material benefits is to have a putrid mind.

Cleanliness means charity. One cleans his own mind by giving charity within his capacity.

On hearing these answers, Hermit Temiya offered his royal father an appropriate place to sit and also brought to him a bowl of vegetable soup that was his daily fare.

“Royal Father”, the Hermit said: “this is good nourishment for all of us. It does not create

a further craving for good taste: it keeps your body relaxed and eases all tension: it is most suitable for persons desiring to restrain their lust. The leaves are readily available. Eat it."

The King said: "Beloved son, your father does not eat leaves: he eats rice cooked with the finest grains of paddy seeds". Thus saying he took over the offered bowl out of courtesy and placed it gently on his side.

Queen Mother Chandar Devi who had followed the King's procession from a distance arrived at the Hermitage just at that moment. Seeing her son the Buddha-to-be in his full radiance, she was overwhelmed with joy, swayed gently like a young plantain tree swayed in the breeze and fell to the ground in a swoon.

Her Ladies-in-Waiting brought the Queen back to her senses whereupon the Queen approached her son and grasping her son's legs firmly she wept hard and long shedding copious tears on to her son's legs. She then controlled herself, wiped away her tears and retreated to an appropriate place.

The King picked up the bowl of soup his son had offered him and saying: "Oh Queen, look what your son is eating", he picked up some morsels from the bowl and put them in the Queen's palms. The Queen distributed these morsels among her ladies saying: "Look at what my Son has been eating." The Queen's entourage exclaiming joyously: "This is noble food our Lord's son is eating" placed the morsels on their heads.

The King then observed: "Beloved son: a strange feeling has arisen in my mind at this moment. You live in the woods; far away from human habitation: you live on this rough and raw leaves boiled without salt. Why have you then become more radiant than before? This is the strange feeling that has arisen in my mind."

The Holy Hermit Temiya replied: "Royal Father: The complexion of a person is determined by the state of his mind. The complexion of a person with mental peace is radiant. He who is discontented or is dissatisfied with the way he has to eat and the way he has to sleep has a dull complexion."

"He who lives in constant anxiety over security of his possessions has his heart weakened and loses his colour. He who keeps lamenting past misfortunes and keeps fearing of future misfortunes-these two persons are unwise and they dissipate their hue because their heart is not peaceful. Such persons disfigure themselves."

The Hermit Temiya explained to his Royal Father that his complexion was radiant because he did not nurture such mental disorders: he was happy and contented with what he had.

After this exchange; the King Father said: "Beloved Son: You are young yet. Enjoy the pleasures of Kingship for the time being and become a recluse in older age."

Hermit Temiya was waiting for just such a chance to give a discourse on the laws of the world to his father and his retinue. He gave that

discourse now disclaiming with copious illustrations the idea of enjoying life while young and going to search for the truth only in old age.

“Royal father and mother: it constantly persecutes the world: it constantly besieges the world and it keeps passing away but not in futility. How would Kingship benefit me under such circumstances?”

The King Father did not understand what his son meant and asked for elucidation. Hermit Temiya therefore explained: “Royal father and mother: he who constantly persecutes the world is Death; he who constantly besieges by world is Old Age; and he who keeps passing away without futility is Day and Night. The Hermit explained the law of Old Age and Death with many illustrations.

The King Father said: “Beloved son: Your father and your mother have now been enlightened by your teaching. They will therefore remain behind in the woods and become ascetics. You are still young, take over charge of your father’s possessions.”

Hermit Temiya then explained that meritorious deeds must not be forgotten even for a moment. He said: “Royal father and mother: Wife, children, entourage and material wealth are prone to abandon or be abandoned by their master. Worldly possessions are liable to get destroyed by the five Hostile Elements when they will abandon their possessor. If they are not destroyed by the Five Hostile Elements, their possessor must die one day and leave them abandoned. How would I be able to accept the Kingship that has the nature of aban-

doing, or being abandoned and this is also perishable.”

“The way to escape the Four Realms of Purgatory, the Three Types of Holocausts, the Five Hostile Elements and numerous other dangers and perils is to be charitable, to be morally righteous and to proliferate pure thoughts. Endeavours to embark on such a way must begin at the moment such meritorious thoughts enter one’s mind. Tarry not till tomorrow and waste not the precious time.”

“Death, constantly attended by his henchmen Old Age and Senility and his multitudinous warriors in the form of the Twenty Five Dangers, the Thirty-two Misfortunes, the Ninety-six Diseases, Deterioration and Decay, is on the prowl like a thief every ready to snatch away one’s property of being born and of existence, as soon as that property is left unguarded by meritorious deeds. I see these perils; why must you tell me that such an age is to enjoy the pleasures of worldly life and such an age is to become an ascetic? Royal father and mother: if you are weary of worldly responsibilities like I am become ascetics like me and observe the laws of the world.”

The King and the Queen became ascetics and their courtiers and generals followed suit. The King then sent the Mayor back to the Royal City and to invite by proclamation all citizens to come to the King’s son and become ascetics.

All people of Varanasi excepting confirmed alcoholics came to the woods and became ascetics in the presence of Hermit Temiya. Kings of seven

adjoining States, having learnt that the whole of Varanasi had become ascetics, abandoned their own kingdoms and came to Temiya to become ascetics.

Hermit Temiya allotted quarters to the hermits from all eight Kingdoms and taught them the doctrine so that all of them learnt to concentrate on jana practices.

Buffalos, cattle, elephants and horses in the eight kingdoms strayed into the woods and became wild animals. Dwellings decayed, fell to the ground and became a property of the earth. Gold, silver and diamonds were brought to the woods and scattered mingled with white sand around the Hermitage.

At the end of their natural lives, the hermits of the eight Kingdoms became Brahmas, wild animals that lived near the Hermitage became Devas.

Concluding the story of Temiya Jataka, Lord Buddha elucidated that Theri Uppalavum was the Guardian Goddess of the Royal White Umbrella, Shin Sari Puttra was the Coachman Sunanda, Shin Annuruddha was the King of Defas, Lord Buddha's father King Suddhodhana and mother Queen Maia were King Kasikaraj and Queen Chandar Devi, the disciples of Prince Temiya were the Lord Buddha's disciples and the Prince Temiya was the Lord Buddha himself.

* * *

THE ART OF TRANSLATION

The Temiya Jataka has come to an end in instalment 18. In the Epilogue to the Jataka the young Sayadaw U Awbartha had observed that it was his eighth jataka story. Reverend U Awbartha translated from Pali into Myanmar the ten major jatakas excepting the Buridat Jataka and the Suvunna Sarma Jataka. When he said that the Temiya Jataka was his eighth work, he meant that it was his last translation.

Checking the years of completion of his works it is found that the Sayadaw completed Chandra Kumara Jataka and the Narada Jataka in 1144 BE, the Vidura Jataka and the Vessantra Jataka in 1145 BE, the Mahosada Jataka in 1146 BE, the Maha Janaka Jataka in 1147 BE and the Nemi Jataka and the Temiya Jataka in 1148 BE. The Temiya Jataka was therefore certainly his last work.

This also tells us that, having already translated seven jatakas, his translation had become extraordinarily polished when he did his eighth work, the Temiya Jataka. He had been translating major jatakas for the previous four years from 1144 BE to 1148 BE. His last work, the Temiya Jataka, must therefore be evaluated as a product of the facile pen of the young U Awbartha who had known, indeed mastered and had become wise in the art of translation.

In earlier instalments published in the 'Art & Culture Page' of the 'Loktha Pyithu Nezin,' I have, wherever appropriate, presented literary aspects, cultural aspects and religious aspects of the story. Now that the whole story has been told I will discuss the following aspects of the story in its entirety, namely:....

- (1) the way it was translated;
- (2) its literary quality and standard;
- (3) the story and its main characters, settings in time and place and other arts of story-telling;
- (4) religious concepts; and
- (5) reflections of Myanma culture.

I shall begin with U Awbartha's art of translation.

A translator is generally required to be proficient in the language of the original work and the language into which the work is to be translated. To translate Pali into Myanmar, a tran-

slator must be proficient in Pali and in Myanmar: similarly an English to Myanmar translator must be proficient in English and in Myanmar.

But this is not all. Proficiency in mere two languages cannot produce a good translation. A translator is required to be proficient especially in the subject that is being dealt with. For instance, to translate a chemistry text from English into Myanmar, a translator needs also to be proficient in chemistry in order to be able to produce a good translation. Similarly to translate a Buddhist scripture from Pali into Myanmar or into English, a translator needs to be proficient in Buddha's Sutta, Viniya and Abhidhamma scriptures as well in order to be able to produce a reliable translation. To translate Pali scriptures into Myanmar or in English only with proficiency in the two languages and with no proficiency in Buddhist scriptures can hardly be expected to produce a reliable translation.

And then the translation also needs to be good. The sine qua non of a good translation is that it must give an identical meaning as the original. It is not a good translation if its meaning is at variance with that of the original. A person proficient in the two languages is needed to check this aspect. As an alternative, some one who knows only the language of the translation can be requested to read the translation and asked what he understands from it. If his understanding of the translation is as what the original has meant, then the translation may be deemed to be a successful translation.

An important point to remember here is the need to ensure that that translation is not done in the grammatical pattern of the original language.

A Myanmar translation of Pali should not be in Pali grammatical pattern and a Myanmar translation of English should not be in English grammatical pattern.

Usage of words and construction of sentences should be purely Myanmar. Certain English-Myanmar translations done in University campuses are found to have been done in English sentence structures.

A number of Pali-Myanmar translations done in monasteries are found to have been done in Pali sentence structures. A translation needs to be strictly in the literary style of the language of translation. Myanmar translations from Pali or from English must be in pure Myanmar style.

A translator must now allow his own opinion to intrude into the translation; he must not alter the original meaning. He must faithfully adhere to the original whether or not he agrees with it. This is a truth every translator must always respect.

Another point to note. In translating the words of Buddha, the original must not be left out but re-stated in an appropriate manner. This is to protect and maintain the holiness of the words of Buddha. These are about translations.

Yet another point to remember in a study of a translation relates to the style of Myanmar literature. When it is said that a Myanmar transla-

tion should be in Myanmar literary style, to which literary style of which period does that refer to?

Every historical period has its own literary style and those who live during a particular period of history are familiar only with the literary style of their own period.

Shin Maha Silavumsa's 'Parayana Vuttu' is rather hard for present day readers to digest but the people of the Inwa period could appreciate it with facility. This should not be forgotten.

When a translation is studied it is necessary to take into account the period in which it was done. Only such a study would be a proper study. "Classics" that must be readable for all ages must not be readable only for a particular period of time.

What is a 'classic' need not be elaborated on here. A 'classic' translation must be timeless and be readable by readers of subsequent periods too.

* * *

U AWBARTHA'S PROFICIENCY IN THE ART OF TRANSLATION

To sum up: We now have an eight-point check list for our study of a translation, namely:....

- (1) proficiency in two languages;
- (2) proficiency in subject being dealt with;
- (3) meaning of translation to be identical to meaning of original;
- (4) conformity with literary style of translated language;
- (5) fidelity in translation;
- (6) protection of holiness in translating words of Buddha;
- (7) to strive to make a translation readable through all ages if it is desired to make it a 'classic';
- (8) to ascertain the period of history in which a translation is done.

U Awbartha's translation of Temiya Jataka is to be assessed bearing in mind the eight points mentioned above.

In the Epilogue to the Temiya Jataka, U Awbartha had given sixteen stanzas in Pali together with a Pali-Myanmar word-to-word translation. In stanza No 3 are found the words 'vibavani' and 'Temiya vibavani' in the context: "vibavani vibavaniya in the elaborated story of Maha Niparta Jataka (or) in the story known as Mahajanaka Vibavani" and "Temiya Vibavani elaborated Temiya Jataka."

'Vibavani', like the word 'Dipani' used by His Holiness the Ledi Sayadaw, means "an elaborated account for clearer understanding". The Pali title of Tikar Kyaw, the elaboration of the Abhidhammatta Singaha is Abhidhammatta Vibavani Tikar.

'Vibavani' therefore means "an elaboration for clearer understanding". An original photograph is essentially the same as its enlargement: similarly a 'singaha' is the same as 'vibavani' in essence: the only difference being in brevity.

According to the word 'vibavani' stated in the Epilogue by U Awbartha, it may be understood that in translating the Jataka the Sayadaw had elaborated certain parts for better understanding of readers.

U Awbartha's elaborations however contain nothing extraneous to Buddhism. His elaborations consist only of passages picked from other Buddhist scriptures. For instance, the word 'Jetavane'

translated would be 'Jetavun monastery'. But U Awbartha had translated the word as follows:

"At the renowned and conquering golden monastery of Jetavun built and conated with great rejoicings at the holy spot where all previous Buddhas proclaimed their conquests"

Such has been the translation designed to excite a higher sense of piety.

"At the holy spot where all previous Buddhas proclaimed their conquests" is not in the Pali version of Temiya Jataka. It is found in Khud-dakapatha Athakatar and the Preamble to Mingala Sutta. The passage was picked from those texts, embellished and inderted in the Temiya Jataka.

Most clearly noticeable elaborations are in the chapter where Queen Mother Chandar Devi petitioned King Father Kasikaraj to hand over the throne to Prince Temiya. U Awbartha himself had said that he had elaborated the Pali words 'Tenahi deva detha' (Grant me, Lord) and 'Na sakka devi' (Unable to grant queen), for the benefit of beginners seeking knowledge.

In the origin the story was narrated partly in plain Pali composition and partly in Pali verse. The translation was in pure Myanmar. In other words, the translation did not reproduce a large number of original Pali verses. Only one or two Pali verses were reproduced when it was very important to do so.

Those very important points made by Prince Temiya when he started to speak were reproduced in original Pali verses followed by Myanmar tran-

slations. The words of Buddha were reproduced in original Pali verses so that the pious may be able, with veneration, to practise doctrines taught in them. This is a point every translator of Buddhist scriptures should note. All scholars follow this example.

Study the many Dipanis authored by His Holiness the Ledi Sayadaw. The Sayadaw was talented in composing pedantic Myanmar literature but he reproduced the words of Buddha in original Pali verses in order to stress their holiness.

U Awbartha gave only Myanmar translations of less important Pali verses. But in the case of Pali verses teaching the inviolability of ten noble associates, Pali-Myanmar word-to-word translations were given followed by a pure Myanmar translation. Pali verses on profound subjects were therefore translated in word-to-word form as well as in pure Myanmar prose form.

Thus are U Awbartha's talents found on a critical examination of his translation.

Another praiseworthy aspect. As Sunanda the Coachman returned to the Palace alone leaving Prince Temiya in the woods, the Queen Mother thought that the son had been left buried and pathetically sobbed out her enquiry to the coachman.

In the translation of the Coachman's reply the original Pali was reproduced and then its substance given in indirect speech as "that the Buddha-to-be Prince was not a deaf mute, that he spoke pedantically and melodiously, and that he was a wise, graceful and glorious person".

Neither a word-to-word translation nor an elaborate Myanmar translation was given.

The young U Awbartha's talents in thus giving a short and sweet narration where brevity would be expected by readers is therefore more than can be praised. And this would be sufficient for an analysis of U Awbartha's translation since to go on discussing the splendour of his translation would consume the whole night and time is needed for discussion of other subjects.

U Awbartha was proficient not only in the two languages but also in the Pitaka literature. He was truthful in his translation. He translated the words of Lord Buddha with full veneration. His translation carries identical meaning with the original. His translation is of pure Myanmar style. His translation is timeless and therefore possesses all qualities of a 'classic'.

* * *

U AWBARTHA'S PROSE IN THE COMPOSITION OF JATAKAS

I will now present an appreciation of U Awbartha's prose in the composition of Temiya Jataka.

A writing is usually appraised from the points of view of Thaddar, Abhidan, Alinga and Sann. Thaddar has to do with grammar or sentence construction. Abhidan has to do with dictionary or use of words. The saying that one Pali word has ten meanings and one meaning has ten Pali words has to be noted.

Alinga has to do with embellishments by use of metaphors, similis, ect. Sann has not much to do with prose composition it being about Pali versification, but it has to do with compact organisation of fine arts. Sann is applicable to versification of Pali and composition of poetry. Kabya banda means compact writing.

Be that as it may, we may omit these generally noticed aspects and confine ourselves only to aspects that generally remain unnoticed, in other words, hidden aspects.

Temiya Jataka was completed in 1148 BE, i.e. at the beginning of the reign of King Bodaw. We must take note of the position of the poet in relation to his environment. In those days a 'writer' was known as a Sarso (poet).

A Sarso is he who recites writings or he who creates writings for recital.

'Write' is pertinent to 'he who writes' for visual reading. 'So' is specially pertinent to he who writes literature particularly suited to easy and melodious listening.

U Awbartha's times was not of writers: it was of poets. Writing materials, then were palm-leaves, parabaiks and stylus pens. There were no paper, pencil, fountain pen or ball pen.

Today, every family or every body can own books. But there were no copies of any works in U Awbartha's times. A poet had to write his work on palm-leaf or parabaiik and monastic clerks had to copy that by hand as best they could.

When a writing on palm-leaf or parabaiik was completed, one person had to read it aloud and many more persons had to sit down and listen to the reading. Kings rarely read those writings themselves: they listened to Royal. Heralds and Royal Readers who read them aloud. Readers had also to read out communications sent in by Reverend Sayadaws, pyos, poetry, verses and court stories composed by poets.

It was therefore natural that poets should compose their works which, when read aloud, would be euphonic to listeners. Short, clear and to the point writings designed only to inform were then definitely unacceptable. Look at the mode of dress of the people of those days. They preferred grand and elaborate dresses.

'Reading' and 'listening' have been two distinct practices in Myanma culture. These practices spread from Royal Palaces to monasteries and on to sabbath halls. Up to the time of my parents before the outbreak of the world war, sabbath keepers congregated at sabbath halls to listen to the readings of the Five Hundred & Fifty J stories and other sermons.

All these contemporary customs and practices will have to be taken into account in assessing U Awbartha's work.

Writing at a time of 'poets', 'readings', 'listenings', palm-leaves, parabaiks and stylus pens, an author must necessarily try to make his work conform to these trends. A work written two hundred years ago (1148 BE-1352 BE) cannot be evaluated against today's yardsticks.

Should U Awbartha's writings be seen as being too lengthy and too flowery, that would be like comparing the five regalia of kings to a modern day sports shirt.

What is important is not the length of sentences. That sentences should not be flabby and

inflated and that they be clear and succinct to readers and listeners is what is more important.

Another important aspect is the subject of the writing. U Awbartha's Temiya Jataka is a writing that properly belongs to an altar. It has to be stable, staid and solemn. It is a story not of ordinary human beings but of a Buddha-to-be.

Composing such a holy story in prose needs more than to inform. The writing must be able to excite the piety and adoration of readers and listeners.

U Awbartha created his Temiya Jataka with full awareness of the needs of his times (Konbaung Period) as well as of the necessity to inject solemnity and holiness into a writing about the Buddha-to-be.

* * *

THE CHARACTER OF THE STAR PRINCE TEMIYA

Read the following extract aloud with proper diction and intonation and see how nice it is to read it or to listen to it.

“ထိုသို့ ဖွားတော်မူစ တစ်လကျော်အရွယ်မှ တစ်ဆယ့်ခုနစ်နှစ်
တိုင်အောင် တစ်နှစ်စီ အလိုစမ်းဖွယ် အဟည်ဘည်....

နို့ရည်ဖြင့်	တစ်သွယ်
မုန့်ခဲဖွယ်ဖြင့်	တစ်နှစ်
သစ်သီးဖြင့်	တခြား
ကစားဖွယ်ဖြင့်	တယှဉ်
ဘောဇဉ်ဖြင့်	တစ်သီး
မီးငှက်	တစ်တန်
မာန်ဆင်ဖြင့်	တစ်ထွေ

မြေဖြင့်	တသွင်
သဘင်	တစ်ချက်
သန်လျက်	တစ်မှု
ခရသင်း	တတည်
စည်ကြီးသံ	တစ်သီး
ဆီမီးဖြင့်	တကွဲ
တင်လဲဖြင့်	တစီရင်
မစင်ဖြင့်	တထူး
မီ မယ်ဖျူး	တဝ
မိန်းမလှ	နောက်ပိတ်

အစိတ်အကြားတွင် များစွာ အလိုစမ်းငယ် အသွယ်သွယ် အထူးထူး
ဖြင့် ရှစ်ဦးသော လောကဓံကို အဖန်ဖန် အလှည့်လှည့် ကြိမ်စေလျက်
စိတ်နေနှလုံးထဲစွဲယူသောအလိုကို ထိုထိုအခွင့်စမ်း ရမ်းဆ၍ ပြုကြသော်
လည်း သူ့စရိုက် အာသယကို ဘုရားမှတစ်ပါး ထင်ရှားကော် အမှန်
မသိနိုင် ကောင်းသဖြင့် ဘုရားလောင်း၏ အလိုတော် နှလုံးသွင်းကို
လွတ်ရှင်းပျောက်ကွာအောင် တော်သင့်ရာစရိုက်ဖြင့် ပိုက်ကျုံးခြင်းငှာ
မတတ်စွမ်းနိုင် ဖြစ်ကြလေ၏။”

The above is a sentence consisting of 229 words. It mentions the seventeen kinds of trials and gives a logical explanation as to why these trials did not succeed. The sentence is lengthy but is lucid.

Only expert writers can compose lengthy and lucid sentences. ‘Write short sentences’ is not good advice. It should be understood as only to discourage attempting lengthy sentences without knowing how. It does not mean that only short sentences are good sentences.

In describing the seventeen kinds of trials one phrase is linked to the other with a rhyme. This provides euphony as well as facilitates memorising the whole passage when desired. Look at it again, *ခဲဇွယ်* is rhymed to *တစ်သွယ်* and *သပ်သီး* is rhymed to *တစ်နှစ်*.

This linked composition in a long sentence also attracts continuous, i.e. not staccato, attention of readers and listeners.

What is of special significance is that the writing composed two hundred years ago contain not one word that is not comprehensible to the present-day third generation readers.

Temiya Jataka must therefore be decidedly regarded as a 'Classic' because it is on a subject that will endure as long as Buddhism endures, because U Awbartha's words and sentences are comprehensible to successive generations of readers, because a majority of incidents related to the story truthfully reflect human nature and because lessons contained in the story are applicable in many generations of mankind.

The Temiya Jataka will now be analysed in relation to the art of story writing.

A story is made up of three essentials:.... (a) theme, (b) character and (c) time and place. A story on a good theme is known as a thematic story and a story with strong characters is known as character story. Time and place only go to support the theme and the characters.

A theme is made up of (a) plots and (b) subplots. A series of plots becomes a theme. Sub-

plots are branches of the central theme. Some stories may also contain a 'hint' as to what will happen later on.

A theme is interesting when it is built up on a series of struggles between two contenting forces. When these contentions gradually escalate and ends in a realistic climax it is a good story. A story is best when a reader goes on guessing what will happen next.

There are many kinds of contentions such as between two characters, between two ideas, between poverty and affluence, between virtue and vice, between tolerance and cruelty, and even within one single character greed and a desire to curb greed. A natural ending is when the good quality defeats the bad quality. A story with a good theme is a thematic story. A theme really means a process of contentions.

A character may be a human being or an animal. One who plays the principal role in a story is the star. The star has to be portrayed realistically. If the star's behaviour is better than ordinary this makes the story more interesting. If the star is a human being and his behaviour is extraordinary in that he is more tolerant and is more self-sacrificing for others' welfare he becomes a good star.

But not all stars can be of good behaviour: even the worst type of human being can become a leading star. But such a story must end with the bad man going the way all bad men go: suffering. A story whose characters are strikingly strong is a character story.

Those who support the leading star are supporting cast. They act in such a way as to throw light on the character of the star. The star's character shines out prominently because of the support given by supporting cast.

When a star speaks for himself that is all right. When supporting cast speak for him it is better. When the character of the leading star is illustrated with incidents without anybody having to talk about it, it is the best.

Time and place means the particular time, the particular village, town and country where the story unfolded. They must conform to the actions of the characters. For instance, if a star keeps sabbath, it better be during the Lent and at a monastery, if he is going to elope a girl it better be when her parents are away or during the night and at a deserted place or an overly crowded place.

Old time stories may differ from present time stories in the way they open. Old time stories begin from what is big and go on to the small. Modern time stories begin from what is small and go 'from generality to specifics' and 'specifics to generality' as taught in logic.

For instance in portraying a class in a university, old time stories begin with the name of the university, its buildings, its classes and then its students. Modern time method begins with portrayal of a student and then goes on to say about the class, the university hall and the university. The modern method is generally said to be more captivating of readers' interest. It is not in

natural sequence though. Old time stories are more logical in sequence.

We shall now examine Minbu U Awbartha's translation of Temiya Jataka in accord with the art of story writing discussed above. I have here intentionally said 'translation of Temiya Jatak' because Minbu U Awbartha has only 'translated and elaborated on Shin Maha Buddhagosa's 'Temiya Jataka in Pali that was based on Lord Buddha's words. We are not examining the original jataka as told by Lord Buddha; we are here examining only U Awbartha's translation of it.

It is impossible to examine the whole story in detail here. I intend to write on the nine remaining jatakas and it is not proper to spend too much time on Temiya Jataka alone. I will therefore focus attention on good plots.

Temiya Jataka began with Varanasi of the hoary past. It is therefore clearly an old time story.

* * *

THE STRANGE AND EXTRAORDINARY STORY BUT IT'S NOT THE FICTION

The main contention in the story is the gargantuan tug of war between the laws of the world as illustrated in the steely tenacity, fortitude and diligence of the spirit of Temiya Kumara on the one side and the numerous trials and tribulations he was put through on the other. Temiya Kumara's spirit was frozen in iced water and then again seared with red hot iron. However much he was pushed he would not roll, however much he was pulled he would not yield: his spirit was as firm as Mount Meru as Maung Thant Sin had observed:....

“လောကဓံ ဤလေ၊ ပြေပြေပင် သွေးသွေး။

အေးအေးပင် ဖျော်ဖျော်၊ လျော်လျော်ပင် ပြန်ပြန်။

ကြမ်းကြမ်းပင် ထန်ထန်၊ ပြန်ပြန်ပင် ပြုန်ပြုန်။

မှန်းမှန်းပင် ခြေခြေ၊ စွေစွေပင် တိုက်တိုက်၊
 ဝိုက်ဝိုက်ပင် ဝေ့၊ဝေ့၊ မရွေ့မောင့်စိတ်ကို၊
 မြင်းမိုရ်မဏ္ဍိုင်၊ ကြံ့ခိုင်ပုံအလား၊
 မှတ်သာသတိဆောင်၊ မြဲမြံစွာရွှေ့နိုင်မှ၊
 အမောင်ကဝခရီး အောင်မြင်လိမ့်အမြီး”

And to act as a deaf-mute paralytic is one of the most difficult actings for any body to perform.

The story of Temiya Kumara was carried along in a crescendo through contentions between the Prince's resolve and the Court's efforts to test that resolve.

Another contention in the story is between the 'puroheit' Brahmans and the Queen Mother Chandar Devi. It is a struggle between the loving kindness of a mother on the one side and the malice of avaricious elements on the other. This struggle added further interest to the story.

The story came to a climax when Prince Temiya was taken away to be buried alive. It begins to go down as the Prince begins to speak.

The character of 'puroheit' Brahmans, the supporting caste in the story, is vivid. The story vividly portrays man's nature to shift one's blame on to others. King Kasikaraj's character as a man wallowing in pleasure is vivid. The story vividly portrays the readiness of men in position to do anything to protect their position. The Queen Mother's character as a loving mother is vivid. The story vividly illustrates the saying "Only bad kitchen utensils are thrown away: a bad son/daugh-

ter is never abandoned". The Queen Mother was an image of a mother described by Shin Maha Rahtasara in his 'Buridat Lingargyi' as:....

“ပဋိသန္ဓေ၊ ဆယ်လနေ၍၊
မြဲတေမျက်နှာ၊ မြင်သောခါက၊
နံ့သာပန်းမျိုး၊ မဇ္ဈမျိုးသို့၊
မြတ်နိုးလှမော၊ ချစ်သဘောဖြင့်၊
ကျော်စောထင်အောင်၊ စီးပွားဆောင်သည်၊
ဘုန်းခေါင်မိခင်၊ ကျေးဇူးရှင်”

The leading star, Temiya Kumara, was more than human. Extract the essence from the over five billion world population and we will still not get the spirit of Prince Temiya.

Every able-bodied child likes to play and romp about. Anatomically speaking they are still in a stage of growth. Temiya Kumara's behaviour was diametrically opposed to the behaviour of normal children. And then man is active and can undertake strenuous long journeys. A worker, a farmer, an office clerk or a soldier—every one of them keeps moving. Ask any one of them to stay still for a day: none of them will be able to do so. No action is as strenuous as to sit still. There are only a very few who can sit cross-legged and meditate for one hour.

According to Buddhist doctrines, there is rigidity and flacidity in a human body and that is suffering. These sufferings emerge when one sits still. For relief he has to lie down, sit down,

stand up and walk to and fro alternately. This change of position is known as 'iriyapahta'. Sayadaws therefore use to say 'iriyapahta covers up suffering'.

But, for seventeen years did Temiya Kumara stayed motionless, day and night before others and behind others. And he was not left alone in his motionless state. He was made by all available means to move. Mosquitoes were let loose on him and he was seared and scorched: in spite of all these vile acts never did he move any part of his body. What can do likewise?

There is not one character in all of the jatakas, nipartas and the tri-pitakas, taught by Lord Buddha who resembles Temiya. Neither have I come across a similar character in Myanmar stories, Indian stories, English stories, French stories, Russian stories, Chinese stories and Japanese stories. There is not likely to be a similar character in many other stories I have not read.

Prince Temiya's behaviour was not normal human behaviour. That is right. The Prince was not a normal 'manussa' man: he was an 'uttari manussa' super man. He was a man indeed but was a super-normal man. This is because no normal man would be capable of behaving as he did.

When Temiya Kumara's resolution reached its apex it became an 'energy' or a 'forte'. This energy or forte of the Prince ultimately attracted his father his mother, kings of seven neighbouring kingdoms and all their citizens to come to him abandoning their homes, hearths and kingdoms. We must take into account the Prince's energy or forte

when we consider why the light kingdoms went to him. That alone would be a scientific examination.

Nobody can predict that all peoples of Myanmar, excepting inferior human beings like alcoholics, will not go into the woods to become recluses should a man like Prince Temiya emerge to-day. No such person had emerged and no Myanmar had become a recluse. Is not that logical?

Why did Prince Temi attain the stage of a super normal *uttari manussa*? This will be discussed from the point of view of Lord Buddha's gospel next week.

The story brings out two outstanding features of Prince Temiya: his '*adittan*' or resolution and his '*neikkhama*' or renunciation. Both these features were vividly brought out. The Prince fulfilled both these '*paramis*'. This story is therefore a '*character*' story.

A talented female star would be needed if the story were to be dramatised for the stage or for the screen. This is a tragedy in which the female star carried the story along. It is a tragedy ending amazingly with a renunciation.

Contemporary scholars use to say truth is stranger than fiction. This is very true. The Temiya Jataka is strange and extraordinary. If for that reason the story is to be classified as '*fiction*', just remember the fox under the grape vine.

THE CONTEXT OF LORD 'BUDDHA'S DOCTRINES FROM THE TEMIYA JATAKA

I will now continue with an explanation of Temiya Jataka in the context of Lord Buddha's doctrines.

The whole story has now been told. Sakra, the King of Devas, granted Queen Chandar Devi with the boon of a son; one-month old Prince Temiya understood what his father said; he recollected and remembered three of his past lives; the Prince conversed with the Guardian Goddess of the King's Royal White Canopy; the Prince remained motionless when mosquitoes and wasps stung him in one of the trials; the Prince rose up as a strong man after he had kept motionless as a paralytic for seventeen years; the Prince conversed with Coachman Sunanda on sublime without having learnt them in his life; the Prince read "For use

of anyone wishing to become an ascetic'' an inscription left at the Hermitage the King of Devas had built for without having gone to school to learn to read; the Prince conversed with his King Father like a sage; Hermit Temiya attained supernatural mental powers at one sitting of meditation; citizens of eight kingdoms abandoned their home and hearth to become recluses—these are hardly believable to those uninitiated in Lord Buddha's teachings.

Such an incredibly strange story will readily be dismissed as 'fable' by non-Buddhists. Even Buddhists may have believed in the story only through their reverence to a Buddha-to-be and without really understanding it.

Such should not be the case. A correct understanding must be sought through a rational appraisal and belief strengthened so that it remained etched on the bones. Only this way of understanding is a scientific way of understanding.

There are two truths: objective truth and subjective truth. Similarly there are two un-truths: objective and subjective. For instance, impermanence of a human body is an objective truth. Young people however believe that it is permanent. Man is therefore prone to believe what is untrue as true and what is true as untrue. Such thinkings stem from a person's intelligence and faith.

In human society, 'uccedda vada', 'sassadda vada' and 'kamma vada' are common: another vada, the 'parami vada' is peculiar to Buddhists.

The 'uccedda vada' is an ideology that rejects a past and a future. Man is a composite of mat-

ter or a creation of God and has no past. This is 'uccedda vada': it rejects the idea of a past. It also believes that when a man dies that is the end of the matter: he will not be reborn.

Just think of it: a man who believes in this 'uccedda vada' will not believe in doing virtuous deeds for future good and will not believe in avoiding sinful deeds to escape from future suffering. Neither will he believe in Devas, Brahmas or in Hell. They will not believe the Temiya Jataka that does not conform to their ideology.

'Sassadda vada' believes that man has existed as such since the beginning of the world: form has changed but 'atta' the soul has remained the same: this same soul has existed in different forms from the beginning of the world: man dies but the soul lives on.

A believer in this 'sassadda vada' ordinarily accepts the idea of virtuous deeds and sinful deeds. They accept the idea of Devas and Brahmas: but they accept them as being immutable beings. There is therefore no reason why they should reject the Temiya Jataka: but they accept Temi as the same old Temi.

Another ideology is an ideology that is a mixture of 'uccedda vada' and 'sassadda vada'. This ideology believes that man has no past, that he is a creation of an almighty—the same belief as that of 'uccedda vada'. But it believes that when man dies his soul will remain alive till the end of the world—the same belief as that of 'sassadda vada'. This ideology that denies the idea of a past and accepts the idea of a future is a mixture of 'uccedda vada' and 'sassadda vada'. A

believer in this ideology will not accept the Temiya Jataka.

The 'kamma vada' believes in virtue and sin and in the good and evil consequence: it believes man circulates in the eternal cycle of rebirths as a result of his virtuous or sinful deeds: it believes in the worlds of Devas and Brahmas attained as a result of virtuous deeds and it believes in Hell as the destination of evil doers. Believers in this 'kamma vada' believe in this Temiya Jataka though not yet so seriously.

The most important ideology is the 'parami vada'. It believes that virtuous deeds must be done with a view to attaining Enlightenment or Nivirna; that virtuous deeds done with such an object transcend ordinary virtuous deeds and become 'parami' (accumulable) virtuous deeds. Virtuous deeds done without a desire to attain Enlightenment are not 'parami' (accumulable) virtuous deeds. All Buddhas-to-be do meritorious deeds with a view to accumulating them or gaining 'parami' for Enlightenment.

Accumulable (parami) virtuous deeds are carried over from life to life and eventually become an edifice. This is known in Pali as 'parami sambara'. Ordinary virtuous deeds are not accumulable. They bring good results when possible and not otherwise.

For instance all the education gained by a man in his life is lost when he dies. When he is born again as a man he has to start learning from the beginning. He has to repeat learning in his every life. This is in the nature of ordinary virtuous deed.

He who has accumulated 'parami' virtuous deeds needs not learn from the beginning in his next life: he knows without have to go to school again. If his wisdom were to be lost when he dies, when will he accumulate enough wisdom to eventually gain Enlightenment. He becomes an enlightened Buddha only because his wisdom keeps accumulating from life to life.

A believer in 'parami vada' therefore believes both in the past and in the future. He accepts the idea of special qualities of 'parami' virtuous deeds: he accepts the idea of consequences of ordinary virtuous deeds also. But the 'uccedda vada', the 'sassadda vada' and the mixed vada do not accept this idea.

A believer in 'parami' virtuous deeds believes in the Temiya Jataka unreservedly. He understands every incident in the story and because he understands them he believes in them. He believes in the King of Devas and he believes in the Guardian Goddess of the King's Royal White Canopy. It is nothing extraordinary for such a believer that Prince Temiya should already be wise without having to go to school. There is nothing in the Temiya Jataka that is not believable to a believer in 'parami vada'.

Who taught this Temiya Jataka? Lord Buddha taught it and He taught it in accordance with the 'parami vada'.

* * *

**TO BALANCE
BELIEF WITH WISDOM AND
DILIGENCE WITH MENTAL EQUILIBRIUM**

Lord Buddha, with his super-normal powers to recall the past, was able to see clearly many of his past lives. He therefore spoke in detail of what had happened to him when he was Prince Temi.

In the story of Prince Temi, the power of the accumulated spiritual merit or parami of the future Buddha hardened the throne of the King of Devas and moved him into granting the boon of a son to Queen Chandar Devi and also later creating a hermitage for the Prince.

The Prince was able to remain in a state of comatose for seventeen years with success because he already had accumulated spiritual merits or parami. No ordinary human being would be able to accomplish that feat.

The Prince was able to move with vigour after seventeen years of feigned coma because he was a man with accumulated spiritual merit or parami, otherwise his sinews and muscles would have become frozen, hardened and stiff with seventeen years of inaction.

It was also due to his parami that Prince Temi was able to teach Sunanda the Coachman the Ten Stanzas about good associated, was able to discourse with his father on profound doctrines. Had he been an ordinary human being he would not have gained such wisdom without having gone to school. It was because he was a man with parami that he could read the message left inscribed on the hermitage.

It was because he was a man with parami that the population of eight kingdoms came to congregate under him. Who would have come to him had he been just another person. It is being clearly seen even today that people gather only around mighty and powerful persons.

The Temiya Jataka would be incomprehensible to believers in 'uccedda vada', 'uccedda-rassad-da vada' and in 'kamma vada'. It is conceivable only to believers in 'parami vada'.

But we should not forget to do a bit of self-criticism before we criticise others.

Where one fails, must others also fail? What is unattainable in this age, should it also be unattainable in other ages? What is attainable in this age, should it also be attainable in other ages? Everything must be assessed and evaluated with such a broad and multi-dimensional view.

But some people are extremely superstitious and dogmatic. When the railways first came to Myanmar and the Yangon-Pyay railway service was opened, many people were sceptical about it. They would not believe anything would move without being pulled by buffaloes or bulls. Others, seeing airplanes for the first time, insisted that they were big birds. Today there are many who still would not believe that man had walked on the moon. There is nothing that can be done about such sceptics. It would not do to wager that whoever does not believe in a tale should become a slave.

There is a story in the "Thirty Burmese Tales" about such a wager between four young men and an old man. The first young man says when he was in his mother's womb he got out to collect plums because his mother was hungry. The second young man says that when he was a seven-day old child he fell hungry, went into the jungle, climbed up a tamarind tree, ate tamarinds, but because he was unable to climb down the tree he had to go back home and fetch a ladder. The third young man says he went into the woods to search for rabbits, he found a tiger instead and tore the tiger's jaws asunder splitting the tiger into two pieces. The fourth young man says he went into the river to catch fish, caught a big one and

because he was so hungry he roasted it and ate it under water. The old man says he believes in all these tales.

In his turn the old man says: I had a cotton plant that bore me four big fruits. I plucked them and opened them and out came four young men. I kept them as my slaves but they were so lazy fellows they ran away. I have been searching for them ever since then and have found them now. You four are my escaped slaves.

If the four young men say they do not believe the old man's story they would become the old man's slaves under the wager and if they say they do believe in it they would have to return to the old man as his slaves.

In this context, the Reverend Manle Sayadaw had taught us to balance 'belief' with 'wisdom' and 'diligence' with 'mental equilibrium'. Believing in something that should not be believed could lead to object poverty, being too 'wise' is counter-productive. Too much 'equilibrium' makes one lethargic and too much 'diligence' is a cause of fanaticism.

— သဒ္ဓါ, ပညာ၊ သမာ, ဝီရိယံ၊

စောင့်နှယ် ညှိလော့၊

— ပညာမဖက်၊ သဒ္ဓါထက်က၊

နက်၏ဆင်းရဲ၊ သဒ္ဓါနဲ့ ဆွန့်၊

တွန့်၍ ဉာဏ်တွန့်၊ ပညာလွန်သော်၊

ဝက်ကောက်ကျစ်၊ ကျိုးမပြစ်ဘူး၊

- သမာဓိများ၊ ဗျင်းရိပ္ပာဏ်၊
- ဝီရိယသုံး၊ ညဉ့်ကိုနိုးမှု၊ ယူခိုးဖြစ်တတ်။

(ဆေဒေဝ)

In this study of Temiya Jataka, examine yourself remembering diverse 'vadas' and school of thoughts current in human beings. Keep your 'belief' and 'wisdom' in balance and note with joy and delight how the future Buddha endeavoured to gain merit and accumulate it as parami.

* * *

HOW THE TEMIYA JATAKA HAS SHAPED AND MOULDED MYANMA CULTURE

I will now discuss how Minbu U Awbartha's Temiya Jataka has shaped and moulded Myanma culture.

Sages of the past had left us this adage: "Wisdom is found in writings". But is wisdom found in every writing?....in which writings can wisdom, be found? When we enquire further in this wise, we find that not every writing has wisdom in it. We should be able to say which writings do, and which writings do not, impart wisdom.

A writing such as the Temiya Jataka has wisdom. It teaches us to be wise, courteous and good-mannered and can safely be taken as a wise writing.

The writing is no doubt wise, but does it suffice by being just a good writing? No. Wisdom

in the writing must infect the reader. Only then will man become a cultured bam, a well-bred man.

Man cannot be regarded as a cultured creature when he is first born. It is in the nature of man, in his childhood, to want to maim and kill, to snatch things left unprotected, to bully the weaker, to over-eat and over-sleep.

They have to be carefully and gradually cultured with religious teachings and bred into courteous and polite beings. This, in modern parlance, would be known as remoulding. A young person is moulded into a good shape by his parents and teachers.

Buddhist parents shape their children in the moulds of Lord Buddha's teachings and in the moulds of the practice of embryonic Buddhas.

The children are acquainted and familiarised, in as many ways as are appropriate, with interesting jataka stories. In the old days, the ten major jatakas were told in mural paintings or in wood carvings at pagodas. Later on, the five hundred and fifty jatakas and the life story of Lord Buddha were told in paintings displayed along entrance passages or stairways of pagodas.

A more effective way is when grand-parents and aunties tell, their grand children and nephews during the evenings niparta stories, teach them the difference between good and bad and instruct them in good conduct. Children, enchanted by these interesting stories, begin to nurture a spirit of Buddhist culture.

My father told me the ten major jatakas when I was a child. I have not even learnt to read at that time but I have heard about the Temiya Jataka and the Janaka Jataka.

It is because parents and the people in general have been thus transferring the Buddhist culture of the jatakas from books in minds of man that a Myanmar culture which is essentially Buddhist has taken shape.

As regards the Temiya Jataka, to what extent has it impressed the Buddhist masses? We say: "This man has become a Temi" when we find a reticent person, or a silent person. This is proof that he knows Temi, I know Temi and everybody knows what it is to be like Temi. The Temi of the jataka story has become the Temi of the Myanma masses.

Another point. In the story of Temi, queens prayed for the gift of a son and the Chief Queen herself prayed for the gift of a son after keeping sabbath. Elderly Myanmars therefore advise childless young couples to keep sabbath and pray for the gift of a son. This is as it should be. To keep sabbath is to add the merit thus gained into achieving a gift prayed for. In extreme cases, a couple may not get a child, but where they do get a child, that child is sure to be a worthy child.

Buddhist mothers breast-feed their babies. Mothers who have read the Temiya Jataka know how best to suckle their babies. Some present-day mothers, not acquainted with the Temiya Jataka, do not suckle their babies as human mother should suckle their children.

Another important point. The Temiya Jataka tells how the Queen Mother grieved and distressed when her son was put to harsh and violent tests; how she prayed, pleaded and begged the king for a reprieve when her son was ordered to be taken away; how she argued for a kingship for her son so insistently that she ultimately succeeded in a seven days' reprieve when she had initially begged for a reprieve of seven years; how she desperately clung to her son's body when Sunanla the Coachman came to take him away for burial because the Prince would not break his silence during the seven days of reprieve; how she wept, wailed and fell in a swoon when her son was finally taken away in the coach; how she hurried to her son in the woods when she was told her son had at last broken the silence and how she fainted with joy and sorrow when she saw her son radiantly alive.

These episodes told in the story with so much piognance create emotions of sympathy, pity, compassion and love of the Queen Mother.

Children who hear or read these accounts begin to understand that mothers love their children deeply and that their own mothers would love them just like the Queen Mother loved her son the Temiya Kumara. Is not such an understanding beyond value?

When a desire to have clean garmets arose in Prince Temi, the King of Devas had to fulfill this desire; when the Prince desired to become a recluse the King of Devas had to despatch Deva Viskrama to create a hermitage for the Prince. By these accounts, the Children come to understand the meaning of the saying:

“Benevolent people are helped by benevolent devas”. This understanding acts as a guiding principle throughout the child’s subsequent life.

Myanmar Buddhists are deeply aware of the gratitude they owe to all those who had done a good turn to them be it as modest as a mouth-full of food. Buddhists consider “to rest under the shade of a tree and break down its boughs”, “to sleep on a piece of hide and chew its fringe”, (to bite the hand that feeds one) as animal behaviour and a sin against one’s associates. This is wisdom gained from a reading of the Temiya Jataka. Did not Prince Temi teach Sunanda the Coachman with the Ten Stanzas on Good Associates who should never be sinned against?

The Myanmar Buddhist society, ruled by this moral law of not sinning against associates, is therefore a peaceful and calm society.

Another point. Prince Temi tenaciously strove to avoid becoming what he did not want to become and he eventually succeeded in not becoming what he did not want to become. By reading this jataka, children learn to strive to avoid becoming what they do not want to become and also to strive to become what they do want to become. This spirit hardens as they grow up and Myanmars of the past were therefore so hardy and steadfast in what they did.

The King Father was amazed to find Prince Temi, living in the woods eating tree leaves, was glowing with health. The Prince gave a profound explanation for this phenomenon: “I have no

thought and have no remorse for the past; I have no thought and have no worry for the future; I live in the present with contentment. This mental bearing makes my complexion glow. Those who are sad with what had already happened and those who are worried with what might happen to them in the future have a dull a shabby appearance.”

We did not understand the meaning of this sane advice when we were young. But as we grow up over the years this wisdom we acquired in our childhood begins to help us to keep a correct mental attitude.

Another point. At the end of the Temiya Jataka, all the people of eight kingdoms abandoned their hearth and home and went into recluse in the woods.

This knowledge does not help the young people so much, but it becomes useful as we grow up. When we feel rather reluctant to keep sabbath and hesitate to go to the monastery, we can remind ourselves with “Holy men of the past renounced all their worldly possessions to strive to seek the truth, and here I am not willing to leave home even for a single day.” Such a reminder would prompt us to keep sabbath and move us to go to the monastery.

Myanmars were not said to be bogus believers in Buddhism at such age when wider knowledge of religious culture was attained in right ways.

On this present day when such a kind of knowledge cannot be easily attained since their youth, those traditional Buddhists are not greatly

interested in their religion; as the negligence of Buddhism appears, so do their own culture, and patriotism.

This is, indeed, leading to the weakness of Uddha Sasana, Myanmar culture and even up to the ruin of the whole Buddhist nationalities. Most of the Buddhists lost their ways to seek the true Buddhism. Those who search for the reason become fewer. Some of them totally neglect it.

The immediate cause is the nation of Communism: schools and religions should be kept from one another; some authorized persons in Education Departments of previous days did not allow students to teach Buddhistic subjects in schools.

Today, those countries in which such a kind of nation widely prevails change their policy.

In order to regain the benefits of teaching Ten Grate Jatakas, Lokasara Poetic Literatures, etc. in schools, those patriotic persons should take great endeavour in the task of national issues.

THE END

နှစ်မင်္ဂလာ

စာဖတ် ပရိသတ်များအတွက်

ပဋ္ဌာန်း နှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်းကို ခေတ်မီ လွယ်ကူ
သော အရေးအသားဖြင့် သိပ္ပံမဂ္ဂဇင်းတွင် လစဉ်
ရေးသားတင်ပြနေခဲ့ရာ ယခုတလော (၁၉၉၁) တွင်
အခြားအလုပ်ကိစ္စ များပြားနေသဖြင့် ပြတ်သွားခဲ့ပါ
သည်။

နောင်တွင် တစ်ချိန်ချိန်၌ တစ်နည်းနည်းဖြင့်
ပဋ္ဌာန်းတရားတော်များကို ဆက်လက်ရေးသား တင်ပြ
ပေးမည် ဖြစ်ပါကြောင်း။

နှစ်ဖက်လှ

အောက်ပါစာအုပ်များ ဝယ်ယူရရှိနိုင်ပါသည်။

၁။ ဗုဒ္ဓနှင့် မာရ်နတ်	၁၈-ကျပ်
၂။ ပုတီးသမိုင်းနှင့် ပုတီးစွမ်းရည် အမျိုးမျိုး	၂၀-ကျပ်
၃။ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအုတ်မြစ် မြန်မာစာပေ ဇာတ်တော်ကြီး ဆယ်တွဲ (တော်မိယဇာတ်) မြန်မာ+အင်္ဂလိပ် နှစ်ဘာသာ	၇၅-ကျပ်
၄။ သိပ္ပံအဘိဓမ္မာ (ဒုတိယတွဲ)	၆၅-ကျပ်
၅။ ဘာဝနာ ပုတီးစိပ်နည်း	၈-ကျပ်

ပင်ရင်းဌာန - ဒေါ်အေးအေးမော်
အမှတ် ၃၉၀၊ အရှေ့ဝါယာလက် (၃) လမ်း၊
ကမ္ဘာအေး၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖုန်း- ၆၄၂၇၇ သို့ မှာယူရောင်းချနိုင်ပါသည်။

ရန်ကုန်-မန္တလေး ဆိုင်ကြီးများတွင်လည်း
မေးဝယ်နိုင်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ ကဝိအားမာန်
တိုးတက်ရေးအတွက်

နှစ်ဖက်လှ၏ စာအုပ်ကောင်းများကို
ဖတ်ကြပါ။

ဝယ်ယူရရှိနိုင်သော စာအုပ်များ

သိပ္ပံအဘိဓမ္မာ (ဒုတိယတွဲ)

ပုတီးသမိုင်းနှင့် ပုတီးစွမ်းရည်အမျိုးမျိုး

ဗုဒ္ဓနှင့် မာရ်နတ်

ဘာဝနာပုတီးစိပ်နည်း (အိတ်ဆောင်)

သကျယ်စိုးစာပေ

အမှတ်-၃၉၀၊ ၃-လမ်း၊ အရှေ့ဝါယာလက်၊

ဖုန်း-၆၄၂၇၇

ကမ္ဘာအေး၊ ရန်ကုန်မြို့။